

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2000

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2000

06

00-AG-01-001-GR-C

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-829-0557-8

9 789282 905579 >

EL

BELGIQUE/BELGIË

Jean De Lannoy
venue du Roi 202/Koningslaan 202
3-1190 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 538 43 08
Fax (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
URL: http://www.jean-de-lannoy.be

**La librairie européenne/
a Europese Boekhandel**
ue de la Loi 244/Wetstraat 244
-1040 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 296 26 39
Fax (32-2) 735 08 60
E-mail: mail@libeurop.be
URL: http://www.libeurop.be

Moniteur belge/Beigisch Staatsblad
Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 552 22 11
Fax (32-2) 511 01 84
E-mail: eusales@just.fgov.be

DANMARK

J. H. Schultz information A/S
Herstedvang 12
DK-2620 Albertslund
Tlf. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: http://www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH
Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 192
D-50735 Köln
Tel. (49-221) 97 66 80
Fax (49-221) 97 66 82 78
E-Mail: vertrieb@bundesanzeiger.de
URL: http://www.bundesanzeiger.de

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Elettiroudakis SA
International Bookstore
Panepistimiou 17
GR-10564 Athina
Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3/4/5
Fax (30-1) 323 98 21
E-mail: elebooks@netor.gr
URL: elebooks@hellasnet.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado
Trafalgar, 27
E-28071 Madrid
Tel. (34) 915 38 21 11 (libros)
913 84 17 15 (suscripción)
Fax (34) 915 38 21 21 (libros),
913 84 17 14 (suscripción)
E-mail: clientes@com.boe.es
URL: http://www.boe.es

Mundi Prensa Libros, SA
Castelló, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34) 914 36 37 00
Fax (34) 915 75 39 98
E-mail: libreria@mundiprensa.es
URL: http://www.mundiprensa.com

FRANCE

Journal officiel
Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tel. (33) 140 58 77 31
Fax (33) 140 58 77 00
E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop
270 Lower Rathmines Road
Dublin 6
Tel. (353-1) 496 73 98
Fax (353-1) 496 02 28
E-mail: hannas@iol.ie

ITALIA

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39) 055 64 83 1
Fax (39) 055 64 12 57
E-mail: licosa@licosa.com
URL: http://www.licosa.com

LUXEMBOURG

Messageries du livre SARL
5, rue Raiffeisen
L-2411 Luxembourg
Tel. (352) 40 10 20
Fax (352) 49 06 61
E-mail: mail@mdl.lu
URL: http://www.mdl.lu

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers
Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: http://www.sdu.nl

ÖSTERREICH

**Manz'sche Verlags- und
Universitätsbuchhandlung GmbH**
Kohlmarkt 16
A-1014 Wien
Tel. (43-1) 53 16 11 00
Fax (43-1) 53 16 11 67
E-Mail: manz@schwinge.at
URL: http://www.manz.at

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.ª
Grupo Bertrand, SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Apartado 60037
P-2700 Amadora
Tel. (351) 214 95 87 87
Fax (351) 214 96 02 55
E-mail: dlb@ip.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA
Sector de Publicações Oficiais
Rua da Escola Politécnica, 135
P-1250-100 Lisboa Codex
Tel. (351) 213 94 57 00
Fax (351) 213 94 57 50
E-mail: spoce@incm.pt
URL: http://www.incm.pt

SUOMI/FINLAND

**Akateeminen Kirjakauppa/
Akademiska Bokhandeln**
Keskuskatu 1/Centralgatan 1
PL/PB 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
P/tfn (358-9) 121 44 18
F/fax (358-9) 121 44 35
Sähköposti: sps@akateeminen.com
URL: http://www.akateeminen.com

SVERIGE

BTJ AB
Traktorvägen 11-13
S-221 82 Lund
Tlf. (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 30 79 47
E-post: btjeu-pub@btj.se
URL: http://www.btj.se

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd
Customer Services
PO Box 29
Norwich NR3 1GN
Tel. (44) 870 60 05-522
Fax (44) 870 60 05-533
E-mail: book.orders@theso.co.uk
URL: http://www.itsofficial.net

ISLAND

Bokabud Larusar Blöndal
Skólavörðustíg, 2
IS-101 Reykjavík
Tel. (354) 552 55 40
Fax (354) 552 55 60
E-mail: bokabud@simnet.is

NORGE

Swets Blackwell AS
Østenjoveien 18
Boks 6512 Etterstad
N-0606 Oslo
Tel. (47) 22 97 45 00
Fax (47) 22 97 45 45
E-mail: info@no.swetsblackwell.com

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz
c/o OSEC
Stampfenbachstraße 85
PF 492
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: eics@osec.ch
URL: http://www.osec.ch/eics

BÄLGARIJA

Europress Euromedia Ltd
59, blvd Vitosha
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 980 37 66
Fax (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbox.cit.bg
URL: http://www.europress.bg

ČESKÁ REPUBLIKA

ÚVIS
odd. Publikaci
Havelskova 22
CZ-130 00 Praha 3
Tel. (420-2) 22 72 07 34
Fax (420-2) 22 71 57 38
URL: http://www.uvis.cz

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry
PO Box 21455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-2) 88 97 52
Fax (357-2) 66 10 44
E-mail: demetrap@ccci.org.cy

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
(Estonian Chamber of Commerce and Industry)
Toom-Kooli 17
EE-10130 Tallinn
Tel. (372) 646 02 44
Fax (372) 646 02 45
E-mail: einfo@koda.ee
URL: http://www.koda.ee

HRVATSKA

Mediatrade Ltd
Pavla Hatza 1
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 481 94 11
Fax (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service
Szt. István krt. 12
II emelet 1/A
PO Box 1039
H-1137 Budapest
Tel. (36-1) 329 21 70
Fax (36-1) 349 20 53
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
URL: http://www.euroinfo.hu

MALTA

Miller Distributors Ltd
Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LQA 05
Tel. (356) 66 44 88
Fax (356) 67 67 99
E-mail: gwirth@usa.net

POLSKA

Ars Polona
Krakowskie Przedmiescie 7
Skr. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-22) 826 12 01
Fax (48-22) 826 62 40
E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia
Str. Dionisie Lupu nr. 65, sector 1
RO-70184 Bucuresti
Tel. (40-1) 315 44 03
Fax (40-1) 312 96 46
E-mail: euromedia@mailcity.com

SLOVAKIA

Centrum VTI SR
Nám. Slobody, 19
SK-81223 Bratislava
Tel. (421-7) 54 41 83 64
Fax (421-7) 54 41 83 64
E-mail: europ@ttb1.sitk.stuba.sk
URL: http://www.sitk.stuba.sk

SLOVENIJA

Gospodarski Vestnik
Dunajska cesta 5
SLO-1000 Ljubljana
Tel. (386) 613 09 16 40
Fax (386) 613 09 16 45
E-mail: europ@gvestnik.si
URL: http://www.gvestnik.si

TÜRKİYE

Dünya Infotel AS
100, Yil Mahallesi 34440
TR-80050 Bagcilar-Istanbul
Tel. (90-212) 629 46 89
Fax (90-212) 629 46 27
E-mail: infotel@dunya-gazete.com.tr

ARGENTINA

World Publications SA
Av. Cordoba 1877
C1120 AAA Buenos Aires
Tel. (54-11) 48 15 81 56
Fax (54-11) 48 15 81 56
E-mail: wpbooks@infovia.com.ar
URL: http://www.wpbooks.com.ar

AUSTRALIA

Hunter Publications
PO Box 404
Abbotsford, Victoria 3067
Tel. (61-3) 94 17 53 61
Fax (61-3) 94 19 71 54
E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

BRESIL

Livraria Camões
Rua Bittencourt da Silva, 12 C
CEP
20043-900 Rio de Janeiro
Tel. (55-21) 262 47 76
Fax (55-21) 262 47 76
E-mail: livraria.camoes@incm.com.br
URL: http://www.incm.com.br

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.
3020, chemin Sainte-Foy
Sainte-Foy, Québec G1X 3V6
Tel. (1-418) 658 37 63
Fax (1-800) 567 54 49
E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd
5369 Chemin Canotek Road, Unit 1
Ottawa, Ontario K1J 8J3
Tel. (1-613) 745 26 65
Fax (1-613) 745 76 60
E-mail: order.dept@renoutbooks.com
URL: http://www.renoufbooks.com

EGYPT

The Middle East Observer
41 Sherif Street
Cairo
Tel. (20-2) 392 69 19
Fax (20-2) 393 97 32
E-mail: inquiry@meobserver.com
URL: http://www.meobserver.com.eg

INDIA

EBIC India
3rd Floor, Y. B. Chavan Centre
Gen. J. Bhosaie Marg.
Mumbai 400 021
Tel. (91-22) 282 60 64
Fax (91-22) 285 45 64
E-mail: ebicindia@vsnl.com
URL: http://www.ebicindia.com

JAPAN

PSI-Japan
Asahi Sanbancho Plaza #206
7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku
Tokyo 102
Tel. (81-3) 32 34 69 21
Fax (81-3) 32 34 69 15
E-mail: books@psi-japan.co.jp
URL: http://www.psi-japan.co.jp

MALAYSIA

EBIC Malaysia
Suite 45.02, Level 45
Plaza MBF (Letter Box 45)
8 Jalan Yap Kwan Seng
50450 Kuala Lumpur
Tel. (60-3) 21 62 92 98
Fax (60-3) 21 62 61 98
E-mail: ebic@tm.net.my

MÉXICO

Mundi Prensa México, SA de CV
Rio Pánuco, 141
Colonia Cuauhtémoc
MX-06500 México, DF
Tel. (52-5) 533 56 58
Fax (52-5) 514 67 99
E-mail: 101545.2361@compuserve.com

PHILIPPINES

EBIC Philippines
19th Floor, PS Bank Tower
Sen. Gil J. Puyat Ave. cor. Tindalo St.
Makati City
Metro Manila
Tel. (63-2) 759 66 80
Fax (63-2) 759 66 90
E-mail: eccpom@globe.com.ph
URL: http://www.eccp.com

SOUTH AFRICA

Eurochamber of Commerce in South Africa
PO Box 781738
2146 Sandton
Tel. (27-11) 884 39 52
Fax (27-11) 883 55 73
E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA

**The European Union Chamber of
Commerce in Korea**
5th Fl. The Shilla Hotel
202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku
Seoul 100-392
Tel. (82-2) 22 53-5631/4
Fax (82-2) 22 53-5635/6
E-mail: eucock@eucock.org
URL: http://www.eucock.org

SRI LANKA

EBIC Sri Lanka
Trans Asia Hotel
115 Sir Chittampalam
A. Gardiner Mawatha
Colombo 2
Tel. (94-1) 074 71 50 78
Fax (94-1) 44 87 79
E-mail: ebicsl@slnet.lk

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates
4611-F Assembly Drive
Lanham MD 20706-4391
Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: http://www.bernan.com

ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/
AUTRES PAYS

**Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer
Wahl/Please contact the sales office of
your choice/Veuillez vous adresser au
bureau de vente de votre choix**
Office for Official Publications of the European
Communities
2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Tel. (352) 29 29-42455
Fax (352) 29 29-42758
E-mail: info-info-opoce@oec.eu.int
URL: http://eur-op.eu.int

**ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
2000**

Σύνοψη των εργασιών
του Δικαστηρίου
και του Πρωτοδικείου
των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Λουξεμβούργο 2001

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2925 Luxembourg
Τηλ. (352) 43 03-1
Τέλεξ Γραμματείας: 2510 CURIA LU
Τηλεγραφική διεύθυνση: CURIA
Φαξ Δικαστηρίου: (352) 43 03-2600
Φαξ Υπηρεσίας Πληροφοριών: (352) 43 03-2500

Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2925 Luxembourg
Τηλ. (352) 43 03-1
Φαξ: (352) 43 03-2100

Το Δικαστήριο στο Internet: www.curia.eu.int

Η σύνταξη περατώθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2001.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Internet μέσω του εξυπηρετητή Europa (<http://europa.eu.int>).

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001

ISBN 92-829-0557-8

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2001

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Belgium

Πίνακας περιεχομένων

σελίδα

Πρόλογος, από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου G. C. Rodríguez Iglesias	7
---	---

Κεφάλαιο I

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A – Η δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 2000, από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Gil Carlos Rodríguez Iglesias	13
B – Σύνθεση του Δικαστηρίου	99
1. Τα μέλη του Δικαστηρίου	101
2. Οι μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το 2000	111
3. Σειρές πρωτοκόλλου	113
4. Τα παλαιά μέλη του Δικαστηρίου	117

Κεφάλαιο II

Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A —	Η δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά το 2000, από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Bo Vesterdorf . . .	123
B —	Σύνθεση του Πρωτοδικείου	197
1.	Τα μέλη του Πρωτοδικείου	199
2.	Σειρές πρωτοκόλλου	205
3.	Τα παλαιά μέλη του Πρωτοδικείου	207

Κεφάλαιο III

Συναντήσεις και επισκέψεις

A —	Επίσημες επισκέψεις και εκδηλώσεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 2000	211
B —	Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 2000	215
Γ —	Πανηγυρικές συνεδριάσεις κατά το 2000	217
Δ —	Επισκέψεις ή συμμετοχές σε επίσημες εκδηλώσεις κατά το 2000	219

Κεφάλαιο IV

Πίνακες και στατιστικές

A —	Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	227
1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Δικαστηρίου κατά το 2000	229
2.	Πίνακας των λοιπών αποφάσεων του Δικαστηρίου που δημοσιεύτηκαν στο Δελτίο Δραστηριοτήτων του έτους 2000	293
3.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	295
B —	Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	323
1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Πρωτοδικείου κατά το 2000	325
2.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	351

Κεφάλαιο V

Γενικές πληροφορίες

A —	Εκδόσεις και βάσεις δεδομένων	373
B —	Η διοίκηση: συνοπτικό οργανόγραμμα	387

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου G. C. Rodríguez Iglesias

Το έτος 2000 εντάθηκε η δικαιοδοτική δραστηριότητα του οργάνου. Στη διάρκεια του έτους αυτού πρωτοκολλήθηκαν 901 υποθέσεις, από τις οποίες οι 503 στο Δικαστήριο και οι 398 στο Πρωτοδικείο, περατώθηκαν δε 870 υποθέσεις, αντιστοίχως 526 στο Δικαστήριο και 344 στο Πρωτοδικείο. Από όλα τα στοιχεία συνάγεται ότι ο αριθμός των υποθέσεων που υποβάλλονται στην κοινοτική δικαιοσύνη θα εξακολουθήσει να αυξάνει. Έτσι, πολύ μεγάλη ικανοποίηση προκάλεσε στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο το γεγονός ότι, στη διάρκεια του έτους αυτού, το Συμβούλιο συμφώνησε στην τροποποίηση των κανονισμών διαδικασίας τους και στην καθιέρωση νέων δικαιοδοτικών μηχανισμών και, ειδικότερα, μιας ταχείας και μιας απλουστευμένης διαδικασίας εκδικάσεως των διαφορών.

Τα μέτρα αυτά, που αποσκοπούν στη βελτίωση του τρόπου διεξαγωγής των δικών και στη μείωση της διάρκειάς τους, θα αποδεικνύονταν ελάχιστα αποτελεσματικά αν το Δικαστήριο δεν διέθετε επαρκείς πόρους ώστε να αντιμετωπίσει την αύξηση του φόρτου εργασίας του, την οποία δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγξει. Συναφώς, το Δικαστήριο εκφράζει την ικανοποίησή του για την κατανόηση την οποία επέδειξαν οι αρμόδιες για τον προϋπολογισμό αρχές και, ιδίως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Συγκεκριμένα, οι πόροι που του χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του προϋπολογισμού 2001 θα του επιτρέψουν, αφενός, να εξακολουθήσει να εξασφαλίζει τη μετάφραση των αποφάσεων σε όλες τις γλώσσες για την ημέρα της δημοσιεύσεώς τους και, αφετέρου, να καλύψει την καθυστέρηση στα προς μετάφραση κείμενα, η οποία επηρεάζει σημαντικά τη διάρκεια των υποθέσεων. Ωστόσο, αν συνεχιστεί η τάση για αύξηση του αριθμού των διαφορών, οι αρμόδιες για τον προϋπολογισμό αρχές θα πρέπει να αναπροσαρμόσουν τους πόρους που χορηγούνται στο όργανο ώστε να εξασφαλιστεί η αδιάλειπτη απονομή της δικαιοσύνης.

Για το Δικαστήριο, όπως και για τα άλλα όργανα, το 2000 ήταν το έτος της πραγματοποίησης της διακυβερνητικής διασκέψεως για τη θεσμική μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ενόψει της διευρύνσεώς της. Η διάσκεψη αυτή περατώθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, υιοθέτησε δε, όσον αφορά το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο, μια σειρά μεταρρυθμίσεων που ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στον προβληματισμό που είχε ήδη εκφράσει το ίδιο το Δικαστήριο και, ειδικότερα, στις προτάσεις που περιέχονται στο έγγραφο προβληματισμού με τίτλο «Το μέλλον του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως», το οποίο παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης τον Μάιο του 1999.

Η Συνθήκη της Νίκαιας καθιερώνει την καταρχήν αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου προς εκδίκαση των περισσότερων κατηγοριών ευθειών προσφυγών, με εξαίρεση εκείνες που θα εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δυνάμει του Οργανισμού του ή που θα ανατίθενται σε δικαιοδοτικά τμήματα, η ίδρυση των οποίων προβλέπεται από την ίδια αυτή Συνθήκη.

Τα δικαιοδοτικά αυτά τμήματα, των οποίων η ίδρυση, με πρωτοβουλία της Επιτροπής ή του Δικαστηρίου, αποσκοπεί στην αποσυμφόρηση του Πρωτοδικείου, στο οποίο και θα είναι προσαρτημένα, θα εκδικάζουν σε πρώτο βαθμό ορισμένες κατηγορίες προσφυγών σε ειδικούς τομείς, όπως οι κοινοτικές υπαλληλικές διαφορές.

Η νέα Συνθήκη καθιστά επίσης δυνατή την ανάθεση στο Πρωτοδικείο αρμοδιότητας προς εκδίκαση των προδικαστικών υποθέσεων σε ειδικούς τομείς που θα καθορίζονται από τον Οργανισμό.

Λόγω των εξελίξεων αυτών, θα υπάρξουν προσαρμογές και όσον αφορά τον έλεγχο που ασκεί το Δικαστήριο επί των αποφάσεων του Πρωτοδικείου. Έτσι, στη δυνατότητα ασκήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου θα τεθούν προϋποθέσεις και περιορισμοί που θα καθορίζονται από τον Οργανισμό. Ομοίως, οι αποφάσεις τις οποίες θα εκδίδει το Πρωτοδικείο επί προδικαστικών παραπομπών ή επί εφέσεων που θα ασκούνται κατά των αποφάσεων των δικαιοδοτικών τμημάτων δεν θα μπορούν να υποβάλλονται στον έλεγχο του

Δικαστηρίου παρά μόνο κατ' εξαίρεση, ήτοι σε περίπτωση σοβαρού κινδύνου για την ενότητα και τη συνοχή του κοινοτικού δικαίου. Στον πρώτο γενικό εισαγγελέα θα εναπόκειται, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να προτείνει έναν τέτοιο έλεγχο.

Η νέα Συνθήκη, δεχόμενη πρόταση την οποία το Δικαστήριο είχε ήδη διατυπώσει προς τη διακυβερνητική διάσκεψη που οδήγησε στη θέσπιση της Συνθήκης του Μάαστριχτ, προβλέπει ότι οι τροποποιήσεις των κανονισμών διαδικασίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου θα υποβάλλονται, στο εξής, προς έγκριση στο Συμβούλιο, το οποίο θα αποφασίζει όχι ομοφώνως αλλά με ειδική πλειοψηφία.

Επιπλέον, το Πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου θα μπορεί στο μέλλον, εκτός από τον τίτλο Ι που αφορά το καθεστώς των δικαστών και των γενικών εισαγγελέων, να τροποποιείται από Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ομοφωνία, κατόπιν αιτήσεως του Δικαστηρίου και μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ή κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής μετά από διαβούλευση με το Δικαστήριο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Ενόψει της διευρύνσεως της Ενώσεως, η νέα Συνθήκη εγκαθιδρύει για πρώτη φορά ρητώς μια σχέση μεταξύ του αριθμού των κρατών μελών και του αριθμού των δικαστών. Όσον αφορά το Δικαστήριο, ο αριθμός αυτός θα ισούται με τον αριθμό των κρατών μελών και, όσον αφορά το Πρωτοδικείο, θα είναι τουλάχιστον ίσος προς τον αριθμό αυτόν, πράγμα που θα επιτρέψει, ενδεχομένως, την αύξηση του αριθμού των μελών του Πρωτοδικείου.

Όσον αφορά την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, η Συνθήκη της Νίκαιας εισάγει διάφορες καινοτομίες, μεταξύ άλλων την εκλογή των προέδρων των πενταμελών τμημάτων για τρία έτη και τη σύσταση, εντός του Δικαστηρίου, ενός τμήματος μείζονος συνθέσεως, προεδρευομένου από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου και συγκειμένου από ένδεκα δικαστές, μεταξύ των οποίων οι πρόεδροι των πενταμελών τμημάτων. Η εκδίκαση των υποθέσεων από την ολομέλεια δεν θα αποτελεί πλέον τον κανόνα αλλά την εξαίρεση, καθόσον η ολομέλεια θα συνέρχεται μόνον στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον Οργανισμό.

Πάντως, το Δικαστήριο θα μπορεί να συνεδριάζει εν ολομελεία όταν κρίνει ότι μια συγκεκριμένη υπόθεση έχει εξαιρετική σημασία.

Η τελική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διακυβερνητικής διασκέψεως θα είναι δυνατή μόνον όταν τα αναγκαία για την εφαρμογή της μέτρα θα έχουν θεσπιστεί, έργο στο οποίο θα συμβάλει πλήρως το Δικαστήριο. Ωστόσο, ήδη μπορούμε να θεωρήσουμε θετικό το γεγονός ότι το κοινοτικό δικαιοδοτικό σύστημα καθίσταται περισσότερο εύκαμπτο και να ευχηθούμε η εξέλιξη αυτή να συμβάλει στη βελτίωση της λειτουργίας του.

Κεφάλαιο I

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Η δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 2000
από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Gil Carlos Rodríguez Iglesias

1. Η παρούσα έκθεση πεπραγμένων φιλοδοξεί να αποτελέσει μια επισκόπηση της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες.

2. Το Δικαστήριο ενέτεινε τη δραστηριότητά του κατά το 2000. Περάτωσε 526 υποθέσεις (έναντι 395 το 1999, σε ακαθάριστους αριθμούς) και εξέδωσε 273 αποφάσεις (έναντι 235 το 1999) και 190 διατάξεις (έναντι 143 το 1999). Ο αριθμός των νεοεισαγομένων υποθέσεων τείνει να σταθεροποιηθεί σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (503 το 2000 έναντι 543 το 1999 και 485 το 1998, σε ακαθάριστους αριθμούς), πράγμα το οποίο επέτρεψε στο Δικαστήριο να μειώσει τον αριθμό των εκκρεμών υποθέσεων (οι οποίες από 896 μειώθηκαν σε 873, σε ακαθάριστους αριθμούς). Ωστόσο, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων το 2000 παραμένει υψηλότερος από εκείνον του 1998 (748, σε ακαθάριστους αριθμούς).

Η μέση διάρκεια των δικών παρέμεινε σε γενικές γραμμές αμετάβλητη σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με εξαίρεση την αισθητή μείωση της διάρκειας εκδικάσεως των αιτήσεων αναιρέσεως (από 23 μήνες το 1999 μειώθηκε σε 19 μήνες το 2000).

Παρατηρείται, τέλος, μια κάποια σταθερότητα όσον αφορά την κατανομή των υποθέσεων μεταξύ των διαφόρων δικαζόντων σχηματισμών: περίπου το ένα τέταρτο των υποθέσεων εκδικάστηκε από την ολομέλεια, ενώ οι λοιπές αποφάσεις και διατάξεις εκδόθηκαν από πενταμελή τμήματα (σχεδόν μία στις δύο υποθέσεις) και τριμελή τμήματα (περισσότερο από το ένα τέταρτο των υποθέσεων).

3. Οι σελίδες που ακολουθούν προσφέρουν επιλεκτικά στον αναγνώστη μια σύντομη παρουσίαση των σημαντικότερων εξελίξεων της νομολογίας κατά το 2000. Λόγω του αναγκαστικά συνοπτικού χαρακτήρα της παρουσιάσεως, δεν περιελήφθησαν οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων. Το πλήρες κείμενο των αποφάσεων και των

διατάξεων, σε όλες τις επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων, υπάρχει στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου: www.curia.eu.int.

4. Την 1η Ιουλίου 2000 τέθηκαν σε ισχύ σημαντικές τροποποιήσεις του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου¹. Θα ακολουθήσουν και άλλες τροποποιήσεις την 1η Φεβρουαρίου 2001^{2 3}.

4.1. Σκοπός των πρώτων τροποποιήσεων είναι να καταστεί δυνατή η αποτελεσματικότερη εκδίκαση των υποθέσεων, ιδίως των προδικαστικών παραπομπών, που υποβάλλονται στο Δικαστήριο.

Μεταξύ των διαδικαστικών μηχανισμών που διαθέτει το Δικαστήριο μετά τις τροποποιήσεις αυτές, οι οποίες αφορούν ειδικά τις προδικαστικές υποθέσεις, επισημαίνονται η απλουστευμένη διαδικασία, η αίτηση παροχής πληροφοριών, η αίτηση παροχής διευκρινίσεων και η ταχεία διαδικασία.

Η απλουστευμένη διαδικασία (άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας) επιτρέπει στο Δικαστήριο να αποφαινεται με αιτιολογημένη διάταξη, όταν το προδικαστικό ερώτημα είναι ταυτόσημο (και όχι πλέον προδήλως ταυτόσημο) με ερώτημα επί του οποίου έχει ήδη αποφανθεί το Δικαστήριο, όταν η απάντηση σε ένα τέτοιο ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν μπορεί να υπάρχει εύλογη αμφιβολία για την απάντηση στο ερώτημα. Το Δικαστήριο δεν άργησε να κάνει χρήση της νέας αυτής δυνατότητας, η οποία επιτρέπει, στις προμνησθείσες περιπτώσεις, τον σημαντικό περιορισμό της διάρκειας της διαδικασίας. Έτσι, με διάταξη της 19ης Σεπτεμβρίου 2000 στην υπόθεση C-89/00, *Bicakci* (μη δημοσιευθείσα), το Δικαστήριο απάντησε σε προδικαστικό ερώτημα

¹ ΕΕ L 122 της 24ης Μαΐου 2000, σ. 43.

² ΕΕ L 322 της 19ης Δεκεμβρίου 2000, σ. 4.

³ Για λόγους πληρότητας, αναφέρεται ότι στις 28 Νοεμβρίου 2000 το Δικαστήριο υιοθέτησε δύο τροποποιήσεις σχετικές με τα άρθρα 16, παράγραφος 7, και 103, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του και τις διαβίβασε στο Συμβούλιο προς έγκριση.

σχετικά με την ερμηνεία αποφάσεως του Συμβουλίου Συνδέσεως που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, το οποίο ήταν ταυτόσημο με ένα από τα ερωτήματα επί των οποίων είχε εκδοθεί η απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου, C-340/97, *Nazli* (Συλλογή 2000, σ. I-957). Στην υπόθεση *Vogler*, το Δικαστήριο και πάλι επέλεξε να εκδώσει αιτιολογημένη διάταξη (της 20ής Οκτωβρίου 2000, C-242/99, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), προκειμένου να απαντήσει σε διάφορα προδικαστικά ερωτήματα τα οποία δεν άφηναν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το κύρος και την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας ⁴.

Το νέο κείμενο του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει επίσης ότι ο εισηγητής δικαστής και/ή ο γενικός εισαγγελέας μπορούν να ζητήσουν από τους διαδίκους οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά, καθώς και όλα τα έγγραφα ή τα στοιχεία που κρίνουν ότι είναι σχετικά (άρθρο 54α του Κανονισμού Διαδικασίας). Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να ζητήσει διευκρινίσεις από το εθνικό δικαστήριο που έχει υποβάλει προδικαστικό ερώτημα (άρθρο 104, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας).

Κατόπιν αιτήσεως του εθνικού δικαστηρίου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί κατ' εξαίρεση να αποφασίσει την εφαρμογή επί της προδικαστικής παραπομπής ταχείας διαδικασίας, όταν οι περιστάσεις που επικαλείται το εθνικό δικαστήριο αποδεικνύουν ότι η έκδοση αποφάσεως επί του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος είναι εξαιρετικά επείγουσα (άρθρο 104α του Κανονισμού Διαδικασίας).

4

Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71, της 14ης Ιουνίου 1971, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 307/1999 του Συμβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 1999 (ΕΕ L 38, σ. 1).

Τέλος, όσον αφορά τόσο τις προδικαστικές υποθέσεις όσο και τις ευθείες προσφυγές, το Δικαστήριο μπορεί στο εξής να δώσει *πρακτικές οδηγίες* στους διαδίκους όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την προετοιμασία και τη διεξαγωγή των ενώπιόν του συζητήσεων, καθώς και την κατάθεση των υπομνημάτων και γραπτών παρατηρήσεων (άρθρο 125α του Κανονισμού Διαδικασίας), καθώς και να αποφασίσει να μη διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση αν κανένας από τους ενδιαφερομένους δεν υποβάλει αίτημα που να *αναφέρει τους λόγους* για τους οποίους επιθυμεί να ακουσθεί (άρθρα 44α και 104, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας).

Κατά τα λοιπά, οι τροποποιήσεις που τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2000 αποσκοπούν στην προσαρμογή του Κανονισμού Διαδικασίας στις νέες διαδικασίες ερμηνείας του τίτλου IV της Συνθήκης ΕΚ και διευθετήσεως των διαφορών που προβλέπονται στον τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.2. Η δεύτερη σειρά τροποποιήσεων του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου αφορά τις ευθείες προσφυγές.

Για να συντομευθεί η διάρκεια της διαδικασίας στις προσφυγές αυτές, καθιερώνεται μια *ταχεία διαδικασία*, στο πλαίσιο της οποίας η έγγραφη διαδικασία περιορίζεται σε μία μόνον ανταλλαγή υπομνημάτων μεταξύ των διαδίκων, ενώ η προφορική διαδικασία καθίσταται υποχρεωτική και αποκτά καθοριστική σημασία. Το Δικαστήριο έχει επίσης τη δυνατότητα να *μειώνει την προθεσμία παρεμβάσεως* η οποία συνδέεται με την κίνηση ταχείας διαδικασίας (νέο άρθρο 62α του Κανονισμού Διαδικασίας).

Εξάλλου, οι εγκριθείσες τροποποιήσεις προσαρμόζουν τις ανακοινώσεις που ανταλλάσσονται μεταξύ του Δικαστηρίου και των διαδίκων και λοιπών ενδιαφερομένων στις σύγχρονες επικοινωνιακές τεχνικές, ρυθμίζοντας τα της χρησιμοποίησης της τηλεομοιοτυπίας ως μέσου διαβίβασης των εγγράφων και τροποποιώντας, κατά συνέπεια, τις διατάξεις περί παρεκτάσεως των δικονομικών προθεσμιών.

Οι τροποποιήσεις αυτές διευκρινίζουν επίσης, βάσει της κτηθείσας πείρας, τη διάταξη του Κανονισμού Διαδικασίας περί των

υπομνημάτων απαντήσεως και ανταπαντήσεως, ώστε να προκύπτει σαφώς ότι, όταν ο Πρόεδρος κάνει δεκτή αίτηση του αναιρεσειόντος όσον αφορά την κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως, ο έτερος διάδικος έχει δικαίωμα να απαντήσει στο υπόμνημα αυτό καταθέτοντας υπόμνημα ανταπαντήσεως χωρίς να χρειάζεται να ζητήσει προηγουμένως σχετική άδεια (άρθρο 117, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας).

5. Στη διάρκεια του 2000, διευκρινίστηκαν ορισμένες λεπτομέρειες των διαδικασιών ενώπιον του κοινοτικού δικαστή στις οποίες εμπλέκονται ιδιώτες, ιδίως όσον αφορά την κατάθεση παρατηρήσεων επί των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, την προσφυγή λόγω παραβάσεως, την προσφυγή ακυρώσεως, την προδικαστική παραπομπή, την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας και την αίτηση αναιρέσεως κατά των αποφάσεων του Πρωτοδικείου.

5.1. Στην υπόθεση *Emesa Sugar* (διάταξη της 4ης Φεβρουαρίου 2000, C-17/98, Συλλογή 2000, σ. I-665), το Δικαστήριο απέρριψε αίτηση της προσφεύγουσας να της επιτραπεί να καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις επί των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, δυνατότητα η οποία δεν προβλέπεται ούτε από τον Οργανισμό ΕΚ του Δικαστηρίου ούτε από τον Κανονισμό Διαδικασίας του. Απαντώντας στο επιχείρημα της προσφεύγουσας, σύμφωνα με το οποίο η δυνατότητα αυτή θα έπρεπε να της παρασχεθεί δυνάμει της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, και συγκεκριμένα της αποφάσεως *Vermeulen κατά Βελγίου* της 20ής Φεβρουαρίου 1996 (*Recueil des arrêts et décisions* 1996-I, σ. 224), το Δικαστήριο έκρινε ότι, ενόψει του οργανικού και λειτουργικού δεσμού που υφίσταται μεταξύ του γενικού εισαγγελέα και του Δικαστηρίου, η νομολογία αυτή δεν φαίνεται να μπορεί να εφαρμοστεί σε σχέση με τις προτάσεις των γενικών εισαγγελέων του Δικαστηρίου. Το θεμελιώδες δικαίωμα του προσφεύγοντος σε εκατέρωθεν ακρόαση δεν θίγεται, αφού, για να διασφαλιστεί ακριβώς η τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, το Δικαστήριο μπορεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα, ή ακόμα και κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων, να διατάξει την επανάληψη της

προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Κανονισμού Διαδικασίας του, εφόσον κρίνει ότι δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων.

5.2. Όσον αφορά τη διαδικασία αναγνώρισεως παραβάσεως, η υπόθεση *Επιτροπή κατά Ελλάδος* (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-387/97, Συλλογή 2000, σ. I-5047) επέτρεψε στο Δικαστήριο να εφαρμόσει για πρώτη φορά το άρθρο 171, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης (νυν άρθρο 228 ΕΚ), δυνάμει του οποίου, όταν ένα κράτος μέλος δεν έχει λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση αποφάσεως του Δικαστηρίου, η Επιτροπή μπορεί να ασκήσει ενώπιον του τελευταίου νέα προσφυγή λόγω παραβάσεως και να προσδιορίσει το ύψος της χρηματικής ποινής που οφείλει να καταβάλει το κράτος αυτό και το οποίο η Επιτροπή κρίνει κατάλληλο για την περίπτωση. Με απόφαση της 7ης Απριλίου 1992 στην υπόθεση C-45/91, *Επιτροπή κατά Ελλάδος* (Συλλογή 1992, σ. I-2509), το Δικαστήριο είχε αναγνωρίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία είχε παραβεί ορισμένες υποχρεώσεις που υπείχε από δύο κοινοτικές οδηγίες σχετικά, αντιστοίχως, με τα στερεά απόβλητα και με τα τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα. Κατόπιν νέας προσφυγής της Επιτροπής, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν έχει εφαρμόσει όλα τα μέτρα που συνεπαγόταν η εκτέλεση της προμνησθείσας αποφάσεως και, συνεπώς, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το άρθρο αυτό δεν ορίζει μεν την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να εκτελούνται οι αποφάσεις με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση κρατών μελών, το συμφέρον όμως της άμεσης και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου επιτάσσει να αρχίζει η εκτέλεση αυτή αμέσως και να ολοκληρώνεται το συντομότερο δυνατόν. Όσον αφορά το ύψος της χρηματικής ποινής, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, ελλείψει συναφών διατάξεων στη Συνθήκη, η Επιτροπή μπορεί να θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές, όπως αυτές που περιέχονται στις ανακοινώσεις της όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 171 της

Συνθήκης⁵ και τη μέθοδο υπολογισμού της χρηματικής ποινής⁶, σκοπός των οποίων είναι ο καθορισμός των λεπτομερών κανόνων υπολογισμού του ποσού των χρηματικών ποινών που θα προτείνει στο Δικαστήριο, ιδίως για να εξασφαλιστεί η ισότητα μεταχειρίσεως μεταξύ των κρατών μελών. Οι προτάσεις αυτές δεν δεσμεύουν μεν το Δικαστήριο, αποτελούν ωστόσο χρήσιμη βάση αναφοράς. Το Δικαστήριο τονίζει ότι, αφού ο κύριος σκοπός της επιβολής χρηματικής ποινής είναι να θέσει το κράτος μέλος τέρμα στην παράβαση το συντομότερο δυνατόν, το ύψος της χρηματικής ποινής πρέπει να προσδιορίζεται κατά τρόπον ώστε να είναι κατάλληλο για την περίπτωση και ανάλογο τόσο προς την αναγνωρισθείσα παράβαση όσο και προς την ικανότητα πληρωμής του ενδιαφερομένου κράτους μέλους. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι ο βαθμός του επείγοντος της εκπληρώσεως των υποχρεώσεων του ενδιαφερομένου κράτους μέλους μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την παράβαση. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι τα βασικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να διασφαλίζεται ο χαρακτήρας της χρηματικής ποινής ως μέτρου καταναγκασμού, με σκοπό την ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, είναι, καταρχήν, η διάρκεια της παραβάσεως, η σοβαρότητά της και η ικανότητα πληρωμής του οικείου κράτους μέλους. Για την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών, πρέπει να λαμβάνονται ιδίως υπόψη οι συνέπειες που έχει η παράλειψη της εκτελέσεως της αποφάσεως επί των ιδιωτικών και δημοσίων συμφερόντων και το επείγον του εξαναγκασμού του οικείου κράτους μέλους σε συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του. Δεδομένου ότι, στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για σοβαρές ή ιδιαίτερες σοβαρές και σημαντικής διάρκειας παραβάσεις, το Δικαστήριο καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλει στην Επιτροπή χρηματική ποινή 20 000 ευρώ ανά ημέρα καθυστερήσεως της εφαρμογής των αναγκαίων μέτρων για τη συμμόρφωση προς την εν λόγω απόφαση,

⁵ Ανακοίνωση 96/C 242/07, της 21ης Αυγούστου 1996, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 171 της Συνθήκης (ΕΕ C 242, σ. 6).

⁶ Ανακοίνωση 97/C 63/02, της 28ης Φεβρουαρίου 1997, σχετικά με τη μέθοδο υπολογισμού της χρηματικής ποινής που προβλέπεται από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ C 63, σ. 2).

από την ημερομηνία δημοσίευσής της αποφάσεώς του και μέχρι την εκτέλεση της προμνησθείσας αποφάσεως *Επιτροπή κατά Ελλάδος*.

Στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών* (διάταξη της 13ης Σεπτεμβρίου 2000, C-341/97, Συλλογή 2000, σ. I-6611), το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνιστά όχληση ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις του άρθρου 169 της Συνθήκης (νυν άρθρου 226 ΕΚ) η λεπτομερώς αιτιολογημένη γνώμη την οποία η Επιτροπή απευθύνει σε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ⁷ για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι, κατά τον χρόνο της εκδόσεως μιας τέτοιας γνώμης, το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η γνώμη αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει διαπράξει παράβαση του κοινοτικού δικαίου, καθόσον η πράξη που προβλέπει το τεχνικό πρότυπο βρίσκεται μόνο στη φάση του σχεδίου. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η αντίθετη άποψη θα είχε ως συνέπεια να συνιστά η λεπτομερώς αιτιολογημένη γνώμη όχληση υπό αίρεση, η ύπαρξη της οποίας θα εξηρτάτο από τη συνέχεια την οποία θα επεφύλασσε στη γνώμη αυτή το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, καθώς και ότι οι επιταγές της ασφάλειας δικαίου, οι οποίες είναι συμφυείς κάθε διαδικασίας που μπορεί να καταλήξει σε ένδικη διαφορά, δεν επιτρέπουν μια τέτοια αβεβαιότητα. Συνεπώς, απορρίπτει ως απαράδεκτη την προσφυγή λόγω παραβάσεως που άσκησε η Επιτροπή.

5.3. Η έννοια της πράξεως που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως υπήρξε το επίκεντρο της υποθέσεως *Γαλλία κατά Επιτροπής* (διάταξη της 21ης Ιουνίου 2000, C-514/99, Συλλογή 2000, σ. I-4705), όσον αφορά τα επείγοντα μέτρα που θέσπισε η Επιτροπή στο πλαίσιο της προστασίας από την σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών. Η Γαλλική Δημοκρατία άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής να μην τροποποιήσει ή ακόμα και να καταργήσει την πράξη με την οποία είχε αποφασίσει την άρση της απαγορεύσεως εξαγωγής βρετανικού βοείου

⁷ Οδηγία 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983 (ΕΕ L 109, σ. 8).

κρέατος από 1ης Αυγούστου 1999. Η Γαλλική Δημοκρατία υποστήριζε ότι η ύπαρξη μιας τέτοιας αποφάσεως είχε γίνει γνωστή από μια δήλωση του αρμοδίου επιτρόπου της 29ης Οκτωβρίου 1999 και από την απόφαση του σώματος των επιτρόπων να απευθύνει στη Γαλλική Δημοκρατία έγγραφο οχλήσεως λόγω μη τηρήσεως της εν λόγω πράξεως. Το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή προδήλως απαράδεκτη, θεωρώντας ότι ούτε η επίμαχη δήλωση ούτε η αποστολή του εγγράφου οχλήσεως μπορούν να θεωρηθούν ως απόφαση της Επιτροπής περί αρνήσεως τροποποίησης της πράξεως για την άρση της απαγορεύσεως των εξαγωγών, υποκείμενη σε προσφυγή ακυρώσεως. Με την επίμαχη δήλωση, ο επίτροπος απλώς αρκέστηκε να ανακοινώσει τη γνωμοδότηση της επιστημονικής συντονιστικής επιτροπής και να διατυπώσει την ευχή να βρεθεί λύση στις συγκεκριμένες δυσκολίες. Η δήλωση αυτή δεν συνιστούσε λήψη θέσεως της Επιτροπής επί των υποτιθεμένων νέων στοιχείων που είχε ανακοινώσει η Γαλλική Δημοκρατία στην Επιτροπή σχετικά με την πιθανή ύπαρξη ενός τρίτου παράγοντα μολύνσεως των βοοειδών. Εξάλλου, η αποστολή του εγγράφου οχλήσεως πιστοποιούσε απλώς τη βούληση να κολασθεί η παράλειψη εκτελέσεως της πράξεως περί άρσεως της απαγορεύσεως των εξαγωγών.

Στην υπόθεση *Comité d'entreprise de la Société française de production* (απόφαση της 23ης Μαΐου 2000, C-106/98 P, Συλλογή 2000, σ. I-3659), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του κατά πόσον μια απόφαση της Επιτροπής με την οποία μια κρατική ενίσχυση κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά αφορά ατομικά τις οργανώσεις που εκπροσωπούν τους εργαζομένους επιχειρήσεως που λαμβάνει την κρατική ενίσχυση. Το Πρωτοδικείο είχε κρίνει απαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως που είχαν ασκήσει κατά της αποφάσεως αυτής, με το σκεπτικό ότι η απόφαση αυτή δεν αφορούσε τις εν λόγω οργανώσεις άμεσα και ατομικά. Επιληφθέν αναιρέσεως την οποία άσκησαν οι εκπροσωπούσες τους εργαζομένους οργανώσεις, το Δικαστήριο επικύρωσε την ανάλυση του Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία δεν υφίστατο ατομικό συμφέρον των εν λόγω οργανώσεων. Απορρίπτοντας την αίτηση αναιρέσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι μόνη η ιδιότητα των αναιρεσειουσών ως διαπραγματευτών των κοινωνικής φύσεως ζητημάτων μιας αποφάσεως με την οποία μια κρατική ενίσχυση κρίθηκε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά δεν αρκεί για να

εξατομικεύσει τις εκπροσωπούσες τους εργαζομένους της δικαιούχου επιχείρησης οργανώσεις κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη της εν λόγω αποφάσεως, όταν, ενόψει της αιτιολογίας της αποφάσεως αυτής, η ιδιότητα αυτή ελάχιστα συνδέεται με το ίδιο το αντικείμενο της εν λόγω αποφάσεως και όταν οι αναιρεσείουσες οργανώσεις δεν έχουν μετάσχει στη διαδικασία που κινήθηκε βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (νυν άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ). Συνεπώς, η θέση των αναιρεσείουσών δεν μπορούσε να εξομοιωθεί προς τη θέση των προσφευγόντων στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, *Van der Kooy κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1988, σ. 219), και της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, *CIRFS κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1993, σ. I-1125).

Η απόφαση που εκδόθηκε στις υποθέσεις *Sardegna Lines* έδωσε την ευκαιρία στο Δικαστήριο να αναφέρει ότι, υπό ορισμένες περιστάσεις, μια επιχείρηση μπορεί παραδεκτώς να προσβάλει απόφαση της Επιτροπής απαγορεύουσα ένα τομεακό καθεστώς ενισχύσεων (απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Δικαστήριο έκρινε ότι μπορεί να επικαλεστεί ατομικό συμφέρον προκειμένου να προσβάλει ενώπιόν του μια τέτοια απόφαση μια επιχείρηση την οποία η απόφαση δεν αφορά μόνον ως επιχείρηση του κλάδου και δυνητικό δικαιούχο του επιδίκου καθεστώτος ενισχύσεων, αλλά και υπό την ιδιότητά της ως πραγματικού δικαιούχου ατομικής ενισχύσεως που χορηγήθηκε βάσει του καθεστώτος αυτού και της οποίας η ανάκτηση διατάχθηκε από την Επιτροπή.

5.4. Όσον αφορά την προδικαστική διαδικασία, επισημαίνονται οι υποθέσεις *Gabalfria κλπ*, *Abrahamsson κλπ* και *Österreichischer Gewerkschaftsbund*, στις οποίες το Δικαστήριο ερμήνευσε την έννοια του δικαστηρίου κατά το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ).

Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον το όργανο που υποβάλλει προδικαστικό ερώτημα έχει χαρακτηρα δικαιοδοτικού οργάνου κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο κοινοτικό δίκαιο, το Δικαστήριο

λαμβάνει υπόψη του μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1997, C-54/96, *Dorsch Consult*, Συλλογή 1997, σ. I-4961, σκέψη 23, καθώς και την παρατιθέμενη στην απόφαση αυτή νομολογία).

Οι υποθέσεις *Gabalfria κ.λπ.* (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2000, C-110/98 έως C-147/98, Συλλογή 2000, σ. I-1577) και *Abrahamsson κ.λπ.* (απόφαση της 6ης Ιουλίου 2000, C-407/98, Συλλογή 2000, σ. I-5539) επέτρεψαν στο Δικαστήριο να προσδιορίσει το στοιχείο που άπτεται της ανεξαρτησίας του αιτούντος οργάνου. Στις υποθέσεις *Gabalfria κ.λπ.*, υποβλήθηκαν ερωτήματα από το Tribunal Económico-Administrativo που ήταν αρμόδιο, στο πλαίσιο της ισπανικής φορολογικής διοικητικής αρχής, να εξετάζει φορολογικού χαρακτήρα ενστάσεις στο πλαίσιο ενός είδους εσωτερικής διοικητικής προσφυγής. Διαπιστώνοντας ότι ο νόμος εγγυάται τον λειτουργικό διαχωρισμό μεταξύ, αφενός, των φορολογικών αρχών που είναι επιφορτισμένες με τη λήψη των αποφάσεων και, αφετέρου, των Tribunales Económico-Administrativos, τα οποία αποφαινόμενα επί των ενστάσεων που υποβάλλονται κατά των αποφάσεων χωρίς να λαμβάνουν καμία οδηγία από τις φορολογικές αρχές, το Δικαστήριο κατέληξε ότι τα εν λόγω Tribunales έχουν, αντίθετα προς ό,τι συνέβαινε με τον *directeur des contributions directes et des accises* στην απόφαση της 30ής Μαρτίου 1993, C-24/92, *Corbiau* (Συλλογή 1993, σ. I-1277, σκέψεις 15 και 16), την ιδιότητα του τρίτου σε σχέση με τις υπηρεσίες που έχουν λάβει την αποτελούσα των αντικείμενο της ενστάσεως απόφαση καθώς και την αναγκαία ανεξαρτησία ώστε να είναι δυνατόν να θεωρηθούν δικαστήρια κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης. Στην υπόθεση *Abrahamsson κ.λπ.*, το Δικαστήριο αναφέρθηκε στα ίδια κριτήρια του λειτουργικού διαχωρισμού και της ιδιότητας του τρίτου και κατέληξε ότι το *Överklagandenämnden*, σουηδική επιτροπή προσφυγών αρμόδια για να εξετάζει, κατά τρόπο αυτόνομο, τις προσφυγές που ασκούνται κατά των αποφάσεων προσλήψεως στο πανεπιστήμιο και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, παρείχε την

αναγκαία ανεξαρτησία ώστε να μπορεί να θεωρηθεί δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης.

Στην υπόθεση *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2000, C-195/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), στο Δικαστήριο υποβλήθηκαν προδικαστικά ερωτήματα από το Oberster Gerichtshof, το οποίο αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό επί αιτήσεων ουσιαστικού δικαίου στον τομέα των εργατικών διαφορών που υποβάλλονται από εργοδοτικές ή εργατικές συνδικαλιστικές ενώσεις έχουσες την ικανότητα συνάψεως συλλογικών συμβάσεων. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας διαδικασίας, το Oberster Gerichtshof δεν αποφαινεται επί διαφοράς σχετικής με συγκεκριμένη υπόθεση και με ονομαστικώς καθοριζόμενα πρόσωπα. Στηρίζει τη νομική του εκτίμηση επί των πραγματικών περιστατικών που εκθέτει ο αιτών, χωρίς καμία περαιτέρω εξέταση, η δε απόφασή του είναι αναγνωριστική και την ικανότητα να είναι διάδικοι έχουν μόνον ενώσεις προσώπων. Το Δικαστήριο, τονίζοντας ότι, εντούτοις, η διαδικασία αυτή προορίζεται να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα, παρατηρεί ότι η τελική απόφαση δεσμεύει τους διαδίκους, οι οποίοι δεν μπορούν να υποβάλουν δεύτερη αίτηση για την έκδοση αναγνωριστικής αποφάσεως που να αφορά την ίδια πραγματική κατάσταση και τα ίδια νομικά ζητήματα, καθώς και ότι, επιπλέον, σκοπός της εν λόγω διαδικασίας είναι να αποτελέσει αποφασιστικό σημείο αναφοράς για τις παράλληλες διαδικασίες που αφορούν συγκεκριμένους εργοδότες και εργαζομένους. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κρίνει ότι το Oberster Gerichtshof αποτελεί δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης όταν καλείται να κρίνει στο πλαίσιο μιας τέτοιας διαδικασίας.

5.5. Στον τομέα της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, το Δικαστήριο έθεσε τέρμα στις υποθέσεις *Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, στις οποίες η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από το Συμβούλιο και την Επιτροπή, είχε καταδικαστεί, με προσωρινή απόφαση της 19ης Μαΐου 1992 (Συλλογή 1992, σ. I-3061), να αποκαταστήσει τη ζημία που υπέστησαν οι ενάγοντες λόγω του ότι ένας κανονισμός του Συμβουλίου, όπως συμπληρώθηκε με κανονισμό της Επιτροπής, δεν είχε προβλέψει τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς σε ορισμένους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων. Επειδή οι

διαπραγματεύσεις μεταξύ των διαδίκων για την εκτίμηση της ζημίας δεν κατέληξαν σε αποτέλεσμα, οι παραγωγοί γαλακτοκομικών προϊόντων υπέβαλαν στο Δικαστήριο τα αιτήματα αποζημιώσεως με αριθμητικά στοιχεία. Με απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000 (C-104/89 και C-37/90, Συλλογή 2000, σ. I-203), το Δικαστήριο καθόρισε το ύψος των αποζημιώσεων τις οποίες το Συμβούλιο και η Επιτροπή υποχρεούνται να καταβάλουν στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων.

5.6. Όσον αφορά τον ανααιρετικό έλεγχο που ασκεί το Δικαστήριο επί των αποφάσεων του Πρωτοδικείου, η υπόθεση *Salzgitter* (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-210/98 P, Συλλογή 2000, σ. I-5843)) επέτρεψε στο Δικαστήριο να τονίσει ότι τα ζητήματα που άπτονται της αρμοδιότητας της Επιτροπής εξετάζονται αυτεπαγγέλτως από τον δικαστή, έστω και αν κανένας από τους διαδίκους δεν το έχει ζητήσει. Η υπόθεση αυτή αφορούσε απόφαση της Επιτροπής με την οποία δεν εγκρίθηκε σχέδιο ενισχύσεως της Γερμανικής Κυβερνήσεως προς χαλυβουργική επιχείρηση εγκατεστημένη στα νέα γερμανικά ομόσπονδα κράτη, όχι λόγω της καθυστερημένης κοινοποιήσεως του σχεδίου, αλλά λόγω της ελλείψεως αρμοδιότητας *ratione temporis* της Επιτροπής προς έγκριση του σχεδίου. Κατά της αποφάσεως της Επιτροπής ασκήθηκε προσφυγή ακυρώσεως, το δε Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή χωρίς να εξετάσει, με την απόφασή του, το ζήτημα της καθυστερημένης κοινοποιήσεως. Το Δικαστήριο, επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, υπογραμμίζει ότι η προθεσμία κοινοποιήσεως των σχεδίων ενισχύσεως που τάσσει ο πέμπτος κώδικας αποτελεί αποσβεστική προθεσμία υπό την έννοια ότι αποκλείει την έγκριση κάθε σχεδίου ενισχύσεως που κοινοποιείται καθυστερημένα. Συνεπώς, η Επιτροπή, όταν ένα σχέδιο δεν της έχει κοινοποιηθεί πριν από την ειδικώς προβλεπόμενη προθεσμία, δεν έχει το δικαίωμα να εγκρίνει την ενίσχυση. Το Δικαστήριο, στο μέτρο που επρόκειτο για ζήτημα απτόμενο της αρμοδιότητας της Επιτροπής και το οποίο έπρεπε, ως εκ τούτου, να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως από τον δικαστή, έκρινε ότι κακώς το Πρωτοδικείο δεν διαπίστωσε ότι το σχέδιο ενισχύσεως είχε κοινοποιηθεί μετά τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 6 του πέμπτου κώδικα και ότι η Επιτροπή επουδενί μπορούσε να εγκρίνει την αντίστοιχη ενίσχυση. Ωστόσο, το διατακτικό της

αποφάσεως του Πρωτοδικείου κρίθηκε βάσιμο για άλλους νομικούς λόγους και το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως.

6. Όσον αφορά τη σχετική με τις γενικές αρχές νομολογία του Δικαστηρίου, στη διάρκεια του παρελθόντος έτους σημειώθηκαν ορισμένες σημαντικές εξελίξεις. Οι εξελίξεις αυτές αφορούν κυρίως την ευθύνη της Κοινότητας και των κρατών μελών για τις ζημίες που προξενούνται σε ιδιώτες από παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου, τη σχέση μεταξύ της αρχής της διαδικαστικής αυτονομίας και της γενικής αρχής της προσβάσεως στα έγγραφα της Επιτροπής, καθώς και τα δικαιώματα άμυνας.

6.1. Όσον αφορά την ευθύνη της Κοινότητας για τις ζημίες που προξενούνται σε ιδιώτες από παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο έκρινε, στην υπόθεση *Bergaderm* (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Συλλογή 2000, σ. I-5291), ότι η έννοια της κατάφωρης παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου εκ μέρους ενός οργάνου, που αποτελεί μία από τις προϋποθέσεις της ευθύνης αυτής, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τον ίδιο τρόπο όσον αφορά τα κοινοτικά όργανα όπως και όσον αφορά τα κράτη μέλη. Μια φαρμακευτική εταιρία υπό δικαστική εκκαθάριση και ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της είχαν ασκήσει αγωγή με την οποία ζήτησαν την αποκατάσταση της ζημίας που υποστήριζαν ότι υπέστησαν λόγω της καταρτίσεως και της εκδόσεως μιας οδηγίας της Επιτροπής σχετικά με τα καλλυντικά προϊόντα, αγωγή η οποία απορρίφθηκε από το Πρωτοδικείο. Απορρίπτοντας με τη σειρά του την αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε ενώπιόν του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει την αρχή που διατυπώθηκε με την απόφαση *Brasserie du pêcheur και Factortame* (απόφαση της 5ης Μαρτίου 1996, C-46/93 και C-48/93, Συλλογή 1996, σ. I-1029) και σύμφωνα με την οποία οι προϋποθέσεις θεμελιώσεως της ευθύνης των κρατών μελών για τις ζημίες που προξενούνται στους ιδιώτες λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου δεν πρέπει, ελλείψει ειδικής δικαιολογίας, να διαφέρουν από τις προϋποθέσεις που διέπουν την ευθύνη της Κοινότητας υπό ανάλογες συνθήκες. Συγκεκριμένα, η προστασία των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το κοινοτικό δίκαιο δεν μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το αν τη ζημία την έχει προκαλέσει εθνική ή κοινοτική αρχή. Το κοινοτικό δίκαιο αναγνωρίζει δικαίωμα αποζημιώσεως αν συντρέχουν τρεις

προϋποθέσεις, δηλαδή ο παραβιασθείς κανόνας δικαίου να αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες, η παράβαση να είναι κατάφωρη και, τέλος, να υφίσταται άμεσος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παραβάσεως και της ζημίας που υπέστησαν τα βλαβέντα πρόσωπα. Τόσον όσον αφορά την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας όσο και όσον αφορά αυτήν των κρατών μελών, αποφασιστικό κριτήριο για να θεωρηθεί μια παράβαση του κοινοτικού δικαίου κατάφωρη είναι το αν υπήρξε, εκ μέρους κράτους μέλους ή κοινοτικού οργάνου, πρόδηλη και σοβαρή υπέρβαση των ορίων που επιβάλλονται στην εξουσία εκτιμήσεως. Οσάκις το εμπλεκόμενο κράτος μέλος ή θεσμικό όργανο δεν διαθέτει παρά μόνο πολύ περιορισμένο, αν όχι ανύπαρκτο, περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παράβαση του κοινοτικού δικαίου μπορεί να αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως. Όσον αφορά το επιχείρημα ότι το Πρωτοδικείο πλανήθηκε περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η επίδικη οδηγία αποτελούσε νομοθετική πράξη, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η γενική ή η ατομική φύση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου δεν αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο για τον καθορισμό των ορίων της εξουσίας εκτιμήσεως την οποία διαθέτει το εν λόγω όργανο.

Η υπόθεση *Haim* (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-424/97, Συλλογή 2000, σ. I-5123) περιέχει επίσης ορισμένα στοιχεία σχετικά με το περιθώριο εκτιμήσεως το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να καθοριστεί αν ένα κράτος μέλος διέπραξε ή όχι κατάφωρη παράβαση του κοινοτικού δικαίου. Ο S. Haim, οδοντίατρος, είχε ασκήσει αγωγή κατά επαγγελματικής ενώσεως συμβεβλημένων με ασφαλιστικά ταμεία οδοντιάτρων, οργανισμού δημοσίου δικαίου, ζητώντας αποζημίωση για την αποθετική ζημία που ισχυριζόταν ότι υπέστη λόγω της αρνήσεως του οργανισμού αυτού να τον εγγράψει στο μητρώο των οδοντιάτρων κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου. Στο Δικαστήριο υποβλήθηκε προδικαστικό ερώτημα ως προς το αν, στην περίπτωση κατά την οποία ένας εθνικός δημόσιος υπάλληλος είτε έχει εφαρμόσει εθνικό δίκαιο το οποίο παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο είτε έχει εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο κατά τρόπο που δεν συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο, υφίσταται κατάφωρη παράβαση, υπό την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου, για τον μοναδικό λόγο ότι ο υπάλληλος δεν διέθετε, κατά την έκδοση της αποφάσεώς του, διακριτική ευχέρεια. Το Δικαστήριο απάντησε ότι η ύπαρξη και η

έκταση του περιθωρίου εκτιμήσεως που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να καθοριστεί κατά πόσον ένα κράτος μέλος διέπραξε κατάφωρη παράβαση του κοινοτικού δικαίου πρέπει να καθορίζονται σε σχέση με το κοινοτικό δίκαιο και όχι με το εθνικό δίκαιο. Τα περιθώρια εκτιμήσεως που παρέχει ενδεχομένως το εθνικό δίκαιο στον υπάλληλο ή το όργανο που διέπραξε την παράβαση του κοινοτικού δικαίου είναι, κατά συνέπεια, άνευ σημασίας. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι σε κάθε κράτος μέλος εναπόκειται να διασφαλίζει ότι οι ιδιώτες επιτυγχάνουν αποκατάσταση της ζημίας που τους προκαλεί η μη τήρηση του κοινοτικού δικαίου, ανεξαρτήτως της δημόσιας αρχής που διέπραξε την παράβαση και ανεξαρτήτως του ποια δημόσια αρχή βαρύνεται, καταρχήν, σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, με την ευθύνη για την αποκατάσταση αυτή. Η αποκατάσταση των ζημιών που έχουν προκληθεί στους ιδιώτες από μέτρα εσωτερικής τάξεως ληφθέντα κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου δεν χρειάζεται οπωσδήποτε να διασφαλίζεται από το ίδιο το κράτος μέλος για να πληρούνται οι κοινοτικές υποχρεώσεις του εν λόγω κράτους. Έτσι, στα κράτη μέλη στα οποία ορισμένες νομοθετικές ή διοικητικές αρμοδιότητες ασκούνται αποκεντρωτικά από αρχές τοπικής αυτοδιοικήσεως που έχουν ορισμένη αυτονομία ή από οποιονδήποτε άλλον οργανισμό δημοσίου δικαίου που διακρίνεται νομικά από το κράτος, η αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσαν στους ιδιώτες μέτρα εσωτερικής τάξεως ληφθέντα από οργανισμό δημοσίου δικαίου μπορεί να βαρύνει αυτόν τον οργανισμό. Συνεπώς, το κοινοτικό δίκαιο δεν αποκλείει τη δυνατότητα να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη που υπέχει ένας οργανισμός δημοσίου δικαίου για την αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσαν στους ιδιώτες μέτρα που έλαβε ο οργανισμός αυτός κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου επιπλέον της ευθύνης του ίδιου του κράτους μέλους.

6.2. Η υπόθεση *Κάτω Χώρες και van der Wal κατά Επιτροπής* (απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2000, C-174/98 P και C-189/98 P, Συλλογή 2000, σ. I-1) οδήγησε το Δικαστήριο να αποφανθεί όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του δικαιώματος του αψόγως δικάζεσθαι, της γενικής αρχής της προσβάσεως στα έγγραφα της Επιτροπής και της εξαιρέσεως από την αρχή αυτή, η οποία ανάγεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας κατά την έννοια της αποφάσεως 94/90/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ, σχετικά με την

πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής⁸. Ο G. van der Wal, δικηγόρος και μέλος εταιρίας που χειρίζεται υποθέσεις οι οποίες άπτονται ζητημάτων κοινοτικού δικαίου, είχε ζητήσει από την Επιτροπή αντίγραφα ορισμένων εγγράφων με τα οποία η Επιτροπή έδωσε απαντήσεις σε ερωτήσεις που της είχαν υποβάλει διάφορα εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ)⁹. Η Επιτροπή, στηριζόμενη στο ότι η κοινολόγηση των ζητούμενων απαντήσεων θα απέβαινε σε βάρος της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και ιδίως της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, έλαβε απόφαση αρνούμενη να επιτρέψει στον G. van der Wal την πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα. Ο τελευταίος άσκησε τότε ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά της αποφάσεως αυτής προσφυγή ακυρώσεως, η οποία απορρίφθηκε. Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικάζεται αφόγως και η οποία εμπνέεται από το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου συνεπάγεται το δικαίωμα δίκης από δικαστήριο που είναι ανεξάρτητο, και μάλιστα ανεξάρτητο από την εκτελεστική εξουσία· εντούτοις, δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από το δικαίωμα αυτό ούτε από τις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών ότι το δικαστήριο που εκδικάζει μια διαφορά είναι αναγκαστικά ο μόνος αρμόδιος να επιτρέψει την πρόσβαση στα έγγραφα της σχετικής δικαστικής διαδικασίας. Η υποχρέωση της Επιτροπής να αρνηθεί την πρόσβαση στα έγγραφα που κατέχει, με την αιτιολογία ότι υφίσταται κίνδυνος να θιγεί το δημόσιο συμφέρον κατά την έννοια της αποφάσεως 94/90, εξαρτάται, στο πλαίσιο της συνεργασίας της με τα εθνικά δικαστήρια για την εκ μέρους τους εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, από τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η συνεργασία αυτή. Όταν τα έγγραφα που παρέχει η Επιτροπή στα

⁸ Απόφαση 94/90/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ της 8ης Φεβρουαρίου 1994 (ΕΕ L 46, σ. 58).

⁹ Ανακοίνωση 93/C 39/05 σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων για την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ C 39, σ. 6).

εθνικά δικαστήρια είναι έγγραφα τα οποία ήδη κατείχε ή έγγραφα τα οποία, μολονότι καταρτίστηκαν εν όψει συγκεκριμένης διαδικασίας, απλώς παραθέτουν το περιεχόμενο των πρώτων εγγράφων, ή με τα οποία το κοινοτικό αυτό όργανο αρκείται να διατυπώσει μια γνώμη γενικής φύσεως, ανεξάρτητη από τα στοιχεία που σχετίζονται με την υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, η Επιτροπή πρέπει να εκτιμά, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις που καθιερώνει η απόφαση 94/90. Αντιθέτως, όταν τα έγγραφα που παρέχει η Επιτροπή περιέχουν νομικές ή οικονομικές αναλύσεις οι οποίες καταρτίζονται βάσει στοιχείων που παρασχέθηκαν από το εθνικό δικαστήριο, τα έγγραφα αυτά πρέπει να υπόκεινται στους εθνικούς δικονομικούς κανόνες όπως κάθε άλλη πραγματογνωμοσύνη, και ιδίως όσον αφορά την κοινολόγησή τους. Όταν πρόκειται για τέτοια έγγραφα, η Επιτροπή οφείλει να βεβαιωθεί ότι η κοινολόγησή τους δεν αποτελεί παράβαση του εθνικού δικαίου. Σε περίπτωση αμφιβολίας, συμβουλευέται το εθνικό δικαστήριο και αρνείται την πρόσβαση μόνον αν το εθνικό δικαστήριο αντιτίθεται στην κοινολόγηση των εν λόγω εγγράφων. Συνεπώς, ερμηνεύοντας την απόφαση 94/90 υπό την έννοια ότι η εξαίρεση που ανάγεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας υποχρεώνει την Επιτροπή να αρνείται την πρόσβαση στα έγγραφα που κατάρτισε η ίδια μόνο για τη διαδικασία αυτή, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομική πλάνη. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου και ακυρώνει την απόφαση με την οποία η Επιτροπή αρνήθηκε στον G. van der Wal την πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα.

6.3. Στην υπόθεση *Mediocrurso* (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, C-462/98 P, Συλλογή 2000, σ. I-7183), το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο οποιασδήποτε διαδικασίας που κινείται εναντίον ενός προσώπου και είναι ικανή να καταλήξει σε βλαπτική γι' αυτό πράξη, συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου και πρέπει να διασφαλίζεται ακόμη και ελλείψει ειδικής κανονιστικής ρυθμίσεως. Η αρχή αυτή επιτάσσει να παρέχεται στους αποδέκτες αποφάσεων θιγουσών τα συμφέροντά τους η δυνατότητα να καθιστούν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους. Μια εταιρία είχε ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά δύο αποφάσεων της Επιτροπής περί μειώσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής του

Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για χρηματοδοτούμενα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι δεν είχε γίνει σεβαστό το δικαίωμά της να ακουσθεί προηγουμένως. Το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο που αντλούνταν από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, οπότε η εταιρία άσκησε αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αναιρεσείουσα δεν κλήθηκε από την Επιτροπή ή εξ ονόματός της να κοινοποιήσει τις παρατηρήσεις της εντός εύλογης προθεσμίας επί των εγγράφων σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά που της προσάπτονταν και βάσει των οποίων η Επιτροπή έλαβε τις αποφάσεις περί μείωσης της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και ότι στην αναιρεσείουσα δεν δόθηκε η δυνατότητα να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή της επί των στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη σε βάρος της. Υπό τις συνθήκες αυτές, κακώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το δικαίωμα λυσιτελούς ακροάσεως της αναιρεσείουσας είχε γίνει σεβαστό. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου και ακυρώνει τις αποφάσεις της Επιτροπής περί μείωσης της συνδρομής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

7. Όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ κοινοτικού και διεθνούς δικαίου, οι υποθέσεις *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας* (αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, C-62/98 και C-84/98, Συλλογή 2000, σ. I-5171 και I-5215) έδωσαν στο Δικαστήριο την ευκαιρία να διευκρινίσει το περιεχόμενο του άρθρου 234, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 307, πρώτο εδάφιο, ΕΚ), σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που απορρέουν από συμβάσεις συναφθείσες πριν από την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης. Το Δικαστήριο επιλήφθηκε δύο προσφυγών της Επιτροπής με αίτημα να αναγνωριστεί ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταγγείλει ή να προσαρμόσει δύο συμφωνίες εμπορικής ναυτιλίας τις οποίες είχε συνάψει με τρίτες χώρες πριν από την προσχώρησή της στις Κοινότητες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων

χωρών¹⁰. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 234, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης διευκρινίζει, σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, ότι η εφαρμογή της Συνθήκης δεν επηρεάζει τη δέσμευση που έχει αναλάβει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να σέβεται τα δικαιώματα των τρίτων χωρών τα οποία απορρέουν από προγενέστερη σύμβαση και να τηρεί τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του. Ωστόσο, το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 234 επιβάλλει στα κράτη μέλη να μετέρχονται όλα τα πρόσφορα μέσα προς άρση των ενδεχομένων ασυμβιβάστων μεταξύ μιας τέτοιας συμβάσεως και της Συνθήκης ΕΚ. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν μπόρεσε, εντός των προθεσμιών που προβλέπει ο κανονισμός 4055/86, να τροποποιήσει τις επίδικες συμφωνίες με διπλωματικά μέσα. Η ύπαρξη ανώμαλης πολιτικής καταστάσεως σε μια τρίτη συμβαλλόμενη χώρα δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη συνέχιση της εκ μέρους κρατών μελών παραβάσεως των υποχρεώσεων που υπέχει από τη Συνθήκη. Αν ένα κράτος αντιμετωπίζει δυσκολίες που καθιστούν αδύνατη την τροποποίηση μιας συμφωνίας, σ' αυτό εναπόκειται να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή, στο μέτρο που η καταγγελία είναι δυνατή από πλευράς διεθνούς δικαίου. Το άρθρο 234 της Συνθήκης εκφράζει την ανάγκη ισορροπίας μεταξύ των συμφερόντων που άπτονται της εξωτερικής πολιτικής κρατών μελών και του κοινοτικού συμφέροντος, καθόσον η διάταξη αυτή, αφενός, επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην εφαρμόσουν κοινοτική διάταξη προκειμένου να σεβαστούν τα δικαιώματα τρίτων χωρών τα οποία απορρέουν από προγενέστερη σύμβαση και να τηρήσουν τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους και, αφετέρου, τους παρέχει δυνατότητα επιλογής των πρόσφορων μέσων προκειμένου να καταστεί η συγκεκριμένη συμφωνία συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο. Στην υπό κρίση περίπτωση, οι επίδικες συμφωνίες περιείχαν ρήτρα που ανέφερε ρητώς τη δυνατότητα των συμβαλλομένων μερών να τις καταγγείλουν, οπότε η καταγγελία τους εκ μέρους της Πορτογαλικής Δημοκρατίας δεν θα έθιγε τα δικαιώματα τα οποία τα τρίτα κράτη αρύονταν από τις εν λόγω συμφωνίες. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο θεώρησε αποδεδειγμένες τις παραβάσεις.

10

Κανονισμός (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 378, σ. 1).

Το Δικαστήριο επανήλθε επίσης στο ζήτημα της αρμοδιότητάς του να ερμηνεύει το άρθρο 50 της Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (Συμφωνία TRIPs, προσαρτημένη στη Συμφωνία ΠΟΕ). Υπενθυμίζεται ότι, με την απόφαση της 16ης Ιουλίου 1998, C-53/96, *Hermès* (Συλλογή 1998, σ. I-3603), το Δικαστήριο είχε ήδη κρίνει ότι, στον τομέα του δικαίου των σημάτων, για να αποφευχθούν στο μέλλον ερμηνευτικές αποκλίσεις, είχε αρμοδιότητα να ερμηνεύει το άρθρο 50 της Συμφωνίας TRIPs, έστω και αν τα μέτρα που προβλέπει η διάταξη αυτή καθώς και οι σχετικοί δικονομικοί κανόνες είναι εκείνα που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, εφόσον η Συμφωνία TRIPs είναι συμφωνία συναφθείσα από την Κοινότητα και τα κράτη μέλη της δυνάμει συντρέχουσας αρμοδιότητας και δεδομένου ότι το άρθρο 50 της Συμφωνίας TRIPs μπορεί να τύχει εφαρμογής τόσο σε καταστάσεις που εμπίπτουν στο εθνικό δίκαιο όσο και σε καταστάσεις που εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο.

Στην υπόθεση *Dior και Assco* (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-300/98 και C-392/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το εθνικό δικαστήριο διερωτάτο αν η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου προς ερμηνεία του άρθρου 50 της Συμφωνίας TRIPs περιοριζόταν μόνο στις καταστάσεις που άπτονται του δικαίου των σημάτων. Το Δικαστήριο απάντησε ότι η αρμοδιότητά του να ερμηνεύει τη διάταξη αυτή δεν περιορίζεται μόνο στις καταστάσεις αυτές. Συγκεκριμένα, το άρθρο 50 της Συμφωνίας TRIPs αποτελεί δικονομική διάταξη που πρέπει να εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις καταστάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της και που μπορεί να εφαρμοστεί τόσο σε καταστάσεις που εμπίπτουν στο εθνικό δίκαιο όσο και σε καταστάσεις που εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο. Η υποχρέωση στενής συνεργασίας που υπέχουν τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα για την υλοποίηση των δεσμεύσεων που ανέλαβαν στο πλαίσιο της συντρέχουσας αρμοδιότητας προς σύναψη της Συμφωνίας ΠΟΕ, συμπεριλαμβανομένης της Συμφωνίας TRIPs, επιβάλλει, τόσο για πρακτικούς όσο και για νομικούς λόγους, να γίνεται ομοιόμορφη ερμηνεία της διατάξεως αυτής από τα δικαστήρια των κρατών μελών και της Κοινότητας. Μόνον το Δικαστήριο, ενεργώντας στο πλαίσιο της συνεργασίας με τα δικαστήρια των κρατών μελών δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης, είναι σε θέση

να εξασφαλίζει μια τέτοια ομοιόμορφη ερμηνεία. Το Δικαστήριο, ερωτηθέν και ως προς το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 50, παράγραφος 6, της Συμφωνίας TRIPs στο κοινοτικό δίκαιο, απάντησε ότι, όταν πρόκειται για τομέα όπου η Συμφωνία TRIPs έχει εφαρμογή και όπου η Κοινότητα έχει ήδη νομοθετήσει, οι δικαστικές αρχές των κρατών μελών οφείλουν βάσει του κοινοτικού δικαίου, όταν τους ζητείται να εφαρμόσουν τους ημεδαπούς κανόνες για να διατάξουν ασφαλιστικά μέτρα προς προστασία των δικαιωμάτων που εμπίπτουν σε έναν τέτοιο τομέα, να το πράττουν στο μέτρο του δυνατού υπό το πρίσμα του κειμένου και του σκοπού του άρθρου 50 της Συμφωνίας TRIPs. Όταν πρόκειται για τομέα όπου η Κοινότητα δεν έχει ακόμα νομοθετήσει και ο οποίος, κατά συνέπεια, ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η προστασία των δικαιωμάτων επί των προϊόντων της διανοίας και τα μέτρα που λαμβάνονται προς τούτο από τις δικαστικές αρχές δεν εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, το κοινοτικό δίκαιο ούτε υπαγορεύει ούτε αποκλείει το να αναγνωρίσει η έννομη τάξη κράτους μέλους στους ιδιώτες το δικαίωμα να στηριχθούν ευθέως σε κανόνα του άρθρου 50, παράγραφος 6, της Συμφωνίας TRIPs ή το να επιβάλει στα δικαστήρια την υποχρέωση να εφαρμόζουν τον κανόνα αυτόν αυτεπαγγέλτως.

8. Στον τομέα του *θεσμικού δικαίου*, οι σημαντικότερες διαφορές είχαν και πάλι ως αντικείμενο τον προσδιορισμό της νομικής βάσεως των κοινοτικών πράξεων. Σε δύο υποθέσεις, το Δικαστήριο διευκρίνισε τις σχέσεις μεταξύ του άρθρου 129 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 152 ΕΚ) και δύο άλλων άρθρων της Συνθήκης, ήτοι, αφενός, του άρθρου 43 (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 37 ΕΚ) και, αφετέρου, του άρθρου 100 Α (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 95 ΕΚ).

Στην πρώτη υπόθεση, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 4ης Απριλίου 2000, C-269/97, Συλλογή 2000, σ. I-2257), η Επιτροπή είχε ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος αναγνωρίσεως και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, τον οποίο το Συμβούλιο είχε εγκρίνει με ομοφωνία βάσει του άρθρου 43 της Συνθήκης. Η Επιτροπή υποστήριζε ότι η ορθή νομική βάση αυτού του κανονισμού ήταν το άρθρο 100 Α

της Συνθήκης και, επομένως, ότι ο κανονισμός αυτός έπρεπε να είχε εκδοθεί σύμφωνα με τη διαδικασία της συναποφάσεως. Κατά την Επιτροπή, η χρήση του άρθρου 100 Α της Συνθήκης ήταν δικαιολογημένη από το γεγονός ότι ο πρωταρχικός σκοπός του προσβαλλομένου κανονισμού, ο οποίος είχε εκδοθεί στο πλαίσιο της κρίσεως της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών, έγκειτο στην προστασία της υγείας του ανθρώπου που σκοπεύεται στο άρθρο 129 της Συνθήκης ΕΚ και ότι, σε έναν τόσο σημαντικό τομέα, το Κοινοβούλιο πρέπει να έχει τη δυνατότητα συμμετοχής στη νομοθετική διαδικασία. Το Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο του συστήματος των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, η επιλογή της νομικής βάσεως μιας πράξεως πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία επιδεχόμενα δικαστικό έλεγχο. Μεταξύ των στοιχείων αυτών συγκαταλέγονται, ιδίως, ο σκοπός και το περιεχόμενο της πράξεως. Δεν ασκούν συναφώς επιρροή η επιθυμία του κοινοτικού οργάνου να συμμετέχει κατά τρόπο πιο έντονο στην έκδοση μιας συγκεκριμένης πράξεως, η εργασία που έχει πραγματοποιηθεί με άλλη αφορμή στον τομέα δράσεως στον οποίο εμπίπτει η πράξη ή το πλαίσιο της εκδόσεως της πράξεως. Το άρθρο 43 της Συνθήκης αποτελεί την προσήκουσα νομική βάση για κάθε ρύθμιση αφορώσα την παραγωγή και εμπορία των απαριθμωμένων στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης γεωργικών προϊόντων, ρύθμιση η οποία συμβάλλει στην πραγματοποίηση ενός ή περισσότερων από τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής, όπως εξαγγέλλονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης (νυν άρθρο 33 ΕΚ). Ο προσβαλλόμενος κανονισμός, ρυθμίζοντας τους όρους παραγωγής και εμπορίας του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, βελτιώνοντας τη διαφάνεια των όρων αυτών, επιδιώκει στην ουσία έναν από τους σκοπούς του άρθρου 39 της Συνθήκης και, συγκεκριμένα, την αποκατάσταση της σταθερότητας της αγοράς των εν λόγω προϊόντων. Συνεπώς, ορθώς εκδόθηκε βάσει του άρθρου 43 της Συνθήκης. Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι το σύστημα που θεσπίζει ο προσβαλλόμενος κανονισμός θα έχει θετικές συνέπειες στην προστασία της δημόσιας υγείας. Άλλωστε, η προστασία της υγείας συμβάλλει στην πραγματοποίηση των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής που εξαγγέλλονται στο άρθρο 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ιδίως οσάκις η γεωργική παραγωγή εξαρτάται άμεσα από τη διάθεσή της στους ολοένα και περισσότερο ανησυχούντες για την υγεία τους καταναλωτές.

Στη δεύτερη υπόθεση, *Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-376/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε την ακύρωση της οδηγίας 98/43/EK του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τη διαφήμιση και τη χορηγία υπέρ των προϊόντων καπνού, η οποία είχε εκδοθεί μεταξύ άλλων βάσει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης ΕΚ. Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστήριξε ότι το άρθρο 100 Α της Συνθήκης δεν αποτελούσε κατάλληλη νομική βάση για την οδηγία αυτή. Στην απόφασή του, το Δικαστήριο εξετάζει διαδοχικά το ζήτημα της εσωτερικής αγοράς και το ζήτημα των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Όσον αφορά την εσωτερική αγορά, υπενθυμίζει ότι τα μέτρα τα οποία αφορά το άρθρο 100 Α, παράγραφος 1, της Συνθήκης σκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών εγκαθιδρύσεως και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Η ερμηνεία του άρθρου αυτού υπό την έννοια ότι παρέχει στον κοινοτικό νομοθέτη γενική αρμοδιότητα για τη ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς όχι μόνον αντιβαίνει στο γράμμα των άρθρων 3, στοιχείο γ', και 7 Α της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρων 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΚ και 14 ΕΚ), αλλά επίσης δεν συμβιβάζεται με την αρχή που καθιερώνει το άρθρο 3 Β της Συνθήκης (νυν άρθρο 5 ΕΚ), κατά την οποία οι αρμοδιότητες της Κοινότητας είναι κατ' ανάθεση αρμοδιότητες. Εξάλλου, μια πράξη εκδοθείσα βάσει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης πρέπει πράγματι να σκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών εγκαθιδρύσεως και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Είναι μεν αληθές ότι η χρησιμοποίηση του άρθρου 100 Α ως νομικής βάσεως είναι δυνατή προκειμένου να προληφθεί η εμφάνιση μελλοντικών εμποδίων στο εμπόριο λόγω της ανομοιογενούς εξέλιξεως των εθνικών νομοθεσιών· εντούτοις, η εμφάνιση τέτοιων εμποδίων πρέπει να είναι πιθανή και το επίμαχο μέτρο πρέπει να σκοπεί στην πρόληψή τους. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι το άρθρο 129, παράγραφος 4, πρώτη περίπτωση, της Συνθήκης αποκλείει κάθε εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών οι οποίες σκοπούν στην προστασία και στη βελτίωση της υγείας του ανθρώπου και ότι δεν είναι δυνατή η χρησιμοποίηση άλλων άρθρων της Συνθήκης ως νομικής βάσεως προς καταστράτηγηση της ρητής απαγορεύσεως κάθε

εναρμονίσεως την οποία προβλέπει το άρθρο 129, παράγραφος 4. πρώτη περίπτωση, της Συνθήκης. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το άρθρο 100 Α της Συνθήκης θα μπορούσε να καταστήσει δυνατή, κατ' αρχήν, την έκδοση οδηγίας απαγορεύουσας τη διαφήμιση των προϊόντων καπνού στα περιοδικά και στις εφημερίδες, προκειμένου να διασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εντύπων αυτών. Ωστόσο, η απαγόρευση, ιδίως, της διαφημίσεως με αφίσες, ομπρέλες ηλίου, σταχτοδοχεία και άλλα αντικείμενα χρησιμοποιούμενα στα ξενοδοχεία, στα εστιατόρια και στις καφετέριες καθώς και η απαγόρευση των διαφημιστικών μηνυμάτων στον κινηματογράφο ουδόλως συμβάλλουν στη διευκόλυνση του εμπορίου των οικείων προϊόντων. Εξάλλου, η οδηγία δεν διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων που είναι σύμφωνα με τις διατάξεις της. Όσον αφορά τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, το Δικαστήριο κρίνει ότι αισθητές στρεβλώσεις μπορούσαν μεν να αποτελέσουν έρεισμα για τη χρησιμοποίηση του άρθρου 100 Α της Συνθήκης για να απαγορευθούν ορισμένες μορφές χορηγίας, δεν επιτρέπουν όμως τη χρήση αυτής της νομικής βάσεως για μια γενική απαγόρευση της διαφημίσεως όπως η θεσπιζόμενη με την οδηγία. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο κάνει δεκτή την προσφυγή και ακυρώνει την προσβαλλόμενη οδηγία.

9. Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων*, το Δικαστήριο εξέτασε, στο πλαίσιο διαφόρων υποθέσεων, αν τα άρθρα 30 ή 34 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρα 28 ΕΚ και 29 ΕΚ) απαγορεύουν εθνικές ρυθμίσεις σχετικές με την επισήμανση των τροφίμων ή την πώλησή τους από πλανόδιους πωλητές, με τις κατακρατήσεις στο τελωνείο εμπορευμάτων υπόπτων για απομίμηση ή παραποίηση, ή ακόμα σχετικές με την υποχρέωση εμφιαλώσεως εντός της περιοχής παραγωγής ως προϋποθέσεως για τη χρησιμοποίηση της ονομασίας προελεύσεως. Σε άλλες υποθέσεις, το Δικαστήριο ερμήνευσε οδηγίες που αφορούν ειδικότερες πτυχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, όπως η εισαγωγή φυτών από τρίτες χώρες ή η διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών.

9.1. Όσον αφορά το άρθρο 30 της Συνθήκης, επισημαίνεται ιδίως η απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, C-366/98, *Geffroy* (Συλλογή

2000, σ. I-6579). Στην υπόθεση αυτή, μια εθνική ρύθμιση προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι όλες οι υποχρεωτικές ενδείξεις στις ετικέτες των τροφίμων έπρεπε να αναγράφονται στη γαλλική γλώσσα. Το Δικαστήριο έκρινε συναφώς ότι το άρθρο 30 της Συνθήκης και μια οδηγία περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους απαγορεύουν εθνική ρύθμιση που επιβάλλει τη χρήση ορισμένης γλώσσας για την επισήμανση των τροφίμων, χωρίς να προβλέπει τη δυνατότητα χρήσεως μιας άλλης γλώσσας, εύκολα καταληπτής από τους αγοραστές, ή τη δυνατότητα εξασφαλίσεως της πληροφορήσεως του αγοραστή με άλλα μέσα.

Πάντοτε όσον αφορά το άρθρο 30 της Συνθήκης, το Δικαστήριο έκρινε, στην υπόθεση *TK-Heimdienst* (απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2000, C-254/98, Συλλογή 2000, σ. I-151), ότι αντιβαίνει στη διάταξη αυτή εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι ορισμένοι έμποροι τροφίμων μπορούν να προβαίνουν σε πωλήσεις πλανοδίως εντός συγκεκριμένης διοικητικής περιοχής μόνον αν ασκούν την εμπορική δραστηριότητά τους και εντός σταθερού καταστήματος, εντός του οποίου επίσης διαθέτουν τα προς πώληση πλανοδίως διατιθέμενα εμπορεύματα και το οποίο ευρίσκεται εντός της διοικητικής αυτής περιοχής ή εντός συνορεύοντος δήμου. Μια τέτοια ρύθμιση αφορά τις μορφές πώλησεως ορισμένων εμπορευμάτων, καθόσον καθορίζει τις γεωγραφικές ζώνες εντός των οποίων έκαστος των οικείων επιχειρηματιών μπορεί να εμπορεύεται τα εμπορεύματά του με την εν λόγω μέθοδο πώλησεως. Αν και έχει εφαρμογή σε όλους τους επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στο εθνικό έδαφος, μια τέτοια ρύθμιση εμποδίζει στην πραγματικότητα περισσότερο την πρόσβαση στην αγορά του κράτους εισαγωγής των προερχομένων από άλλα κράτη μέλη προϊόντων απ' ό,τι την πρόσβαση των εγχωρίων προϊόντων. Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, για κάθε συγκεκριμένο τμήμα της εθνικής επικράτειας, η κανονιστική ρύθμιση πλήττει τόσο τις πωλήσεις προϊόντων που προέρχονται από άλλα τμήματα της εθνικής επικράτειας όσο και τις πωλήσεις των προϊόντων που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη. Πράγματι, για να μπορεί ένα κρατικό μέτρο να χαρακτηριστεί ως μέτρο που οδηγεί σε διακρίσεις ή προστατευτισμό, κατά την έννοια των κανόνων περί

ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, δεν είναι αναγκαίο το μέτρο αυτό να έχει ως αποτέλεσμα να ευνοείται το σύνολο των εγχωρίων προϊόντων ή να αποβαίνει σε βάρος μόνον των εισαγομένων προϊόντων αποκλεισμένων των εγχωρίων προϊόντων. Μια τέτοια ρύθμιση δεν δικαιολογείται ούτε από λόγους προστασίας του εκ του σύνεγγυς εφοδιασμού προς όφελος των επιτοπίων επιχειρήσεων, καθόσον σκοποί αμιγώς οικονομικής φύσεως δεν μπορούν να δικαιολογήσουν εμπόδια στη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, ούτε από λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, εφόσον αυτή μπορεί να επιτευχθεί με μέτρα που έχουν λιγότερο περιοριστικά αποτελέσματα επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

Στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Γαλλίας* (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-23/99, Συλλογή 2000, σ. I-7653), η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, εφαρμόζοντας, βάσει του κώδικα πνευματικής ιδιοκτησίας, διαδικασίες κατακρατήσεως από τις τελωνειακές αρχές επί εμπορευμάτων που έχουν νομίμως κατασκευαστεί σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και προορίζονται, μετά τη διαμετακόμισή τους μέσω του γαλλικού εδάφους, για την αγορά άλλου κράτους μέλους, όπου μπορούν να διατεθούν νομίμως στο εμπόριο, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΚ. Το Δικαστήριο, δεχόμενο την προσφυγή, υπογραμμίζει ότι η επίδικη εθνική ρύθμιση επιτρέπει στις εθνικές τελωνειακές αρχές, κατόπιν αιτήσεως του κατόχου του δικαιώματος που αφορά σχέδια ή υποδείγματα ανταλλακτικών αυτοκινήτων οχημάτων, να κατακρατούν ανταλλακτικά που υποτίθεται ότι αποτελούν εμπορεύματα παραποίησης ή απομίμησης, για χρονική περίοδο δέκα ημερών, κατά τη διάρκεια της οποίας ο αιτών μπορεί να προσφύγει ενώπιον των αρμοδίων εθνικών δικαστηρίων. Η ρύθμιση αυτή έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Όμως, η ενδοκοινοτική διαμετακόμιση συνίσταται στη μεταφορά εμπορευμάτων από ένα κράτος μέλος σε άλλο διά του εδάφους ενός ή περισσότερων κρατών μελών και ουδεμία χρήση της μορφής του προστατευομένου υποδείγματος ή σχεδίου συνεπάγεται. Συνεπώς, η ενδοκοινοτική διαμετακόμιση δεν εμπίπτει στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας επί των σχεδίων ή

υποδειγμάτων. Δεδομένου ότι η κατασκευή του προϊόντος και η διάθεσή του στο εμπόριο είναι νόμιμες στα κράτη μέλη όπου πραγματοποιούνται οι ενέργειες αυτές, το εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων που προκαλείται από την κατακράτηση του προϊόντος στο τελωνείο του κράτους μέλους διά του οποίου διενεργείται η διαμετακόμιση, προκειμένου να παρακωλυθεί η διαμετακόμισή του, δεν δικαιολογείται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 30 ΕΚ).

Όσον αφορά το άρθρο 34 της Συνθήκης, επισημαίνεται η σημαντική απόφαση της 16ης Μαΐου 2000, C-388/95, *Βέλγιο κατά Ισπανίας* (Συλλογή 2000, σ. I-3123). Η απόφαση αυτή αποτελεί μια από τις σπάνιες περιπτώσεις διαδικασίας λόγω παραβάσεως, κινουμένης από κράτος μέλος κατ' άλλου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ). Το Βασίλειο του Βελγίου υποστήριξε ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, διατηρώντας σε ισχύ εθνική ρύθμιση η οποία προέβλεπε την υποχρέωση εμφιαλώσεως του οίνου εντός της περιοχής παραγωγής του ως προϋποθέσεως της χρήσεως της ονομασίας προελεύσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 34 της Συνθήκης, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 9ης Ιουνίου 1992, C-47/90, *Delhaize* (Συλλογή 1992, σ. I-3669), και 5 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 10 ΕΚ). Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο είχε αποφανθεί ότι μια τέτοια εθνική κανονιστική ρύθμιση περί των οίνων που φέρουν ονομασία προελεύσεως, η οποία θέτει ποσοτικούς περιορισμούς όσον αφορά τον δυνάμενο να εξαχθεί χύμα οίνος, ενώ, παράλληλα, επιτρέπει τις πωλήσεις οίνου εντός της περιοχής παραγωγής, συνιστά μέτρο αποτελέσματος ισοδυνάμου προς ποσοτικό περιορισμό επί των εξαγωγών, απαγορευόμενο από το άρθρο 34 της Συνθήκης.

Με την απόφαση της 16ης Μαΐου 2000, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι μια εθνική ρύθμιση περί των οίνων που φέρουν ονομασία προελεύσεως, η οποία εξαρτά τη χρησιμοποίηση του ονόματος της περιοχής παραγωγής ως ονομασίας προελεύσεως από την προϋπόθεση της εμφιαλώσεως εντός της περιοχής αυτής, συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος, καθόσον έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζει ειδικώς τα

ρεύματα των εξαγωγών όσον αφορά τον δυνάμενο να φέρει τη συγκεκριμένη ονομασία προελεύσεως οίνο και να εγκαθιδρύει κατά τον τρόπο αυτό διαφορετική μεταχείριση μεταξύ του εσωτερικού εμπορίου κράτους μέλους και του εξαγωγικού εμπορίου του. Όσον αφορά το συμβατό ενός τέτοιου εμποδίου με την κοινή αγορά, είναι μεν αληθές ότι το Δικαστήριο έκρινε, με την προμνησθείσα απόφαση *Delhaize*, ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι η εμφιάλωση στην περιοχή παραγωγής συνιστούσε πράξη αναγκαία για τη διατήρηση των ειδικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του οίνου ή για την εγγύηση της προελεύσεως του προϊόντος, ούτε ότι ο γεωγραφικός περιορισμός των δραστηριοτήτων εμφιαλώσεως μπορούσε, αυτός καθ'αυτόν, να επηρεάσει την ποιότητα του οίνου· το Δικαστήριο όμως αναφέρει ότι προσκομίστηκαν νέα στοιχεία προοριζόμενα να αποδείξουν ότι οι λόγοι που συνδέονται με την υποχρέωση εμφιαλώσεως εντός της περιοχής παραγωγής είναι ικανοί να τη δικαιολογήσουν και ότι επιβάλλεται η εξέταση της υποθέσεως υπό το φως των στοιχείων αυτών. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η υποχρέωση αυτή έχει ως στόχο τη διαφύλαξη της μεγάλης φήμης του οίνου που φέρει την ονομασία προελεύσεως μέσω της ενισχύσεως του ελέγχου των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του και της ποιότητάς του. Η υποχρέωση αυτή δικαιολογείται ως μέτρο προστασίας της ονομασίας προελεύσεως από την οποία ωφελείται το σύνολο των οικείων οινοπαραγωγών και η οποία έχει γι' αυτούς καθοριστική σημασία. Επιπλέον, για τους οίνους που μεταφέρονται και εμφιαλώνονται εντός της περιοχής παραγωγής, οι έλεγχοι είναι εμπεριστατωμένοι και συστηματικοί και εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του συνόλου των ίδιων των παραγωγών, οι οποίοι έχουν πρωταρχικό συμφέρον για τη διατήρηση της κεκτημένης φήμης. Μόνον οι υποβληθείσες στους εν λόγω ελέγχους ποσότητες μπορούν να φέρουν την ονομασία προελεύσεως. Τέλος, ο κίνδυνος για την ποιότητα του προϊόντος που προσφέρεται τελικά στον καταναλωτή είναι μεγαλύτερος όταν ο οίνος μεταφέρεται και εμφιαλώνεται εκτός της περιοχής παραγωγής παρά όταν οι ενέργειες αυτές πραγματοποιούνται εντός της περιοχής αυτής. Περατώνοντας την εξέταση αυτή, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μια ρύθμιση η οποία επιβάλλει την εμφιάλωση εντός της περιοχής παραγωγής ως προϋπόθεση της χρησιμοποίησεως της ονομασίας προελεύσεως πρέπει να θεωρείται σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο,

παρά τα περιοριστικά του εμπορίου αποτελέσματά της, καθόσον αποτελεί αναγκαίο και όχι δυσανάλογο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, υπό την έννοια ότι δεν υπάρχουν λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέτρα ικανά να τον επιτύχουν. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απορρίπτει την προσφυγή του Βασιλείου του Βελγίου.

9.2. Η ερμηνεία οδηγιών που αφορούν ειδικότερες πτυχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων αποτέλεσε το επίκεντρο των υποθέσεων *Anastasiou κλπ* και *Unilever*.

Στην υπόθεση *Anastasiou κλπ*, το Δικαστήριο διευκρίνισε τις προϋποθέσεις από τις οποίες ένα κράτος μέλος μπορεί να εξαρτήσει την εισαγωγή φυτών που κατάγονται από τρίτη χώρα σε περίπτωση μη υπάρξεως πιστοποιητικού φυτοϋγειονομικού ελέγχου εκδοθέντος από τις εγκεκριμένες υπηρεσίες της χώρας καταγωγής (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-219/98, Συλλογή 2000, σ. I-5241).

Στην υπόθεση *Unilever*, το Δικαστήριο ερωτήθηκε και πάλι ως προς τις συνέπειες που μπορεί να έχει για τους ιδιώτες η μη τήρηση υποχρεώσεως προβλεπόμενης από την οδηγία 83/189/ΕΟΚ¹¹. Το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να ανακοινώνουν στην Επιτροπή κάθε σχέδιο τεχνικού κανόνα. Το άρθρο 9 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να αναβάλλουν την έγκριση του σχεδίου αν η Επιτροπή ή άλλο κράτος μέλος διατυπώσουν λεπτομερώς αιτιολογημένη γνώμη σύμφωνα με την οποία το σχεδιαζόμενο μέτρο εμφανίζει πτυχές δυνάμενες να δημιουργήσουν ενδεχομένως εμπόδια στην ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς. Με την απόφαση της 30ής Απριλίου 1996, C-194/94, *CIA Security International* (Συλλογή 1996, σ. I-2201), το Δικαστήριο είχε ήδη κρίνει ότι η παράβαση της υποχρεώσεως κοινοποίησης, που προβλέπεται από το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας, συνεπάγεται τη μη εφαρμογή των οικείων τεχνικών κανόνων, οπότε

¹¹ Οδηγία 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ L 109, σ. 8), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 94/10/ΕΚ.

αυτοί δεν είναι αντιτάξιμοι έναντι των ιδιωτών, καθώς και ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, τα οποία οφείλουν να αρνούνται την εφαρμογή εθνικού τεχνικού κανόνα ο οποίος δεν έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με την οδηγία.

Με την απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000 (C-443/98, Unilever, Συλλογή 2000, σ. I-7535), το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι, στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ ιδιωτών, μπορεί να γίνει επίκληση του ανεφαρμόστου ενός τεχνικού κανόνα ως νομικής συνέπειας της μη τήρησης της υποχρεώσεως κοινοποιήσεως που προβλέπεται από το άρθρο 8 της οδηγίας. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τη μη τήρηση της υποχρεώσεως αναβολής της εγκρίσεως του σχεδίου τεχνικού κανόνα, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 9 της οδηγίας. Μολονότι είναι αληθές ότι μια οδηγία, αυτή καθ'αυτήν, δεν γεννά υποχρεώσεις σε βάρος ιδιώτη και, επομένως, δεν μπορεί να γίνει επίκλησή της κατ' αυτού, η νομολογία αυτή δεν έχει εφαρμογή στις διαφορές μεταξύ ιδιωτών, όπου η μη τήρηση του άρθρου 8 ή του άρθρου 9 της οδηγίας 83/189, που συνιστά ουσιώδη διαδικαστική πλημμέλεια, συνεπάγεται τη μη εφαρμογή του τεχνικού κανόνα που εκδόθηκε κατά παράβαση ενός εκ των άρθρων αυτών. Πράγματι, στις διαφορές αυτές, η εν λόγω οδηγία ουδόλως προσδιορίζει το ουσιαστικό περιεχόμενο του κανόνα δικαίου βάσει του οποίου ο εθνικός δικαστής οφείλει να κρίνει την εκκρεμή ενώπιόν του διαφορά. Η οδηγία δεν γεννά ούτε δικαιώματα ούτε υποχρεώσεις για τους ιδιώτες. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι στον εθνικό δικαστή εναπόκειται, στο πλαίσιο αστικής δίκης μεταξύ ιδιωτών σχετικά με δικαιώματα και υποχρεώσεις εκ συμβάσεως, να μην εφαρμόσει εθνικό τεχνικό κανόνα που εκδόθηκε κατά την περίοδο αναβολής που προβλέπει το άρθρο 9 της οδηγίας 83/189.

10. Η νομολογία του Δικαστηρίου στον τομέα της γεωργίας ήταν και πάλι άφθονη κατά το παρελθόν έτος, όπως μαρτυρούν οι ήδη μνημονευθείσες υποθέσεις *Γαλλία κατά Επιτροπής*, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου* και *Mulder κλπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*.

Μεταξύ των υποθέσεων αυτών, επισημαίνεται επίσης η υπόθεση *Eurostock Meat Marketing* (απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2000,

C-477/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο της κρίσεως της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών. Κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ, σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή εξέδωσε, τον Ιούλιο του 1997, απόφαση με την οποία απαγορεύθηκε οποιαδήποτε χρήση υλικών ειδικού κινδύνου από άποψη μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών, ήτοι, όσον αφορά τα βοοειδή, του κρανίου, των αμυγδαλών και του νωτιαίου μυελού των βοοειδών ηλικίας άνω των 12 μηνών. Στο κατάλογο αυτόν δεν περιλαμβάνονται τα μάγουλα. Η ημερομηνία εφαρμογής της αποφάσεως αυτής, η οποία αρχικά είχε οριστεί για την 1η Ιανουαρίου 1998, μετατέθηκε επανειλημμένως και τελικά ορίστηκε για τις 30 Ιουνίου 2000. Τον Δεκέμβριο του 1997, μερικές ημέρες μετά την πρώτη μετάθεση της ημερομηνίας εφαρμογής της εν λόγω αποφάσεως, το Υπουργείο Γεωργίας για τη Βόρεια Ιρλανδία εξέδωσε, στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεως για την πρόληψη του κινδύνου της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών, κανονιστική ρύθμιση απαγορεύουσα την εισαγωγή στη Βόρεια Ιρλανδία υλικών ειδικού κινδύνου απο βοοειδή που είχαν σφαγεί ή πεθάνει εκτός Ηνωμένου Βασιλείου σε ηλικία υπερβαίνουσα τους 12 μήνες, καθώς και οποιουδήποτε τροφίμου περιέχοντος τα υλικά αυτά. Ο κατάλογος των προβλεπόμενων από τη ρύθμιση αυτή υλικών ειδικού κινδύνου ήταν ο περιλαμβανόμενος στην απόφαση 97/534/ΕΚ. Κατ' εφαρμογήν της κανονιστικής ρυθμίσεως του 1997, το υπουργείο κατέσχε και χαρακτήρισε ως μη χρησιμοποιήσιμο ένα φορτίο κεφαλών βοοειδών που εισήγαγε από την Ιρλανδία μια εταιρία ειδικευμένη στην αφαίρεση των μαγούλων και την επεξεργασία τους προς βρώση, με την αιτιολογία ότι το φορτίο αυτό περιείχε υλικά ειδικού κινδύνου. Η εταιρία αυτή υποστήριξε ότι η κανονιστική ρύθμιση του 1997 αποτελούσε μέτρο αποτελέσματος ισοδυνάμου προς ποσοτικό περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, το οποίο αντέβαινε στο άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και ότι επρόκειτο για μέτρο το οποίο το κοινοτικό δίκαιο ούτε δικαιολογούσε ούτε επέτρεπε. Αντιθέτως, κατά το υπουργείο, η εισαγωγή του εν λόγω φορτίου μπορούσε να απαγορευθεί στο πλαίσιο συντηρητικού προστατευτικού μέτρου επιτρεπόμενου από την οδηγία 89/662. Το Δικαστήριο, συμμεριζόμενο την ερμηνεία αυτή των συναφών

κοινοτικών κανόνων, υπενθυμίζει ότι η οδηγία 89/662 επιτρέπει στο κράτος μέλος προορισμού να λάβει, για σοβαρούς λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας ή της υγείας των ζώων, συντηρητικά μέτρα εν αναμονή των μέτρων που πρέπει να λάβει η Επιτροπή. Η εκ μέρους της Επιτροπής έκδοση αποφάσεως της οποίας η εφαρμογή δεν είναι άμεση δεν μπορεί να θεωρηθεί, καθεαυτήν, ως απαγορεύουσα σε κράτος μέλος να λάβει το ίδιο συντηρητικά μέτρα βάσει της οδηγίας 89/662. Πράγματι, σκοπός της οδηγίας αυτής είναι η εγκαθίδρυση ενός κοινοτικού συστήματος διασφάλισης, που αποβλέπει στην αντικατάσταση των ενδεχομένως ανόμοιων συντηρητικών μέτρων που λαμβάνουν επειγόντως τα κράτη μέλη σε περίπτωση σοβαρού κινδύνου. Ωστόσο, μόνον όταν οι κοινοτικές διατάξεις θεσπιστούν, τεθούν σε ισχύ και εφαρμοστούν στα οικεία προϊόντα υπάρχει κίνδυνος συγκρούσεως μεταξύ των τελευταίων αυτών διατάξεων και των συντηρητικών μέτρων που θέσπισαν προηγουμένως τα κράτη μέλη. Ένα τέτοιο εθνικό μέτρο όπως η κανονιστική ρύθμιση του 1997, με το οποίο απαγορεύεται η εισαγωγή οποιουδήποτε υλικού ειδικού κινδύνου, αλλά και όλων των τροφίμων που περιέχουν τέτοια υλικά ειδικού κινδύνου, δικαιολογούνταν ενόψει της οδηγίας 89/662 και συνιστούσε μέτρο το οποίο δεν ήταν δυσανάλογο ενόψει του κινδύνου που εμφάνιζε η ενδεχόμενη μετάδοση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών. Η εισαγωγή κεφαλών βοοειδών μπορούσε να απαγορευθεί εφόσον αυτές περιείχαν υλικό πολύ υψηλής μολυσματικότητας και εφόσον, λόγω τόσο των μεθόδων σφαγής όσο και μεταφοράς, υπήρχαν σοβαροί κίνδυνοι μόλυνσης των υγιών ιστών.

Όσον αφορά τις καταχρηστικές πρακτικές στον τομέα των επιστροφών κατά την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων, επισημαίνεται επίσης η υπόθεση *Emsland-Stärke* (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-110/99, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι ένας κοινοτικός εξαγωγέας μπορεί να χάσει το δικαίωμα επί μη διαφοροποιημένης επιστροφής κατά την εξαγωγή, εφόσον το προϊόν που πωλήθηκε σε αγοραστή εγκατεστημένο σε τρίτη χώρα και για το οποίο καταβλήθηκε η επιστροφή επανεισήχθη στην Κοινότητα υπό καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, αμέσως μετά τον εκτελωνισμό του και τη θέση του σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της εν λόγω τρίτης χώρας, και

τέθηκε σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Κοινότητας κατόπιν καταβολής των εισαγωγικών δασμών και τελών, χωρίς να διαπιστωθεί καμία παράβαση, και εφόσον η πράξη αυτή αποτελεί πρακτική που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δικαιώματος εκ μέρους του κοινοτικού αυτού εξαγωγέα. Προϋπόθεση της διαπιστώσεως ότι πρόκειται για πρακτική που συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δικαιώματος είναι η ύπαρξη βουλήσεως του κοινοτικού αυτού εξαγωγέα να αποκομίσει όφελος από την εφαρμογή της κοινοτικής ρυθμίσεως δημιουργώντας τεχνητά τις προϋποθέσεις για την παροχή του οφέλους αυτού. Η ύπαρξη της βουλήσεως αυτής πρέπει να αποδεικνύεται ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου σύμφωνα με τους κανόνες του εθνικού δικαίου, π.χ. με την απόδειξη της υπάρξεως συμπαιγνίας μεταξύ του εν λόγω εξαγωγέα και του εισαγωγέα του εμπορεύματος στην τρίτη χώρα. Το γεγονός ότι το προϊόν, πριν επανεισαχθεί στην Κοινότητα, μεταπωλήθηκε από τον εγκατεστημένο στην οικεία τρίτη χώρα αγοραστή σε επιχείρηση που είναι επίσης εγκατεστημένη στη χώρα αυτή και με την οποία ο αγοραστής έχει προσωπικούς και οικονομικούς δεσμούς αποτελεί ένα από τα πραγματικά περιστατικά που μπορεί να λάβει υπόψη το εθνικό δικαστήριο για να εξακριβώσει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αναζητήσεως των επιστροφών.

11. Κατά το παρελθόν έτος, το Δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει τις συνέπειες της *ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων* στους πλέον διαφορετικούς τομείς: απόδειξη της διγλωσσίας υποψηφίου για θέση εργασίας, κανόνες χορηγήσεως της αποζημιώσεως απολύσεως, προσωρινή άδεια εισόδου των κοινοτικών υπηκόων, άδεια παραμονής του συζύγου διακινουμένου εργαζομένου ή, ακόμα, εφαρμογή των κανόνων κοινωνικής ασφαλίσεως.

11.1. Στην υπόθεση *Anghese* (απόφαση της 6ης Ιουνίου 2000, C-281/98, Συλλογή 2000, σ. I-4139), ένας Ιταλός υπήκοος με μητρική γλώσσα τη γερμανική και υποψήφιος για θέση εργασίας σε ιταλική τραπεζική επιχείρηση προσέβαλε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου την επιβολή της υποχρεώσεως αποδείξεως της διγλωσσίας του (ιταλικής/γερμανικής) αποκλειστικά με την προσκόμιση πιστοποιητικού προβλεπόμενου μόνο σε μία ιταλική επαρχία, μολονότι δεν αμφισβητείτο ότι όντως ήταν πλήρως δίγλωσσος. Το Δικαστήριο

παρατηρεί ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που καθιερώνει το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρο 39 ΕΚ) διατυπώνεται γενικά και δεν απευθύνεται ειδικά στα κράτη μέλη. Συνεπώς, εφαρμόζεται και στους όρους εργασίας που θεσπίζονται από ιδιώτες. Η υποχρέωση που επιβάλλεται στους υποψηφίους σε διαγωνισμό για πρόσληψη σε θέση εργασίας να αποδείξουν τις γλωσσικές τους γνώσεις αποκλειστικά και μόνο προσκομίζοντας ένα συγκεκριμένο πιστοποιητικό διγλωσσίας το οποίο χορηγείται σε μία μόνο επαρχία του κράτους μέλους θέτει σε μειονεκτική θέση τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, δεδομένου ότι όσοι δεν κατοικούν στην επαρχία αυτή έχουν λίγες πιθανότητες να αποκτήσουν το πιστοποιητικό αυτό και θα τους είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να προσληφθούν στην εν λόγω θέση. Μολονότι είναι θεμιτό να απαιτείται η κατοχή από τους υποψηφίους γλωσσικών γνώσεων ορισμένου επιπέδου και μολονότι η κατοχή ενός διπλώματος όπως είναι το πιστοποιητικό μπορεί να αποτελέσει κριτήριο αξιολογήσεως των γνώσεων αυτών, η μη ύπαρξη δυνατότητας αποδείξεως των γνώσεων αυτών με οποιοδήποτε άλλο μέσο, και συγκεκριμένα με την προσκόμιση ισοδύναμων τίτλων που έχουν αποκτηθεί σε άλλα κράτη μέλη, πρέπει να θεωρηθεί δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Συνεπώς, η επίδικη υποχρέωση συνιστά διάκριση λόγω ιθαγενείας αντιβαίνουσα στο άρθρο 48 της Συνθήκης.

Η υπόθεση *Volker Graf* (απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-190/98, Συλλογή 2000, σ. I-493) αφορούσε αυστριακή νομοθετική ρύθμιση η οποία δεν αναγνωρίζει στον εργαζόμενο δικαίωμα αποζημιώσεως λόγω απολύσεως, όταν θέτει ο ίδιος τέρμα στη σύμβαση εργασίας για να ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα σε νέο εργοδότη εγκατεστημένο στο κράτος μέλος αυτό ή σε άλλο κράτος μέλος, ενώ του αναγνωρίζει δικαίωμα αποζημιώσεως όταν η σύμβαση λύεται χωρίς να έχει λάβει ο ίδιος την πρωτοβουλία της λύσεως ή να μπορεί αυτή να του καταλογιστεί. Απαντώντας σε προδικαστικό ερώτημα, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι το άρθρο 48 της Συνθήκης δεν απαγορεύει τέτοιες ρυθμίσεις. Συγκεκριμένα, οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της ιθαγενείας του ενδιαφερομένου εργαζομένου και δεν επηρεάζουν περισσότερο τους διακινούμενους εργαζομένους από τους ημεδαπούς εργαζομένους.

11.2. Στην υπόθεση *Kaba* (απόφαση της 11ης Απριλίου 2000, C-356/98, Συλλογή 2000, σ. I-2623), στον σύζυγο διακινουμένης εργαζομένης υπηκόου κράτους μέλους δεν χορηγήθηκε άδεια διαμονής αορίστου διάρκειας εντός άλλου κράτους μέλους με την αιτιολογία ότι δεν είχε προηγουμένως διαμείνει επί τέσσερα έτη στο έδαφος του κράτους αυτού. Προβάλλοντας ότι η νομοθεσία του κράτους αυτού επέβαλλε υποχρέωση διαμονής μόνο δώδεκα μηνών στους συζύγους των προσώπων που είναι εγκατεστημένα στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, και τα οποία δεν υπόκεινται σε κανέναν περιορισμό όσον αφορά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μπορούν να παραμείνουν στη χώρα, ο προσφεύγων υποστήριξε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι τέτοιες ρυθμίσεις συνιστούν διάκριση αντιβαίνουσα στον κανονισμό 1612/68 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας¹². Το Δικαστήριο τονίζει ότι, στο παρόν στάδιο εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου, το δικαίωμα διαμονής των υπηκόων κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους δεν είναι απόλυτο. Αυτό προκύπτει αφενός από τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων του τίτλου III του τρίτου μέρους της Συνθήκης και από τις διατάξεις του παραγώγου δικαίου που θεσπίστηκαν προς εφαρμογήν των πρώτων και, αφετέρου, από τις διατάξεις του δευτέρου μέρους της Συνθήκης και ειδικότερα από το άρθρο 8 Α της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 18 ΕΚ), το οποίο παρέχει μεν στους πολίτες της Ενώσεως το δικαίωμα να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, πλην όμως αναφέρεται ρητά στους περιορισμούς και τις προϋποθέσεις που προβλέπει η Συνθήκη και οι διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της. Τα κράτη μέλη δικαιούνται, συνεπώς, να λαμβάνουν υπόψη την αντικειμενική διαφορά που υπάρχει μεταξύ των ιδίων υπηκόων και των υπηκόων των άλλων κρατών μελών, οσάκις καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χορηγείται άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας στους συζύγους των προσώπων αυτών. Κατά συνέπεια, ρυθμίσεις όπως η επίδικη δεν συνιστούν διάκριση αντιβαίνουσα στον κανονισμό 1612/68.

¹²

Κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

Η υπόθεση *Yiadom* (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000, C-357/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή) αφορούσε την κατάσταση κοινοτικού υπηκόου, στερούμενου τίτλου διαμονής, στον οποίο είχε επιτραπεί προσωρινά η είσοδος στην επικράτεια κράτους μέλους προ πολλών μηνών και ήταν φυσικά παρών στο κράτος αυτό όταν οι αρμόδιες εθνικές αρχές του κοινοποίησαν απόφαση με την οποία του απαγόρευαν την είσοδο στην επικράτεια αυτή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα πλάσμα του εθνικού δικαίου, κατά το οποίο ο υπήκοος ο οποίος είναι φυσικά παρών στην επικράτεια του κράτους μέλους υποδοχής θεωρείται ότι δεν υπήρξε ακόμα αντικείμενο αποφάσεως περί εισόδου, δεν μπορεί να στερήσει στον ενδιαφερόμενο τις διαδικαστικές εγγυήσεις του άρθρου 9 της οδηγίας 64/221¹³.

11.3. Στον τομέα της *κοινωνικής ασφάλισης*, το Δικαστήριο κλήθηκε να εφαρμόσει διάφορες διατάξεις του κανονισμού 1408/71 στα πρόσωπα που ασκούν προσωρινά δραστηριότητες σε άλλο κράτος μέλος. Εφιστάται η προσοχή στις υποθέσεις *FTS* και *Banks*.

Η υπόθεση *FTS* (απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-202/97, Συλλογή 2000, σ. I-883) αφορούσε την ερμηνεία διατάξεως του κανονισμού 1408/71, όπως αυτός έχει κωδικοποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83, η οποία αποτελεί παρέκκλιση από τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίο ο εργαζόμενος υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί έμμισθη δραστηριότητα και επιτρέπει στην επιχείρηση στην οποία εργάζεται κανονικά να διατηρήσει την υπαγωγή του στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους όπου αυτή είναι εγκατεστημένη. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να τύχει του παρεχομένου από τη διάταξη αυτή πλεονεκτήματος, μια επιχείρηση εξευρέσεως προσωρινής εργασίας η οποία θέτει, με βάση ένα κράτος μέλος, εργαζομένους στη διάθεση επιχειρήσεων κειμένων στο έδαφος άλλου κράτους μέλους οφείλει να ασκεί κανονικώς τις δραστηριότητές της εντός του πρώτου κράτους. Η

¹³ Οδηγία 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 16).

προϋπόθεση αυτή πληρούται όταν μια τέτοια επιχείρηση ασκεί συνήθως σημαντικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι το πιστοποιητικό E 101 που χορηγείται από τον ορισθέντα από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους φορέα δεσμεύει τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης των λοιπών κρατών μελών, εφόσον το εν λόγω πιστοποιητικό βεβαιώνει την υπαγωγή των εργαζομένων, που έχουν αποσπαστεί μέσω επιχειρήσεως εξευρέσεως προσωρινής εργασίας σε άλλο κράτος μέλος, στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους όπου η εν λόγω επιχείρηση είναι εγκατεστημένη. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι φορείς των λοιπών κρατών μελών εκφράσουν αμφιβολίες σχετικά με την ακρίβεια των στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται το πιστοποιητικό ή σχετικά με τη νομική εκτίμηση των στοιχείων αυτών και, κατά συνέπεια, σχετικά με το συμβατό των διαλαμβανομένων στο εν λόγω πιστοποιητικό στοιχείων με τον κανονισμό 1408/71, ο χορηγήσας το πιστοποιητικό φορέας υποχρεούται να επανεξετάσει την ορθότητα του πιστοποιητικού αυτού και, ενδεχομένως, να προβεί στην ανάκλησή του.

Η υπόθεση *Banks* (απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, C-178/97, Συλλογή 2000, σ. I-2005) αφορούσε διάταξη του κανονισμού 1408/71, όπως αυτός τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε για τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3811/86, αντίστοιχη, όσον αφορά τους μη μισθωτούς, της διατάξεως την οποία αφορούσε η υπόθεση *FTS*. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, το πρόσωπο που ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους και πραγματοποιεί μια εργασία στο έδαφος άλλου κράτους μέλους εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους, υπό τον όρον ότι η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο όρος «εργασία» που περιέχει αφορά κάθε παροχή εργασίας, μισθωτής ή μη μισθωτής. Όσον αφορά το πιστοποιητικό E 101, το Δικαστήριο επικυρώνει τη λύση που είχε προκρίνει με την προμνησθείσα απόφαση *FTS*. Εξάλλου, τίποτα δεν εμποδίζει να παράγει το πιστοποιητικό E 101, κατά περίπτωση, αναδρομικά αποτελέσματα.

Σε άλλες υποθέσεις, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί ορισμένων πτυχών εθνικών νομοθεσιών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης σε σχέση με τις διατάξεις αυτής καθ'αυτήν της Συνθήκης.

Η υπόθεση *Engelbrecht* (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-262/97, Συλλογή 2000, σ. I-7321) αφορούσε τη σώρευση συντάξεων χορηγουμένων βάσει της νομοθεσίας διαφορετικών κρατών μελών. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η σε βάρος εργαζομένου απώλεια ή μείωση κοινωνικού πλεονεκτήματος απλώς και μόνο λόγω του συνυπολογισμού παροχής της ίδιας φύσεως που χορηγείται στον σύζυγό του βάσει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, όταν, αφενός, η χορήγηση της παροχής αυτής δεν επέφερε αύξηση του συνολικού εισοδήματος του νοικοκυριού και, αφετέρου, η χορήγηση της παροχής αυτής ήταν συνακόλουθη μειώσεως, κατά την ίδια έκταση, της προσωπικής συντάξεως του εργαζομένου βάσει της νομοθεσίας του ιδίου κράτους, είναι ικανή να εμποδίσει την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της Κοινότητας. Η συνέπεια αυτή όντως θα μπορούσε να αποτρέψει τον κοινοτικό εργαζόμενο από το να ασκήσει το δικαίωμά του προς ελεύθερη κυκλοφορία και, κατά συνέπεια, θα αποτελούσε εμπόδιο για την ελευθερία αυτή την οποία αναγνωρίζει το άρθρο 48 της Συνθήκης.

Στις υποθέσεις *Επιτροπή κατά Γαλλίας* (αποφάσεις της 15ης Φεβρουαρίου 2000, C-34/98 και C-169/98, Συλλογή 2000, σ. I-995 και I-1049), το Δικαστήριο επιλήφθηκε δύο προσφυγών με τις οποίες η Επιτροπή ζήτησε να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, επιβάλλοντας, αφενός, την εισφορά για την εξόφληση του κοινωνικοασφαλιστικού χρέους (CRDS) και, αφετέρου, τη γενική εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (CSG) στα εισοδήματα από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας καθώς και στα υποκατάστατα εισοδήματα των μισθωτών εργαζομένων και των ελευθέρων επαγγελματιών οι οποίοι κατοικούν μεν στη Γαλλία, αλλά εργάζονται εντός άλλου κράτους μέλους και οι οποίοι, δυνάμει του κανονισμού 1408/71, δεν υπόκεινται στη γαλλική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφάλισης, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον εν λόγω κανονισμό καθώς και από τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρα 39 ΕΚ και 43 ΕΚ). Δεχόμενο τις δύο προσφυγές, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι δύο αυτές εισφορές

χρησιμοποιούνται ειδικώς και ευθέως για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης στο κράτος αυτό. Συνεπώς, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 και αποτελούν εισφορές στις οποίες αναφέρεται η απαγόρευση της διπλής καταβολής εισφορών που προβλέπεται από τον κανονισμό αυτόν και από τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης, στην εφαρμογή των οποίων αποσκοπεί ο κανονισμός αυτός. Ούτε οι κανόνες χρησιμοποίησης των εισπραττομένων ποσών, ούτε το γεγονός ότι η καταβολή των εισφορών αυτών δεν παρέχει δικαίωμα επί ουδεμιάς αντιπαροχής, υπό τη μορφή άμεσης και προσδιορίσιμης παροχής, ούτε ο περιορισμένος αριθμός των εργαζομένων που αφορά η ρύθμιση αυτή ή ο πολύ μικρός συντελεστής των επιδίδων εισφορών μπορούν να αναιρέσουν το συμπέρασμα αυτό.

Στην υπόθεση *Ferlini* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-411/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), ένας υπάλληλος της Επιτροπής υποστήριξε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι του επιβλήθηκαν έξοδα τοκετού και νοσηλείας για τη σύζυγό του σε δημόσιο νοσοκομείο κράτους μέλους σύμφωνα με τιμολόγια εισάγοντα διακρίσεις και τα οποία έχουν καθορισθεί μονομερώς και ομοιόμορφα από όλα μαζί τα νοσοκομεία του κράτους αυτού στο πλαίσιο συμπράξεως όσον αφορά τα άτομα που δεν υπάγονται στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, μεταξύ των οποίων και οι υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Για τις ίδιες παροχές, παρατηρείτο αύξηση κατά 71,43 % σε σχέση προς τις τιμές που ίσχυαν για τα άτομα που υπάγονταν στην υγειονομική ασφάλιση του κράτους αυτού. Το Δικαστήριο διαπιστώνει καταρχάς ότι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η ιδιότητα των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ως διακινουμένων εργαζομένων. Συγκεκριμένα, ο κοινοτικός υπήκοος που εργάζεται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της καταγωγής του δεν χάνει την ιδιότητα του εργαζομένου, κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 1, της Συνθήκης, επειδή απασχολείται σε διεθνή οργανισμό, έστω και αν οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής του στη χώρα όπου εργάζεται ρυθμίζονται ειδικά από διεθνή σύμβαση. Το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, ΕΚ) έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες μια ένωση ή οργάνωση όπως η επίδικη σύμπραξη ασκεί ορισμένη εξουσία επί ιδιωτών και είναι σε θέση να τους επιβάλλει όρους που θίγουν την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών

τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη. Όμως, το κριτήριο της υπαγωγής στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, στο οποίο βασίζεται η διαφοροποίηση των τιμών της ιατρικής και νοσοκομειακής περιθάλψεως, συνιστά έμμεση δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας. Πράγματι, αφενός, οι ασφαλισμένοι στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφάλισης των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και όχι στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ενώ τυγχάνουν ιατρικής και νοσοκομειακής περιθάλψεως στην εθνική επικράτεια, είναι στη μεγάλη τους πλειονότητα υπήκοοι άλλων κρατών μελών. Αφετέρου, οι υπήκοοι και κάτοικοι του εν λόγω κράτους μέλους υπάγονται, στη μεγάλη τους πλειονότητα, στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Εξάλλου, η σημαντική διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ των ασφαλισμένων στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά την τιμολόγηση της σχετικής με τη μητρότητα περιθάλψεως, δεν δικαιολογείται. Συνεπώς, η μονομερής επιβολή από ένωση παρεχόντων περίθαλψη, εντός ενός κράτους μέλους, στους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υψηλότερων τιμών για την παρεχόμενη σε περίπτωση μητρότητας ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη σε σχέση προς τις ισχύουσες για τους ασφαλισμένους στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας απαγορευόμενη από το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης, ελλείψει αντικειμενικής δικαιολογήσεως προς τούτο.

Τέλος, στην υπόθεση *Elsen* (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2000, C-135/99, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη, προς τον σκοπό χορηγήσεως συντάξεως γήρατος, τις περιόδους ανατροφής τέκνου οι οποίες συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, ως εάν οι περίοδοι αυτές είχαν συμπληρωθεί εντός του εθνικού εδάφους. Το ερώτημα αυτό αναφερόταν ειδικά σε πρόσωπο το οποίο, κατά τον χρόνο γεννήσεως του τέκνου, είχε την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου που απασχολείτο στο έδαφος του κράτους μέλους του ως άνω φορέα, αλλά είχε την κατοικία του σε άλλο κράτος. Το Δικαστήριο έκρινε ότι μια αρνητική απάντηση στο ερώτημα αυτό θα έθετε σε δυσμενέστερη θέση τους κοινοτικούς υπηκόους που έχουν ασκήσει το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στα κράτη μέλη, το οποίο

αναγνωρίζεται από το άρθρο 8 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 18 ΕΚ). Το Δικαστήριο παρατήρησε, εξάλλου, ότι πολλές διατάξεις του κανονισμού 1408/71, που αφορούν καταστάσεις αυτού του είδους, συμβάλλουν στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας όχι μόνον των εργαζομένων, αλλά και των πολιτών της Ενώσεως εντός της Κοινότητας. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο απάντησε καταφατικώς στο υποβληθέν ερώτημα ερμηνεύοντας ευθέως τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ.

12. Διάφορες σημαντικές αποφάσεις εκδόθηκαν και στον τομέα της *ελεύθερης παροχής υπηρεσιών* στο εσωτερικό της Κοινότητας. Θα μνημονευθούν ειδικότερα οι υποθέσεις *Delière* και *Corsten*.

Η σημαντική απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 11 Απριλίου 2000, C-51/96 και C-191/97, *Delière* (Συλλογή 2000, σ. I-2549) επέτρεψε να διευκρινιστεί η έκταση εφαρμογής της νομολογίας *Bosman* (απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Συλλογή 1995, σ. I-4921). Η υπόθεση αυτή αφορούσε εθνική αθλητική κανονιστική ρύθμιση που επέβαλλε στους επαγγελματίες ή ημιεπαγγελματίες αθλητές τζούντο ή στους προτιθέμενους να αποκτήσουν μία από τις ιδιότητες αυτές την υποχρέωση να λαμβάνουν άδεια ή να επιλέγονται από την ομοσπονδία τους προκειμένου να συμμετέχουν σε διεθνείς αγώνες υψηλού επιπέδου στους οποίους δεν αγωνίζονται εθνικές ομάδες. Στηριζόμενο ιδίως στην προμνησθείσα απόφαση *Bosman*, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών μπορούν να τύχουν εφαρμογής στις αθλητικές δραστηριότητες και στις ρυθμίσεις που θεσπίζονται από τις αθλητικές ενώσεις, όπως είναι οι προμνησθέντες κανόνες επιλογής των αθλητών. Πράγματι, οι διατάξεις αυτές δεν διέπουν μόνον τη δράση των δημοσίων αρχών, αλλά καλύπτουν και τους άλλης φύσεως κανόνες που ρυθμίζουν, κατά συλλογικό τρόπο, την έμμισθη εργασία και τις παροχές υπηρεσιών. Ασφαλώς, η συμμετοχή ενός αθλητή υψηλού επιπέδου σε διεθνείς αγώνες είναι δυνατόν να ενέχει παροχή διαφόρων χωριστών μεν, αλλά στενά συνδεομένων μεταξύ τους υπηρεσιών, οι οποίες μπορεί να εμπίπτουν στις διατάξεις αυτές έστω και αν ορισμένες από τις υπηρεσίες αυτές δεν αμείβονται από τους αποδέκτες τους. Πάντως, αντίθετα προς τους κανόνες που είχαν εφαρμογή στην προμνησθείσα υπόθεση *Bosman*, οι επίδικοι εν

προκειμένω κανόνες επιλογής δεν καθορίζουν τις προϋποθέσεις προσβάσεως των επαγγελματιών αθλητών στην αγορά εργασίας και δεν περιέχουν ρήτρες ιθαγενείας περιορίζουσες τον αριθμό των υπηκόων άλλων κρατών μελών οι οποίοι μπορούν να συμμετάσχουν σε συγκεκριμένο αγώνα. Οι κανόνες αυτοί αφορούν τουρνουά στα οποία οι αθλητές, εφόσον επιλεγούν, αγωνίζονται για ίδιο λογαριασμό, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας τους. Καίτοι αυτοί οι κανόνες επιλογής έχουν αναπόφευκτα ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του αριθμού των συμμετεχόντων σε ένα τουρνουά, ο περιορισμός αυτός είναι συμφυής με τη διεξαγωγή διεθνούς αθλητικού αγώνα υψηλού επιπέδου, η οποία προϋποθέτει αναγκαστικά τη θέσπιση ορισμένων κανόνων ή ορισμένων κριτηρίων επιλογής. Συνεπώς, οι κανόνες αυτοί δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συνιστώντες περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών απαγορευόμενο από τη Συνθήκη.

Στην υπόθεση *Corsten* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-58/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 59 της Συνθήκης δεν επιτρέπει ρύθμιση κρατους μέλους η οποία εξαρτά την άσκηση, στην επικράτειά του, βιοτεχνικών δραστηριοτήτων από παρέχοντες υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη από διαδικασία χορηγήσεως αδείας που μπορεί να καθυστερεί ή να δυσχεραίνει την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, εφόσον πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με την εφαρμοστέα κοινοτική οδηγία η εξέταση για την πλήρωση των προϋποθέσεων προσβάσεως στις οικείες δραστηριότητες και διαπιστώθηκε ότι αυτές πληρούνται. Επιπλέον, τυχόν υποχρέωση εγγραφής στο μητρώο βιοτεχνών του κράτους μέλους υποδοχής, αν υποτεθεί ότι δικαιολογείται από επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος σκοπούντος στη διασφάλιση της ποιότητας των εκτελουμένων βιοτεχνικών εργασιών και της προστασίας των αποδεκτών των παροχών αυτών, δεν πρέπει να συνεπάγεται ούτε επιπλέον διοικητικά έξοδα ούτε την υποχρεωτική καταβολή εισφορών στο βιοτεχνικό επιμελητήριο.

13. Στον τομέα του δικαιώματος εγκαταστάσεως η άσκηση ελευθεριών επαγγελμάτων αποτέλεσε το επίκεντρο των σημαντικότερων υποθέσεων που εκδίκασε το Δικαστήριο κατά το 2000.

13.1. Όσον αφορά την άσκηση ιατρικών επαγγεμάτων, η υπόθεση *Hocsmann* (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, C-238/98, Συλλογή 2000, σ. I-6623) έδωσε στο Δικαστήριο την ευκαιρία να διευκρινίσει τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι αρμόδιες αρχές κρατών μέλους από το άρθρο 52 της Συνθήκης όταν, σε μια κατάσταση που δεν ρυθμίζεται από οδηγία περί αμοιβαίας αναγνώρισεως των διπλωμάτων, ένας κοινοτικός υπήκοος υποβάλλει αίτηση αδείας εξασκήσεως επαγγέλματος, η πρόσβαση στο οποίο, κατά την εθνική νομοθεσία, εξαρτάται από την κατοχή διπλώματος ή την επαγγελματική κατάρτιση, ή ακόμη τις περιόδους πρακτικής εμπειρίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε μια τέτοια κατάσταση, οι αρχές αυτές υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη το σύνολο των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, καθώς και την πρόσφορη πείρα του ενδιαφερομένου, προβαίνοντας σε συγκριτική εξέταση μεταξύ, αφενός των ικανοτήτων που πιστοποιούνται με αυτά τα διπλώματα και αυτή την πείρα και, αφετέρου, των γνώσεων και των προσόντων που απαιτούνται από την εθνική νομοθεσία. Αυτή η ερμηνεία του άρθρου 52 της Συνθήκης δεν αποτελεί παρά τη νομολογιακή έκφραση μιας αρχής συμφυούς των θεμελιωδών ελευθεριών της Συνθήκης, η οποία διατηρεί ορισμένο ενδιαφέρον σε καταστάσεις μη καλυπτόμενες από οδηγίες περί αμοιβαίας αναγνώρισεως των διπλωμάτων.

13.2. Την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος αφορά μια σημαντική απόφαση που εκδόθηκε στις 7 Νοεμβρίου 2000 (C-168/98, *Λουξεμβούργο κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), με την οποία το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως την οποία είχε ασκήσει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου κατά της οδηγίας 98/5/ΕΚ, για τη διευκόλυνση της μόνιμης ασκήσεως του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος. Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία αυτή αντιβαίνει στο άρθρο 52, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, καθόσον εισάγει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ημεδαπών και μετακινουμένων από άλλα κράτη μέλη δικηγόρων και προσβάλλει το γενικό συμφέρον που συνδέεται με την προστασία των καταναλωτών και με την εύρυθμη λειτουργία της δικαιοσύνης. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης, θεσπίζοντας την οδηγία 98/5, δεν παραβίασε την αρχή της

απαγορεύσεως των διακρίσεων που καθιερώνει το άρθρο 52 της Συνθήκης, καθόσον οι καταστάσεις, αφενός, του προερχομένου από άλλο κράτος μέλος δικηγόρου που ασκεί τις δραστηριότητές του υπό τον επαγγελματικό του τίτλο καταγωγής και, αφετέρου, του δικηγόρου που ασκεί τις δραστηριότητές του υπό τον επαγγελματικό τίτλο του κράτους μέλους υποδοχής δεν είναι ανάλογες. Πράγματι, σε αντίθεση με τον δεύτερο, ο πρώτος μπορεί να υπόκειται σε απαγορεύσεις όσον αφορά ορισμένες δραστηριότητες και, στον τομέα της εκπροσώπησης και της υπερασπίσεως ενός πελάτη ενώπιον δικαστηρίου, να υπέχει ορισμένες υποχρεώσεις, όπως απορρέει από τις διατάξεις της οδηγίας 98/5. Εκδίδοντας την οδηγία αυτή με στόχο τη διευκόλυνση της ασκήσεως της θεμελιώδους ελευθερίας εγκαταστάσεως μιας συγκεκριμένης κατηγορίας μετακινουμένων δικηγόρων, ο κοινοτικός νομοθέτης προτίμησε, αντί για ένα σύστημα προηγούμενου ελέγχου της καταρτίσεως στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής, ένα σύστημα το οποίο συνδυάζει την ενημέρωση του καταναλωτή, περιορισμούς στην έκταση και στον τρόπο ασκήσεως ορισμένων δραστηριοτήτων του δικηγορικού επαγγέλματος, τη σώρευση των επαγγελματικών και δεοντολογικών κανόνων που πρέπει να τηρούνται, την υποχρέωση συστάσεως ασφαλείας, καθώς και ένα πειθαρχικό καθεστώς στο οποίο εμπλέκονται οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής και του κράτους μέλους υποδοχής. Δεν κατήργησε την υποχρέωση γνώσεως του ισχύοντος εθνικού δικαίου στις υποθέσεις που χειρίζεται ο οικείος δικηγόρος, αλλά απλώς τον απήλλαξε από την υποχρέωση προηγούμενης αποδείξεως της γνώσεως αυτής. Δέχθηκε συναφώς, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, την προοδευτική αφομοίωση γνώσεων διά της πρακτικής, αφομοίωση που διευκολύνεται από την κτηθείσα πείρα σε άλλους τομείς του δικαίου στο κράτος μέλος καταγωγής. Έλαβε επίσης υπόψη το αποτρεπτικό αποτέλεσμα του πειθαρχικού καθεστώτος και του καθεστώτος επαγγελματικής ευθύνης. Προβαίνοντας σε τέτοια επιλογή του τρόπου και του επιπέδου προστασίας των καταναλωτών και εγγυήσεως της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει προς καθορισμό του αποδεκτού επιπέδου προστασίας του γενικού συμφέροντος. Εξάλλου, αντίθετα προς τα υποστηριχθέντα από το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, η οδηγία 98/5 εγκύρως εκδόθηκε με ειδική πλειοψηφία κατά τη διαδικασία του άρθρου 189 Β

της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 251 ΕΚ) και βάσει του άρθρου 57, παράγραφοι 1 και 2, πρώτη και τρίτη φράση, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 47, παράγραφοι 1 και 2, πρώτη και τρίτη φράση, ΕΚ). Πράγματι, η οδηγία εισάγει έναν μηχανισμό αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών τίτλων των μετακινουμένων δικηγόρων οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν τις δραστηριότητές τους υπό τον επαγγελματικό τους τίτλο καταγωγής, μηχανισμό που συμπληρώνει τον ήδη ισχύοντα, ο οποίος σκοπό έχει, όσον αφορά τους δικηγόρους, να επιτρέψει τη χωρίς περιορισμούς άσκηση του επαγγέλματος υπό τον επαγγελματικό τίτλο του κράτους μέλους υποδοχής. Κατά συνέπεια, η οδηγία 98/5 δεν προβαίνει σε καμία τροποποίηση των ισχυουσών νομοθετικών αρχών του επαγγελματικού καθεστώτος, κατά την έννοια του άρθρου 57, παράγραφος 2, δεύτερη φράση, της Συνθήκης, τροποποίηση η οποία θα καθιστούσε αναγκαία ομόφωνη απόφαση για την έκδοση της οδηγίας.

14. Οι αποφάσεις που εξέδωσε το Δικαστήριο κατά το παρελθόν έτος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων* του επέτρεψαν να διευκρινίσει τους περιορισμούς τους οποίους μπορούν να επιβάλλουν τα κράτη μέλη στις κινήσεις των κεφαλαίων για λόγους απτόμενους της δημοσίας τάξεως ή της δημοσίας ασφαλείας ή για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, όπως η ανάγκη διασφάλισης της συνοχής του φορολογικού συστήματος.

Η υπόθεση *Église de scientologie* (απόφαση της 14ης Μαρτίου 2000, C-54/99, Συλλογή 2000, σ. I-1335) αφορούσε το άρθρο 73 Δ, παράγραφος 1, στοιχείο β', της Συνθήκης (νυν άρθρο 58, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ), δυνάμει του οποίου τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από την απαγόρευση όλων των περιορισμών των κινήσεων κεφαλαίων την οποία θεσπίζει το άρθρο 73 Β (νυν άρθρο 56 ΕΚ), προκειμένου να λαμβάνουν μέτρα υπαγορευόμενα από λόγους δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει σύστημα προηγούμενης εγκρίσεως αμέσων αλλοδαπών επενδύσεων το οποίο περιορίζεται να προσδιορίζει κατά γενικό τρόπο τις σχετικές επενδύσεις ως επενδύσεις δυνάμενες να θέσουν εν αμφιβόλω τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μην μπορούν να γνωρίζουν τις ειδικές

περιστάσεις υπό τις οποίες είναι αναγκαία η προηγούμενη έγκριση. Πράγματι, η απροσδιοριστία αυτή, η οποία δεν παρέχει τη δυνατότητα στους ιδιώτες να γνωρίζουν την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τη Συνθήκη, αντιβαίνει στην αρχή της ασφάλειας δικαίου.

Στην υπόθεση *Albore* (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-423/98, Συλλογή 2000, σ. I-5965), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το άρθρο 73 Β της Συνθήκης (νυν άρθρο 56 ΕΚ) απαγορεύει εθνική νομοθεσία κρατών μέλους η οποία, για λόγους που ανάγονται στις επιταγές προστασίας της εθνικής επικράτειας, απαλλάσσει τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους και μόνον αυτούς από την υποχρέωση να ζητήσουν διοικητική άδεια για την κτήση κυριότητας επί ακινήτου κειμένου σε ζώνη της εθνικής επικράτειας που έχει κηρυχθεί ως στρατιωτικής σημασίας. Τα πράγματα θα είχαν άλλως αν ήταν δυνατό να αποδειχθεί, ενώπιον του αρμοδίου εθνικού δικαστηρίου, ότι, στη συγκεκριμένη ζώνη, η μη ενέχουσα διακρίσεις για τους υπηκόους όλων των κρατών μελών μεταχείριση θα συνεπαγόταν για τα στρατιωτικά συμφέροντα του οικείου κράτους μέλους πραγματικούς, συγκεκριμένους και σοβαρούς κινδύνους, οι οποίοι δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπισθούν με λιγότερο καταναγκαστικές διαδικασίες.

Στην υπόθεση *Verkooijen* (απόφαση της 6ης Ιουνίου 2000, C-35/98, Συλλογή 2000, σ. I-4071), το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 88/361/ΕΟΚ για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης¹⁴ απαγορεύει νομοθετική διάταξη κράτους μέλους που εξαρτά την απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος, στον οποίο υπόκεινται τα μερίσματα που διανέμονται στους μετόχους φυσικά πρόσωπα, από την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω μερίσματα διανέμονται από εταιρίες που έχουν την έδρα τους στο εν λόγω κράτος μέλος. Πράγματι, μια τέτοια νομοθετική διάταξη, αφενός, έχει ως αποτέλεσμα να αποτρέπει τους υπηκόους κράτους μέλους που έχουν κατοικία εντός του συγκεκριμένου κράτους μέλους από το να επενδύουν τα κεφάλαιά τους σε εταιρίες που έχουν την έδρα τους σε άλλο κράτος μέλος και,

¹⁴

Οδηγία 88/361/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988 (ΕΕ L 178, σ. 5).

αφετέρου, έχει περιοριστικά αποτελέσματα έναντι των εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη εταιριών, καθόσον τις εμποδίζει να προσελκύσουν κεφάλαια από το συγκεκριμένο κράτος μέλος, χωρίς ο περιορισμός αυτός να υπαγορεύεται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος όπως η ανάγκη διασφάλισης της συνοχής του φορολογικού συστήματος.

Στην υπόθεση *Baars* (απόφαση της 13ης Απριλίου 2000, C-251/98, Συλλογή 2000, σ. I-2787), το Δικαστήριο εφάρμοσε, αυτή τη φορά σε σχέση με το άρθρο 52 της Συνθήκης, αρχές ανάλογες με εκείνες που διατύπωσε στην υπόθεση *Verkooijen*.

15. Στον τομέα των μεταφορών, επισημαίνεται η υπόθεση *Επιτροπή κατά Αυστρίας* (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-205/98, Συλλογή 2000, σ. I-7367).

Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας, αυξάνοντας δύο φορές την τιμή των διοδίων σε όλο το μήκος του αυτοκινητοδρόμου του Brenner για τα οχήματα με περισσότερους από τρεις άξονες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 93/89/ΕΟΚ, σχετικά με τους φόρους επί ορισμένων οχημάτων τα οποία χρησιμοποιούνται για οδική μεταφορά εμπορευμάτων, καθώς και τα διόδια και τέλη χρήσης που εισπράττονται για τη χρησιμοποίηση ορισμένων έργων υποδομής. Η οδηγία αυτή προβλέπει ότι τα διόδια εισπράττονται χωρίς να γίνονται άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις για λόγους ιθαγενείας του μεταφορέα ή προελεύσεως ή προορισμού της μεταφοράς. Εξάλλου, το ύψος των διοδίων πρέπει να συναρτάται με το κόστος των δικτύων υποδομής. Κατά το Δικαστήριο, οι αυξήσεις που εφάρμοσε η Δημοκρατία της Αυστρίας συνιστούν έμμεση διάκριση λόγω ιθαγενείας των μεταφορέων αντιβαίνουσα στην οδηγία 93/89, στο μέτρο που πλήττουν τα οχήματα με περισσότερους από τρεις άξονες που χρησιμοποιούν την πλήρη διαδρομή του αυτοκινητοδρόμου αυτού και τα οποία, στη μεγάλη τους πλειονότητα, δεν είναι ταξινομημένα στην Αυστρία, και όχι τα οχήματα με περισσότερους από τρεις άξονες που πραγματοποιούν ανάλογες μεταφορές σε ορισμένες μερικές διαδρομές και τα οποία, στη μεγάλη τους πλειονότητα, είναι ταξινομημένα στην Αυστρία. Οι αυξήσεις αυτές εισάγουν επίσης δυσμενή διάκριση

στηριζόμενη στον προορισμό ή την προέλευση της μεταφοράς, αντιβαίνουσα στην οδηγία 93/89, καθόσον επιβάλλονται σε βάρος των οχημάτων που πραγματοποιούν διαμετακομιστικές μεταφορές. Οι διαφορετικές αυτές τιμολογήσεις δεν μπορούν να δικαιολογηθούν, σε καμία από τις δύο περιπτώσεις, από λόγους απτόμενους της προστασίας του περιβάλλοντος ή λόγους εθνικής πολιτικής μεταφορών, δεδομένου ότι, στον τομέα που καλύπτει η οδηγία, δεν προβλέπεται η δυνατότητα προβολής τέτοιων λόγων προς δικαιολόγηση φορολογήσεως εισάγουσας έμμεση διάκριση. Επιπλέον, το επίμαχο καθεστώς διοδίων δεν εμφανίζει την απαραίτητη συνάρτηση μεταξύ ύψους των διοδίων και κόστους των υποδομών, στο μέτρο που λαμβάνει υπόψη το σύνολο των τμημάτων των αυτοκινητοδρόμων που χρηματοδοτεί η Δημοκρατία της Αυστρίας και όχι αποκλειστικά το τμήμα του εν λόγω αυτοκινητοδρόμου για τη χρήση του οποίου καταβάλλονται τα διόδια.

16. Κατά το παρελθόν έτος, διάφορες υποθέσεις έδωσαν την ευκαιρία στο Δικαστήριο να κρίνει επί διαφορών στον τομέα του *δικαίου του ανταγωνισμού*, μέσω προδικαστικών ερωτημάτων ή αιτήσεων αναιρέσεως κατά αποφάσεων του Πρωτοδικείου.

16.1. Όσον αφορά την αναιρετική διαδικασία, το Δικαστήριο κλήθηκε κυρίως να ασκήσει τον έλεγχο του επί αποφάσεων του Πρωτοδικείου σχετικών με πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε επιχειρήσεις για παράβαση των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης.

Στις λεγόμενες υποθέσεις «χαρτονιού» (αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), σε ορισμένους κατασκευαστές χαρτονιού επιβλήθηκαν σημαντικά πρόστιμα διότι είχαν παραβιάσει το κοινοτικό δίκαιο συμμετέχοντας σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική. Κατόπιν προσφυγών των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, το Πρωτοδικείο μείωσε ελαφρά το συνολικό ύψος αυτών των προστίμων.

Επιληφθέν δέκα αιτήσεων αναιρέσεως με αίτημα την ακύρωση ή τη μείωση του ύψους των προστίμων που είχε καθορίσει το Πρωτοδικείο, το Δικαστήριο απέρριψε τις πέντε με αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000 στις υποθέσεις C-282/98 P, *Enso Española*, C-283/98 P, *Mo och*

Domsjö, C-298/98 P, *Metsä-Serla Sales*, C-294/98 P, *Metsä-Serla* κλπ., και C-297/98 P, *SCA Holding*.

Με αποφάσεις της ίδιας ημέρας, το Δικαστήριο δέχθηκε μερικώς τις λοιπές πέντε αιτήσεις αναιρέσεως. Στις υποθέσεις C-279/98 P, *Cascades*, και C-286/98 P, *Stora Kopparbergs Bergslags*, το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου λόγω νομικής πλάνης και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιόν του. Για παραβάσεις που είχαν διαπράξει εταιρίες αποκτηθείσες από τις αναιρεσεύουσες δεν μπορούσε να αποδοθεί ευθύνη στις τελευταίες για τον προ της αποκτήσεως των εταιριών αυτών από τις αναιρεσεύουσες χρόνο. Στις υποθέσεις C-248/98 P, *Koninklijke KNP BT*, C-280/98 P, *Moritz J. Weig*, και C-291/98 P, *Sarrió*, το Δικαστήριο μείωσε το ύψος του προστίμου. Στην πρώτη υπόθεση, το ύψος του προστίμου μειώθηκε κατά 100 000 ευρώ, λόγω του ότι το Πρωτοδικείο δεν είχε απαντήσει στο επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν μπορούσε να φέρει την ευθύνη της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς της θυγατρικής της παρά μόνον από την ημερομηνία της αποκτήσεώς της. Στη δεύτερη υπόθεση, το Δικαστήριο μείωσε το ύψος του προστίμου κατά 600 000 ευρώ, κρίνοντας ότι το Πρωτοδικείο είχε παραβιάσει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μη εφαρμόζοντας στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση την ίδια μέθοδο υπολογισμού του προστίμου την οποία εφάρμοσε το Πρωτοδικείο για τον καθορισμό του προστίμου των λοιπών επιχειρήσεων που είχαν συνεργαστεί με την Επιτροπή. Στην τρίτη και τελευταία υπόθεση, το ύψος του προστίμου μειώθηκε κατά 250 000 ευρώ, δεδομένου ότι η μέθοδος που είχε επιλεγεί για τον υπολογισμό του συνόλου των προστίμων των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων δεν εφαρμόστηκε για την επιχείρηση αυτή χωρίς να δοθεί καμία εξήγηση.

Στις υποθέσεις *Compagnie maritime belge transports* κλπ. κατά *Επιτροπής* (απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, C-395/96 P και C-396/96 P, Συλλογή 2000, σ. I-1365), οι επιχειρήσεις μέλη ναυτιλιακής διασκέψεως καταδικάστηκαν από την Επιτροπή σε πρόστιμα λόγω παραβάσεως των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Το Πρωτοδικείο, καίτοι μείωσε το ύψος των επιβληθέντων προστίμων, απέρριψε τις προσφυγές ακυρώσεως που άσκησαν ορισμένες από τις επιχειρήσεις αυτές. Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου, εκτός όσον αφορά τα επιβληθέντα

πρόστιμα. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομική πλάνη κρίνοντας ότι η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να επιβάλει στα μέλη ναυτιλιακής διασκέψεως ατομικά πρόστιμα, καθοριζόμενα βάσει της εκτιμήσεως της συμμετοχής τους στην επίμαχη συμπεριφορά, ενώ η ανακοίνωση των αιτιάσεων απευθυνόταν μόνο στη ναυτιλιακή διάσκεψη. Η ουσιώδης διαδικαστική εγγύηση την οποία συνιστά η ανακοίνωση των αιτιάσεων αποτελεί εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής του κοινοτικού δικαίου η οποία απαιτεί τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας καθόλη τη διαδικασία. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να προσδιορίζει κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφιβολίες, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, τα πρόσωπα στα οποία είναι δυνατόν να επιβληθούν πρόστιμα. Μια ανακοίνωση των αιτιάσεων η οποία περιορίζεται στο να προσδιορίζει ως υποπίπτουσα σε παράβαση μια συλλογική οντότητα δεν επιτρέπει στις εταιρίες που συνιστούν τη συλλογική αυτή οντότητα να ενημερωθούν επαρκώς περί του ότι θα τους επιβληθούν ατομικώς πρόστιμα στην περίπτωση διαπιστώσεως της παραβάσεως. Αντίθετα προς ό,τι έκρινε το Πρωτοδικείο, η έλλειψη νομικής προσωπικότητας της συλλογικής οντότητας δεν ασκεί συναφώς επιρροή.

16.2. Όσον αφορά τις προδικαστικές παραπομπές, τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο αφορούσαν, κατ' ουσίαν, δύο διαφορετικά ζητήματα: αφενός, τις υποχρεώσεις των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης σε περίπτωση παράλληλης διαδικασίας ενώπιον των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων και, αφετέρου, την ερμηνεία του άρθρου 90 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 86 ΕΚ) σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στις δημόσιες επιχειρήσεις ή τις επιχειρήσεις στις οποίες έχουν χορηγηθεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα.

Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, το Δικαστήριο εξέδωσε, στις 14 Δεκεμβρίου 2000, μια σημαντική απόφαση αρχής στην υπόθεση C-344/98, *Masterfoods* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Στην υπόθεση αυτή, το High Court της Ιρλανδίας είχε εκδώσει, πρωτοδίκως, απόφαση με την οποία επιβλήθηκε σε επιχείρηση παρασκευής παγωτών, τη Masterfoods, η υποχρέωση να σεβαστεί τη ρήτρα αποκλειστικότητας που περιεχόταν στις συμβάσεις

προμήθειας καταψυκτών που είχαν συναφθεί στην Ιρλανδία μεταξύ της επιχειρήσεως HB, ανταγωνίστριας της Masterfoods, και των λιανοπωλητών της. Η Επιτροπή, στην οποία υποβλήθηκε η υπόθεση παράλληλα με την εθνική διαδικασία, εξέδωσε απόφαση με περιεχόμενο αντίθετο προς αυτό της αποφάσεως του High Court. Κατά την Επιτροπή, η ρήτρα περί αποκλειστικότητας αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, το δε γεγονός ότι η HB παροτρύνει τους λιανοπωλητές να συμβάλλονται με αυτήν με συμφωνίες προμήθειας καταψυκτών περιέχουσες μια τέτοια ρήτρα συνιστά παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης. Η HB άσκησε, εντός της προθεσμίας του άρθρου 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ) προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής και επέτυχε, με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, την αναστολή της εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής μέχρις ότου το Πρωτοδικείο θέσει τέρμα στη διαφορά που εκκρεμεί ενώπιόν του. Το Supreme Court της Ιρλανδίας, κληθέν να αποφανθεί, επί εφέσεως, ως προς το συμβατό της ρήτρας αποκλειστικότητας με τα άρθρα 85, παράγραφος 1, και 86 της Συνθήκης, υπέβαλε αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο, προκειμένου το τελευταίο να του υποδείξει πώς να ενεργήσει ενώπιον αυτής της καταστάσεως. Το Δικαστήριο απάντησε στο εθνικό δικαστήριο ότι, όταν τα εθνικά δικαστήρια αποφαινόνται επί συμφωνιών ή πρακτικών των οποίων το συμβατό με τα άρθρα 85, παράγραφος 1, και 86 της Συνθήκης έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής, δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις αντίθετες προς εκείνη της Επιτροπής, ακόμη και αν η απόφαση της Επιτροπής έρχεται σε σύγκρουση με την απόφαση που εξέδωσε το εθνικό δικαστήριο πρωτοδίκως. Συναφώς, το γεγονός ότι ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου διέταξε την αναστολή της εκτελέσεως της αποφάσεως της Επιτροπής είναι άνευ σημασίας. Πράγματι, οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων απολαύουν καταρχήν του τεκμηρίου της νομιμότητας μέχρι την ακύρωση ή την ανάκλησή τους. Η απόφαση του δικάζοντος επί ασφαλιστικών μέτρων δικαστή να αναστείλει την εκτέλεση της προσβαλλομένης πράξεως έχει μόνον προσωρινό αποτέλεσμα. Άλλωστε, όταν ένα εθνικό δικαστήριο έχει αμφιβολίες όσον αφορά το κύρος ή την ερμηνεία πράξεως κοινοτικού οργάνου, μπορεί ή οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 177, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό

ερώτημα. Αν, όπως στις υποθέσεις της κύριας δίκης, ο αποδέκτης της αποφάσεως της Επιτροπής άσκησε, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, προσφυγή ακυρώσεως κατ' αυτής, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει εάν επιβάλλεται η αναστολή της διαδικασίας έως ότου εκδοθεί οριστική απόφαση επί της προσφυγής ακυρώσεως ή για να υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο. Όταν η επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου εξαρτάται από το κύρος της αποφάσεως της Επιτροπής, από την υποχρέωση ειλικρινούς συνεργασίας απορρέει καθήκον του εθνικού δικαστηρίου να αναστείλει τη διαδικασία έως ότου εκδοθεί από τα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα απρόσβλητη απόφαση επί της προσφυγής ακυρώσεως, προκειμένου να αποφευχθεί η λήψη αποφάσεως αντίθετης με την απόφαση της Επιτροπής, εκτός εάν το εθνικό δικαστήριο θεωρεί ότι δικαιολογείται, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο ως προς το κύρος της αποφάσεως της Επιτροπής.

Όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στις δημόσιες επιχειρήσεις ή τις επιχειρήσεις στις οποίες έχουν χορηγηθεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα, μνημονεύονται οι υποθέσεις *Deutsche Post*, *FFAD* και *Pavlov* κλπ.

Στην υπόθεση *Deutsche Post* (απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-147/97 και C-148/97, Συλλογή 2000, σ. I-825), το Δικαστήριο έκρινε ότι, εφόσον μεταξύ των ταχυδρομικών υπηρεσιών των ενδιαφερομένων κρατών μελών δεν υφίσταται συμφωνία για τον καθορισμό των καταληκτικών τελών σε συνάρτηση με τις πραγματικές δαπάνες διεκπεραιώσεως και διανομής της εισερχόμενης διασυνοριακής αλληλογραφίας, η άσκηση από έναν φορέα όπως η *Deutsche Post* του δικαιώματος που προβλέπεται στη Σύμβαση της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ενώσεως, όπως η σύμβαση αυτή ισχύει από τις 14 Δεκεμβρίου 1989, και το οποίο συνίσταται στην επιβολή των ταχυδρομικών τελών εσωτερικού για τα αντικείμενα που ταχυδρομούνται σε μεγάλες ποσότητες από καταστήματα των ταχυδρομικών υπηρεσιών άλλου κράτους μέλους και όχι του κράτους στο οποίο υπάγεται ο φορέας αυτός, δεν είναι αντίθετη προς το άρθρο 90 της Συνθήκης, σε συνδυασμό με τα άρθρα 59 και 86 της Συνθήκης. Πράγματι, η υποχρέωση της *Deutsche Post* να προωθεί και να

διανέμει στους εγκατεστημένους εντός της γερμανικής επικράτειας παραλήπτες αντικείμενα τα οποία έχουν ταχυδρομήσει σε μεγάλες ποσότητες από καταστήματα των ταχυδρομικών υπηρεσιών άλλων κρατών μελών αποστολείς εγκατεστημένοι εντός της γερμανικής επικράτειας, χωρίς να προβλέπεται η δυνατότητα του φορέα αυτού να αποζημιώνεται για όλες τις δαπάνες που υφίσταται κατά την εκπλήρωση της εν λόγω υποχρεώσεως, θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την εκπλήρωση αυτού του έργου γενικού συμφέροντος υπό οικονομικά ισόρροπες συνθήκες. Αντίθετα, η άσκηση του δικαιώματος αυτού αντιβαίνει στο άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86, αν συνεπάγεται ότι ο εν λόγω φορέας μπορεί να απαιτεί ολόκληρο το ποσό των ταχυδρομικών τελών εσωτερικού που ισχύουν εντός του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται, χωρίς να αφαιρεί τα καταληκτικά τέλη που καταβάλλουν οι ταχυδρομικές υπηρεσίες άλλων κρατών μελών για τα ως άνω ταχυδρομικά αντικείμενα.

Στην υπόθεση *FFAD* (απόφαση της 23ης Μαΐου 2000, C-209/98, Συλλογή 2000, σ. I-3743), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 90 της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86 της Συνθήκης, δεν απαγορεύει την εισαγωγή ενός τοπικού συστήματος το οποίο, για την επίλυση ενός περιβαλλοντικού προβλήματος που προκύπτει από την απουσία δυνατοτήτων επεξεργασίας των μη επικινδύνων αποβλήτων εργοταξίου που προορίζονται για αξιοποίηση, προβλέπει ότι ένας περιορισμένος αριθμός ειδικώς επιλεγμένων επιχειρήσεων μπορούν να προβαίνουν στην επεξεργασία τέτοιων αποβλήτων που παράγονται εντός της οικείας ζώνης, επιτρέποντας κατά τον τρόπο αυτό την εξασφάλιση επαρκούς και σημαντικής ροής τέτοιων αποβλήτων προς τις επιχειρήσεις αυτές, και αποκλείει άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν παρά ταύτα τα απαιτούμενα προσόντα, από τη διενέργεια της εν λόγω επεξεργασίας. Πάντως, το άρθρο 34 της Συνθήκης είναι αντίθετο προς σύστημα συλλογής και παραλαβής των μη επικινδύνων αποβλήτων εργοταξίου που προορίζονται για αξιοποίηση, σύμφωνα με το οποίο ένας περιορισμένος αριθμός επιχειρήσεων έχει την άδεια επεξεργασίας των αποβλήτων που παράγονται εντός ενός δήμου, αν το σύστημα αυτό αποτελεί, από νομική ή πραγματική άποψη, εμπόδιο για τις εξαγωγές υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει στους παραγωγούς αποβλήτων να τα εξάγουν, ιδίως μέσω ενδιάμεσων επιχειρήσεων.

Τέτοιο εμπόδιο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης ή από λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, ιδίως από την εφαρμογή της αρχής της επανορθώσεως, κατά προτεραιότητα στην πηγή, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 130 P, παράγραφος 2, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 174, παράγραφος 2, ΕΚ), ελλείπει κάθε ενδείξεως σχετικά με την ύπαρξη κινδύνου για την υγεία ή τη ζωή των ανθρώπων ή των ζώων ή για την προφύλαξη των φυτών, ή κινδύνου για το περιβάλλον.

Με απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, το Δικαστήριο αποφάνθηκε και πάλι ως προς το συμβιβαστό της υποχρεωτικής υπαγωγής σε ταμείο συντάξεων στις Κάτω Χώρες με τους κανόνες ανταγωνισμού. Με τρεις αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 1999 (C-67/96, *Albany*, Συλλογή 1999, σ. I-5751, C-115/97 έως C-117/97, *Brentjens*, Συλλογή 1999, σ. I-6025, και C-219/97, *Bokken*, Συλλογή 1999, σ. I-6121), το Δικαστήριο είχε ήδη αποφανθεί ότι οι κανόνες ανταγωνισμού δεν απαγορεύουν απόφαση των δημοσίων αρχών να καταστήσουν υποχρεωτική, κατόπιν αιτήσεως των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των εργοδοτών και των εργαζομένων συγκεκριμένου τομέα, την υπαγωγή σε κλαδικό ταμείο συντάξεων, ούτε απαγορεύουν στις δημόσιες αρχές να απονεύμουν σε ταμείο συντάξεων το αποκλειστικό δικαίωμα διαχειρίσεως, σε συγκεκριμένο τομέα, συστήματος επικουρικών συντάξεων.

Στις υποθέσεις *Pavlov κλπ* (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, C-180/98 έως C-184/98, Συλλογή 2000, σ. I-6451), ένα ολλανδικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα ως προς το κατά πόσον συμβιβαζόταν με τους κανόνες του ανταγωνισμού η υποχρεωτική υπαγωγή, αυτή τη φορά, σε επαγγελματικό ταμείο συντάξεων των μελών ενός ελευθερίου επαγγέλματος και, συγκεκριμένα, των ειδικευμένων ιατρών. Το εν λόγω ταμείο συστάθηκε με συμφωνία μεταξύ των μελών του επαγγελματικού κλάδου η οποία αποσκοπούσε στο να εξασφαλισθεί ένα ορισμένο επίπεδο συντάξεων, στο να ανατεθεί η διαχείριση του συστήματος αυτού σε ορισμένο ταμείο, καθώς και να ζητηθεί από τις δημόσιες αρχές να καταστήσουν υποχρεωτική την υπαγωγή στο ταμείο αυτό για όλα μέλη του κλάδου. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, αντίθετα προς τις συμφωνίες που συνάπτονται στο πλαίσιο συλλογικών

διαπραγματεύσεων μεταξύ κοινωνικών εταίρων με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών απασχολήσεως και εργασίας, τις οποίες αφορούσαν οι προμνησθείσες υποθέσεις *Albany*, *Brentjens* και *Bokken*, η συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ όλων των μελών ενός επαγγελματικού κλάδου δεν μπορεί να εξαιρεθεί, ως εκ της φύσεως και του αντικειμένου της, από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πράγματι, μολονότι μια τέτοια συμφωνία έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει ορισμένο επίπεδο συντάξεων για όλα τα μέλη ενός επαγγελματικού κλάδου και, επομένως, να βελτιώσει μία από τις συνθήκες εργασίας των μελών αυτών, δηλαδή την αμοιβή τους, δεν έχει συναφθεί στο πλαίσιο συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κοινωνικών εταίρων. Επιπλέον, οι ανεξάρτητοι ειδικευμένοι ιατροί ασκούν οικονομική δραστηριότητα και, επομένως, αποτελούν επιχειρήσεις υπό την έννοια των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης. Όταν αποφασίζουν, στο πλαίσιο της εθνικής τους ενώσεως, να καταβάλλουν από κοινού εισφορές σε ένα μόνο επαγγελματικό ταμείο συντάξεων, ενεργούν ως επιχειρήσεις υπό την έννοια των προμνησθέντων άρθρων και όχι ως τελικοί καταναλωτές. Πάντως, η απόφαση ιδρύσεως ενός τέτοιου ταμείου δεν περιορίζει αισθητώς τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς, καθόσον το κόστος του συστήματος επικουρικών συντάξεων ασκεί μόνον περιθωριακή και έμμεση επιρροή στο τελικό κόστος των υπηρεσιών που προσφέρουν τα μέλη του επαγγελματικού αυτού κλάδου. Όσον αφορά την αίτηση προς τις δημόσιες αρχές προκειμένου να καταστεί υποχρεωτική η υπαγωγή στο ταμείο, η αίτηση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο πανομοιότυπου καθεστώτος με εκείνο που υφίσταται σε πλείστα εθνικά δίκαια όσον αφορά την άσκηση κανονιστικής εξουσίας στον κοινωνικό τομέα. Το καθεστώς αυτό σκοπεί στη διευκόλυνση της συστάσεως της αναγομένης στον δεύτερο βαθμό επικουρικής συντάξεως και συνεπάγεται ορισμένες εγγυήσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, η απόφαση των μελών ελευθερίου επαγγέλματος να ιδρύσουν ταμείο συντάξεων επιφορτισμένο με τη διαχείριση συστήματος επικουρικών συντάξεων και να ζητήσουν από τις δημόσιες αρχές να καταστήσουν την υπαγωγή στο ταμείο αυτό υποχρεωτική για όλα τα μέλη του επαγγέλματος αυτού δεν είναι αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, τα δε άρθρα 5 και 85 της Συνθήκης δεν εμποδίζουν τις δημόσιες αρχές να καταστήσουν υποχρεωτική την υπαγωγή στο εν λόγω ταμείο. Κατά τα λοιπά, παραπέμποντας στις προμνησθείσες αποφάσεις *Albany*,

Brentjens' και *Bokken*, το Δικαστήριο κρίνει ότι ένα ταμείο συντάξεων το οποίο καθορίζει από μόνο του το ποσό των εισφορών και των παροχών και λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της κεφαλαιοποίησης, το οποίο είναι επιφορτισμένο με τη διαχείριση συστήματος επικουρικών συντάξεων συσταθέντος από αντιπροσωπευτική οργάνωση των μελών ελευθερίου επαγγέλματος και στο οποίο η υπαγωγή έχει καταστεί από τις δημόσιες αρχές υποχρεωτική για όλα τα μέλη του επαγγέλματος αυτού, αποτελεί επιχείρηση υπό την έννοια των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης, καθώς και ότι τα άρθρα 86 και 90 δεν απαγορεύουν να χορηγούν οι δημόσιες αρχές σε ταμείο συντάξεων το αποκλειστικό δικαίωμα διαχείρισης του συστήματος επικουρικών συντάξεων των μελών ελευθερίου επαγγέλματος.

17. Στον τομέα του *ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων*, επισημαίνονται δύο αποφάσεις του Δικαστηρίου, από τις οποίες η μεν πρώτη αφορά ενίσχυση προς συνεταιρισμό εξαγωγών γαλλικού βιβλίου, η δε δεύτερη αφορά ενίσχυση χορηγηθείσα σε επιχειρήσεις των νέων γεωμανικών ομοσπόνδων κρατών.

Στην υπόθεση *Γαλλία κατά Επιτροπής* (απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000, C-332/98, Συλλογή 2000, σ. I-4833), το Δικαστήριο απέρριψε προσφυγή μερικής ακυρώσεως την οποία είχε ασκήσει η Γαλλική Δημοκρατία κατά αποφάσεως που εξέδωσε η Επιτροπή σχετικά με τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως σε συνεταιρισμό εξαγωγών γαλλικού βιβλίου. Στην υπόθεση αυτή, η Γαλλική Δημοκρατία υποστήριξε ότι ασφαλώς μεν οι ενισχύσεις που εμπίπτουν στην παρέκκλιση από τους κανόνες ανταγωνισμού την οποία προβλέπει το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή, δεν υπόκεινται όμως στην υποχρέωση προσωρινής αναστολής που προβλέπεται στην τελευταία περίοδο του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Το Δικαστήριο απορρίπτει την άποψη αυτή, καθόσον το αντικείμενο της διατάξεως του άρθρου 93, παράγραφος 3, δεν συνίσταται σε απλή υποχρέωση κοινοποιήσεως, αλλά σε υποχρέωση προηγούμενης κοινοποιήσεως η οποία, αυτή καθ'αυτήν, περιλαμβάνει και συνεπάγεται το ανασταλτικό αποτέλεσμα που εισάγει η τελευταία περίοδος της παραγράφου αυτής. Η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει, επομένως, να αποσυνδέονται οι προβλεπόμενες σ' αυτήν υποχρεώσεις, ήτοι οι υποχρεώσεις κοινοποιήσεως κάθε νέας ενισχύσεως και οι

υποχρεώσεις προσωρινής αναστολής της εκτελέσεως της ενισχύσεως αυτής.

Με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-156/98, *Γερμανία κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. I-6857), το Δικαστήριο διευκρίνισε το πεδίο εφαρμογής της παρεκκλίσεως που προβλέπει το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ). Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, οι οποίες θίγονται από τη διαίρεση της Γερμανίας, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, στο μέτρο που εισάγει παρέκκλιση από τη γενική αρχή κατά την οποία οι κρατικές ενισχύσεις δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Η εφαρμογή της στα νέα ομόσπονδα κράτη είναι νοητή μόνον υπό τους ίδιους όρους που ίσχυαν και στα παλαιά ομόσπονδα κράτη πριν από την επανένωση αυτή. Εφόσον η έκφραση «διαίρεση της Γερμανίας» αναφέρεται ιστορικά στη χάραξη της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των δύο κατεχομένων ζωνών το 1948, τα «οικονομικά μειονεκτήματα που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή» δεν μπορούν να αφορούν παρά τα οικονομικά μειονεκτήματα που προκλήθηκαν από την απομόνωση που συνεπήχθη το φυσικό αυτό σύνορο, όπως είναι η αποκοπή των οδών επικοινωνίας ή η απώλεια των φυσικών αγορών διαθέσεως λόγω διακοπής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των δύο τμημάτων του γερμανικού εδάφους. Αντιθέτως, η αντίληψη ότι το άρθρο 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης καθιστά δυνατή την πλήρη αντιστάθμιση της αδιαμφισβήτητης οικονομικής καθυστέρησης των νέων ομοσπόνδων κρατών παραγνωρίζει τόσο τον εξαιρετικό χαρακτήρα αυτής της διατάξεως όσο και την αλληλουχία στην οποία εντάσσεται και τους σκοπούς τους οποίους υπηρετεί. Συγκεκριμένα, τα οικονομικά μειονεκτήματα από τα οποία πάσχουν συνολικά τα νέα ομόσπονδα κράτη δεν προκλήθηκαν ευθέως από τη γεωγραφική διαίρεση της Γερμανίας, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Συνθήκης. Οι διαφορές στην ανάπτυξη μεταξύ παλαιών και νέων ομοσπόνδων κρατών δεν εξηγούνται από τη γεωγραφική τομή

που προκλήθηκε από τη διαίρεση της Γερμανίας, αλλά από άλλους λόγους και, ιδίως, από τα διαφορετικά πολιτικοοικονομικά καθεστώτα που εγκαθιδρύθηκαν σε καθένα από τα δύο τμήματα της Γερμανίας.

18. Όπως και κατά το 1999, το Δικαστήριο εξέδωσε, στη διάρκεια του παρελθόντος έτους, πολυάριθμες αποφάσεις στον τομέα της *έμμεσης φορολογίας*. Στο πλαίσιο της παρούσας εκθέσεως πεπραγμένων, θα αναφερθούν μόνον οι υποθέσεις που αφορούν την υπαγωγή των διοδίων που εισπράττονται για τη χρήση οδικής υποδομής στον φόρο προστιθεμένης αξίας.

Στις υποθέσεις αυτές, η Επιτροπή είχε ασκήσει προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά πέντε κρατών μελών διότι τα τελευταία δεν είχαν υπαγάγει στον φόρο προστιθεμένης αξίας τα διόδια που εισπράττονται για τη χρήση οδικής υποδομής. Με αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2000 (C-276/97, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, C-358/97, *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας*, C-359/97, *Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, C-408/97, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών*, και C-260/98, *Επιτροπή κατά Ελλάδος*, Συλλογή 2000, σ. I-6251, I-6301, I-6355, I-6417, I-6537), το Δικαστήριο έκρινε ότι η διάθεση προς χρήση οδικής υποδομής έναντι καταβολής διοδίων συνιστά παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιείται εξ επαχθούς αιτίας, κατά την έννοια της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ¹⁵. Πράγματι, η χρήση της οδικής υποδομής υπόκειται σε διόδια, το ύψος των οποίων είναι συνάρτηση, ιδίως, της κατηγορίας του χρησιμοποιούμενου οχήματος και της διανυομένης αποστάσεως. Επομένως, υφίσταται άμεση και αναγκαία σχέση μεταξύ της παρεχομένης υπηρεσίας και της λαμβανομένης χρηματικής αντιπαροχής. Τα κράτη μέλη υποστήριξαν αμυνόμενα ότι οι έχοντες την εκμετάλλευση των υποδομών αυτών είναι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και δεν πρέπει να θεωρούνται ως υποκείμενοι στον φόρο για τις δραστηριότητες ή πράξεις που πραγματοποιούν ως δημόσια εξουσία. Το Δικαστήριο τόνισε ότι, για την εφαρμογή του προβλεπομένου από την έκτη οδηγία κανόνα απαλλαγής των

¹⁵

Έκτη οδηγία 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49).

οργανισμών δημοσίου δικαίου από τον φόρο προστιθεμένης αξίας, όταν πρόκειται για δραστηριότητες ή πράξεις που πραγματοποιούν οι οργανισμοί αυτοί υπό την ιδιότητα της δημοσίας εξουσίας, πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς δύο προϋποθέσεις, ήτοι η άσκηση δραστηριοτήτων από οργανισμό δημοσίου δικαίου και η άσκηση δραστηριοτήτων που διενεργούνται ως δημόσια εξουσία. Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, ως δραστηριότητες που ασκούνται με την ιδιότητα της δημοσίας εξουσίας νοούνται εκείνες που ασκούνται από οργανισμούς δημοσίου δικαίου στο πλαίσιο του ιδιαίτερου νομικού καθεστώτος που ισχύει γι' αυτούς, αποκλεισμένων των δραστηριοτήτων τις οποίες ασκούν υπό τις ίδιες νομικές προϋποθέσεις με εκείνες που ισχύουν για τους ιδιώτες επιχειρηματίες. Όμως, στη Γαλλία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η δραστηριότητα που έγκειται στη διάθεση οδικής υποδομής στους χρήστες έναντι καταβολής διοδίων ασκείται, τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις, όχι από οργανισμό δημοσίου δικαίου, αλλά από επιχειρηματίες ιδιωτικού δικαίου. Όταν συμβαίνει αυτό, δεν μπορεί να τυγχάνει εφαρμογής η προβαλλόμενη απαλλαγή. Αντιθέτως, στην Ελλάδα και τις Κάτω Χώρες, η δραστηριότητα που έγκειται στη διάθεση οδικής υποδομής στους χρήστες έναντι καταβολής διοδίων ασκείται από οργανισμό δημοσίου δικαίου, η δε Επιτροπή δεν απέδειξε ότι ο οργανισμός αυτός ενεργεί υπό τις αυτές προϋποθέσεις με τον ιδιώτη επιχειρηματία. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές που ασκήθηκαν κατά των δύο αυτών κρατών μελών.

19. Όσον αφορά τις *δημόσιες συμβάσεις*, διάφορες αποφάσεις επέτρεψαν στο Δικαστήριο να προχωρήσει στην ερμηνεία των κοινοτικών οδηγιών στον τομέα αυτόν, είτε στο πλαίσιο προδικαστικών ερωτημάτων που του υποβλήθηκαν από εθνικά δικαστήρια είτε με την ευκαιρία προσφυγών λόγω παραβάσεως τις οποίες άσκησε η Επιτροπή κατά ορισμένων κρατών μελών. Μεταξύ των τελευταίων, επισημαίνονται δύο υποθέσεις *Επιτροπή κατά Γαλλίας*.

Στην πρώτη υπόθεση *Επιτροπή κατά Γαλλίας* (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-225/98, Συλλογή 2000, σ. I-7445), η Επιτροπή είχε ασκήσει ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή με αίτημα να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, με την ευκαιρία διαφόρων διαδικασιών αναθέσεως δημοσίων έργων σχετικά με την ανέγερση και

τη συντήρηση σχολικών κτιρίων, είχε παραβεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης και τις οδηγίες 71/305/ΕΟΚ¹⁶ και 93/37/ΕΟΚ¹⁷. Η Επιτροπή προσήπτε μεταξύ άλλων στη Γαλλία ότι δεν είχε προηγουμένως δημοσιεύσει ανακοίνωση προπληροφορήσεως και ότι είχε θέσει ρητώς, σε ορισμένες προκηρύξεις διαγωνισμού, ως κριτήριο της αναθέσεως μια προϋπόθεση σχετική με την απασχόληση, που συνδεόταν με τοπική δράση για την καταπολέμηση της ανεργίας. Απορρίπτοντας την πρώτη αιτίαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι η δημοσίευση προκηρύξεως προπληροφορήσεως είναι υποχρεωτική μόνον εφόσον οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της ευχέρειας που τους παρέχεται να μειώσουν τις προθεσμίες παραλαβής των προσφορών. Όσον αφορά τη δεύτερη αιτίαση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, παραπέμποντας στην απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 31/87, *Beentjes* (Συλλογή 1988, σ. 4635), ότι τα κριτήρια στα οποία οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να στηριχθούν, σύμφωνα με την οδηγία 93/37, για να αναθέσουν τα δημόσια έργα είναι είτε αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή είτε, αν η ανάθεση γίνεται στον υποβάλλοντα την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, διάφορα κριτήρια ανάλογα με το αντικείμενο της οικείας συμβάσεως, όπως η τιμή, η προθεσμία εκτελέσεως, τα έξοδα λειτουργίας, η αποδοτικότητα, η τεχνική αξία. Πάντως, το άρθρο 30 της οδηγίας δεν στερεί εντελώς από τις αναθέτουσες αρχές τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν ως κριτήριο έναν όρο που συνδέεται με την καταπολέμηση της ανεργίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο όρος αυτός τηρεί όλες τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου και, κυρίως, την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όπως αυτή απορρέει από τις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με το δικαίωμα εγκαταστάσεως και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Κατά την εφαρμογή του κριτηρίου αυτού πρέπει να τηρούνται όλοι οι

¹⁶ Οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 89/440/ΕΟΚ.

¹⁷ Οδηγία 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ L 199, σ. 54).

διαδικαστικοί κανόνες της οδηγίας αυτής και ιδίως οι κανόνες δημοσιότητας που περιέχονται σ' αυτήν. Επομένως, ένα κριτήριο αναθέσεως που συνδέεται με την καταπολέμηση της ανεργίας πρέπει να μνημονεύεται ρητώς στην προκήρυξη του διαγωνισμού, ώστε να είναι οι εργολήπτες σε θέση να πληροφορηθούν την ύπαρξη της προϋποθέσεως αυτής. Δεδομένου ότι η Επιτροπή αμφισβητούσε απλώς τη νομιμότητα της μνείας του κριτηρίου αυτού στην προκήρυξη του διαγωνισμού ως κριτηρίου αναθέσεως χωρίς να ισχυρίζεται ότι το κριτήριο αυτό δεν τηρούσε τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου, και ιδίως την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, ή ότι δεν είχε δημοσιευθεί στην προκήρυξη της συμβάσεως, το Δικαστήριο απέρριψε και τη δεύτερη αιτίαση.

Στη δεύτερη υπόθεση *Επιτροπή κατά Γαλλίας* (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-16/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), η Επιτροπή είχε ασκήσει ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή με αίτημα να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, κατά τη διαδικασία συνάψεως συμβάσεων που κίνησε ένας οργανισμός στον οποίο μετέχουν διάφορες διαδημοτικές ενώσεις ηλεκτροδοτήσεως για την ανάθεση των εργασιών ηλεκτροδοτήσεως και φωτισμού δημοσίων χώρων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 93/38/ΕΟΚ¹⁸. Η Επιτροπή θεωρούσε ότι οι επίδικες συμβάσεις αποτελούσαν τμήματα ενός ενιαίου έργου, την πρωτοβουλία για τα οποία ανέλαβε μία και μόνη αναθέτουσα αρχή και τα οποία έπρεπε όλα να διέπονται από τους κανόνες της οδηγίας και όχι μόνον τα έξι κύρια από αυτά. Το Δικαστήριο κρίνει ότι από τον ορισμό του έργου ο οποίος περιέχεται στην οδηγία 93/38 προκύπτει ότι η ύπαρξη ενός έργου πρέπει να εκτιμάται βάσει της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των οικείων εργασιών. Όσον αφορά την τεχνητή κατάτμηση του έργου σε έργα ηλεκτροδοτήσεως και έργα φωτισμού δημοσίων χώρων, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ένα δίκτυο διανομής ηλεκτρισμού έχει διαφορετική οικονομική και τεχνική λειτουργία απ' ό,τι ένα δίκτυο φωτισμού δημοσίων χώρων. Συνεπώς,

¹⁸

Οδηγία 93/38/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών (ΕΕ L 199, σ. 84).

δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εργασίες που αφορούν τα δίκτυα διανομής ηλεκτρισμού και φωτισμού δημοσίων χώρων αποτελούν τμήματα ενός ενιαίου έργου το οποίο κατατιμήθηκε τεχνητώς κατά παράβαση της οδηγίας 93/38. Εξάλλου, ο ορισμός της εννοίας του έργου τον οποίο περιέχει η οδηγία αυτή δεν εξαρτά την ύπαρξη ενός έργου από στοιχεία όπως ο αριθμός των αναθετόντων φορέων ή η δυνατότητα πραγματοποιήσεως του συνόλου των εργασιών από μία και μόνη επιχείρηση. Σχετικά με τη γεωγραφική κατάτμηση του έργου όσον αφορά τις εργασίες ηλεκτροδοτήσεως, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα δίκτυα αυτά μπορούν να συνδέονται μεταξύ τους και ότι, θεωρούμενα στο σύνολό τους, εκπληρώνουν την ίδια οικονομική και τεχνική λειτουργία, η οποία συνίσταται στην παροχέτευση και την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές του συγκεκριμένου διοικητικού διαμερίσματος. Εξάλλου, εν προκειμένω, υπάρχουν σημαντικά στοιχεία, όπως η ταυτόχρονη έναρξη της διαδικασίας των επιδίκων συμβάσεων, η ομοιότητα των προκηρύξεων των συμβάσεων, η ενότητα του γεωγραφικού πλαισίου εντός του οποίου κινήθηκαν οι διαδικασίες των συμβάσεων αυτών και η διασφάλιση του συντονισμού από οργανισμό στον οποίο μετέχουν, σε επίπεδο διοικητικού διαμερίσματος, οι διαδημοτικές ενώσεις ηλεκτροδοτήσεως, τα οποία συνηγορούν υπέρ της ενοποιήσεως των εν λόγω συμβάσεων στο επίπεδο αυτό. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δέχεται την αιτίαση που αντλείται από την τεχνητή γεωγραφική κατάτμηση του έργου. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει επίσης την παράβαση στο μέτρο που η αξία όλων των συμβάσεων ηλεκτροδοτήσεως, πλην μιας, υπερέβαινε τα κατώτατα όρια που καθορίζει η οδηγία 93/38 για την εφαρμογή της και ότι, προβαίνοντας στην τεχνητή κατάτμηση της συμβάσεως για τα επίδικα έργα, η Γαλλική Δημοκρατία παρέβη και τις περί κατωτάτου ορίου διατάξεις της οδηγίας.

Επιληφθέν προδικαστικών ερωτημάτων ως προς την ερμηνεία της ίδιας οδηγίας 93/38, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στην υπόθεση *Telaustria* (απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-324/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), ότι οι συμβάσεις παραχωρήσεως δημοσίας υπηρεσίας δεν καλύπτονται από την έννοια «συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτονται γραπτώς», η οποία περιλαμβάνεται στην οδηγία 93/38 και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Μολονότι τέτοιες συμβάσεις, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του

κοινοτικού δικαίου, αποκλείονται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 93/38, οι αναθέτοντες φορείς, όταν τις συνάπτουν, υποχρεούνται, εντούτοις, να τηρούν τους θεμελιώδεις κανόνες της Συνθήκης εν γένει και την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας ειδικότερα.

20. Όσον αφορά τις διαφορές που αφορούν ζητήματα *πνευματικής ιδιοκτησίας*, θα αναφερθεί μόνο, πέραν της ήδη μνημονευθείσας υποθέσεως *Επιτροπή κατά Γαλλίας*¹⁹, η απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 7 Νοεμβρίου 2000 (C-312/98, *Warsteiner Brauerei*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή) και η οποία αφορούσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2081/92, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων²⁰.

Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο κανονισμός 2081/92 δεν αφορά παρά μόνον τις γεωγραφικές ενδείξεις στην περίπτωση των οποίων υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ, αφενός, συγκεκριμένης ποιότητας, της φήμης ή άλλου χαρακτηριστικού του προϊόντος και, αφετέρου, της συγκεκριμένης γεωγραφικής του προελεύσεως. Οι απλές ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως, στην περίπτωση των οποίων δεν υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών του προϊόντος και της γεωγραφικής του προελεύσεως, δεν εμπίπτουν στον ορισμό αυτό, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να τύχουν της προστασίας του κανονισμού 2081/92. Ωστόσο, τέτοιες ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως μπορούν να τύχουν προστασίας δυνάμει εθνικής ρυθμίσεως κράτους μέλους, απαγορεύοντας την ενέχουσα κίνδυνο παραπλάνησεως χρήση μιας ενδείξεως γεωγραφικής προελεύσεως στην περίπτωση της οποίας δεν υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών του προϊόντος και της γεωγραφικής του προελεύσεως.

¹⁹ Βλ. σημείο 9.1.

²⁰ Κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992 (ΕΕ L 208, σ. 1).

21. Στον τομέα της *κοινωνικής πολιτικής*, το Δικαστήριο εξέδωσε κατά το παρελθόν έτος διάφορες σημαντικές αποφάσεις σχετικές με την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, καθώς και με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών.

21.1. Η προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, ειδικότερα δε των ιατρών που υπηρετούν στις ομάδες πρώτων βοηθειών, αποτέλεσε το επίκεντρο της υποθέσεως *Simap* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-303/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Ένα συνδικαλιστικό όργανο των ιατρών του δημοσίου συστήματος υγείας μιας ισπανικής διοικητικής περιφέρειας υποστήριξε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι οι ιατροί που υπηρετούν στις ομάδες πρώτων βοηθειών των κέντρων υγείας υποχρεούνται να εργάζονται χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό και χωρίς κανένα ημερήσιο, εβδομαδιαίο, μηνιαίο ή ετήσιο ανώτατο όριο. Ελλείπει ειδικών μέτρων μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο, το συνδικαλιστικό αυτό όργανο ζήτησε να εφαρμοστούν στους ιατρούς αυτούς διάφορες διατάξεις της οδηγίας 93/104/EK, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας²¹. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η δραστηριότητα του προσωπικού των ομάδων πρώτων βοηθειών εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, και, ειδικότερα, της οδηγίας 93/104. Η δραστηριότητά τους δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των ιδιαίτερων δραστηριοτήτων του δημοσίου τομέα, οι οποίες αποσκοπούν στη διασφάλιση της δημοσίας τάξεως και ασφαλείας, που είναι αναγκαίες για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας, και τις οποίες οι οδηγίες αυτές εξαιρούν, λόγω των ιδιοτεροτήτων τους, από το πεδίο εφαρμογής τους. Οι εφημερίες τις οποίες πραγματοποιούν οι ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών υπό το καθεστώς της φυσικής παρουσίας τους στο κέντρο υγείας πρέπει να θεωρούνται, στο σύνολό τους, ως χρόνος εργασίας και ενδεχομένως ως υπερωριακή

²¹

Οδηγία 93/104/EK του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1993 (ΕΕ L 307, σ. 18).

απασχόληση υπό την έννοια της οδηγίας 93/104. Πράγματι, οι εφημερίες που πραγματοποιούν οι ιατροί αυτοί υπό ένα τέτοιο καθεστώς ενέχουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία της έννοιας του χρόνου εργασίας, ήτοι οι ιατροί βρίσκονται στον χώρο εργασίας, στη διάθεση του εργοδότη και ασκούντες τα καθήκοντά τους. Συγκεκριμένα, η υποχρέωση των ιατρών να είναι παρόντες και διαθέσιμοι στους χώρους εργασίας τους, ώστε να μπορούν να παρέχουν τις επαγγελματικές υπηρεσίες τους, πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην άσκηση των καθηκόντων τους. Αν γινόταν δεκτό ότι η έννοια του χρόνου εργασίας δεν καλύπτει τις εφημερίες υπό το καθεστώς της φυσικής παρουσίας, θα διακυβευόταν σοβαρά ο σκοπός της οδηγίας, ο οποίος συνίσταται στην εξασφάλιση της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν ορισμένες ελάχιστες περιόδους αναπαύσεως και κατάλληλα διαλείμματα εργασίας. Δεν ισχύει το ίδιο στην περίπτωση κατά την οποία οι ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών πραγματοποιούν τις εφημερίες υπό καθεστώς που προβλέπει ότι πρέπει να υπάρχει δυνατότητα συνεχούς επικοινωνίας μαζί τους, αλλά δεν τους επιβάλλει την υποχρέωση παρουσίας στο κέντρο υγείας. Στην περίπτωση αυτή οι ιατροί υπόκεινται σε λιγότερους περιορισμούς κατά τη διαχείριση του χρόνου τους και μπορούν να ασχοληθούν με τα ενδιαφέροντά τους. Κατά συνέπεια, μόνον ο χρόνος της πραγματικής παροχής πρώτων βοηθειών πρέπει να θεωρείται ως χρόνος εργασίας. Η εργασία που πραγματοποιούν οι ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών κατά την εφημερία τους συνιστά εργασία κατά βάρδιες υπό την έννοια της οδηγίας 93/104: οι ιατροί διαδέχονται ο ένας τον άλλον στις ίδιες θέσεις εργασίας εκ περιτροπής, πράγμα το οποίο υποχρεώνει τους εργαζομένους να επιτελούν μια εργασία σε διαφορετικές ώρες σε μια δεδομένη περίοδο ημερών ή εβδομάδων. Ελλείπει εθνικών διατάξεων μεταφοράς της στην εσωτερική έννομη τάξη, η οδηγία 93/104 παρέχει στους ιδιώτες το δικαίωμα να μην υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες η περίοδος αναφοράς για την εφαρμογή της μέγιστης εβδομαδιαίας διάρκειας της εργασίας τους. Τέλος, η προσωπική συναίνεση των ενδιαφερομένων εργαζομένων είναι απαραίτητη προκειμένου να μπορεί ένα κράτος μέλος να παρεκκλίνει – δυνατότητα που του παρέχεται από την οδηγία 93/104 – από τις διατάξεις περί της μέγιστης εβδομαδιαίας διάρκειας της εργασίας. Η συλλογική σύμβαση δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εν λόγω προσωπική συναίνεση.

21.2. Στις υποθέσεις *Collino* και *Mayeur*, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων²², σε δύο εκ διαμέτρου αντίθετες καταστάσεις, ήτοι, αφενός, στην περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως δημοσίου οργανισμού προς εταιρία ιδιωτικού δικαίου και, αφετέρου, στην περίπτωση μεταβιβάσεως μιας δραστηριότητας ασκουμένης από ένωση ιδιωτικού δικαίου προς νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

Η υπόθεση *Collino* (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, C-343/98, Συλλογή 2000, σ. I-6711) αφορούσε την εξ επαχθούς αιτίας μεταβίβαση ενός φορέα επιφορτισμένου με τη διαχείριση ορισμένων υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών προς χρήση του κοινού, και του οποίου τη διαχείριση είχε δημόσιος οργανισμός ενσωματωμένος στην κρατική δημόσια διοίκηση, προς μία εταιρία ιδιωτικού δικαίου συσταθείσα από δημόσιο οργανισμό ο οποίος κατείχε το σύνολο του κεφαλαίου της. Η μεταβίβαση αυτή είχε πραγματοποιηθεί, με αποφάσεις των δημοσίων αρχών, υπό μορφή διοικητικής παραχωρήσεως. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 77/187 μπορεί να τύχει εφαρμογής σε μια τέτοια κατάσταση, εφόσον τα πρόσωπα τα οποία αφορά η μεταβίβαση αυτή προστατεύονται αρχικά ως εργαζόμενοι από την εθνική εργατική νομοθεσία.

Στην υπόθεση *Mayeur* (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-175/99, Συλλογή 2000, σ. I-7755), το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 77/187 έχει εφαρμογή σε περίπτωση αναλήψεως από ένα δήμο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που ενεργεί στο πλαίσιο των ειδικών κανόνων του διοικητικού δικαίου, διαφημιστικών και ενημερωτικών δραστηριοτήτων σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει ο δήμος στο κοινό, δραστηριοτήτων τις οποίες μέχρι τότε ασκούσε, προς το συμφέρον του δήμου αυτού, μη κερδοσκοπική ένωση αποτελούσα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εφόσον η μεταβιβασθείσα μονάδα

²²

Οδηγία 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171).

διατηρεί την ταυτότητά της. Το γεγονός και μόνον ότι η παρεχόμενη από τον πρώην και τον νέο εργοδότη υπηρεσία είναι ομοειδής δεν επιτρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχει μεταβίβαση οικονομικής μονάδας. Πράγματι, μια μονάδα δεν μπορεί να ταυτίζεται αποκλειστικά με τη δραστηριότητα με την οποία είναι επιφορτισμένη. Η ταυτότητά της προκύπτει και από άλλα στοιχεία όπως το προσωπικό της, η στελέχωσή της, η οργάνωση των εργασιών της, οι μέθοδοί της εκμεταλλεύσεως ή και, ενδεχομένως, τα μέσα εκμεταλλεύσεως που διαθέτει.

21.3. Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτέλεσε, και το 2000, αντικείμενο διαφόρων προδικαστικών ερωτημάτων που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο. Τα ερωτήματα αυτά αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την ισότητα των αμοιβών, την πρόσβαση στην απασχόληση και την εκ μέρους των κρατών ανάληψη θετικών δράσεων υπέρ των γυναικών στη δημόσια διοίκηση.

Όσον αφορά την ισότητα των αμοιβών, επισημαίνονται η υπόθεση *Jämställdhetsombudsmannen*, σχετικά με την ισότητα των μισθών, και οι υποθέσεις *Deutsche Telekom* και *Preston και Fletcher*, που αφορούσαν τον αποκλεισμό των εργαζομένων με μειωμένο ωράριο από τα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα.

Στην υπόθεση *Jämställdhetsombudsmannen* (απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, C-236/98, Συλλογή 2000, σ. I-2189), το Δικαστήριο έδωσε αρνητική απάντηση στο ερώτημα κατά πόσον η πρόσθετη αμοιβή που καταβάλλεται στις μαίες λόγω παροχής εργασίας εκτός κανονικού ωραρίου θα πρέπει να συνυπολογίζεται στον μισθό που χρησιμοποιείται ως βάση για τη σύγκριση μεταξύ των αμοιβών, κατά την έννοια του άρθρου 119 της Συνθήκης (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) και της οδηγίας 75/117/ΕΟΚ²³, η οποία αφορά την ισότητα των αμοιβών. Η πρόσθετη αυτή αμοιβή ποίκιλλε κάθε μήνα αναλόγως του

23

Οδηγία 75/117/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 42).

διαστήματος της ημέρας στο οποίο περιλαμβάνονταν οι αντίστοιχες ώρες παρασχεθείσας εργασίας και, κατά συνέπεια, καθιστούσε δυσχερή τη σύγκριση μεταξύ, αφενός, του συνόλου του μισθού της μαίας και της προσανξήσεώς του και, αφετέρου, του βασικού μισθού της κατηγορίας των τεχνικών κλινικής. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται διαφορά αμοιβής μεταξύ των δύο συγκρινόμενων κατηγοριών και τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία εμφανίζουν την ύπαρξη πολύ σημαντικότερης αναλογίας γυναικών απ' ό,τι ανδρών στη μειονεκτούσα κατηγορία, το άρθρο 119 της Συνθήκης επιβάλλει στον εργοδότη την υποχρέωση να δικαιολογήσει τη διαφορά αυτή με παράγοντες αντικειμενικούς και ξένους προς κάθε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου. Η μείωση του χρόνου εργασίας που χορηγείται για την εργασία την οποία παρέχουν οι μαίες σύμφωνα με σύστημα τριών συνεχών βαρδιών σε σχέση με την κανονική διάρκεια εργασίας κατά την ημέρα, την οποία πραγματοποιούν οι τεχνικοί κλινικής, ή η αξία της μείωσης αυτής δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του μισθού που χρησιμεύει ως βάση για τη σύγκριση των αμοιβών των δύο εμπλεκόμενων κατηγοριών υπό την έννοια του άρθρου 119 της Συνθήκης και της οδηγίας 75/117/ΕΟΚ. Ωστόσο, η μείωση αυτή μπορεί να αποτελεί λόγο αντικειμενικό και ξένο προς κάθε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, ικανό να δικαιολογήσει μια διαφορά αμοιβής. Στον εργοδότη απόκειται να αποδείξει ότι τούτο πράγματι συμβαίνει.

Στις υποθέσεις *Deutsche Telekom* (αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-50/96, C-234/96, C-235/96, C-270/97 και C-271/97, Συλλογή 2000, σ. I-743), το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι ο αποκλεισμός των μερικώς απασχολούμενων εργαζομένων από επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα συνιστά έμμεση διάκριση απαγορευόμενη από το άρθρο 119 της Συνθήκης όταν το μέτρο αυτό πλήττει, κατά ποσοστό, σημαντικά υψηλότερο αριθμό γυναικών εργαζομένων από ό,τι ανδρών εργαζομένων και δεν δικαιολογείται από παράγοντες αντικειμενικούς και ξένους προς οποιαδήποτε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο. Στην περίπτωση αυτή, η δυνατότητα επικλήσεως του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 119 της Συνθήκης περιορίζεται διαχρονικώς, υπό την έννοια ότι οι περίοδοι υπηρεσίας των εν λόγω εργαζομένων λαμβάνονται υπόψη μόνον από 8ης Απριλίου 1976, ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως 43/75, *Defrenne II* (Συλλογή τόμος 1976,

σ. 175), όσον αφορά την αναδρομική υπαγωγή τους σ' ένα τέτοιο σύστημα και τον υπολογισμό των παροχών που δικαιούνται, εξαιρουμένων εκείνων των εργαζομένων και των ελκόντων εξ αυτών δικαιώματα οι οποίοι, πριν από την ημερομηνία αυτή, άσκησαν ένδικη προσφυγή ή υπέβαλαν ισοδύναμη ένσταση. Ο διαχρονικός περιορισμός της δυνατότητας επικλήσεως του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 119 της Συνθήκης, που προκύπτει από την προαναφερθείσα απόφαση *Defrenne II*, δεν εμποδίζει την εφαρμογή διατάξεων νομοθεσίας κράτους μέλους που καθιερώνουν μια αρχή ισότητας, δυνάμει της οποίας οι μερικώς απασχολούμενοι εργαζόμενοι δικαιούνται να υπαχθούν αναδρομικώς σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα και να λάβουν σύνταξη στο πλαίσιο αυτού του συστήματος, και τούτο παρά τον κίνδυνο στρεβλώσεως του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρηματιών διαφόρων κρατών μελών.

Η υπόθεση *Preston και Fletcher* (απόφαση της 16ης Μαΐου 2000, C-78/98, Συλλογή 2000, σ. I-3201) επίσης αφορούσε αιτήσεις εργαζομένων με μειωμένο ωράριο για αναδρομική υπαγωγή τους σε επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα από τα οποία είχαν αποκλειστεί κατά τρόπο αντιβαίνοντα στο άρθρο 119 της Συνθήκης. Ωστόσο, το εθνικό δίκαιο επέβαλλε στους εργαζομένους να υποβάλουν τη σχετική αγωγή εντός έξι μηνών από της λήξεως της εργασιακής σχέσεώς τους και περιόριζε στα δύο έτη προ της ασκήσεως της αγωγής την περίοδο για την οποία οι εργαζόμενοι μπορούσαν να υπαχθούν αναδρομικά στο συνταξιοδοτικό σύστημα από το οποίο είχαν αποκλειστεί. Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ανέκυψε το ζήτημα του συμβιβαστού των διαδικαστικών αυτών κανόνων με το κοινοτικό δίκαιο. Το Δικαστήριο απάντησε ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει εθνικό δικονομικό κανόνα κατά τον οποίο η αγωγή για την υπαγωγή σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα (από την οποία απορρέουν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα) πρέπει να ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι μηνών από τη λήξη της απασχολήσεως στην οποία αναφέρεται η αγωγή. Πράγματι, ο καθορισμός μιας τέτοιας προθεσμίας, καθόσον συνιστά εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της ασφάλειας δικαίου, ανταποκρίνεται στην αρχή της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία οι διαδικαστικές προϋποθέσεις των ενδίκων βοηθημάτων που έχουν προορισμό να εξασφαλίζουν τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων

που οι ιδιώτες έλκουν από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου δεν μπορούν να διαμορφώνονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η κοινοτική έννομη τάξη. Πάντως, η προθεσμία αυτή δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκή για τις αγωγές που στηρίζονται στο κοινοτικό δίκαιο απ' ό,τι για τις αγωγές που στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο. Αντιθέτως, η αρχή της αποτελεσματικότητας δεν επιτρέπει δικονομικούς κανόνες που περιορίζουν τις περιόδους απασχόλησας που λαμβάνονται υπόψη προς υπολογισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων μέχρι ημερομηνίας όχι προγενέστερης των δύο ετών προ της ασκήσεως της αγωγής. Πράγματι, ένας τέτοιος δικονομικός κανόνας, καίτοι δεν στερεί ολοσχερώς τους ενδιαφερομένους από το δικαίωμα υπαγωγής στο συνταξιοδοτικό σύστημα, εμποδίζει να ληφθούν υπόψη όλα τα στάδια της υπηρεσίας που είχαν παράσχει οι ενδιαφερόμενοι σε χρόνο προγενέστερο των δύο ετών προ της ημερομηνίας ασκήσεως της αγωγής τους για τον υπολογισμό των παροχών που θα οφείλονταν ακόμη και μετά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το γεγονός ότι ο εργαζόμενος μπορεί να αξιώσει την αναδρομική υπαγωγή σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα δεν τον απαλλάσσει από την υποχρέωση καταβολής των εισφορών που οφείλονται για τη χρονική περίοδο της αναδρομικής υπαγωγής.

Όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, μνημονεύονται η υπόθεση *Kreil*, που αφορούσε τον περιορισμό της προσβάσεως των γυναικών σε στρατιωτικές θέσεις, και η υπόθεση *Mahlburg*, που αφορούσε άρνηση προσλήψεως εγκύου.

Στην υπόθεση *Kreil* (απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2000, C-285/98, Συλλογή 2000, σ. I-69), η προσφεύγουσα προσέβαλε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου την άρνηση της Bundeswehr να την προσλάβει στην υπηρεσία συντηρήσεως όπλων. Η άρνηση αυτή στηριζόταν στο Γερμανικό Σύνταγμα, το οποίο αποκλείει γενικώς τις γυναίκες από τις στρατιωτικές θέσεις που συνεπάγονται τη χρήση όπλων και επιτρέπει την πρόσβασή τους μόνο στις υγειονομικές υπηρεσίες ή στα σώματα στρατιωτικής μουσικής. Το Δικαστήριο, το οποίο ερωτήθηκε κατά πόσον συμβιβάζεται ο αποκλεισμός αυτός με την οδηγία 76/207/ΕΟΚ που αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την επαγγελματική

εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας²⁴, αποφάνθηκε ότι η οδηγία αυτή απαγορεύει την εφαρμογή εθνικών διατάξεων όπως αυτές του γερμανικού δικαίου. Ασφαλώς, στα κράτη μέλη απόκειται να λαμβάνουν τις αποφάσεις που αφορούν την οργάνωση των ενόπλων δυνάμεών τους. Εξ αυτού δεν συνάγεται, ωστόσο, ότι οι αποφάσεις αυτές πρέπει να εκφεύγουν εντελώς του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Πράγματι, εκτός από τις ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται από ορισμένες διατάξεις της, η Συνθήκη δεν περιέχει γενική επιφύλαξη αφορώσα όλα τα μέτρα που λαμβάνει ένα κράτος μέλος για τη δημόσια ασφάλεια. Επομένως, κάθε περιορισμός της προσβάσεως των γυναικών στις στρατιωτικές θέσεις πρέπει να τηρεί την οδηγία 76/207, η οποία επιτρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της οι επαγγελματικές δραστηριότητες για τις οποίες, λόγω της φύσεως ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας, καθώς και την αρχή της αναλογικότητας, εφόσον πρόκειται για παρέκκλιση από θεμελιώδες δικαίωμα, όπως το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ενόψει του περιεχομένου του, ο αποκλεισμός αυτός, ο οποίος έχει εφαρμογή στο σύνολο σχεδόν των στρατιωτικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων της Bundeswehr, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο παρεκκλίσεως που δικαιολογείται από την ειδική φύση των εν λόγω επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή από τις ειδικές συνθήκες της ασκήσεώς τους.

Στην υπόθεση *Mahlburg* (απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 2000, C-207/98, Συλλογή 2000, σ. I-549), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η οδηγία 76/207 απαγορεύει την άρνηση προσλήψεως εγκύου γυναίκας για απασχόληση αορίστου χρόνου για τον λόγο ότι η συνδεόμενη με την κατάσταση αυτή εκ του νόμου απαγόρευση εργασίας δεν επιτρέπει, εφόσον διαρκεί η εγκυμοσύνη της, να καταλάβει, από την αρχή, την εν λόγω θέση απασχολήσεως. Πράγματι, η εφαρμογή των σχετικών με την προστασία της εγκύου γυναίκας διατάξεων δεν μπορεί

²⁴

Οδηγία 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70).

να έχει ως συνέπεια τη δυσμενή μεταχείριση όσον αφορά την πρόσβαση της εγκύου γυναίκας σε απασχόληση.

Οι υποθέσεις *Badeck* και *Abrahamsson* αφορούσαν την εκ μέρους των κρατών μελών ανάληψη θετικών δράσεων υπέρ των γυναικών στη δημόσια διοίκηση.

Το Δικαστήριο, στηριζόμενο στην οδηγία 76/207, έκρινε, στην υπόθεση *Badeck* (απόφαση της 28ης Μαρτίου 2000, C-158/97, Συλλογή 2000, σ. I-1875), ότι μια εθνική ρύθμιση μπορεί, στους τομείς της δημόσιας διοικήσεως στους οποίους οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται, να παράσχει, επί ίσων προσόντων μεταξύ υποψηφίων διαφορετικού φύλου, προτεραιότητα στις γυναίκες υποψήφιες, εφόσον αυτό απαιτείται για την εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος προωθήσεως των γυναικών, εκτός εάν υφίσταται υπέρτερος από νομική άποψη λόγος που αποτελεί συναφώς εμπόδιο, υπό τον όρο ότι η εν λόγω ρύθμιση διασφαλίζει αντικειμενική αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων, η οποία να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες καταστάσεις προσωπικής φύσεως όλων των υποψηφίων. Οι δεσμευτικώς επιτασσόμενοι στόχοι του προγράμματος προωθήσεως των γυναικών όσον αφορά την πλήρωση θέσεων ορισμένου χρόνου στον επιστημονικό τομέα και όσον αφορά το βοηθητικό επιστημονικό προσωπικό, τους οποίους προβλέπει η εθνική ρύθμιση, μπορούν να προβλέπουν ένα ελάχιστο ποσοστό γυναικών που να αντιστοιχεί τουλάχιστον στο ποσοστό που αυτές εκπροσωπούν μεταξύ των πτυχιούχων, των διδασκόντων και των φοιτώντων σε κάθε τομέα σπουδών. Η εθνική αυτή ρύθμιση, στον βαθμό που σκοπό έχει να καταργήσει την υποεκπροσώπηση των γυναικών, μπορεί να παράσχει στις γυναίκες, στο πλαίσιο ειδικευμένων επαγγελματιών στα οποία οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται και για τα οποία το κράτος δεν διαθέτει το μονοπώλιο της εκπαίδευσης, τουλάχιστον το ήμισυ των θέσεων στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, εκτός αν, παρά τη λήψη των κατάλληλων μέτρων προκειμένου να επισημαίνονται στις γυναίκες οι ελεύθερες θέσεις στον τομέα της εκπαίδευσης, οι υποψηφιότητες των γυναικών δεν επαρκούν. Η ρύθμιση αυτή μπορεί επίσης να παράσχει, επί ίσων προσόντων μεταξύ υποψηφίων διαφορετικού φύλου, την εγγύηση ότι οι γυναίκες που πληρούν όλες τις απαιτούμενες ή προβλεπόμενες προϋποθέσεις θα καλούνται σε

συνέντευξη για πρόσληψη στους τομείς στους οποίους υποεκπροσωπούνται. Τέλος, μια εθνική ρύθμιση σχετικά με την πλήρωση θέσεων σε συλλογικά όργανα των εργαζομένων και σε συμβούλια διοικήσεως και εποπτείας μπορεί να συνιστά να λαμβάνουν οι νομοθετικές διατάξεις που θα θεσπιστούν για την εφαρμογή της υπόψη τους τον σκοπό της ίσης τουλάχιστον συμμετοχής των γυναικών εντός των οργάνων αυτών.

Στην προμνησθείσα υπόθεση *Abrahamsson*²⁵ το Δικαστήριο ερμήνευσε για πρώτη φορά το άρθρο 141, παράγραφος 4, ΕΚ, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να διατηρούν ή να θεσπίζουν μέτρα προβλέποντα ειδικά πλεονεκτήματα τα οποία έχουν ως σκοπό να προλαμβάνουν ή να αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα στην επαγγελματική σταδιοδρομία, προκειμένου να διασφαλίζεται πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στον επαγγελματικό βίο. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 76/207 και το άρθρο 141, παράγραφος 4, ΕΚ δεν επιτρέπουν εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία παρέχει αυτομάτως προτεραιότητα στους υποψηφίους του φύλου που εκπροσωπείται ανεπαρκώς, άπαξ αυτοί έχουν επαρκή προσόντα, υπό την προϋπόθεση και μόνον ότι η διαφορά μεταξύ των προσόντων των υποψηφίων εκάστου φύλου δεν είναι τόσο σημαντική ώστε να συνεπάγεται παραβίαση της επιταγής της αντικειμενικότητας κατά την πρόσληψη. Πράγματι, μια τέτοια μέθοδος επιλογής δεν δικαιολογείται από την οδηγία 76/207, όταν η επιλογή ενός υποψηφίου μεταξύ αυτών που έχουν επαρκή προσόντα στηρίζεται, εν τέλει, μόνο στο αν το φύλο του υποψηφίου εκπροσωπείται ανεπαρκώς, τούτο δε ακόμη και αν τα προσόντα του υποψηφίου που επιλέγεται κατά τον τρόπο αυτόν είναι κατώτερα των προσόντων ενός υποψηφίου του ετέρου φύλου. Μια τέτοια ρύθμιση δεν δικαιολογείται ούτε από το άρθρο 141, παράγραφος 4, ΕΚ, δεδομένου ότι η επίμαχη μέθοδος επιλογής αποδεικνύεται, εν πάση περιπτώσει, δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Εξάλλου, ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής ενός μέτρου θετικής διακρίσεως όπως το επίμαχο δεν μπορεί να μεταβάλει τον απόλυτο και δυνανάλογο χαρακτήρα του, οπότε οι προμνησθείσες διατάξεις απαγορεύουν επίσης μια τέτοια ρύθμιση και

²⁵

Βλ. σημείο 5.4.

στην περίπτωση που αυτή έχει αποκλειστικώς εφαρμογή είτε στις διαδικασίες πληρώσεως ενός εκ των προτέρων περιορισμένου αριθμού θέσεων. Τέλος, το κοινοτικό δίκαιο ουδόλως εξαρτά την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, από το επίπεδο των προς πλήρωση θέσεων.

22. Στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών, το Δικαστήριο κλήθηκε, στις υποθέσεις *Océano Grupo Editorial* και *Salvat Editores* (απόφαση της 27ης Ιουνίου 2000, C-240/98 έως C-244/98, Συλλογή 2000, σ. I-4941), να ερμηνεύσει την οδηγία 93/13/ΕΟΚ, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές²⁶. Το Δικαστήριο έκρινε ότι μια ρήτρα περί παρεκτάσεως της αρμοδιότητας, που περιλαμβάνεται σε σύμβαση συναπτόμενη μεταξύ ενός καταναλωτή και ενός επαγγελματία χωρίς να αποτελέσει αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως και η οποία απονέμει αποκλειστική αρμοδιότητα στο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα του επαγγελματία πρέπει να θεωρείται καταχρηστική υπό την έννοια της οδηγίας, στο μέτρο που δημιουργεί, παρά την απαίτηση καλής πίστωσης, σημαντική ανισορροπία, σε βάρος του καταναλωτή, μεταξύ των εκ της συμβάσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων. Η προστασία την οποία η οδηγία 93/13 εξασφαλίζει στους καταναλωτές συνεπάγεται τη δυνατότητα του εθνικού δικαστηρίου να εκτιμά αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας συμβάσεως που έχει υποβληθεί στην κρίση του, όταν εξετάζει το παραδεκτό αγωγής ασκηθείσας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται, όταν εφαρμόζει διατάξεις του εθνικού δικαίου προγενέστερες ή μεταγενέστερες της οδηγίας 93/13, να τις ερμηνεύει κατά το μέτρο του δυνατού υπό το φως του κεμένου και του σκοπού της οδηγίας αυτής. Η ανάγκη ερμηνείας σύμφωνης προς την οδηγία επιτάσσει, ειδικότερα, στο εθνικό δικαστήριο να προκρίνει την ερμηνεία που θα του επιτρέψει να απεκδυθεί αυτεπαγγέλτως αρμοδιότητα η οποία του απονέμεται δυνάμει καταχρηστικής ρήτρας.

²⁶

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993 (ΕΕ L 95, σ. 29).

23. Στη διάρκεια του παρελθόντος έτους, στο Δικαστήριο υποβλήθηκαν πολυάριθμες διαφορές που αφορούσαν την *προστασία του περιβάλλοντος*. Οι υποθέσεις αυτές αφορούσαν τόσο τομείς που έχουν πλέον καταστεί παραδοσιακοί, όπως ο τομέας των επικινδύνων αποβλήτων, της προστασίας των βιοτόπων ή της εκτιμήσεως των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων ή ιδιωτικών σχεδίων στο περιβάλλον, αλλά επίσης και νέους τομείς, όπως η εμπορία των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (ΓΓΟ).

Η τελευταίος αυτός τομέας υπήρξε το επίκεντρο της υποθέσεως *Greenpeace France κλπ* (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2000, C-6/99, Συλλογή 2000, σ. I-1651), στην οποία η Greenpeace France και άλλες ενώσεις ζήτησαν από το εθνικό δικαστήριο να ακυρώσει υπουργική απόφαση με την οποία χορηγήθηκε άδεια διαθέσεως στο εμπόριο σπόρων προερχομένων από ορισμένες γενετικώς τροποποιημένες ποικιλίες αραβοσίτου. Εκτιμώντας ότι η εν λόγω υπουργική απόφαση μπορούσε να έχει σοβαρές συνέπειες, το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο ερωτήματα ως προς το περιθώριο ελιγμού το οποίο διαθέτουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των μηχανισμών που καθιερώνει η οδηγία 90/220/ΕΟΚ²⁷. Η οδηγία αυτή προβλέπει έναν μηχανισμό εκτιμήσεως των κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον οι οποίοι προκαλούνται από τη σκόπιμη ελευθέρωση ή τη διάθεση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, μηχανισμό που περιλαμβάνει διάφορες φάσεις εξετάσεως από τις εθνικές ή κοινοτικές αρχές πριν από τη χορήγηση αδείας διαθέσεως στην αγορά ισχύουσας για όλο το έδαφος της Κοινότητας. Αν οι αρμόδιες εθνικές αρχές στις οποίες μια εταιρία υποβάλλει αίτηση αδείας διαθέσεως ενός ΓΓΟ στην αγορά δεν απορρίψουν την αίτηση, οφείλουν να διαβιβάσουν υποχρεωτικά τον φάκελο στην Επιτροπή διατυπώνοντας θετική γνώμη. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, στο στάδιο αυτό, οι εθνικές αρχές που απευθύνονται στην Επιτροπή έχουν κάθε δυνατότητα να αξιολογήσουν τους κινδύνους που συνεπάγεται το προϊόν για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Όταν η Επιτροπή

²⁷

Οδηγία 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 1990, για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον (ΕΕ L 117, σ. 15), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/35/ΕΚ.

επιληφθεί της υποθέσεως, η οδηγία 90/220 προβλέπει μια προθεσμία εντός της οποίας ζητείται η γνώμη των αρμοδίων εθνικών αρχών των άλλων κρατών μελών. Ο σεβασμός της αρχής της προλήψεως βρίσκει την έκφρασή του, αφενός, στην υποχρέωση της επιχειρήσεως να ενημερώνει αμέσως την αρμόδια αρχή σχετικά με τα νέα στοιχεία όσον αφορά τους κινδύνους που συνεπάγεται το προϊόν για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον καθώς και στην υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να ενημερώνει αμέσως την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά και, αφετέρου, στην ευχέρεια που έχει κάθε κράτος μέλος να περιορίζει ή να απαγορεύει, προσωρινώς, τη χρήση και/ή την πώληση στο έδαφός του προϊόντος για το οποίο έχει παρασχεθεί συγκατάθεση και ως προς το οποίο έχει βάσιμους λόγους να θεωρεί ότι συνεπάγεται κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον. Το σύστημα προστασίας που καθιερώνει η οδηγία 90/220 συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι το οικείο κράτος μέλος δεν είναι δυνατό να υποχρεωθεί να παράσχει την έγγραφη συγκατάθεσή του εάν έχει εν τω μεταξύ στη διάθεσή του νέα στοιχεία που το οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το προϊόν για το οποίο έγινε η γνωστοποίηση μπορεί να συνεπάγεται κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Σε μια τέτοια περίπτωση, το εν λόγω κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο να ενημερώσει αμέσως την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη προκειμένου να ληφθεί σχετική απόφαση σύμφωνα με την προβλεπόμενη από την οδηγία 90/220 διαδικασία. Ωστόσο, αν, όπως στην υπό κρίση περίπτωση, το κράτος μέλος έχει διαβιβάσει την αίτηση διατυπώνοντας θετική γνώμη, η δε Επιτροπή έλαβε ευνοϊκή απόφαση, το κράτος αυτό είναι υποχρεωμένο να παράσχει τη «γραπτή συγκατάθεση» που επιτρέπει τη διάθεση του προϊόντος στην αγορά. Τέλος, όταν ένα εθνικό δικαστήριο διαπιστώνει ενδεχομένως παρατυπίες κατά τη διενέργεια της εξετάσεως της αιτήσεως αδείας για τη διάθεση στην αγορά ικανές να θίξουν το κύρος της ευνοϊκής αποφάσεως της Επιτροπής, το εν λόγω δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως διατάσσοντας, ενδεχομένως, την αναστολή εκτελέσεως των μέτρων εφαρμογής της εν λόγω αποφάσεως έως ότου το Δικαστήριο αποφανθεί επί του ζητήματος της εκτιμήσεως του κύρους. Πράγματι, το Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να διαπιστώσει το ανίσχυρο μιας κοινοτικής πράξεως.

Όσον αφορά τα πιο παραδοσιακά περιβαλλοντικά ζητήματα, επισημαίνεται η υπόθεση *Fornasar* κ.λπ. (απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000, C-318/98, Συλλογή 2000, σ. I-4785), σχετικά με την έννοια των επικινδύνων αποβλήτων. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η οδηγία 91/689/ΕΟΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα²⁸ δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων, εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων τους, των δικαιοδοτικών αρχών, να χαρακτηρίζουν ως επικίνδυνα ορισμένα απόβλητα μη περιλαμβανόμενα στον κατάλογο επικινδύνων αποβλήτων που έχει καταρτιστεί με την απόφαση 94/904/ΕΚ, για την κατάρτιση καταλόγου επικινδύνων αποβλήτων κατ' εφαρμογήν της οδηγίας²⁹, και να θεσπίζουν κατά τον τρόπο αυτό μέτρα ενισχυμένης προστασίας για να απαγορεύουν την εγκατάλειψη, την απόρριψη και την ανεξέλεγκτη διάθεση τέτοιων αποβλήτων. Στην περίπτωση αυτή, απόκειται στις αρμόδιες βάσει του εθνικού δικαίου αρχές του οικείου κράτους μέλους να κοινοποιούν τις περιπτώσεις αυτές στην Επιτροπή, σύμφωνα με την οδηγία.

Η οδηγία 85/337/ΕΟΚ³⁰ ήταν το επίκεντρο της υποθέσεως *Linster* κ.λπ. (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-287/98, Συλλογή 2000, σ. I-6917). Η οδηγία αυτή προβλέπει ότι τα σχέδια έργων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον πρέπει να υποβάλλονται σε αξιολόγηση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων και των διαδικασιών ενημερώσεως του κοινού. Η οδηγία 85/337 δεν έχει εφαρμογή στα σχέδια που εγκρίνονται καταλεπτώς με ειδική εθνική νομοθετική πράξη. Πράγματι, οι στόχοι που επιδιώκονται με την οδηγία, συμπεριλαμβανομένης της επιδιωκόμενης παροχής πληροφοριών, επιτυγχάνονται μέσω της νομοθετικής διαδικασίας. Στην

²⁸ Οδηγία 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991 (ΕΕ L 377, σ. 20).

²⁹ Απόφαση 94/904/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, για την κατάρτιση καταλόγου επικινδύνων αποβλήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΕ L 356, σ. 14).

³⁰ Οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 175, σ. 40).

υπόθεση αυτή, οι ιδιοκτήτες γαιών που έπρεπε να απαλλοτριωθούν, δυνάμει εθνικής νομοθετικής πράξεως, για την κατασκευή τμήματος αυτοκινητοδρόμου αμφισβήτησαν ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου τη νομιμότητα της διαδικασίας απαλλοτριώσεως υποστηρίζοντας ότι η διαδικασία αυτή δεν ήταν σύμφωνη προς την οδηγία 85/337. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια της ειδικής εθνικής νομοθετικής πράξεως, που χρησιμοποιείται στην οδηγία, χρήζει αυτοτελούς ερμηνείας, λόγω των επιταγών που άπτονται της ομοιομορφής εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και της αρχής της ισοότητας. Αποτελεί ειδική εθνική νομοθετική πράξη ένας κανόνας που θεσπίζεται από ένα κοινοβούλιο μετά από σχετική δημόσια συζήτηση ενώπιόν του, όταν η νομοθετική διαδικασία κατέστησε δυνατή την επίτευξη των επιδιωκόμενων με την οδηγία 85/337 σκοπών, περιλαμβανομένου και του σκοπού της παροχής πληροφοριών, και όταν οι πληροφορίες που διέθετε το κοινοβούλιο αυτό κατά τον χρόνο της λεπτομερούς εγκρίσεως του σχεδίου ήταν ανάλογες προς εκείνες οι οποίες έπρεπε να δοθούν στην αρμόδια αρχή στο πλαίσιο μιας συνήθους διαδικασίας εγκρίσεως ενός τέτοιου σχεδίου. Το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ελέγξει αν ο εθνικός νομοθέτης τήρησε τα όρια του περιθωρίου εκτιμήσεως που χαράσσει η οδηγία 85/337, ιδίως όταν δεν πραγματοποιήθηκε η προηγούμενη εκτίμηση των επιπτώσεων του σχεδίου στο περιβάλλον, όταν οι ελάχιστες πληροφορίες που οφείλει να παράσχει ο κύριος του έργου δεν τέθηκαν στη διάθεση του κοινού και όταν οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν την άποψή τους πριν αρχίσει η πραγματοποίηση του σχεδίου, κατά παράβαση των επιταγών της οδηγίας.

Τέλος, όσον αφορά την οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στην υπόθεση *First Corporate Shipping* (απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2000, C-371/98, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη του τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και τις περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες, κατά την επιλογή και την οριοθέτηση των τόπων που πρέπει να προτείνει στην Επιτροπή ως τόπους δυναμένους να χαρακτηρισθούν κοινοτικής σημασίας κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας. Για την κατάρτιση σχεδίου καταλόγου τόπων κοινοτικής σημασίας, ώστε να

επιτύχει τη σύσταση ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου ειδικών ζωνών διατηρήσεως, η Επιτροπή πρέπει να διαθέτει πλήρη καταγραφή των τόπων που παρουσιάζουν, σε εθνικό επίπεδο, ουσιώδες οικολογικό ενδιαφέρον όσον αφορά τον σκοπό της διατηρήσεως των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας τον οποίο επιδιώκει η οδηγία αυτή. Μόνον κατά τον τρόπο αυτόν είναι δυνατή η υλοποίηση του σκοπού που εκτίθεται στην οδηγία 92/43 και συνίσταται στη διατήρηση ή στην αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατηρήσεως των οικείων τύπων φυσικών οικοτόπων και των οικείων οικοτόπων των ειδών στην περιοχή της φυσικής κατανομής των ειδών αυτών. Όμως, η περιοχή αυτή μπορεί να βρίσκεται εκατέρωθεν των συνόρων δύο ή πλειόνων κρατών της Κοινότητας και ένα κράτος μέλος δεν είναι σε θέση να έχει ακριβή και εμπεριστατωμένη γνώση της καταστάσεως των οικοτόπων εντός των λοιπών κρατών μελών. Συνεπώς, το κράτος μέλος αυτό δεν μπορεί, από μόνο του, είτε λόγω οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών απαιτήσεων, είτε λόγω περιφερειακών και τοπικών ιδιομορφιών, να αποκλείει τόπους έχοντες, σε εθνικό επίπεδο, οικολογικό ενδιαφέρον το οποίο είναι ουσιώδες όσον αφορά τον σκοπό της διατηρήσεως, διότι ειδιάλλως θα έθετε σε κίνδυνο την υλοποίηση του σκοπού αυτού σε κοινοτικό επίπεδο.

24. Όσον αφορά την ερμηνεία της *Συμβάσεως των Βρυξελλών* (Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις), εφιστάται η προσοχή του αναγνώστη στην απόφαση *Krombach* (απόφαση της 28ης Μαρτίου 2000, C-7/98, Συλλογή 2000, σ. I-1935), η οποία αφορά την έννοια της δημοσίας τάξεως κατά το άρθρο 27, σημείο 1, της Συμβάσεως. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι αποφάσεις που εκδίδονται σε συμβαλλόμενο κράτος δεν αναγνωρίζονται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος αν η αναγνώριση αντίκειται στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνωρίσεως. Στηριζόμενο στην ιθαγένεια του θύματος, το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως της αποφάσεως καταδίκασε τον D. Krombach για εκ προθέσεως αξιόποινη πράξη ερήμεν, ήτοι χωρίς να ακούσει τους συνηγόρους που είχε διορίσει ο D. Krombach. Το δικαστήριο του κράτους εντός του οποίου ζητήθηκε η αναγνώριση της αποφάσεως, όσον αφορά τα αιτήματα της πολιτικής αγωγής στην υπόθεση εκείνη, ερώτησε το Δικαστήριο αν, σε μια τέτοια περίπτωση,

μπορούσε να λάβει υπόψη του το γεγονός ότι το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως στήριξε τη δικαιοδοσία του στην ιθαγένεια του θύματος της αξιόποινης πράξεως και αρνήθηκε στον εναγόμενο το δικαίωμα υπερασπίσεως χωρίς αυτοπρόσωπη εμφάνιση. Το Δικαστήριο έκρινε ότι τα συμβαλλόμενα κράτη παραμένουν μεν, κατ' αρχήν, ελεύθερα να καθορίσουν, δυνάμει της επιφυλάξεως που περιλαμβάνεται στο άρθρο 27, σημείο 1, της Συμβάσεως, σύμφωνα με τις εθνικές τους αντιλήψεις, τις απαιτήσεις της δημοσίας τάξεως, τα όρια, όμως, της έννοιας αυτής εμπίπτουν στην ερμηνεία της Συμβάσεως. Κατά συνέπεια, καίτοι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να ορίσει το περιεχόμενο της δημοσίας τάξεως ενός συμβαλλόμενου κράτους, οφείλει πάντως να ελέγξει τα όρια εντός των οποίων το δικαστήριο ενός συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εφαρμόσει την έννοια αυτή για να μην αναγνωρίσει απόφαση δικαστηρίου άλλου συμβαλλόμενου κράτους. Το δικαστήριο του κράτους αναγνωρίσεως δεν μπορεί, έναντι εναγομένου που έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού, να λάβει υπόψη, ενόψει της ρήτρας της δημοσίας τάξεως υπό την έννοια του άρθρου 27, σημείο 1, της Συμβάσεως, μόνον το γεγονός ότι το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως θεμελίωσε τη δικαιοδοσία του στην ιθαγένεια του θύματος αξιόποινης πράξεως. Η εφαρμογή της ρήτρας της δημοσίας τάξεως είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η αναγνώριση ή η εκτέλεση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος θα προσέκρουε κατά τρόπο ανεπίτρεπτο στην έννομη τάξη του κράτους αναγνωρίσεως, καθόσον θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή. Προκειμένου να τηρηθεί η απαγόρευση της επί της ουσίας αναθεωρήσεως της αλλοδαπής αποφάσεως, η προσβολή θα έπρεπε να συνιστά κατάφωρη παραβίαση κανόνα δικαίου θεωρουμένου ως ουσιώδους στην έννομη τάξη του κράτους αναγνωρίσεως ή δικαιώματος αναγνωριζομένου ως θεμελιώδους στην εν λόγω έννομη τάξη. Η ρήτρα της δημοσίας τάξεως είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί στις εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εγγυήσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία του κράτους προελεύσεως και από την ίδια τη Σύμβαση δεν επαρκούν για να προστατεύσουν τον εναγόμενο από την κατάφωρη προσβολή του δικαιώματος της υπερασπίσεώς του ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους προελεύσεως, όπως το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του

Ανθρώπου προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο ενός συμβαλλομένου κράτους μπορεί να θεωρήσει ότι η απαγόρευση στον ερημοδικούντα κατηγορούμενο να αμυνθεί συνιστά κατάφωρη προσβολή θεμελιώδους δικαιώματος. Συνεπώς, το δικαστήριο του κράτους αναγνωρίσεως μπορεί, έναντι εναγομένου που έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού και διώκεται για εκ προθέσεως αξιόποινη πράξη, να λάβει υπόψη, ενόψει της ρήτηρας της δημοσίας τάξεως, το γεγονός ότι το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως αρνήθηκε στον εναγόμενο αυτόν το δικαίωμα υπερασπίσεως χωρίς αυτοπρόσωπη εμφάνιση.

25. Στο πλαίσιο της *Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας*, το Δικαστήριο, με απόφαση της 14ης Μαρτίου 2000, ερμήνευσε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, την οποία διατυπώνει η απόφαση 3/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως όσον αφορά τις παροχές κοινωνικής ασφάλισεως που χορηγεί κράτος μέλος, δυνάμει της νομοθεσίας του, στους Τούρκους υπηκόους που κατοικούν στην επικράτειά του (C-102/98 και C-211/98, *Kocak*, Συλλογή 2000, σ. I-1287). Το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή αυτή δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόζει σε Τούρκους εργαζομένους ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι, για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος και τον σχηματισμό του αριθμού μητρώου κοινωνικής ασφάλισεως που χορηγείται συναφώς, κρίσιμη είναι η ημερομηνία γεννήσεως που αναφέρεται στην πρώτη δήλωση που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος σε φορέα κοινωνικής ασφάλισεως του κράτους αυτού και ότι ημερομηνία γεννήσεως διαφορετική από αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη εφόσον προσκομίζεται έγγραφο το πρωτότυπο του οποίου εκδόθηκε πριν από την ημερομηνία υποβολής της δηλώσεως αυτής. Πράγματι, μια τέτοια εθνική ρύθμιση εφαρμόζεται ανεξαρτήτως της ιθαγενείας των ενδιαφερομένων εργαζομένων και αναγνωρίζει στα έγγραφα που πρέπει να προσκομιστούν, προκειμένου να ληφθεί υπόψη ημερομηνία διαφορετική από την ημερομηνία γεννήσεως που δηλώθηκε κατά την πρώτη δήλωση προς φορέα κοινωνικής ασφάλισεως, την ίδια αποδεικτική ισχύ, ανεξαρτήτως της προελεύσεώς τους ή της αρχής που τα εξέδωσε. Αντίθετα προς τη ρύθμιση την οποία αφορούσε η απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 1997, C-336/94, *Δαφέκη* (Συλλογή 1997, σ. I-6761), η επίδικη ρύθμιση δεν περιάγει τους Τούρκους υπηκόους σε διαφορετική νομική κατάσταση από εκείνη των υπηκόων του κράτους μέλους κατοικίας τους. Επίσης, η ρύθμιση αυτή δεν

συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση ικανή να συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας, δεδομένου ότι δεν μπορεί να απαιτηθεί, βάσει της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, να λαμβάνει υπόψη ένα κράτος μέλος, στο πλαίσιο της ρυθμίσεως του προσδιορισμού της ημερομηνίας γεννήσεως, όσον αφορά τον σχηματισμό αριθμού μητρώου κοινωνικής ασφαλίσεως και τη χορήγηση συντάξεως γήρατος, μια ιδιαίτερη κατάσταση που απορρέει από το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής στην πράξη της τουρκικής νομοθεσίας περί ληξιαρχικών βιβλίων.

26. Όσον αφορά τις *υπερπόντιες χώρες και εδάφη* (ΥΧΕ), μνημονεύεται η υπόθεση *Emesa Sugar* (απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 2000, C-17/98, Συλλογή 2000, σ. I-675), στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο διάφορα ερωτήματα ως προς το κύρος της αποφάσεως 97/803/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 1997, για την ενδιάμεση αναθεώρηση της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ σχετικά με τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Επιβεβαιώνοντας το κύρος της προσβληθείσας αποφάσεως, το Δικαστήριο απέρριψε, μεταξύ άλλων, το επιχείρημα ότι, ενόψει ιδίως του άρθρου 136, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 187, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ), υφίσταται η «αρχή του αμετακλήτου» των πλεονεκτημάτων που έχουν παραχωρηθεί στις ΥΧΕ στο πλαίσιο της σταδιακής πραγματοποιήσεως της συνδέσεως. Όταν προβαίνει στη στάθμιση των διαφόρων σκοπών της Συνθήκης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα συνολικά αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί χάρη στις προηγούμενες αποφάσεις του, το Συμβούλιο, το οποίο έχει συναφώς ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, ανάλογη προς τις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν οι περί κοινής γεωργικής πολιτικής διατάξεις της Συνθήκης καθώς και το άρθρο 136 της Συνθήκης, μπορεί να αποφασίσει, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, να περιορίσει ορισμένα από τα πλεονεκτήματα που έχουν ήδη παραχωρηθεί στις ΥΧΕ. Εφόσον αποδεικνύεται ότι η εφαρμογή του κανόνα της σωρεύσεως καταγωγών ΑΚΕ/ΥΧΕ στον τομέα της ζάχαρης μπορούσε να διαταράξει σοβαρά τη λειτουργία μιας κοινής οργανώσεως αγοράς, το Συμβούλιο μπορούσε, κατόπιν της σταθμίσεως των σκοπών της συνδέσεως των ΥΧΕ έναντι των σκοπών της κοινής γεωργικής πολιτικής, να θεσπίσει νομίμως, τηρώντας τις αρχές του κοινοτικού δικαίου που διέπουν την άσκηση της εξουσίας του

εκτιμήσεως, κάθε ενδεδειγμένο μέτρο για την εξάλειψη ή την περιστολή των διαταράξεων αυτών, το οποίο θα μπορούσε να συνίσταται στην κατάργηση ή τον περιορισμό των πλεονεκτημάτων που έχουν ήδη παραχωρηθεί στις ΥΧΕ. Τα ανωτέρω ισχύουν κατά μείζονα λόγο όταν τα επίμαχα πλεονεκτήματα συνιστούν εξαιρέσεις από τους κανόνες λειτουργίας της κοινοτικής αγοράς. Τούτο συμβαίνει με τον κανόνα που επιτρέπει να προσδίδεται, κατόπιν ορισμένων επεξεργασιών, καταγωγή ΥΧΕ σε ορισμένα προϊόντα προελεύσεως κρατών ΑΚΕ. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα περί παραβιάσεως, από την προσβληθείσα απόφαση, των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αναλογικότητας καθώς και περί παραβάσεως του άρθρου 133, παράγραφος 1 (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 184, παράγραφος 1, ΕΚ) και του άρθρου 136, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

27. Τέλος, η επισκόπηση αυτή των αποφάσεων που εξέδωσε το Δικαστήριο κατά το παρελθόν έτος θα κλείσει με τη μνεία των υποθέσεων *Συμβούλιο κατά Chvatal* κλπ. (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-432/98 P και C-433/98 P, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), που αφορούν το *καθεστώς υπηρεσιακής καταστάσεως των μονίμων και λοιπών υπαλλήλων* των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Με την ευκαιρία της προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο εξέδωσε, τον Νοέμβριο του 1995, κανονισμό ο οποίος επέτρεπε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να λάβει μέτρα περί οριστικής εξόδου από την υπηρεσία των υπαλλήλων του που είχαν φθάσει στην ηλικία των 55 ετών (τα λεγόμενα «μέτρα εθελουσίας εξόδου»). Η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (ΑΔΑ) απέρριψε τις αιτήσεις ορισμένων υπαλλήλων του Δικαστηρίου για την εγγραφή τους στον πίνακα των προσώπων που εκδήλωσαν ενδιαφέρον να υπαχθούν σε τέτοιο μέτρο, λόγω του ότι μόνο το Κοινοβούλιο μπορούσε να λάβει τέτοια μέτρα. Οι εν λόγω υπάλληλοι άσκησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγές με αίτημα την αναγνώριση του παρανόμου του εν λόγω κανονισμού και την ακύρωση των αποφάσεων της ΑΔΑ περί απορρίψεως των αιτήσεών τους, προσφυγές τις οποίες το Πρωτοδικείο έκανε δεκτές. Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου και, κρίνοντας ότι η υπόθεση ήταν ώριμη προς

εκδίκαση, αποφάνθηκε οριστικώς επί των προσφυγών των υπαλλήλων και τις απέρριψε. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τα μέτρα περί οριστικής εξόδου από την υπηρεσία, όπως αυτά που επιτρέπονται από τον επίδικο κανονισμό, δεν βρίσκουν το νομικό τους έρεισμα στον ΚΥΚ και επομένως δεν αποτελούν σύνηθες στοιχείο της σταδιοδρομίας των ενδιαφερομένων προσώπων. Τέτοια μέτρα πρέπει, αντιθέτως, να αναλύονται ως πρακτική την οποία χρησιμοποιεί η Κοινότητα συγκεκριμένα προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας των θεσμικών της οργάνων. Από τα ανωτέρω προκύπτει, αφενός, ότι αίτηση εγγραφής σε πίνακα προσώπων που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για τέτοιο μέτρο προϋποθέτει την ύπαρξη συγκεκριμένης και νόμιμης κανονιστικής διατάξεως παρέχουσας νομική βάση στο μέτρο αυτό και, αφετέρου, ότι, ακόμη και ενόψει τέτοιας διάταξεως, το εν λόγω θεσμικό όργανο δεν υποχρεούται ούτε να δέχεται τις αιτήσεις που του υποβάλλονται ούτε να κάνει χρήση, έστω και μερικώς, της ευχέρειας που του παρέχεται να αποφασίσει περί της οριστικής εξόδου από την υπηρεσία μέρους των υπαλλήλων του. Ο επίδικος κανονισμός επέτρεπε μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να λάβει μέτρα εθελουσίας εξόδου. Συνεπώς, ο κανονισμός αυτός δεν μπορεί να αποτελέσει τη νομική βάση των αιτήσεων των υπαλλήλων που ανήκουν σε άλλα θεσμικά όργανα. Ως εκ τούτου, εσφαλμένως το Πρωτοδικείο έκρινε παραδεκτή την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας του επίδικου κανονισμού που προέβαλαν οι υπάλληλοι του Δικαστηρίου στο πλαίσιο διαφοράς που είχε ως αντικείμενο την ακύρωση αποφάσεως της ΑΔΑ περί απορρίψεως των αιτήσεών τους για εγγραφή στον πίνακα των υπαλλήλων που εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τα μέτρα εθελουσίας εξόδου.

B — Σύνθεση του Δικαστηρίου

(Σειρά πρωτοκόλλου στις 7 Οκτωβρίου 2000)

Πρώτη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά:

B. Σκουρής, δικαστής, D. Ruiz-Jarabo Colomer, πρώτος γενικός εισαγγελέας, C. Gulmann, δικαστής, G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρος, A. M. La Pergola, δικαστής, M. Wathelet, δικαστής, F. G. Jacobs, γενικός εισαγγελέας.

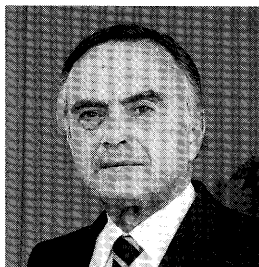
Δεύτερη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά:

R. Schintgen, δικαστής, P. Jann, δικαστής, A. Tizzano, γενικός εισαγγελέας, D. A. O. Edward, δικαστής, P. Léger, γενικός εισαγγελέας, L. Sevón, δικαστής, S. Alber, γενικός εισαγγελέας, J. Mischo, γενικός εισαγγελέας.

Τρίτη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά:

C. Stix-Hackl, γενική εισαγγελέας, J.-P. Puissochet, δικαστής, C. W. A. Timmermans, δικαστής, N. Colneric, δικαστής, F. Macken, δικαστής, S. von Bahr, δικαστής, J. N. Cunha Rodrigues, δικαστής, L. A. Geelhoed, γενικός εισαγγελέας, R. Grass, γραμματέας.

1. Τα μέλη του Δικαστηρίου (κατά τη σειρά αναλήψεως καθηκόντων στο Δικαστήριο)

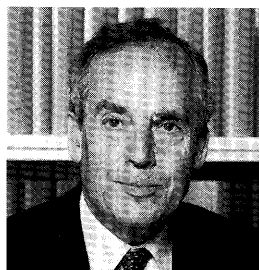
José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida

Γεννήθηκε το 1936· εισαγγελέας εφετών Λισαβώνας· προϊστάμενος του γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης· Γενικός Αντεισαγγελέας της Δημοκρατίας· διευθυντής του γραφείου ευρωπαϊκού δικαίου· καθηγητής του κοινοτικού δικαίου (Λισαβόνα)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 31 Ιανουαρίου 1986 έως τις 6 Οκτωβρίου 2000.

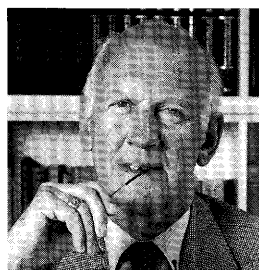
Gil Carlos Rodríguez Iglesias

Γεννήθηκε το 1946· βοηθός και στη συνέχεια καθηγητής (πανεπιστήμια του Oviedo, του Freiburg της Γερμανίας, Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης, Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης και Πανεπιστήμιο της Γρανάδας)· τακτικός καθηγητής του δημοσίου διεθνούς δικαίου (Γρανάδα)· μέλος του Curatorium του Ινστιτούτου Max-Planck δημοσίου διεθνούς δικαίου και συγκριτικού δικαίου της Χαϊδελβέργης· επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Τορίνου, του Πανεπιστημίου του Cluj-Napoca (Ρουμανία) και του Πανεπιστημίου του Saar· honorary bencher του Gray's Inn (Λονδίνο) και του King's Inn (Δουβλίνο)· επίτιμο μέλος της Society of Advanced Legal Studies (Λονδίνο)· επίτιμο μέλος της Academia Asturiana de jurisprudencia· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 31 Ιανουαρίου 1986· Πρόεδρος του Δικαστηρίου από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Francis G. Jacobs, QC

Γεννήθηκε το 1939· barrister υπάλληλος στη Γραμματεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· εισηγητής στο γραφείο του γενικού εισαγγελέα J. P. Warner· καθηγητής του ευρωπαϊκού δικαίου (King's College, Λονδίνο)· συγγραφέας διαφόρων συγγραμμάτων για το ευρωπαϊκό δίκαιο· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1988.

Paul Joan George Kapteyn

Γεννήθηκε το 1928· υπάλληλος στο Υπουργείο Εξωτερικών· καθηγητής του δικαίου των διεθνών οργανισμών (Ουτρέχτη, Leiden)· μέλος του Raad van State· πρόεδρος του δικαιοδοτικού τμήματος του Raad van State· μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας Επιστημών· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου της Χάγης· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 29 Μαρτίου 1990 έως τις 6 Οκτωβρίου 2000.

Claus Christian Gulmann

Γεννήθηκε το 1942· υπάλληλος του Υπουργείου Δικαιοσύνης· εισιγητής στο γραφείο του δικαστή Max Sørensen· καθηγητής του δημοσίου διεθνούς δικαίου και κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης· δικηγόρος· πρόεδρος και μέλος διαιτητικών δικαστηρίων· μέλος του διοικητικού εφετείου· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1991 έως τις 6 Οκτωβρίου 1994· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

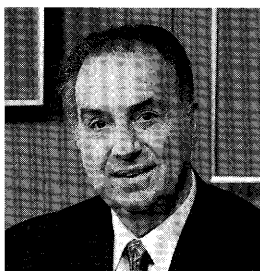
David Alexander Ogilvy Edward

Γεννήθηκε το 1934· δικηγόρος (Σκωτία)· Queen's Counsel (Σκωτία)· γραμματέας και κατόπιν ταμίας της Faculty of Advocates· πρόεδρος του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των δικηγορικών συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας· καθηγητής Salvesen στον τομέα των Ευρωπαϊκών Οργάνων και διευθυντής του Europa Institute, Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου· ειδικός σύμβουλος της Επιτροπής της Βουλής των Λόρδων για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες· Honorary Benchers του Gray's Inn, Λονδίνο· δικαστής στο Πρωτοδικείο από την 1η Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 9 Μαρτίου 1992· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 10 Μαρτίου 1992.

Antonio Mario La Pergola

Γεννήθηκε το 1931· καθηγητής του συνταγματικού και του γενικού και συγκριτικού δημοσίου δικαίου στα πανεπιστήμια της Πάδουας, της Μπολόνιας και της Ρώμης· μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου (1976-1978)· μέλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου και πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου (1986-1987)· Υπουργός Κοινοτικών Πολιτικών (1987-1989)· Ευρωβουλευτής (1989-1994)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1994· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από την 1η Ιανουαρίου 1995 έως τις 14 Δεκεμβρίου 1999· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 15 Δεκεμβρίου 1999.

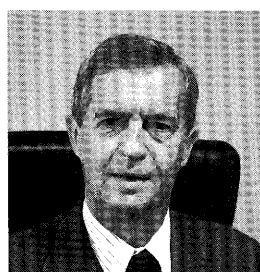
Γεώργιος Κοσμάς

Γεννήθηκε το 1932· δικηγόρος Αθηνών· εισηγητής του Συμβουλίου της Επικρατείας το 1963· πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας το 1973 και Σύμβουλος Επικρατείας (1982-1994)· μέλος του Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας· μέλος του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου που είναι αρμόδιο, κατά το Σύνταγμα, για την εναρμόνιση της νομολογίας των τριών ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας και για τον δικαστικό έλεγχο του κύρους των βουλευτικών εκλογών και των εκλογών για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου· μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου· μέλος του Ανωτάτου Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών· πρόεδρος του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου σημάτων· πρόεδρος της ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 έως τις 6 Οκτωβρίου 2000.

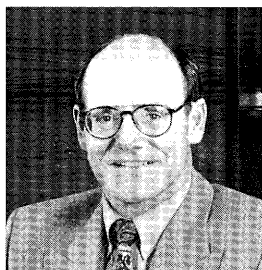
Jean-Pierre Puissochet

Γεννήθηκε το 1936· Σύμβουλος Επικρατείας (Γαλλία)· διευθυντής και κατόπιν γενικός διευθυντής της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1968-1973)· γενικός διευθυντής της Agence nationale pour l'emploi (1973-1975)· διευθυντής γενικών διοικητικών υπηρεσιών του Υπουργείου Βιομηχανίας (1977-1979)· διευθυντής νομικών υποθέσεων του ΟΟΣΑ (1979-1985)· διευθυντής του Διεθνούς Ινστιτούτου Δημοσίας Διοικήσεως (1985-1987)· juriconsulte, διευθυντής νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών (1987-1994)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Philippe Léger

Γεννήθηκε το 1938· δικαστικός του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1966-1970)· διευθυντής του γραφείου και κατόπιν τεχνικός σύμβουλος στο γραφείο του Υπουργού Ποιότητας της Ζωής το 1976· τεχνικός σύμβουλος στο γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης (1976-1978)· υποδιευθυντής Ποινικών Υποθέσεων και Χαρίτων (1978-1983)· εφέτης στο Εφετείο Παρισιού (1983-1986)· αναπληρωτής διευθυντής του γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης (1986)· πρόεδρος του tribunal de grande instance του Bobigny (1986-1993)· διευθυντής του γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης και γενικός εισαγγελέας στο Εφετείο Παρισιού (1993-1994)· επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο René Descartes (Paris V) από το 1988 έως το 1993· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994.

Günter Hirsch

Γεννήθηκε το 1943· διευθυντής του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Βαυαρίας· πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Σαξωνίας και του Εφετείου της Δρέσδης (1992-1994)· επίτιμος καθηγητής του ευρωπαϊκού δικαίου και του ιατρικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Saarbrücken· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 έως τις 14 Ιουλίου 2000.

Peter Jann

Γεννήθηκε το 1935· διδάκτωρ νομικής του Πανεπιστημίου της Βιέννης (1957)· διορίζεται δικαστής και τοποθετείται στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης (1961)· δικαστής, ειδικός για υποθέσεις που αφορούν τον Τύπο, στο Straf-Bezirksgericht της Βιέννης (1963-1966)· εκπρόσωπος Τύπου του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Δικαιοσύνης (1966-1970) και κατόπιν υπηρετεί στη Διεύθυνση Διεθνών Υποθέσεων του εν λόγω υπουργείου· σύμβουλος της κοινοβουλευτικής επιτροπής δικαιοσύνης και εκπρόσωπος Τύπου της στο Κοινοβούλιο (1973-1978)· μέλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου (1978)· μόνιμος εισηγητής του εν λόγω δικαστηρίου έως τα τέλη του 1994· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Hans Ragnemalm

Γεννήθηκε το 1940· διδάκτωρ νομικής και καθηγητής του δημοσίου δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Lund· καθηγητής του δημοσίου δικαίου και κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης· Κοινοβουλευτικός Ombudsman· δικαστής στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σουηδίας· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995 έως τις 6 Οκτωβρίου 2000.

Leif Sevón

Γεννήθηκε το 1941· διδάκτωρ νομικής (OTL) του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι· διευθυντής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· σύμβουλος στη Διεύθυνση Εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών· δικαστής στο Ανώτατο Δικαστήριο· δικαστής στο Δικαστήριο EZES· Πρόεδρος του Δικαστηρίου EZES· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Nial Fennelly

Γεννήθηκε το 1942· Master of Arts οικονομικών επιστημών του University College, Δουβλίνο· barrister-at-Law· Senior Counsel· Πρόεδρος του Legal Aid Board και του Bar Council· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995 έως τις 6 Οκτωβρίου 2000.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

Γεννήθηκε το 1949· δικαστής· μέλος του Consejo General del Poder Judicial (ανώτατο δικαστικό συμβούλιο)· καθηγητής· διευθυντής του Γραφείου της Προεδρίας του Consejo General del Poder Judicial· δικαστής ad hoc στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· μέλος του Tribunal Supremo από το 1996· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Melchior Wathelet

Γεννήθηκε το 1949· Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, Υπουργός Εθνικής Άμυνας (1995)· δήμαρχος Verviers· Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, Υπουργός Δικαιοσύνης και Οικονομικών (1992-1995)· Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, Υπουργός Δικαιοσύνης και Μεσαίων Τάξεων (1988-1991)· βουλευτής (1977-1995)· πτυχιούχος νομικής και οικονομικών επιστημών (Πανεπιστήμιο της Λιέγης)· Master of Laws (Harvard University, ΗΠΑ)· καθηγητής στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβαίν· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Σεπτεμβρίου 1995.

Romain Schintgen

Γεννήθηκε το 1939· δικηγόρος· γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας· πρόεδρος του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου· μέλος των διοικητικών συμβουλίων, μεταξύ άλλων, της Société nationale de crédit et d'investissement και της Société européenne des satellites· εκπρόσωπος της Κυβερνήσεως στην επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στη συμβουλευτική επιτροπή για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και στο διοικητικό συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη βελτίωση των όρων διαβίωσης και εργασίας· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 11 Ιουλίου 1996· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 12 Ιουλίου 1996.

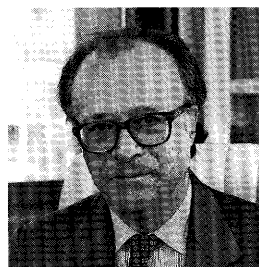
Siegbert Alber

Γεννήθηκε το 1936· νομικές σπουδές στα πανεπιστήμια του Tübingen, του Βερολίνου, του Παρισιού, του Αμβούργου, της Βιέννης· συμπληρωματικές σπουδές στο Τορίνο και στο Cambridge· μέλος του Bundestag από το 1969 μέχρι το 1980· βουλευτής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1977· μέλος και στη συνέχεια πρόεδρος (1993-1994) στην επιτροπή νομικών υποθέσεων και δικαιωμάτων του πολίτη· πρόεδρος της αντιπροσωπείας για τις σχέσεις με τις χώρες της Βαλτικής καθώς και των υποεπιτροπών για την προστασία των δεδομένων και για τις τοξικές ή επικίνδυνες ουσίες· αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 1984 μέχρι το 1992· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1997.

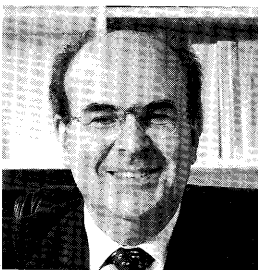
Jean Mischo

Γεννήθηκε το 1938· πτυχιούχος νομικής και πολιτικών επιστημών (πανεπιστήμια του Montpellier, του Παρισιού και του Cambridge)· μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής και στη συνέχεια κύριος υπάλληλος διοικήσεως στα γραφεία δύο μελών της Επιτροπής· secrétaire de légation στο Υπουργείο Εξωτερικών του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, υπηρεσία διαφορών και συνθηκών· βοηθός μόνιμος αντιπρόσωπος του Λουξεμβούργου στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες· διευθυντής πολιτικών υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 13 Ιανουαρίου 1986 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 1991· γενικός γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 19 Δεκεμβρίου 1997.

Antonio Saggio

Γεννήθηκε το 1934· δικαστής στο Tribunale Neapoléws· εφέτης στο Εφετείο Ρώμης, έπειτα δικαστής του Ακρωτικού· ακόλουθος στο Ufficio legislativo del ministero di Grazia e Giustizia· πρόεδρος της γενικής επιτροπής για τη διπλωματική συνδιάσκεψη που εξεπόνησε τη Σύμβαση του Λουγκάνο· εισηγητής στο γραφείο του Ιταλού γενικού εισαγγελέα στο Δικαστήριο· καθηγητής στη Scuola superiore della pubblica amministrazione di Roma· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 17 Σεπτεμβρίου 1995· Πρόεδρος του Πρωτοδικείου από τις 18 Σεπτεμβρίου 1995 έως τις 4 Μαρτίου 1998· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 5 Μαρτίου 1998 έως τις 6 Οκτωβρίου 2000.

Βασίλειος Σκουρής

Γεννήθηκε το 1948· πτυχίο νομικής από το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου (1970)· διδάκτωρ συνταγματικού και διοικητικού δικαίου του Πανεπιστημίου του Αμβούργου (1973)· υφηγητής στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου (1972-1977)· καθηγητής δημοσίου δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Bielefeld (1978)· καθηγητής δημοσίου δικαίου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1982)· Υπουργός Εσωτερικών (1989 και 1996)· μέλος της διοικούσας επιτροπής του Πανεπιστημίου Κρήτης (1983-1987)· διευθυντής του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου της Θεσσαλονίκης (από 1997)· πρόεδρος της Ελληνικής Ενώσεως Ευρωπαϊκού Δικαίου (1992-1994)· μέλος της ελληνικής Εθνικής Επιτροπής Ερευνών (1993-1995)· μέλος του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (1994-1996)· μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Δικαίου, Τρένς (από το 1995)· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Σχολής Δικαστών (1995-1996)· μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών (1997-1999)· πρόεδρος της ελληνικής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής το 1998· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 8 Ιουνίου 1999.

Fidelma O'Kelly Macken

Γεννήθηκε το 1945· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Ιρλανδίας (1972)· νομικός σύμβουλος σε θέματα βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας (1973-1979)· barrister (1979-1995) και στη συνέχεια Senior Counsel (1995-1998) στον Δικηγορικό Σύλλογο Ιρλανδίας· είναι επίσης μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας· δικαστής στο High Court της Ιρλανδίας (1998)· λέκτωρ στο θέμα «Νομικά συστήματα και μέθοδοι» και λέκτωρ «Averil Deverell» του εμπορικού δικαίου (Trinity College, Δουβλίνο)· benchor του Honorable Society of King's Inns· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 6 Οκτωβρίου 1999.

Ninon Colneric

Γεννήθηκε το 1948· σπουδές στο Tübingen, στο Μόναχο και στη Γενεύη· κατόπιν επιστημονικών ερευνών στο Λονδίνο, διδάκτωρ του δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου· δικαστής στο Arbeitsgericht Oldenburg· υφηγήτρια εργατικού δικαίου, κοινωνιολογίας του δικαίου και κοινωνικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Βρέμης· έκτακτη καθηγήτρια στη Νομική Σχολή των Πανεπιστημίων Φραγκφούρτης και Βρέμης· πρόεδρος του Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (1989)· συνεργάτις, ως πραγματογνώμων, στο πρόγραμμα της European Expertise Service (EU) για την αναμόρφωση του εργατικού δικαίου στο Κιργιστάν (1994-1995)· επίτιμη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Βρέμης στο εργατικό δίκαιο, και συγκεκριμένα στο ευρωπαϊκό εργατικό δίκαιο· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 15 Ιουλίου 2000.

Stig von Bahr

Γεννήθηκε το 1939· εργάστηκε στις υπηρεσίες του κοινοβουλευτικού Ombudsman και της Γενικής Γραμματείας της Σουηδικής Κυβερνήσεως, καθώς και σε διάφορα υπουργεία, μεταξύ άλλων ως αναπληρωτής βοηθός γραμματέας στο Υπουργείο Οικονομικών· διορίστηκε δικαστής στο Kammarrätten (Διοικητικό Εφετείο) του Göteborg το 1981 και, κατόπιν, δικαστής στο Regeringsrätten (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) το 1985· μετέσχε στη σύνταξη διαφόρων επισήμων εκθέσεων, ιδίως, στους τομείς της φορολογικής νομοθεσίας και της λογιστικής· χρημάτισε, μεταξύ άλλων, πρόεδρος της επιτροπής για την προσαρμογή της φορολογίας εισοδήματος στον πληθωρισμό, πρόεδρος της επιτροπής λογιστικής και ειδικός εισηγητής της επιτροπής των κανόνων φορολογήσεως των εταιριών εταιριών ιδιωτικού δικαίου· επίσης, πρόεδρος του συμβουλίου λογιστικών κανόνων και μέλος του εθνικού δικαστικού συμβουλίου, καθώς και του συμβουλίου εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα· δημοσίευσε διάφορα άρθρα, ιδίως στον τομέα της φορολογικής νομοθεσίας· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

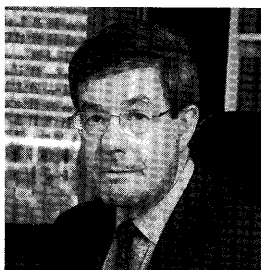
Antonio Tizzano

Γεννήθηκε το 1940· δίδαξε υπό διάφορες ιδιότητες σε ιταλικά πανεπιστήμια· νομικός σύμβουλος της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ιταλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (1984-1992)· δικηγόρος στο Ακυρωτικό και άλλα ανώτατα δικαστήρια· μέλος της ιταλικής αντιπροσωπείας σε διεθνείς διαπραγματεύσεις και διακυβερνητικές διασκέψεις, μεταξύ των οποίων οι σχετικές με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση· υπεύθυνος διαφόρων επιστημονικών εκδόσεων· μέλος της ομάδας ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων που ορίστηκε για την εξέταση των οικονομικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1999)· καθηγητής ευρωπαϊκού δικαίου, διευθυντής του ινστιτούτου διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου του Πανεπιστημίου της Ρώμης· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Γεννήθηκε το 1940· διάφορες δικαστικές θέσεις (1964-1977)· επιφορτισμένος από την κυβέρνηση με διάφορες αποστολές για την πραγματοποίηση και τον συντονισμό μελετών για τη μεταρρύθμιση του δικαιοδοτικού συστήματος· εκπρόσωπος της κυβέρνησεως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1980-1984)· εμπειρογνώμονας στη διευθύνουσα επιτροπή των δικαιωμάτων του ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης (1980-1985)· μέλος της επιτροπής αναθεωρήσεως του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας· Procurador-Geral da República (1984-2000)· μέλος της εποπτικής επιτροπής της Υπηρεσίας Καταπολεμήσεως της Απάτης της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (OLAF) (1999-2000)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

Christiaan Willem Anton Timmermans

Γεννήθηκε το 1941· εισηγητής σε γραφείο μέλους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1966-1969)· μόνιμος υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1969-1977)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιου του Leiden)· καθηγητής ευρωπαϊκού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Groningen (1977-1989)· αναπληρωτής δικαστής στο Εφετείο του Arnhem· υπεύθυνος διαφόρων επιστημονικών εκδόσεων· αναπληρωτής γενικός διευθυντής της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1989-2000)· καθηγητής ευρωπαϊκού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

Leendert Adrie Geelhoed

Γεννήθηκε το 1942· βοηθός έρευνας στο Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης (1970-1971)· εισηγητής σε γραφείο μέλους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1971-1974)· κύριος σύμβουλος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης (1975-1982)· μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής για την κυβερνητική πολιτική (1983-1990)· διάφορα καθήκοντα διδασκαλίας· γενικός γραμματέας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (1990-1997)· γενικός γραμματέας του Υπουργείου Γενικών Υποθέσεων (1997-2000)· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

Christine Stix-Hackl

Γεννήθηκε το 1957· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Βιέννης), μεταπτυχιακές σπουδές ευρωπαϊκού δικαίου (Κολλέγιο της Ευρώπης, Bruges)· μέλος της αυστριακής διπλωματικής υπηρεσίας (από το 1982)· ειδική για ζητήματα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στο γραφείο του νομικού συμβούλου του Υπουργείου Εξωτερικών Υποθέσεων (1984-1988)· Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής ΕΚ (1989)· προϊστάμενη της «Νομικής Υπηρεσίας Ευρωπαϊκής Ενώσεως» του Υπουργείου Εξωτερικών (1992-2000, πληρεξούσια υπουργός)· συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις για τον ΕΟΧ και για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση· εκπρόσωπος της Αυστριακής Δημοκρατίας στο Δικαστήριο ΕΚ· γενική πρόξενος της Αυστρίας στη Ζυρίχη (2000)· διδακτικό έργο και δημοσιεύσεις· γενική εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

Roger Grass

Γεννήθηκε το 1948· πτυχιούχος του Ινστιτούτου Πολιτικών Επιστημών του Παρισιού και πτυχιούχος ανωτάτων σπουδών δημοσίου δικαίου· αντεισαγγελέας πλημμελειοδικών στο tribunal de grande instance των Βερσαλλιών· κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Δικαστήριο· Γενικός Γραμματέας της Εισαγγελίας του Εφετείου Παρισιού· γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης· εισηγητής στο γραφείο του Προέδρου του Δικαστηρίου· Γραμματέας του Δικαστηρίου από τις 10 Φεβρουαρίου 1994.

2. Οι μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το 2000

Το 2000 σημειώθηκαν οι εξής μεταβολές στη σύνθεση του Δικαστηρίου:

Στις 14 Ιουλίου αποχώρησε από το Δικαστήριο ο δικαστής Günter Hirsch. Τον αντικατέστησε η δικαστής Ninon Colneric.

Στις 6 Οκτωβρίου, κατά τη λήξη της θητείας τους, αποχώρησαν από το Δικαστήριο οι δικαστές José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida, Paul Joan George Kapteyn και Hans Ragnemalm καθώς και οι γενικοί εισαγγελείς Nial Fennelly, Γεώργιος Κοσμάς και Antonio Saggio. Αντικαταστάθηκαν, αντιστοίχως, από τους δικαστές José Narciso da Cunha Rodrigues, Christiaan Willem Anton Timmermans και Stig von Bahr, καθώς και από τους γενικούς εισαγγελείς Christine Stix-Hackl, Leendert Adrie Geelhoed και Antonio Tizzano.

3. Σειρές πρωτοκόλλου

από την 1η Ιανουαρίου έως τις 14 Ιουλίου 2000

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, πρόεδρος του τρίτου και του έκτου
τμήματος

D. A. O. EDWARD, πρόεδρος του τετάρτου και του πέμπτου τμήματος

L. SEVÓN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος

N. FENNELLY, πρώτος γενικός εισαγγελέας

R. SCHINTGEN, πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας

P. J. G. KAPTEYN, δικαστής

C. GULMANN, δικαστής

A. M. LA PERGOLA, δικαστής

Γ. ΚΟΣΜΑΣ, γενικός εισαγγελέας

J.-P. PUISSOCHET, δικαστής

P. LÉGER, γενικός εισαγγελέας

G. HIRSCH, δικαστής

P. JANN, δικαστής

H. RAGNEMALM, δικαστής

D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας

M. WATHELET, δικαστής

S. ALBER, γενικός εισαγγελέας

J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας

A. SAGGIO, γενικός εισαγγελέας

B. ΣΚΟΥΡΗΣ, δικαστής

F. MACKEN, δικαστής

R. GRASS, γραμματέας

από τις 15 Ιουλίου έως τις 6 Οκτωβρίου 2000

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, πρόεδρος του τρίτου και του έκτου
τμήματος

D. A. O. EDWARD, πρόεδρος του τετάρτου και του πέμπτου τμήματος

L. SEVÓN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος

N. FENNELLY, πρώτος γενικός εισαγγελέας

R. SCHINTGEN, πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας

P. J. G. KAPTEYN, δικαστής

C. GULMANN, δικαστής

A. M. LA PERGOLA, δικαστής

Γ. ΚΟΣΜΑΣ, γενικός εισαγγελέας

J.-P. PUISSOCHET, δικαστής

P. LÉGER, γενικός εισαγγελέας

P. JANN, δικαστής

H. RAGNEMALM, δικαστής

D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας

M. WATHELET, δικαστής

S. ALBER, γενικός εισαγγελέας

J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας

A. SAGGIO, γενικός εισαγγελέας

B. ΣΚΟΥΡΗΣ, δικαστής

F. MACKEN, δικαστής

N. COLNERIC, δικαστής

R. GRASS, γενικός εισαγγελέας

από τις 7 Οκτωβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000

G. C. RODRÍGUEZ IGLESIAS, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
C. GULMANN, πρόεδρος του τρίτου και του έκτου τμήματος
A. M. LA PERGOLA, πρόεδρος του τετάρτου και του πέμπτου
τμήματος
D. RUIZ-JARABO COLOMER, πρώτος γενικός εισαγγελέας
M. WATHELET, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
B. ΣΚΟΥΡΗΣ, πρόεδρος του δευτέρου τμήματος
F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας
D. A. O. EDWARD, δικαστής
J.-P. PUISOCHET, δικαστής
P. LÉGER, γενικός εισαγγελέας
P. JANN, δικαστής
L. SEVÓN, δικαστής
R. SCHINTGEN, δικαστής
S. ALBER, γενικός εισαγγελέας
J. MISCHO, γενικός εισαγγελέας
F. MACKEN, δικαστής
N. COLNERIC, δικαστής
S. von BAHR, δικαστής
A. TIZZANO, γενικός εισαγγελέας
J. N. CUNHA RODRIGUES, δικαστής
C. W. A. TIMMERMANS, δικαστής
L. A. GEELHOED, γενικός εισαγγελέας
C. STIX-HACKL, γενική εισαγγελέας

R. GRASS, γραμματέας

4. Τα παλαιά μέλη του Δικαστηρίου

PILOTTI Massimo, δικαστής (1952-1958), Πρόεδρος από το 1952 έως το 1958
SERRARENS Petrus, Josephus, Servatius, δικαστής (1952-1958)
RIESE Otto, δικαστής (1952-1963)
DELVAUX Louis, δικαστής (1952-1967)
RUEFF Jacques, δικαστής (1952-1959 και 1960-1962)
HAMMES Charles Léon, δικαστής (1952-1967), Πρόεδρος από το 1964 έως το 1967
VAN KLEFFENS Adrianus, δικαστής (1952-1958)
LAGRANGE Maurice, γενικός εισαγγελέας (1952-1964)
ROEMER Karl, γενικός εισαγγελέας (1953-1973)
ROSSI Rino, δικαστής (1958-1964)
DONNER Andreas Matthias, δικαστής (1958-1979), Πρόεδρος από το 1958 έως το 1964
CATALANO Nicola, δικαστής (1958-1962)
TRABUCCHI Alberto, δικαστής (1962-1972) και γενικός εισαγγελέας (1973-1976)
LECOURT Robert, δικαστής (1962-1976), Πρόεδρος από το 1967 έως το 1976
STRAUSS Walter, δικαστής (1963-1970)
MONACO Riccardo, δικαστής (1964-1976)
GAND Joseph, γενικός εισαγγελέας (1964-1970)
MERTENS DE WILMARS Josse J., δικαστής (1967-1984), Πρόεδρος από το 1980 έως το 1984
PESCATORE Pierre, δικαστής (1967-1985)
KUTSCHER Hans, δικαστής (1970-1980), Πρόεδρος από το 1976 έως το 1980
DUTHEILLET DE LAMOTHE Alain Louis, γενικός εισαγγελέας (1970-1972)
MAYRAS Henri, γενικός εισαγγελέας (1972-1981)
O'DALAIGH Cearbhall, δικαστής (1973-1974)
SØRENSEN Max, δικαστής (1973-1979)
MACKENZIE STUART Alexander J., δικαστής (1973-1988), Πρόεδρος από το 1984 έως το 1988

WARNER Jean-Pierre, γενικός εισαγγελέας (1973-1981)
 REISCHL Gerhard, γενικός εισαγγελέας (1973-1981)
 O'KEEFFE Aindrias, δικαστής (1975-1985)
 CAPOTORTI Francesco, δικαστής (1976) και γενικός εισαγγελέας (1976-1982)
 BOSCO Giacinto, δικαστής (1976-1988)
 TOUFFAIT Adolphe, δικαστής (1976-1982)
 KOOPMANS Thymen, δικαστής (1979-1990)
 DUE Ole, δικαστής (1979-1994), Πρόεδρος από το 1988 έως το 1994
 EVERLING Ulrich, δικαστής (1980-1988)
 ΧΛΩΡΟΣ Αλέξανδρος, δικαστής (1981-1982)
 Sir Gordon SLYNN, γενικός εισαγγελέας (1981-1988) και δικαστής (1988-1992)
 ROZES Simone, γενική εισαγγελέας (1981-1984)
 VERLOREN van THEMAAT Pieter, γενικός εισαγγελέας (1981-1986)
 GRÉVISSE Fernand, δικαστής (1981-1982 και 1988-1994)
 BAHLMANN Kai, δικαστής (1982-1988)
 MANCINI G. Federico, γενικός εισαγγελέας (1982-1988) και δικαστής (1988-1999)
 GALMOT Yves, δικαστής (1982-1988)
 KAKOYPHΣ Κωνσταντίνος, δικαστής (1983-1997)
 LENZ Carl Otto, γενικός εισαγγελέας (1984-1997)
 DARMON Marco, γενικός εισαγγελέας (1984-1994)
 JOLIET René, δικαστής (1984-1995)
 O'HIGGINS Thomas Francis, δικαστής (1985-1991)
 SCHOCKWEILER Fernand, δικαστής (1985-1996)
 Da CRUZ VILAÇA José Luis, γενικός εισαγγελέας (1986-1988)
 DIEZ DE VELASCO Manuel, δικαστής (1988-1994)
 ZULEEG Manfred, δικαστής (1988-1994)
 VAN GERVEN Walter, γενικός εισαγγελέας (1988-1994)
 TESAURO Giuseppe, γενικός εισαγγελέας (1988-1998)
 ELMER Michael Bendik, γενικός εισαγγελέας (1994-1997)
 ΙΩΑΝΝΟΥ Κρατερός, δικαστής (1997-1999)
 De CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA José Carlos, δικαστής (1986-2000)
 KAPTEYN Paul Joan George, δικαστής (1990-2000)
 ΚΟΣΜΑΣ Γεώργιος, γενικός εισαγγελέας (1994-2000)

HIRSCH Günter, δικαστής (1994-2000)
RAGNEMALM Hans, δικαστής (1995-2000)
FENNELLY Nial, γενικός εισαγγελέας (1995-2000)
SAGGIO Antonio, γενικός εισαγγελέας (1998-2000)

— Πρόεδροι

PILOTTI Massimo (1952-1958)
DONNER Andreas Matthias (1958-1964)
HAMMES Charles Léon (1964-1967)
LECOURT Robert (1967-1976)
KUTSCHER Hans (1976-1980)
MERTENS DE WILMARS Josse J. (1980-1984)
MACKENZIE STUART Alexander John (1984-1988)
DUE Ole (1988-1994)

— Γραμματείς

VAN HOUTTE Albert (1953-1982)
HEIM Paul (1982-1988)
GIRAUD Jean-Guy (1988-1994)

Κεφάλαιο II

Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A – Η δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά το 2000

από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Bo Vesterdorf

I. Δραστηριότητα του Πρωτοδικείου

1. Ο αριθμός των υποθέσεων που εισήχθησαν στο Πρωτοδικείο το 2000, ήτοι 387 υποθέσεις¹, είναι μεγαλύτερος από εκείνον του 1999, ήτοι 356 υποθέσεις. Στον αριθμό του δικαστικού έτους 2000 περιλαμβάνεται μια σειρά 59 προσφυγών που άσκησαν ιταλικές επιχειρήσεις με αίτημα την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διατάχθηκε η επιστροφή των κρατικών ενισχύσεων που τους χορηγήθηκαν, καθώς και 34 προσφυγές κατά αποφάσεων των τμημάτων προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς.

Ο συνολικός αριθμός των περατωθεισών υποθέσεων ανέρχεται, εξαιρουμένων των ειδικών διαδικασιών, σε 327 (241 αν ληφθεί υπόψη η συνεκδίκαση υποθέσεων). Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει την περάτωση των 41 υποθέσεων «Τσιμέντο», της μεγαλύτερης δικογραφίας στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού που ήχθη ποτέ ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Ο αριθμός των αποφάσεων που εκδόθηκαν από πενταμελή τμήματα (αρμόδια προς εκδίκαση των προσφυγών που αφορούν τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και τα μέτρα εμπορικής άμυνας) ανέρχεται σε 24 (έναντι 39 το 1999), ενώ 82 αποφάσεις (έναντι 74 το 1999) εκδόθηκαν από τριμελή τμήματα. Στη διάρκεια του έτους αυτού καμία υπόθεση δεν εκδικάσθηκε από τη ολομέλεια και σε καμία δεν ορίστηκε γενικός εισαγγελέας.

Ο αριθμός των αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων που υποβλήθηκαν στη διάρκεια του 2000 επιβεβαιώνει την τάση που παρατηρήθηκε το 1999

¹ Ο αριθμός δεν περιλαμβάνει τις ένδεκα ειδικές διαδικασίες που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την παροχή του ευεργετήματος πενίας και την εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων.

(43 αιτήσεις το 2000 έναντι 38 αιτήσεων το 1999, 26 αιτήσεων το 1998 και 19 αιτήσεων το 1997). Στη διάρκεια του ιδίου έτους περατώθηκαν 45 διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων.

Ο συνολικός αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων στα τέλη του έτους ανέρχεται, εξαιρουμένων των ειδικών διαδικασιών, σε 784 υποθέσεις (έναντι 724 υποθέσεων το 1999).

Δυνάμει των διατάξεων του Κανονισμού Διαδικασίας που επιτρέπουν στο Πρωτοδικείο να αποφαινεται ως μονομελές δικαστήριο, στη διάρκεια του έτους αυτού ελήφθησαν δεκαπέντε αποφάσεις περί αναθέσεως υποθέσεων σε μονομελή τμήματα. Ένδεκα αποφάσεις και τέσσερις διατάξεις του Πρωτοδικείου εκδόθηκαν από μονομελή τμήματα.

2. Στις 16 Νοεμβρίου 2000, το Συμβούλιο ενέκρινε το κείμενο των τροποποιήσεων του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου που του είχε διαβιβαστεί στις 21 Ιανουαρίου του ιδίου έτους (ΕΕ L 322, σ. 4). Οι τροποποιήσεις αυτές, οι οποίες τυπικά εγκρίθηκαν από το Πρωτοδικείο στις 6 Δεκεμβρίου 2000, θα τεθούν σε ισχύ στις αρχές του 2001.

Οι νέες διατάξεις θα επιτρέπουν στο εξής στο Πρωτοδικείο να αποφαινεται επί ορισμένων υποθέσεων με απλουστευμένη διαδικασία ή, ενόψει του ιδιαιτέρως επείγοντος και των περιστάσεων, με ταχεία διαδικασία. Η προθεσμία και ο τρόπος παρεμβάσεως των τρίτων μεταβάλλονται αναλόγως.

Οι νέες διατάξεις ρυθμίζουν επίσης τα της διαβιβάσεως των εγγράφων με τηλεομοιοτυπία ή κάθε άλλο τεχνικό μέσο επικοινωνίας, προβλέπουν τη δυνατότητα του Πρωτοδικείου να παραλείπει, κατ' εξαίρεση, την κοινοποίηση στους διαδίκους εγγράφων των οποίων είναι αναγκαίο να διαταχθεί η προσκόμιση και δημιουργούν τη νομική βάση για την έκδοση πρακτικών οδηγιών προς τους διαδίκους.

3. Οι εργασίες της διασκέψεως των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που είχαν αρχίσει τον Φεβρουάριο του 2000, περατώθηκαν στη Νίκαια στις 11 Δεκεμβρίου 2000. Τα

αποτελέσματα της διασκέψεως αυτής από πλευράς Δικαστηρίου, ως κοινοτικού δικαιοδοτικού οργάνου, σχολιάζονται από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου στον πρόλογο της παρούσας εκθέσεως πεπραγμένων.

II. Προσανατολισμός της νομολογίας

Οι κυριότερες εξελίξεις της νομολογίας κατά το 2000 εκτίθενται κατωτέρω σε τρεις ενότητες: υποθέσεις ελέγχου της νομιμότητας (Α), αγωγές αποζημιώσεως (Β) και αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων (Γ).

A. Οι υποθέσεις ελέγχου της νομιμότητας

A.1. Παραδεκτό των προσφυγών ακυρώσεως

Στη διάρκεια του 2000, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτες λόγω ελλείψεως νομιμοποιήσεως διάφορες προσφυγές με αίτημα την ακύρωση είτε αποφάσεων των οποίων οι προσφεύγοντες δεν ήταν αποδέκτες είτε πράξεων νομοθετικού χαρακτήρα. Σε επτά υποθέσεις οι προσφυγές απορρίφθηκαν με την έκδοση αποφάσεως [αποφάσεις της 22ας Φεβρουαρίου 2000, T-138/98, *ACAV* κλπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-341· της 20ής Ιουνίου 2000, T-597/97, *Euromim* κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2421· της 27ης Ιουνίου 2000, T-172/98, T-175/98 έως T-177/98, *Salamander* κλπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2487 (αναιρεσιβληθείσα στις υποθέσεις C-281/00 P και C-313/00 P), και της 13ης Δεκεμβρίου 2000, T-69/99, *Danish Satellite TV* κατά Επιτροπής, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή], ενώ στις λοιπές με την έκδοση διατάξεως.

Με διάφορες αποφάσεις και διατάξεις κρίθηκαν απαράδεκτες προσφυγές με αίτημα την ακύρωση κανονισμών στους τομείς της γεωργικής πολιτικής και της αλιείας [μεταξύ άλλων, προμνησθείσα απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2000, *ACAV* κλπ. κατά Συμβουλίου, διάταξη της 11ης Ιουλίου 2000, T-268/99, *FNAB* κλπ. κατά Συμβουλίου, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-345/00 P)] καθώς και της κοινής εμπορικής πολιτικής (προμνησθείσα απόφαση της 20ής Ιουνίου 2000,

Euromim κατά Συμβουλίου) και της πολιτικής του ανταγωνισμού [διατάξεις της 12ης Ιουλίου 2000, T-45/00, *Conseil national des professions de l'automobile* κ.λπ. κατά *Επιτροπής* (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-341/00 P), και της 19ης Οκτωβρίου 2000, T-58/00, *Bond van de Fegarbel-Beroepsverenigingen* κ.λπ. κατά *Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή]. Με απόφαση απορρίφθηκαν επίσης ως απαράδεκτες προσφυγές με αίτημα την ακύρωση οδηγίας (προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιουνίου 2000, *Salamander* κ.λπ. κατά *Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*).

Εξάλλου, το Πρωτοδικείο επανέλαβε τη διευκρίνιση ότι, ελλείψει ρητής διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, δεν μπορεί να αναγνωριστεί, σε βάρος των διοικητικών ή δικαστικών αρχών της Κοινότητας, γενική υποχρέωση πληροφόρησης των πολιτών σχετικά με τα επιτρεπόμενα μέσα ένδικης προστασίας καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αυτά μπορούν να ασκούνται (απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2000, T-145/98, *ADT Projekt* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-387).

Οι νομολογιακές εξελίξεις στη διάρκεια του εξεταζομένου έτους αφορούν την έννοια της υποκειμένης σε προσφυγή πράξεως, την αφετηρία της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής, το έννομο συμφέρον και τη νομιμοποίηση του προσφεύγοντος.

— Όσον αφορά την έννοια της υποκειμένης σε προσφυγή πράξεως

Κατά πάγια νομολογία, αποτελούν πράξεις ή αποφάσεις υποκειμένες σε προσφυγή ακυρώσεως, υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 230 ΕΚ), τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος μεταβάλλοντας ιδιαζόντως τη νομική του κατάσταση [αποφάσεις της 17ης Φεβρουαρίου 2000, T-241/97, *Stork Amsterdam* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-309· της 10ης Μαΐου 2000, T-46/97, *SIC* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2125· της 8ης Ιουνίου 2000, T-79/96, T-260/97 και T-117/98, *Camat και Tico* κατά *Επιτροπής και Συμβουλίου*, Συλλογή 2000, σ. II-2193 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-312/00 P), και της 29ης Νοεμβρίου 2000, T-213/97, *Eurocoton* κ.λπ. κατά *Συμβουλίου*, η οποία

δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή]. Κατά συνέπεια, οσάκις η πράξη που αποτελεί το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως περιλαμβάνει ουσιωδώς αυτοτελή τμήματα, μπορούν να προσβληθούν μόνον τα τμήματα της πράξεως αυτής τα οποία παράγουν τέτοια αποτελέσματα [απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2000, T-184/97, *BP Chemicals κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-448/00 P)].

Για να καθοριστεί αν μια πράξη ή απόφαση παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, πρέπει να εξετάζεται το ουσιαστικό περιεχόμενό της. Το ζήτημα αυτό αναπτύσσεται διά μακρών στην απόφαση της 22ας Μαρτίου 2000, T-125/97 και T-127/97, *Coca-Cola και Coca-Cola Enterprises κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. II-1733). Στις υποθέσεις αυτές, οι προσφεύγουσες ζήτησαν την ακύρωση τμήματος του αιτιολογικού της αποφάσεως 97/540/EK της Επιτροπής, της 22ας Ιανουαρίου 1997, για την κήρυξη συγκέντρωσης ως συμβιβάσιμης με την κοινή αγορά και με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΕ L 218, σ. 15). Σε αμφότερες τις υποθέσεις η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου. Το Πρωτοδικείο έκανε δεκτή την ένσταση αυτή.

Προκαταρκτικώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το γεγονός και μόνον ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κηρύσσει την κοινοποιηθείσα πράξη συμβατή προς την κοινή αγορά και συνεπώς δεν βλάπτει καταρχήν τις προσφεύγουσες που είχαν κοινοποιήσει τη συγκέντρωση δεν απαλλάσσει το Πρωτοδικείο από το να εξετάσει αν οι περιλαμβανόμενες στην εν λόγω απόφαση και αμφισβητούμενες διαπιστώσεις παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών.

Συνεπώς, το Πρωτοδικείο εξέτασε, καταρχάς, αν η διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα. Έκρινε ότι η απλή διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως στην προσβαλλόμενη απόφαση, μολονότι μπορεί να ασκήσει, στην πράξη, επιρροή στη μελλοντική εμπορική πολιτική και στρατηγική της οικείας επιχειρήσεως, δεν παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, οπότε οι προσφεύγουσες δεν μπορούσαν

παραδεκτώς να προσβάλουν το βάσιμο της διαπίστωσης αυτής. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Πρωτοδικείο παρατήρησε ότι μια τέτοια διαπίστωση απορρέει από την ανάλυση της διαρθρώσεως της αγοράς και του υφιστάμενου ανταγωνισμού κατά τον χρόνο της εκδόσεως εκάστης αποφάσεως από την Επιτροπή. Η συμπεριφορά που η θεωρούμενη ως κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση θα πρέπει εν συνεχεία να υιοθετήσει, προκειμένου να αποφύγει ενδεχόμενη παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 82 ΕΚ), αποτελεί συνεπώς συνάρτηση μιας σειράς παραμέτρων που απηχούν κάθε στιγμή τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στην αγορά. Επιπλέον, στο πλαίσιο ενδεχόμενης αποφάσεως εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης, η Επιτροπή θα πρέπει να ορίσει εκ νέου τη σχετική αγορά και να προβεί σε νέα ανάλυση των συνθηκών του ανταγωνισμού, η οποία δεν θα στηρίζεται αναγκαστικά στις ίδιες εκτιμήσεις στις οποίες βασίστηκε η προηγούμενη διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε επίσης ότι το γεγονός ότι, σε περίπτωση λήψεως μιας τέτοιας αποφάσεως, η Επιτροπή μπορεί να επηρεαστεί από την επίμαχη διαπίστωση δεν σημαίνει ότι, για τον λόγο αυτόν και μόνο, η εν λόγω διαπίστωση παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα. Η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν στερείται του δικαιώματός της να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου για να προσβάλει ενδεχόμενη απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα καταχρηστική συμπεριφορά.

Εξάλλου, το ότι ενδεχομένως ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί, εφαρμόζοντας ευθέως το άρθρο 86 της Συνθήκης υπό το φως της αφορώσας τις σχετικές αποφάσεις πρακτικής της Επιτροπής, να καταλήξει στην ίδια διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως ομοίως δεν σημαίνει ότι η επίμαχη διαπίστωση παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, καθόσον το εν λόγω δικαστήριο, επιλαμβανόμενο διαφοράς και καλούμενο να εκτιμήσει μεταγενέστερες της προσβαλλομένης αποφάσεως ενέργειες, δεν κωλύεται να συμπεράνει ότι η επιχείρηση αυτή δεν κατέχει πλέον δεσπόζουσα θέση.

Δεύτερον, το Πρωτοδικείο εξέτασε κατά πόσον μια δέσμευση αναληφθείσα από επιχείρηση και περιεχόμενη στην απόφαση που αποτελεί το αντικείμενο της προσφυγής, σύμφωνα με την οποία η εν

λόγω επιχείρηση παραιτείται από ορισμένες εμπορικές πρακτικές, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Τούτο συμβαίνει όταν από την ανάλυση της ουσίας της προκύπτει ότι σκοπεύει στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο, θεωρώντας ότι η αναγνώριση του συμβατού της κοινοποιηθείσας πράξεως δεν εξαρτήθηκε από την εν λόγω ανάληψη δεσμεύσεως, υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση παραβάσεως των όρων της, η Επιτροπή δεν μπορούσε να ανακαλέσει την απόφασή της, έκρινε ότι η ανάληψη δεσμεύσεως δεν παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα και δεν αποτελεί, συνεπώς, πράξη υποκειμένη σε προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης.

Απαράδεκτη κρίθηκε και προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της «αποφάσεως» του Συμβουλίου να μην υιοθετήσει πρόταση κανονισμού για την επιβολή οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ επί των εισαγωγών ορισμένων προϊόντων (προμνησθείσα απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2000, *Eurocoton κλπ κατά Συμβουλίου*). Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, καταρχάς, ότι οι προσφεύγουσες δεν μπορούσαν να επικαλεσθούν δικαίωμα να ζητήσουν από το Συμβούλιο να υιοθετήσει πρόταση κανονισμού για την επιβολή οριστικών δασμών αντιντάμπινγκ που του έχει υποβάλει η Επιτροπή. Στη συνέχεια, παρατήρησε ότι με την ψηφοφορία που διεξήχθη στο Συμβούλιο δεν κατέστη δυνατό να σχηματιστεί απλή πλειοψηφία υπέρ της εν λόγω προτάσεως κανονισμού και, ως εκ τούτου, το Συμβούλιο δεν έλαβε κανένα μέτρο.

Οι υποθέσεις που οδήγησαν στην έκδοση της προμνησθείσας αποφάσεως της 27ης Ιουνίου 2000, *Salamander κλπ κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, αφορούσαν την οδηγία 98/43/EK για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τη διαφήμιση και τη χορηγία υπέρ των προϊόντων καπνού², η οποία προέβλεπε ότι, πλην εξαιρέσεως, απαγορεύεται εντός της Κοινότητας κάθε μορφή διαφήμισεως των προϊόντων καπνού. Η οδηγία αυτή έπρεπε να

²

Οδηγία 98/43/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 1998 (ΕΕ L 213, σ. 9).

μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο το αργότερο στις 30 Ιουλίου 2001³. Διάφορες επιχειρήσεις εμπορίας προϊόντων ξένων μεν προς τον καπνό, αλλά διατιθεμένων στο εμπόριο υπό την ονομασία προϊόντων καπνού, καθώς και επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητα στον τομέα της διαφημίσεως των προϊόντων καπνού ζήτησαν την ακύρωση της οδηγίας αυτής. Καίτοι οι προσφυγές τους απορρίφθηκαν για τον λόγο ότι οι προσφεύγουσες δεν νομιμοποιούνταν να ασκήσουν την προσφυγή, το Πρωτοδικείο δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο να μπορεί η οδηγία, ως πράξη κανονιστικού χαρακτήρα, να αφορά, υπό ορισμένες περιστάσεις, άμεσα και ατομικά ορισμένους επιχειρηματίες. Ωστόσο, η εξέταση του ζητήματος αυτού παρείχε, καθόσον το άρθρο 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης δεν προβλέπει δυνατότητα των ιδιωτών να προσβάλλουν τις οδηγίες ασκώντας ευθεία προσφυγή ενώπιον του κοινοτικού δικαστή.

- Όσον αφορά την αφετηρία της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής

Προκειμένου για τις αποφάσεις που εκδίδονται κατά το πέρας της διαδικασίας εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ), το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι, μεταξύ των κριτηρίων που απαριθμούνται στο άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης, υπερισχύει το κριτήριο της ημερομηνίας δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* για τον καθορισμό της αφετηρίας της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως εκ μέρους κάθε άλλου προσώπου πλην του κράτους μέλους στο οποίο η απόφαση κοινοποιήθηκε, έστω και αν το εν λόγω πρόσωπο έλαβε γνώση της αποφάσεως αυτής πριν από τη δημοσίευσή της (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, T-296/97, *Alitalia κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

- Όσον αφορά το έννομο συμφέρον

³ Με απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-376/98, *Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Δικαστήριο ακύρωσε την οδηγία.

Καίτοι το έννομο συμφέρον δεν μνημονεύεται ρητώς στο άρθρο 173 της Συνθήκης, αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής ακυρώσεως που ασκείται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο (αποφάσεις της 27ης Ιανουαρίου 2000, T-256/97, *BEUC κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-101· της 17ης Φεβρουαρίου 2000, T-183/97, *Micheli κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-287· της 13ης Ιουνίου 2000, T-204/97 και T-270/97, *EPAC κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2267, και διάταξη της 10ης Φεβρουαρίου 2000, T-5/99, *Ανδριώτης κατά Επιτροπής και Cedefop*, Συλλογή 2000, σ. II-235). Το έννομο συμφέρον εκτιμάται κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής (απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2000, T-509/93, *Glencore Grain κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το δε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί την προσφυγή πρέπει να έχει προσωπικό συμφέρον (προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, *BEUC κατά Επιτροπής*).

Με την απόφαση της 6ης Ιουλίου 2000, T-139/99, *AICS κατά Κοινοβουλίου* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-330/00 P)], το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, στο πλαίσιο μιας διαδικασίας συνάψεως δημοσίας συμβάσεως υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι ο διαγωνιζόμενος του οποίου η προσφορά δεν προκρίθηκε στερείται εννόμου συμφέροντος προς άσκηση της προσφυγής του, προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι υπέβαλε προσφορά που δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να γίνει δεκτή. Πράγματι, εφόσον η ακύρωση της αποφάσεως περί απορρίψεως της προσφοράς του, λόγω του ότι η εθνική νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους απαγορεύει τον τρόπο εκτελέσεως της εν λόγω συμβάσεως από τον υπέρ ου η κατακύρωση της συμβάσεως, θα οδηγούσε σε επανάληψη της διαδικασίας προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών με διαφορετικούς όρους, ο προσφεύγων είχε οπωσδήποτε έννομο συμφέρον, ώστε να μπορέσει να υποβάλει νέα προσφορά χωρίς να υφίσταται τον ανταγωνισμό του πρώτου υπέρ ου η κατακύρωση.

Εξάλλου, με την απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, T-32/98 και T-41/98, *Nederlandse Antillen κατά Επιτροπής* [Συλλογή 2000, σ. II-205 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-142/00 P)], το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι το έννομο συμφέρον μιας περιφερειακής αρχής προς

ακύρωση κανονισμών δεν μπορεί να αποκλεισθεί με μόνη αιτιολογία ότι το κράτος μέλος διαθέτει αυτοτελές δικαίωμα προσφυγής δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

Η έλλειψη εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος διαπιστώθηκε με τη διάταξη της 27ης Ιανουαρίου 2000, T-49/97, *TAT European Airlines κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. II-51). Συγκεκριμένα, όταν μια απόφαση της Επιτροπής επιτρέπει κρατική ενίσχυση ακυρώνεται ως προς όλες τις διατάξεις της, η ακύρωση αυτή έχει ως αποτέλεσμα να στερούνται νομικής βάσεως όλες οι μεταγενέστερες αποφάσεις περί καταβολής των διαφόρων δόσεων της ενισχύσεως. Συνεπώς, η απόφαση που εξέδωσε η Επιτροπή μετά την ακυρωτική δικαστική απόφαση και με την οποία βεβαίωσε εκ νέου το συμβατό της ενισχύσεως με την κοινή αγορά και ενέκρινε εκ νέου την καταβολή των δόσεων της ενισχύσεως πρέπει να θεωρηθεί ως αυτοτελής απόφαση που υποκαθιστά τις προγενέστερες αποφάσεις περί εγκρίσεως της ενισχύσεως, και όχι ως πράξη αμιγώς επιβεβαιωτική αυτών των αποφάσεων. Η έκδοση νέας αποφάσεως, η οποία έχει χαρακτήρα συστατικό και, επομένως, ανανεωτικό όσον αφορά τις εγκρίσεις καταβολής των δόσεων της ενισχύσεως εξαφανίζει κάθε έννομο συμφέρον στη διατήρηση της προσφυγής με την οποία ζητείται η ακύρωση μιας των προγενεστέρων αποφάσεων περί εγκρίσεως της καταβολής ορισμένης δόσεως της ενισχύσεως.

— Όσον αφορά τη νομιμοποίηση του προσφεύγοντος

Το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ προβλέπει ότι «[κ]άθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται [...] να ασκεί προσφυγή κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σ' αυτό, καθώς και κατά αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο, το αφορούν άμεσα και ατομικά».

Η προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία η προσβαλλόμενη κοινοτική πράξη πρέπει να αφορά άμεσα τον ιδιώτη απαιτεί να επηρεάζει η πράξη αυτή άμεσα τη νομική κατάσταση του ιδιώτη και να μην αφήνει καμία εξουσία εκτιμήσεως στους αποδέκτες του μέτρου που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του, όταν αυτή έχει καθαρά

αυτόματο χαρακτήρα και απορρέει αποκλειστικά από την κοινοτική ρύθμιση χωρίς εφαρμογή άλλων παρεμβαλλομένων κανόνων.

Με την προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιουνίου 2000, *Salamander κλπ κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, θεωρήθηκε ότι η επίδικη κοινοτική πράξη δεν επηρέαζε άμεσα τη νομική κατάσταση των επιχειρηματιών. Στην απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η οδηγία 98/43, τη νομιμότητα της οποίας αμφισβητούσαν οι προσφεύγουσες, δεν μπορεί, αυτή καθεαυτή, να δημιουργήσει υποχρεώσεις σε βάρος ιδιώτη και επομένως δεν μπορεί να γίνει επίκλησή της κατ' αυτού. Συνεπώς, μια οδηγία η οποία, όπως η επίδικη, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να επιβάλλουν υποχρεώσεις στους επιχειρηματίες δεν μπορεί, αυτή καθεαυτή, πριν από τη θέσπιση των κρατικών μέτρων περί μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο και ανεξαρτήτως αυτών, να επηρεάσει άμεσα τη νομική κατάσταση των εν λόγω επιχειρηματιών. Επικουρικώς, η οδηγία παρέχει στα κράτη μέλη εξουσία εκτιμήσεως τέτοιας φύσεως ώστε να αποκλείεται η εν λόγω οδηγία να αφορά τις προσφεύγουσες άμεσα.

Αντιθέτως, με την προμνησθείσα απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2000, *ACAV κλπ κατά Συμβουλίου*, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτη την προσφυγή που είχαν ασκήσει αλιείς λευκού τόνου εγκατεστημένοι στο île-d'Yeu της Γαλλίας και με την οποία ζήτησαν την ακύρωση του κανονισμού (ΕΚ) 1239/98⁴, με την αιτιολογία ότι ο κανονισμός δεν τους αφορούσε ατομικά, καθόσον ο κανονισμός αυτός απαγορεύει, από 1ης Ιανουαρίου 2002, σε οποιοδήποτε σκάφος να διατηρεί επ' αυτού παρασυρόμενα απλάδια ή να ασκεί αλιευτικές δραστηριότητες με αυτά για την αλίευση ορισμένων ειδών, μεταξύ των οποίων και ο λευκός τόνος.

Καταρχάς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός έχει γενική ισχύ, καθόσον εφαρμόζεται αδιακρίτως σε κάθε σκάφος με σημαία κράτους μέλους που επιδίδεται, πραγματικά ή δυνητικά,

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) 1239/98 του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1998, περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) 894/97 για τη θέσπιση ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων (ΕΕ L 171, σ. 1).

σ' αυτή τη δραστηριότητα στις ζώνες αλιείας που καθορίζει, και όχι μόνο στους επιχειρηματίες που έχουν ενδεχομένως λάβει, πριν από την έκδοση του κανονισμού, άδειες για τις δραστηριότητες αυτές από το κράτος μέλος του οποίου φέρουν τη σημαία. Το Πρωτοδικείο εξέτασε, στη συνέχεια, μήπως ορισμένες περιστάσεις επέτρεπαν να συναχθεί ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός, παρά τη γενική ισχύ του, αφορούσε ατομικά τους προσφεύγοντες. Συναφώς, διαπίστωσε ότι ο κανονισμός αυτός αφορά τους προσφεύγοντες μόνον υπό την αντικειμενική τους ιδιότητα ως αλιέων λευκού τόνου που χρησιμοποιούν ορισμένη τεχνική αλιείας εντός καθορισμένης ζώνης, όπως κάθε άλλον επιχειρηματία που ασκεί δραστηριότητα στον τομέα αυτόν, και ότι δεν περιέχει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να συναχθεί ότι εκδόθηκε λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των προσφευγόντων. Απαντώντας στα επιχειρήματα που αντλούνταν από το γεγονός ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός είχε σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στη δραστηριότητα των προσφευγόντων, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι το γεγονός ότι μια κανονιστική πράξη μπορεί να έχει διαφορετικά συγκεκριμένα αποτελέσματα για τα διάφορα υποκείμενα δικαίου στα οποία έχει εφαρμογή δεν μπορεί να τα εξατομικεύσει σε σχέση με όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες, εφόσον η πράξη αυτή εφαρμόζεται δυνάμει μιας αντικειμενικώς προσδιοριζόμενης καταστάσεως.

Διάφορες προσφυγές με αίτημα την ακύρωση πράξεων γενικής ισχύος κρίθηκαν, ωστόσο, παραδεκτές. Έτσι, με την προμνησθείσα απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, *Nederlandse Antillen κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι μια αυτόνομη περιφερειακή αρχή κράτους μέλους, διαθέτουσα νομική προσωπικότητα κατά το εσωτερικό δίκαιο και περιλαμβανόμενη μεταξύ των υπερποντίων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ), όπως η Κυβέρνηση των Ολλανδικών Αντιλλών, μπορούσε παραδεκτώς να προσβάλει τους κανονισμούς (ΕΚ) 2352/97, για τη θέσπιση ειδικών μέτρων για την εισαγωγή ρυζιού που προέρχεται από ΥΧΕ ⁵, και (ΕΚ) 2494/97 ⁶, που θεσπίστηκε στο πλαίσιο των μέτρων

5

Κανονισμός (ΕΚ) 2352/97 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1997, για τη θέσπιση ειδικών μέτρων για την εισαγωγή ρυζιού που προέρχεται από ΥΧΕ (ΕΕ L 326, σ. 21).

αυτών. Πράγματι, καίτοι οι προσβαλλόμενοι κανονισμοί έχουν, ως εκ της φύσεώς τους, γενική ισχύ και δεν αποτελούν αποφάσεις υπό την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 249 ΕΚ), το Πρωτοδικείο έκρινε, πρώτον, ότι οι κανονισμοί αυτοί αφορούσαν την προσφεύγουσα ατομικά, καθόσον η Επιτροπή, όταν σχεδίαζε την έκδοσή τους, ήταν υποχρεωμένη να λάβει υπόψη ειδικά την κατάσταση της προσφεύγουσας, δυνάμει του άρθρου 109, παράγραφος 2, της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ ⁷. Δεύτερον, έκρινε ότι οι κανονισμοί 2352/97 και 2494/97 αφορούσαν την προσφεύγουσα άμεσα. Όσον αφορά τον κανονισμό 2352/97, το Πρωτοδικείο παρατήρησε ότι ο κανονισμός αυτός περιέχει πλήρη ρύθμιση η οποία δεν αφήνει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως στις αρχές των κρατών μελών, καθόσον καθορίζει κατά τρόπο δεσμευτικό τον μηχανισμό αιτήσεως και εκδόσεως πιστοποιητικών εισαγωγής ρυζιού καταγωγής ΥΧΕ και εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να αναστείλει την έκδοσή τους σε περίπτωση υπερβάσεως μιας ποσοστώσεως που ο ίδιος καθορίζει και αισθητών διαταραχών της αγοράς.

Σε μία από τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η προμνησθείσα απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, *Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου*, οι προσφεύγουσες ζητούσαν την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία είχε απορριφθεί αίτηση αναθεωρήσεως μιας δασμολογικής ποσοστώσεως. Δεδομένου ότι επρόκειτο για απόφαση αρνητικού χαρακτήρα, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι η άρνηση αποτελεί πράξη δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, εφόσον η πράξη την οποία το όργανο αρνείται να εκδώσει θα μπορούσε να προσβληθεί βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης. Εν προκειμένω, επειδή η αρνητική απόφαση της Επιτροπής αφορούσε την έκδοση κανονισμού, το Πρωτοδικείο εξέτασε αν ο

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 2494/97 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1997, για την έκδοση πιστοποιητικών εισαγωγής ρυζιού που υπάγεται στον κωδικό ΣΟ 1006 καταγωγής υπερποντίων χωρών και εδαφών, στο πλαίσιο των ειδικών μέτρων που καθιερώθηκαν από τον κανονισμό (ΕΚ) 2352/97 (ΕΕ L 343, σ. 17).

⁷ Απόφαση 91/482/ΕΟΚ, της 25ης Ιουλίου 1991, σχετικά με σύνδεση των ΥΧΕ με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΕ L 263, σ. 1).

κανονισμός αυτός θα αφορούσε τις προσφεύγουσες άμεσα και ατομικά. Για να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή, το Πρωτοδικείο παρατήρησε ότι οι προσφεύγουσες, ως κύριοι εισαγωγείς του προϊόντος το οποίο αφορούσε η δασμολογική ποσόστωση, θίγονταν από την άρνηση της Επιτροπής λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως που τις εξατομίκευε σε σχέση με κάθε άλλον επιχειρηματία που δρούσε εντός της ίδιας αγοράς.

Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, το Πρωτοδικείο εξέτασε αυτεπαγγέλτως το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως που είχε ασκηθεί κατά αποφάσεως με την οποία κρίθηκαν παράνομες και ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά ορισμένες κρατικές ενισχύσεις και διατάχθηκε η ανάκτησή τους (απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, *CETM κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η Ισπανική Συνομοσπονδία Μεταφοράς Εμπορευμάτων (CETM), στο μέτρο που προασπίζει τα συμφέροντα εκείνων των μελών της που εισέπραξαν τις εν λόγω ενισχύσεις και υποχρεούνται να τις επιστρέψουν δυνάμει της προσβαλλομένης αποφάσεως, μπορούσε να ζητήσει παραδεκτώς την ακύρωση της αποφάσεως αυτής μόνο κατά το μέτρο που αφορούσε τις επιχειρήσεις που είναι μέλη της CETM και διενεργούν οδικές μεταφορές εμπορευμάτων ως κύρια δραστηριότητα.

Στον τομέα της άμυνας κατά του ντάμπινγκ, το Πρωτοδικείο κλήθηκε να εξετάσει ενστάσεις απαραδέκτου αντλούμενες από την έλλειψη νομιμοποίησης σε διάφορες υποθέσεις που είχαν ως αντικείμενο την ακύρωση κανονισμών. Αναλόγως της περιπτώσεως, οι ενστάσεις αυτές είτε απορρίφθηκαν (αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2000, T-7/99, *Medici Grimm κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 2000, σ. II-2671, και της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, T-80/97, *Starway κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή) είτε έγιναν δεκτές (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, T-74/97 και T-75/97, *Büchel & Co. Fahrzeugteilefabrik κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

A.2. Έλεγχος της νομιμότητας

1. Κανόνες ανταγωνισμού εφαρμοζόμενοι στις επιχειρήσεις

Η νομολογία στον τομέα των κανόνων ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις εμπλουτίστηκε αποκλειστικώς με αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν των κανόνων της Συνθήκης ΕΚ. Μόνο με την απόφαση της 15ης Μαρτίου 2000 στις υποθέσεις «Τσιμέντο» (στο εξής: απόφαση «Τσιμέντο»)⁸ περατώθηκαν 41 υποθέσεις. Τα νομολογιακά ζητήματα που τίγονται με την απόφαση «Τσιμέντο» είναι πολυποίκιλα και μόνον ορισμένα από αυτά εκτίθενται στο πλαίσιο της παρούσας εκθέσεως πεπραγμένων.

Τα διδάγματα που αντλούνται από τη νομολογία του 2000 αφορούν πολύ διαφορετικά ζητήματα: το πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, τις απαγορευόμενες από το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ) συμπράξεις, τις απαγορευόμενες από το άρθρο 86 της Συνθήκης καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσεως, τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας, την εξέταση των σχετικών με τα δύο αυτά άρθρα καταγγελιών και τον καθορισμό των επιβλητέων κυρώσεων.

1.1. Πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού

α) Έννοια της επιχειρήσεως ή της ενώσεως επιχειρήσεων

Κατά το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού, η έννοια της επιχειρήσεως, όπως αυτή ορίστηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 23ης Απριλίου 1991, C-41/90, *Höfner και Elser* (Συλλογή 1991, σ. I-1979), καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική

⁸

Απόφαση της 15ης Μαρτίου 2000 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Συλλογή 2000, σ. II-491. Τα ονόματα των διαδικιών περιλαμβάνονται σε πίνακα που παρατίθεται στο τέλος του παρόντος κειμένου.

δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο της χρηματοδοτήσεώς του. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι αποτελεί οικονομική δραστηριότητα κάθε δραστηριότητα συνιστάμενη στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών εντός μιας δεδομένης αγοράς.

Στηριζόμενο στην πάγια αυτή νομολογία, το Πρωτοδικείο έκρινε, με την απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, T-513/93, *CNSD κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. II-1807), ότι η δραστηριότητα των εκτελωνιστών είναι οικονομική δραστηριότητα και ότι οι εκτελωνιστές πρέπει να θεωρούνται επιχειρήσεις υπό την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επαγγελματική οργάνωση στην οποία μετέχουν οι εκπρόσωποι του κλάδου (το CNSD) πρέπει να θεωρηθεί ένωση επιχειρήσεων υπό την έννοια του άρθρου αυτού, η εφαρμογή του οποίου δεν εμποδίζεται από το γεγονός ότι ο φορέας αυτός είναι δημοσίου δικαίου.

Στην υπόθεση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι, ενόψει της εθνικής νομοθεσίας, τα μέλη του CNSD δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες και δεν υποχρεούνται να καθορίζουν τους πίνακες αμοιβών λαμβάνοντας υπόψη, πέραν των συμφερόντων των επιχειρήσεων ή των ενώσεων επιχειρήσεων του τομέα που τους έχουν ορίσει, και το γενικό συμφέρον, καθώς και τα συμφέροντα των επιχειρήσεων των άλλων τομέων ή των χρηστών των εν λόγω υπηρεσιών. Εξ αυτού συνήγαγε ότι οι αποφάσεις με τις οποίες ο οργανισμός αυτός καθορίζει τον πίνακα αμοιβών των επαγγελματικών υπηρεσιών πρέπει να θεωρούνται όχι ως κρατικές αποφάσεις μέσω των οποίων ο οργανισμός αυτός ασκεί δημόσιες λειτουργίες, αλλά ως αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Η απόφαση «*Τσιμέντο*» επικυρώνει την προσέγγιση που προέκρινε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφασή της και σύμφωνα με την οποία δεν είναι απαραίτητο οι επαγγελματικές ενώσεις να έχουν ίδια εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα προκειμένου να τύχουν της εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πράγματι, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης έχει εφαρμογή στις ενώσεις

κατά το μέτρο που η δραστηριότητά τους ή η δραστηριότητα των επιχειρήσεων που μετέχουν σ' αυτές σκοπεί στην παραγωγή αποτελεσμάτων τα οποία επιδιώκει να καταστείλει το άρθρο αυτό.

Τέλος, με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, T-128/98, *Aéroports de Paris κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ στον τομέα του ανταγωνισμού είναι εφαρμοστέες στις δραστηριότητες ενός οργανισμού των οποίων μόνον ένα μέρος μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα δημοσίας αρχής. Συνεπώς, το γεγονός ότι η *Aéroports de Paris* είναι δημόσιος οργανισμός που υπάγεται στο Υπουργείο Πολιτικής Αεροπορίας και διασφαλίζει τη διαχείριση εγκαταστάσεων που αποτελούν δημόσια περιουσία δεν αποκλείει καθαυτό τη δυνατότητα να θεωρηθεί επιχείρηση. Το Πρωτοδικείο, αφού διέκρινε μεταξύ των αμιγώς διοικητικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διαχείρισεως και εκμεταλλεύσεως των παρισινών αερολιμένων στις οποίες επιβάλλονται εμπορικά τέλη, το ύψος των οποίων κυμαίνεται αναλόγως του πραγματοποιούμενου κύκλου εργασιών, έκρινε ότι οι τελευταίες αυτές δραστηριότητες αποτελούσαν υπηρεσίες συνιστώσες τη δραστηριότητα μιας επιχείρησης. Συγκεκριμένα, η δραστηριότητα διαχείρισεως των αερολιμενικών υποδομών, η οποία επιτρέπει στην *Aéroports de Paris* να καθορίζει τον τρόπο και τους όρους ασκήσεως της δραστηριότητας των φορέων παροχής υπηρεσιών εδάφους και να εισπράττει, ως αντιπαροχή, τα εμπορικά τέλη, δεν μπορεί να θεωρηθεί δραστηριότητα αστυνομέσεως, αλλά δραστηριότητα οικονομικής φύσεως.

β) *Κρατικά μέτρα και συμπεριφορά των επιχειρήσεων*

Το 1993, το CNSD άσκησε ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο πίνακας αμοιβών για τις επαγγελματικές υπηρεσίες των εκτελωνιστών, τον οποίο είχε θεσπίσει το CNSD, συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Προτού αποφανθεί το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή άσκησε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ), με αίτημα να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία είχε παραβεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 5 της

Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 10 ΕΚ) και 85 της Συνθήκης. Το Πρωτοδικείο ανέστειλε, συνεπώς, την ενώπιόν του διαδικασία εν αναμονή της αποφάσεως του Δικαστηρίου, η οποία εκδόθηκε στις 18 Ιουνίου 1998. Με την απόφασή του στην υπόθεση C-35/96, *Επιτροπή κατά Ιταλίας* (Συλλογή 1998, σ. I-3851), το Δικαστήριο έκρινε ότι «η Ιταλική Δημοκρατία, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ νόμο ο οποίος επιβάλλει στο [CNSD], παρέχοντάς του την αντίστοιχη εξουσία, τη λήψη αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων αντίθετης προς το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ, συνισταμένης στον καθορισμό υποχρεωτικού πίνακα αμοιβών για τους εκτελωνιστές, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 5 και 85 της ίδιας Συνθήκης». Με την προμνησθείσα απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, *CNSD κατά Επιτροπής*, περατώθηκε η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.

Το ουσιώδες ζήτημα, το οποίο δεν απετέλεσε αντικείμενη ειδικής αναλύσεως στην απόφαση του Δικαστηρίου, ήταν το κατά πόσον το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης είχε εφαρμοστεί εσφαλμένως με την απόφαση της Επιτροπής, υπό την έννοια ότι, ελλείψει αυτοτελούς συμπεριφοράς εκ μέρους του CNSD και των μελών του, η θέσπιση του πίνακα αμοιβών δεν συνιστούσε απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων υπό την έννοια του προμνησθέντος άρθρου. Το Πρωτοδικείο, υπενθυμίζοντας εκ προοιμίου ότι το άρθρο 85 της Συνθήκης μπορεί να εφαρμοστεί αν αποδεικνύεται ότι η εθνική νομοθεσία αφήνει να υπάρχει δυνατότητα ανταγωνισμού δυναμένου να εμποδιστεί, περιοριστεί ή στρεβλωθεί από αυτοτελείς συμπεριφορές των επιχειρήσεων, έκρινε ότι μια εθνική νομοθεσία η οποία επιβάλλει στο CNSD να θεσπίσει ενιαίο και δεσμευτικό πίνακα αμοιβών συνεπαγόταν σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού και καθιστούσε δυσχερή την εκ μέρους των εκτελωνιστών άσκηση πραγματικού ανταγωνισμού όσον αφορά τις τιμές. Ωστόσο, δεν εμπόδιζε, αυτή καθαυτήν, την ύπαρξη ορισμένου ανταγωνισμού, δυναμένου να εμποδισθεί, περιοριστεί ή στρεβλωθεί από αυτοτελείς συμπεριφορές των εκτελωνιστών, στο μέτρο που δεν προέβλεπε καθορισμένα επίπεδα ή όρια τιμών τα οποία θα έπρεπε αναγκαστικά να λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση του πίνακα αμοιβών ούτε καθόριζε τα κριτήρια βάσει των οποίων η εν λόγω επαγγελματική οργάνωση έπρεπε να καταρτίσει τον εν λόγω πίνακα αμοιβών. Εφόσον ο εν λόγω οργανισμός είχε περιθώριο χειρισμών για την εκπλήρωση

των υποχρεώσεων που του επέβαλλε η προαναφερθείσα νομοθεσία, βάσει του οποίου θα μπορούσε και έπρεπε να ενεργήσει κατά τρόπο που να μην περιορίζει τον υφιστάμενο ανταγωνισμό, τα περιοριστικά του ανταγωνισμού αποτελέσματα που απέρρεαν από την κατάρτιση του πίνακα αμοιβών μπορούσαν να οφείλονται στη συμπεριφορά του.

γ) *Τομεακά καθεστώτα*

Στην προμνησθείσα απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, *Aéroports de Paris κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έλαβε θέση επί του κατά πόσον η Επιτροπή είχε ορθώς εφαρμόσει τον κανονισμό 17⁹ στις δραστηριότητες της Aéroports de Paris. Η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η Επιτροπή έπρεπε να εφαρμόσει τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3975/87¹⁰, ο οποίος, με δύο άλλους κανονισμούς, αντικατέστησε τον κανονισμό 141¹¹. Κατά το Πρωτοδικείο, η βούληση του νομοθέτη να περιορίσει την εξαίρεση από την εφαρμογή του κανονισμού 17 στις δραστηριότητες που αφορούν άμεσα την κατά κυριολεξία παροχή υπηρεσιών μεταφορών, όπως αυτή εκφράζεται στον κανονισμό 141, εξακολουθεί να υφίσταται στον κανονισμό 3975/87, οπότε ο κανονισμός αυτός, ο οποίος έχει ειδικό χαρακτήρα, εφαρμόζεται αποκλειστικά στις δραστηριότητες που αφορούν άμεσα την παροχή υπηρεσιών αεροπορικών μεταφορών. Εν προκειμένω, εφόσον η προσφεύγουσα δεν ήταν επιχείρηση παροχής υπηρεσιών αεροπορικών μεταφορών, η Επιτροπή ορθώς εφάρμοσε τον κανονισμό 17.

⁹ Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 36).

¹⁰ Κανονισμός (ΕΟΚ) 3975/87 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 1987, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών (ΕΕ L 374, σ. 1).

¹¹ Κανονισμός 141 του Συμβουλίου, περί μη εφαρμογής του κανονισμού 17 του Συμβουλίου στον τομέα των μεταφορών (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 30).

1.2. Οι απαγορευόμενες από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ συμπράξεις

— Η απόφαση «Τσιμέντο»

Στις 30 Νοεμβρίου 1994, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση με αποδέκτριες 42 επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, με την οποία διαπίστωσε την ύπαρξη μιας σειράς συμφωνιών και πρακτικών για την κατανομή των αγορών του γκρίζου (κοινού) τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου στην Ευρώπη. Κατά την Επιτροπή, οι συμπράξεις αυτές συνιστούσαν ενιαία παράβαση, στην οποία είχαν συμμετάσχει οι εν λόγω 42 αποδέκτριες και της οποίας η έναρξη τοποθετήθηκε τον Ιανουάριο του 1983. Κατά την Επιτροπή, τον μήνα αυτόν, οι εκπρόσωποι των ευρωπαϊών παραγωγών τσιμέντου, μελών του Cembureau (της επαγγελματικής ενώσεως των ευρωπαϊών παραγωγών τσιμέντου) είχαν συναντηθεί και συνάψει συμφωνία με αντικείμενο τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών, σύμφωνα με την οποία απαγορευόταν κάθε εξαγωγή τσιμέντου εντός της Ευρώπης ικανή να αποσταθεροποιήσει τις γειτονικές αγορές. Η ύπαρξη της συμφωνίας αυτής, της λεγομένης «συμφωνίας Cembureau», καθώς και η συμμετοχή, στη συμφωνία αυτή, όλων αποδεκτριών της αποφάσεως επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, κατά παράβαση της απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, διαπιστώνονται με το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως. Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η συμφωνία Cembureau χαρακτηρίζεται ως ενιαία και διαρκής, καθόσον εφαρμόστηκε στο πλαίσιο διμερών ή πολυμερών συμπράξεων. Η ύπαρξη των συμπράξεων αυτών καθώς και η συμμετοχή των διαφόρων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων σ' αυτήν διαπιστώνονται με τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως¹². Αντιθέτως, η ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως

¹²

Η προσβαλλόμενη απόφαση κάνει λόγο για την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ του Cembureau και των μελών του με αντικείμενο την ανταλλαγή πληροφοριών για τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Αναφέρεται επίσης στην ύπαρξη ιδιαίτερων διαμεθοριακών συμπράξεων, που αφορούσαν, αντιστοίχως, τις γαλλοϊταλικές σχέσεις, τις ισπανοπορτογαλικές σχέσεις και τις γαλλογερμανικές σχέσεις. Η απόφαση επισημαίνει τη συνεννόηση που έλαβε χώρα μεταξύ διαφόρων ευρωπαίων

ήταν αβέβαιη. Στις αποδέκτριες της αποφάσεως επιβλήθηκαν πρόστιμα συνολικού ύψους περίπου 250 εκατομμυρίων ευρώ.

Ενώπιον του Πρωτοδικείου, όλες οι προσφεύγουσες αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους στη συμφωνία που αναφέρεται στο άρθρο 1 της αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο έκρινε, καταρχάς, μετά από εξέταση των εγγράφων που μνημονεύονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και ότι είχε πράγματι υπάρξει σύμπραξη μεταξύ όλων των προσφευγουσών επιχειρήσεων με αντικείμενο τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο παρέσχε ορισμένες διευκρινίσεις όσον αφορά το επίπεδο της απαιτούμενης αποδείξεως ώστε να θεωρηθεί αποδεδειγμένη η συμμετοχή μιας επιχείρησης στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι μια επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, εφόσον μετέσχε, έστω και χωρίς να διαδραματίσει ενεργό ρόλο, σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις στη διάρκεια των οποίων εκδηλώθηκε ή επιβεβαιώθηκε σύμπτωση βουλήσεων επί της καταρχήν εφαρμογής συμπεριφορών θιγουσών τον ανταγωνισμό και, με την παρουσία της, συναίνεσε ή, τουλάχιστον, έδωσε την εντύπωση στους λοιπούς συμμετέχοντες ότι συναινεί στο περιεχόμενο της θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας που συνήφθη και επικυρώθηκε στη διάρκεια αυτών των συνεδριάσεων, πρέπει να θεωρείται ότι μετέσχε στην εν λόγω συμφωνία, εκτός αν αποδείξει ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από την παράνομη συνεννόηση ή ότι

παραγωγών σε αντίδραση προς τις εισαγωγές ελληνικού τσιμέντου και clinker στα κράτη μέλη της Κοινότητας στα μέσα της δεκαετίας του '80, συνεννόηση η οποία είχε οδηγήσει στη δημιουργία της λεγομένης ομάδας European Task Force, τη σύσταση κοινής εταιρίας αγοράς και πώλησεως, την υιοθέτηση μέτρων άμυνας της ιταλικής αγοράς και τη θέσπιση μέτρων για την αγορά των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που απειλούσαν τη σταθερότητα της αγοράς. Η απόφαση προσάπτει, τέλος, σε πολλές επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων ότι συμμετέσχαν σε εναρμονισμένες πρακτικές αντιβαίνουσες στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, στο πλαίσιο δύο επιτροπών συσταθεισών από τον επαγγελματικό κλάδο με σκοπό τη συζήτηση των προβλημάτων που αφορούν τις εξαγωγές, ήτοι της European Cement Export Committee και της European Export Policy Committee.

πληροφόρησε τους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευε να μετάσχει στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας εντελώς διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους. Ελλείπει μιας τέτοιας αποδείξεως περί αποστασιοποίησώς της, το γεγονός ότι αυτή η επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων δεν συμμορφώνεται προς τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων αυτών ουδόλως μειώνει την πλήρη ευθύνη της για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη.

Κρίθηκε, εξάλλου, ότι καμία αρχή του κοινοτικού δικαίου δεν κωλύει την Επιτροπή να στηριχθεί σε ένα και μόνον έγγραφο για να καταλήξει στην ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, υπό την προϋπόθεση ότι η αποδεικτική αξία του εγγράφου αυτού είναι αναμφίβολη και ότι το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει από μόνο του με βεβαιότητα την ύπαρξη της ως άνω παραβάσεως. Συναφώς, για την εκτίμηση της αποδεικτικής αξίας ενός εγγράφου πρέπει προπάντων να ελέγχεται η ακρίβεια της περιεχόμενης σ' αυτό πληροφορίας. Πρέπει επομένως να λαμβάνεται υπόψη η προέλευση του εγγράφου, οι περιστάσεις υπό τις οποίες καταρτίστηκε, ο αποδέκτης του και αν, σύμφωνα με το περιεχόμενό του, το έγγραφο φαίνεται λογικό και αξιόπιστο.

Εξετάζοντας κατά πόσον αποδεικνύεται η ύπαρξη των συμπράξεων που μνημονεύονται στο άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι το γεγονός και μόνον ότι ένας παραγωγός κράτους μέλους γνώριζε ότι, με τις αγορές που πραγματοποιούσαν από αυτόν άλλοι ευρωπαίοι παραγωγοί, οι δεύτεροι αποσκοπούσαν στην παύση ή, τουλάχιστον, στη μείωση των αμέσων πωλήσεών του στις ευρωπαϊκές αγορές δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι ο παραγωγός αυτός μετέσχε σε συμπράξεις αντιβαίνουσες στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η γνώση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υποδηλώνει συμπεριφορά συνιστώσα παράβαση, παρά μόνον αν αποδειχθεί ότι συνοδεύεται από προσχώρηση του παραγωγού αυτού στον σκοπό που επιδίωκαν οι ευρωπαίοι παραγωγοί με τις ως άνω αγοραπωλησίες. Δεδομένου ότι ο εν λόγω σκοπός στρέφεται προφανώς κατά των συμφερόντων του εν λόγω παραγωγού, μόνον η απόδειξη δεσμεύσεως του παραγωγού αυτού να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις του στις ευρωπαϊκές αγορές, ως αντάλλαγμα για τις εν λόγω αγοραπωλησίες,

θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συνιστά εκ μέρους του προσχώρηση στον σκοπό αυτό.

Σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, η συμφωνία Cembureau αποτελείται από «το σύνολο των διακανονισμών που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο της Cembureau και των διμερών ή/και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών». Για να απαντήσει στις αιτιάσεις των προσφευγουσών, το Πρωτοδικείο εξέτασε κατά πόσον η διαπιστωθείσα παράβαση μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ενιαία και διαρκής συμφωνία. Προτού απαντήσει καταφατικώς, παρατήρησε, καταρχάς, ότι ορισμένες ενέργειες που μνημονεύονται στις ουσιαστικές διατάξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως επιδίωκαν τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία Cembureau και ότι, συνεπώς, μπορούσαν να θεωρηθούν συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που αναφέρει το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως. Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο παρατήρησε ότι διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις μπορούν να θεωρηθούν συστατικά στοιχεία μιας ενιαίας συμφωνίας θίγουσας τον ανταγωνισμό μόνον αν αποδειχθεί ότι εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο με το οποίο επιδιώκεται κοινός στόχος. Εκτιμώντας, ωστόσο, ότι απλώς και μόνον η ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ τέτοιων συμπράξεων και μιας συμφωνίας θίγουσας τον ανταγωνισμό δεν αρκεί για να προσαφθεί σε μια επιχείρηση μετέχουσα στις εν λόγω συμπράξεις η συμμετοχή της στη συμφωνία αυτή, το Πρωτοδικείο εξέτασε, στη συνέχεια, κατά πόσον οι προσφεύγουσες γνώριζαν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, κατά το Πρωτοδικείο, μόνον αν η επιχείρηση, όταν μετέσχε στις συμπράξεις αυτές, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι, διά της συμμετοχής της αυτής, εντασσόταν σε μια ενιαία συμφωνία, μπορεί η συμμετοχή της στις εν λόγω συμπράξεις να αποτελέσει έκφραση της προσχωρήσεώς της στη συμφωνία αυτή.

Περατώνοντας την ανάλυση των αποδεικτικών στοιχείων που μνημονεύονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η συμμετοχή ορισμένων επιχειρήσεων στην ενιαία συμφωνία δεν είχε επαρκώς αποδειχθεί κατά νόμον από την Επιτροπή (ήτοι των επιχειρήσεων Buzzi, Castle, Cedest, ENCI, Τιτάν, Ηρακλής, Nordciment, Alsen-Breitenburg και Rugby). Όσον αφορά τις λοιπές αποδέκτριες της αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η διάρκεια

της συμμετοχής τους στην παράβαση ήταν βραχύτερη από εκείνη που είχε δεχθεί η Επιτροπή. Συναφώς, έλαβε δεόντως υπόψη το σύστημα αποδείξεως της παραβάσεως το οποίο είχε προκριθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση και σύμφωνα με το οποίο, αφενός, η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας συνιστούσε απόδειξη περί της προσχωρήσεώς της στην εν λόγω συμφωνία και, αφετέρου, η Επιτροπή επέλεξε να στηριχθεί αποκλειστικώς σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις προκειμένου να αποδείξει τη συμφωνία και τα μέτρα εφαρμογής της καθώς και τη συμμετοχή κάθε επιχειρήσεως σ' αυτά. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορούσε, ελλείπει τέτοιων εγγράφων αποδείξεων, να θεωρήσει ότι συνεχίζεται η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως στη συμφωνία μετά την τελευταία αποδεδειγμένη συμμετοχή της σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

Μεταξύ όλων των εκτιμήσεων του Πρωτοδικείου, εφιστάται η προσοχή στις σκέψεις του σχετικά με την έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει την ύπαρξη επαφών χαρακτηριζομένων από αμοιβαιότητα. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται οσάκις η εκ μέρους ενός ανταγωνιστή αποκάλυψη σε άλλον ανταγωνιστή των μελλοντικών του προθέσεων ή της μελλοντικής του συμπεριφοράς στην αγορά ζητήθηκε ή, τουλάχιστον, έγινε δεκτή από τον δεύτερο. Αυτό συμβαίνει όταν η συζήτηση στο πλαίσιο της οποίας ένας επιχειρηματίας ενημερώνεται από τον ανταγωνιστή του για τις μελλοντικές προθέσεις του ή τη μελλοντική συμπεριφορά του προκλήθηκε από τον επιχειρηματία αυτόν, από δε τα πρακτικά της συζητήσεως αυτής προκύπτει ότι ο επιχειρηματίας αυτός δεν εξέφρασε κάποια επιφύλαξη ή αντίρρηση όταν ο ανταγωνιστής του του γνωστοποίησε τις προθέσεις του. Η στάση του επιχειρηματία αυτού κατά τη συζήτηση δεν επιτρέπει, υπό τις συνθήκες αυτές, να θεωρηθεί ότι ο ρόλος του ήταν ο εντελώς παθητικός ρόλος του αποδέκτη των πληροφοριών τις οποίες ο ανταγωνιστής του αποφάσισε μονομερώς να του γνωστοποιήσει, χωρίς ο ίδιος να του ζητήσει οτιδήποτε.

— Οι λοιπές αποφάσεις

Η διάκριση μεταξύ, αφενός, της πράγματι μονομερούς συμπεριφοράς ενός κατασκευαστή την οποία ακολουθεί στο πλαίσιο των συμβατικών σχέσεων του με τους διανομείς του και, αφετέρου, μιας μόνο φαινομενικώς μονομερούς συμπεριφοράς διευκρινίστηκε με τις αποφάσεις της 6ης Ιουλίου 2000, T-62/98, *Volkswagen κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-338/00 P)], και της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-41/96, *Bayer κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στις υποθέσεις C-2/01 P και C-3/01 P)].

Με την απόφαση *Volkswagen κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο απέρριψε μερικώς την προσφυγή ακυρώσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως της Επιτροπής περί επιβολής προστίμου ύψους 102 εκατομμυρίων ευρώ στον όμιλο Volkswagen λόγω παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Το Πρωτοδικείο επικύρωσε, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, την απόφαση αυτή και μείωσε το πρόστιμο στα 90 εκατομμύρια ευρώ, ιδίως διότι η Επιτροπή δεν είχε αποδείξει τη διάπραξη της παραβάσεως καθ' όλο το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στην απόφασή της. Με την απόφασή της, η Επιτροπή προσήπτε στη Volkswagen ότι είχε συνάψει με τους Ιταλούς αντιπροσώπους του δικτύου διανομής της συμφωνίες περί απαγορεύσεως ή περιορισμού των πωλήσεων, εντός της Ιταλίας, οχημάτων Volkswagen και Audi προς τελικούς καταναλωτές από άλλα κράτη μέλη καθώς και σε αντιπροσώπους του δικτύου της εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Μεταξύ των μέσων που είχε χρησιμοποιήσει η Volkswagen προκειμένου να εμποδίσει ή να περιορίσει τις παράλληλες αυτές εισαγωγές από την Ιταλία περιλαμβανόταν και ένα σύστημα ποσοστώσεων κατά τον εφοδιασμό των Ιταλών αντιπροσώπων και ένα σύστημα προμοδοτήσεων που αποθάρρυνε τους αντιπροσώπους αυτούς να πωλούν σε μη Ιταλούς πελάτες. Κατ' ουσίαν, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη των μέτρων αυτών, έκρινε δε ότι τα μέτρα αυτά ήταν όντως ικανά να στεγανοποιήσουν την αγορά ορισμένων προϊόντων μεταξύ κρατών μελών και να καταστήσουν έτσι δυσχερέστερη την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκει η Συνθήκη.

Στο πλαίσιο της υποθέσεως αυτής, το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στη νομολογία του, έκρινε ότι η πρόσκληση την οποία απευθύνει ένας κατασκευαστής αυτοκινήτων στους συμβεβλημένους διανομείς του δεν συνιστά μονομερή ενέργεια εκφεύγουσα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αλλά συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου αυτού, όταν εντάσσεται σε ένα πλέγμα διαρκών εμπορικών σχέσεων διεπομένων από προϋφιστάμενη γενική συμφωνία. Πρόσθεσε ότι το άρθρο αυτό δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να θεωρηθεί ότι δεν τυγχάνει εφαρμογής, εφόσον οι συμβαλλόμενοι σε μια σύμβαση επιλεκτικής διανομής συμπεριφέρονται κατά τρόπο αποβλέποντα στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών. Πράγματι, το ίδιο το πνεύμα του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85¹³ είναι ότι εξαιρεί την απαλλαγή που προβλέπει από τον όρο ότι διασφαλίζεται, με τη δυνατότητα παράλληλων εισαγωγών, ότι δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει από την αποκλειστική διανομή επιφυλάσσεται στους καταναλωτές.

Αντιθέτως, με την προμνησθείσα απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, *Bayer κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής της 10ης Ιανουαρίου 1996 με την οποία διαπιστώθηκε η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ της Bayer και του Γάλλου και του Ισπανού χονδρεμπόρου της για την απαγόρευση των εξαγωγών του φαρμάκου «Adalat» (ή «Adalate») προς το Ηνωμένο Βασίλειο και επιβλήθηκε στη Bayer πρόστιμο ύψους τριών εκατομμυρίων ευρώ.

Απαρχή της υποθέσεως αποτέλεσε η διαπίστωση ότι η τιμή του φαρμάκου Adalat στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν σαφώς υψηλότερη από εκείνη που είχαν καθορίσει οι ισπανικές και οι γαλλικές υγειονομικές αρχές. Το γεγονός αυτό οδήγησε τους χονδρεμπόρους που ήταν εγκατεστημένοι στην Ισπανία και στη Γαλλία να πραγματοποιήσουν εξαγωγές του φαρμάκου αυτού προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι

¹³

Κανονισμός (ΕΟΚ) 123/85 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ, σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ L 15, σ. 16), τον οποίο αντικατέστησε, από 1ης Οκτωβρίου 1995, ο κανονισμός (ΕΚ) 1475/95 της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 1995 (ΕΕ L 145, σ. 25).

επιπτώσεις των παραλλήλων εισαγωγών στις πωλήσεις Adalat που πραγματοποιούσε η βρετανική θυγατρική εταιρία του ομίλου Bayer οδήγησαν τον όμιλο αυτόν να εκτελεί τις παραγγελίες των Ισπανών και Γάλλων χονδρεμπόρων μόνον μέχρι του ύψους των συνήθων αναγκών τους. Η Επιτροπή, στην οποία οι εν λόγω χονδρέμποροι υπέβαλαν καταγγελία, έκρινε ότι ο όμιλος Bayer είχε παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και του επέβαλε την ανάλογη κύρωση.

Κατά το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποδείξει την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ της Bayer και των Ισπανών και Γάλλων χονδρεμπόρων της. Συγκεκριμένα, αφού υπογράμμισε ότι δεν υπήρχε καμία έγγραφη άμεση απόδειξη της συνάψεως συμφωνίας μεταξύ των μερών, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι υπήρχε συναίνεση, ρητή ή σιωπηρή, των λοιπών μερών όσον αφορά τη στάση που υιοθέτησε ο παραγωγός, δεδομένου ότι η *de facto* συμπεριφορά των πρώτων ήταν σαφώς αντίθετη προς τη νέα πολιτική του δευτέρου. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορούσε να θεωρήσει ότι η συμπεριφορά της Bayer, την οποία υιοθέτησε στο πλαίσιο των συμβατικών της σχέσεων με τους διανομείς της, οδήγησε στην πραγματικότητα σε συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

1.3. Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως

Με απόφαση της 11ης Ιουνίου 1998, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η *Aéroports de Paris* παρέβη το άρθρο 86 της Συνθήκης χρησιμοποιώντας τη δεσπόζουσα θέση της προκειμένου να επιβάλει στους παρέχοντες ορισμένες υπηρεσίες εδάφους εμπορικά τέλη εισάγοντα διακρίσεις στους παρισινούς αερολιμένες Orly και Roissy-Charles-de Gaulle. Με την προμνησθείσα απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, *Aéroports de Paris κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως της Επιτροπής, αφού διαπίστωσε ότι ο ορισμός της αγοράς του προϊόντος και της γεωγραφικής αγοράς που είχε προκρίνει η Επιτροπή ήταν ορθός, ότι η *Aéroports de Paris* κατείχε όντως δεσπόζουσα θέση κατά το άρθρο 86 της Συνθήκης και ότι πράγματι ενήργησε κατά κατάχρηση της θέσεως αυτής.

1.4. Δικαιώματα άμυνας

α) Όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο

- Πρόσβαση των διωκομένων επιχειρήσεων στον φάκελο της Επιτροπής

Οι κανόνες που διέπουν την πρόσβαση στον φάκελο της έρευνας της Επιτροπής επιβεβαιώθηκαν και διευκρινίστηκαν με την απόφαση «Τοιμέντο». Ουσιαστικά, όλες οι αποδέκτριες της αποφάσεως της Επιτροπής τής προσήπταν ότι δεν τους είχε επιτρέψει επαρκή πρόσβαση στον φάκελο στη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

Το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τον κανόνα που απορρέει ιδίως από τη γενική αρχή της ισότητας των όπλων και σύμφωνα με τον οποίο η Επιτροπή, προκειμένου να επιτρέψει στους ενδιαφερομένους να αμυνθούν αποτελεσματικά, υποχρεούται να τους καταστήσει προσιτό ολόκληρο τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου στις λεγόμενες υποθέσεις «ανθρακικού νατρίου»¹⁴, έκρινε ότι, αν η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία, οφείλει να καταρτίσει ή να ζητήσει από τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων από τις οποίες προέρχονται τα έγγραφα αυτά να καταρτίσουν μη εμπιστευτικά κείμενα των εν λόγω εγγράφων. Αν η κατάρτιση μη εμπιστευτικών κειμένων όλων των εγγράφων αποδεικνύεται δυσχερής, η Επιτροπή οφείλει να διαβιβάσει στους ενδιαφερομένους έναν αρκούντως ακριβή κατάλογο των εγγράφων που δημιουργούν πρόβλημα, ώστε να παράσχει στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να καθορίσουν, έχοντας επίγνωση της καταστάσεως, αν τα

¹⁴

Αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 1995, T-30/91, *Solvay κατά Επιτροπής* Συλλογή 1995, σ. II-1775, και T-36/91, *ICI κατά Επιτροπής* Συλλογή 1995, σ. II-1847.

περιγραφόμενα έγγραφα μπορούν να είναι ουσιώδη για την άμυνά τους. Υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ένας κατάλογος που δεν περιείχε καμία περιγραφή του περιεχομένου των εγγράφων που είχαν καταχωρισθεί σ' αυτόν δεν ήταν αρκούντως σαφής.

Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε τις συνέπειες της μη προσήκουσας προσβάσεως στον φάκελο στη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας στον τομέα του ανταγωνισμού από πλευράς νομιμότητας της τελικής αποφάσεως, κρίνοντας ότι *η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί από μόνη της να έχει ως αποτέλεσμα την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως*. Πράγματι, η πρόσβαση στον φάκελο δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά σκοπεύει στην προστασία των δικαιωμάτων άμυνας. Το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και εξαρτάται από αυτή. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση μπορεί να ακυρωθεί μόνον αφού διαπιστωθεί ότι η μη προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο εμπόδισε τους διαδίκους να λάβουν γνώση εγγράφων που μπορούσαν να φανούν χρήσιμα για την άμυνά τους και αποτέλεσε έτσι προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς τους.

Οσάκις ένας προσφεύγων βάλλει, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως μιας τελικής αποφάσεως της Επιτροπής, κατά της αρνήσεως της Επιτροπής να ανακοινώσει ένα ή περισσότερα στοιχεία του φακέλου, είναι έργο του Πρωτοδικείου να ζητήσει να του κοινοποιηθούν τα στοιχεία αυτά και να τα εξετάσει, πράγμα το οποίο έπραξε το Πρωτοδικείο στις υποθέσεις αυτές, καθόσον ζήτησε από την Επιτροπή να του διαβιβάσει τον φάκελο προκειμένου να μπορέσουν οι διάδικοι να τον συμβουλευθούν στο σύνολό του. Χωρίς το Πρωτοδικείο να είναι σε θέση να υποκαταστήσει την Επιτροπή, η εξέταση αυτή πρέπει να αφορά κατ' αρχάς το ζήτημα αν τα έγγραφα στα οποία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία έχουν αντικειμενική σχέση με αιτίαση η οποία έγινε δεκτή εις βάρος του προσφεύγοντος τον οποίο αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Αν δεν υπάρχει τέτοια σχέση, τα εν λόγω έγγραφα δεν έχουν καμία χρησιμότητα για την άμυνα του προσφεύγοντος που τα επικαλείται. Αν, αντιθέτως, τα έγγραφα έχουν τέτοια σχέση, τότε πρέπει να εξεταστεί μήπως η μη γνωστοποίησή τους έθιξε την άμυνα του

διαδίκου αυτού κατά τη διοικητική διαδικασία. Συναφώς, θα πρέπει να εξεταστούν τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής και να εκτιμηθεί αν τα μη γνωστοποιηθέντα έγγραφα μπορούσαν να έχουν – από πλευράς των προβληθέντων από την Επιτροπή αποδεικτικών στοιχείων – σπουδαιότητα η οποία δεν έπρεπε να παραβλεφθεί. Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας διαφόρων προσφευγουσών, καθόσον, κατά την άποψή του, υπήρχε κάποια πιθανότητα – έστω και περιορισμένη – να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις αυτές είχαν τη δυνατότητα να επικαλεσθούν το έγγραφο κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας.

Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε επίσης ότι ως «επιβαρυντικό έγγραφο» έναντι επιχειρήσεως εμπλεκομένης σε διαδικασία στον τομέα του ανταγωνισμού νοείται το έγγραφο που χρησιμοποίησε η Επιτροπή προς στήριξη της διαπιστώσεως μιας παραβάσεως στην οποία μετέσχε η επιχείρηση αυτή. Συνεπώς, δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας το γεγονός απλώς και μόνον ότι η εν λόγω επιχείρηση δεν μπόρεσε να λάβει θέση κατά τη διοικητική διαδικασία επί εγγράφου χρησιμοποιηθέντος στην προσβαλλόμενη απόφαση. Η επιχείρηση αυτή χρειάζεται να αποδείξει ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε, στην εν λόγω απόφαση, ένα νέο αποδεικτικό στοιχείο για να διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως στην οποία μετέσχε η επιχείρηση αυτή.

Τέλος, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να επιτρέπει την πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία σε εσωτερικά έγγραφα. Εξάλλου, κατά τη διαδικασία ενώπιον του κοινοτικού δικαστή, τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής δεν γνωστοποιούνται στους προσφεύγοντες, εκτός αν το απαιτούν οι εξαιρετικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, βάσει σοβαρών ενδείξεων τις οποίες αυτοί οφείλουν να προσκομίσουν. Αυτός ο περιορισμός της προσβάσεως στα εσωτερικά έγγραφα δικαιολογείται από την ανάγκη διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας του οικείου οργάνου στον τομέα της πατάξεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης.

— Πρόσβαση των τρίτων στον φάκελο της Επιτροπής

Με την απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, T-65/96, *Kish Glass κατά Επιτροπής* [Συλλογή 2000, σ. II-1885 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-241/00 P)], καθώς και με την απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2000, T-5/97, *Industrie des poudres sphériques κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Πρωτοδικείο είχε την ευκαιρία να υπενθυμίσει ότι μια επιχείρηση η οποία έχει υποβάλει καταγγελία στην Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι διαθέτει δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες υπό τις οποίες μπορούν να ζητήσουν την πρόσβαση στον φάκελο αυτόν οι διωκόμενες επιχειρήσεις.

β) Όσον αφορά την ανακοίνωση των αιτιάσεων

Στις υποθέσεις «Τσιμέντο», οι προσφεύγουσες διαμαρτύρονταν για διάφορες προσβολές των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Πολλές από τις προσφεύγουσες, οι οποίες δεν ήταν παρούσες στη συνάντηση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ. ανωτέρω), υποστήριξαν ότι, με την απόφασή της, η Επιτροπή θεώρησε ότι είχαν εκπροσωπηθεί στη συνάντηση αυτή και, ως εκ τούτου, είχαν μετášχει στη σύμπραξη ήδη από τον χρόνο της συναντήσεως αυτής, ενώ αυτό το στοιχείο δεν αναφερόταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Το Πρωτοδικείο έκρινε πράγματι ότι η Επιτροπή όφειλε να ανακοινώσει την πρόθεσή της να θεωρήσει ως αφετηρία της παραβάσεως για όλες τις αποδέκτριες της μελλοντικής αποφάσεώς της τη συνάντηση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο καθόρισε, για κάθε επιχείρηση, τον χρόνο ενάρξεως της συμμετοχής της στην παράβαση χωρίς να λάβει υπόψη του το εν λόγω κριτήριο της εκπροσωπήσεως που είχε υιοθετήσει η Επιτροπή.

Διάφορες ενώσεις επιχειρήσεων υποστήριξαν επίσης ότι, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή δεν είχε αναγγείλει την πρόθεσή της να τους επιβάλει πρόστιμο. Επί του σημείου αυτού, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε δικαίωμα να επιβάλει πρόστιμο σε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων εφόσον δεν είχε προηγουμένως ενημερώσει την ενδιαφερομένη για τη σχετική πρόθεσή της με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η οποία πρέπει να παρέχει στην τελευταία τη δυνατότητα να αμυνθεί όχι μόνον κατά της διαπιστώσεως της παραβάσεως αλλά και κατά της επιβολής του

προστίμου. Δεδομένου ότι το επιχείρημα των διαφόρων ενώσεων επιχειρήσεων ήταν βάσιμο, τα πρόστιμα που είχαν επιβληθεί στις ενώσεις επιχειρήσεων ακυρώθηκαν.

1.5. Εξέταση των καταγγελιών από την Επιτροπή

Οι υποχρεώσεις που υπέχει η Επιτροπή όταν της υποβάλλεται καταγγελία δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού 17 προσδιορίστηκαν με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Διάφορες αποφάσεις συμβάλλουν στη διευκρίνιση του ορισμού των υποχρεώσεων της Επιτροπής και αναφέρονται στον έλεγχο που ασκείται επί των εκτιμήσεων της [απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2000, T-241/97, *Stork Amsterdam κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-309· προμνησθείσα απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, *Kish Glass κατά Επιτροπής*· αποφάσεις της 25ης Μαΐου 2000, T-77/95 RV, *Ufex κλπ κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2167· της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-154/98, *Asia Motor κλπ κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-1/01 P), και προμνησθείσα απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2000, *Industrie des poudres sphériques κατά Επιτροπής*]

— Στην απόφαση *Stork Amsterdam κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή, όταν κινεί εκ νέου διοικητική διαδικασία εξετάσεως καταγγελίας η οποία είχε τεθεί στο αρχείο, οφείλει να αιτιολογεί δεόντως τη μεταβολή της θέσεως που είχε λάβει με την απόφαση περί απορρίψεως της καταγγελίας, ιδίως αν η απόφαση να κινηθεί εκ νέου η διοικητική διαδικασία δεν βασίζεται στην ύπαρξη ή στη γνώση νέων πραγματικών ή νομικών στοιχείων που να δικαιολογούν την επανεξέταση της υποθέσεως. Η προσβληθείσα απόφαση ακυρώθηκε λόγω του ότι δεν είχε τηρηθεί η υποχρέωση αιτιολογήσεως.

— Στην προμνησθείσα απόφαση της 25ης Μαΐου 2000, *Ufex κλπ κατά Επιτροπής*, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της αναπομπής της υποθέσεως στο Πρωτοδικείο με απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 1999,

C-119/97 P, *Ufex κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1999, σ. I-1341) ¹⁵, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή δεν είχε τηρήσει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο της εξετάσεως της καταγγελίας που της είχε υποβληθεί από την προσφεύγουσα. Εν προκειμένω, η απόρριψη της καταγγελίας, η οποία βασίστηκε στην έλλειψη κοινοτικού συμφέροντος, αιτιολογήθηκε με την παύση των καταχρηστικών πρακτικών που καταγγέλλονταν. Όμως, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε μεν ότι η Επιτροπή μπορεί να απορρίψει καταγγελία λόγω του ότι δεν υπάρχει ικανό κοινοτικό συμφέρον για να προχωρήσει η εξέταση της υποθέσεως, έκρινε, ωστόσο, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου, ότι η Επιτροπή υποχρεούται να εκτιμά, με βάση όλα τα συλλεγόμενα πραγματικά και νομικά στοιχεία, τη σοβαρότητα και τη διάρκεια των προβαλλομένων παραβάσεων καθώς και την ενδεχόμενη εξακολούθηση των αποτελεσμάτων τους, και μάλιστα ακόμη και αν οι φερόμενες ως καταχρηστικές πρακτικές έπαυσαν από της υποβολής της καταγγελίας. Περαιτώνοντας την εξέταση της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή δεν είχε τηρήσει τις υποχρεώσεις της. Συνεπώς, ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

1.6. Καθορισμός του ύψους των προστίμων

Στην απόφαση «*Τσιμέντο*», το Πρωτοδικείο αποφάσισε να μειώσει αισθητά το ύψος των προστίμων που είχαν επιβληθεί στις επιχειρήσεις των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία είχε αποδειχθεί, στο μέτρο που τα πρόστιμα είχαν καθοριστεί βάσει της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως ¹⁶.

Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως της αποφάσεως περί επιβολής προστίμων

¹⁵

Με την τελευταία αυτή απόφαση, το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Ιανουαρίου 1997 στην υπόθεση T-77/95, *SFEI κλπ κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1997, σ. II-1).

¹⁶

Η περίπτωση αυτή, σε συνδυασμό με άλλες, οδήγησε στη μείωση του συνολικού ύψους των προστίμων από περίπου 250 εκατομμύρια ευρώ σε περίπου 110 εκατομμύρια ευρώ (βλ. σ. 153 της παρούσας εκθέσεως).

σε πλείονες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεως για παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού. Υπενθυμίζοντας ότι η υποχρέωση αυτή πρέπει ιδίως να εκτιμάται με γνώμονα το ότι η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει μεγάλου αριθμού στοιχείων, χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη, καθώς και ότι, κατά τον καθορισμό του ύψους κάθε προστίμου, η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως, το Πρωτοδικείο τόνισε για μία ακόμα φορά ότι ευκαίον είναι να μπορούν οι επιχειρήσεις — προκειμένου να καθορίζουν τη θέση τους με πλήρη επίγνωση — να γνωρίζουν λεπτομερώς, σύμφωνα με όποιο σύστημα κρίνει σκόπιμο η Επιτροπή, τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου που τους έχει επιβληθεί, χωρίς να είναι αναγκασμένες προς τούτο να ασκήσουν δικαστική προσφυγή κατά της αποφάσεως, ιδίως όταν η Επιτροπή χρησιμοποιεί λεπτομερείς μαθηματικούς τύπους για να υπολογίσει τα πρόστιμα. Πάντως, αυτές οι διευκρινίσεις, τις οποίες εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να ζητήσει από την Επιτροπή εφόσον το κρίνει αναγκαίο, δεν αποτελούν πρόσθετη και εκ των υστέρων παρεχόμενη αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά την αριθμητική έκφραση των κριτηρίων που διατυπώνονται στην προσβαλλομένη απόφαση, όταν αυτά είναι δυνατόν να προσδιοριστούν ποσοτικώς ¹⁷.

2. Κρατικές ενισχύσεις

Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί διαφόρων προσφυγών που ασκήθηκαν δυνάμει του άρθρου 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ ¹⁸ και του άρθρου 33 της Συνθήκης

¹⁷ Βλ., συναφώς, το μέρος της παρούσας εκθέσεως πεπραγμένων που αναφέρεται στη δραστηριότητα του Δικαστηρίου, καθόσον αναφέρεται στις αποφάσεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της ανααιρετικής διαδικασίας στις υποθέσεις «Χαρτόνι», σημείο 16.1, σ. 48 επ.

¹⁸ Απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, T-72/98, *Astilleros Zamacona κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-1683· προμνησθείσες αποφάσεις της 10ης Μαΐου 2000, *SIC κατά Επιτροπής* και της 13ης Ιουνίου 2000, *EPAC κατά Επιτροπής*· απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000, T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 έως T-607/97, T-1/98, T-3/98 έως T-6/98 και T-23/98, *Alzetta κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2319 (ανααιρεσιβληθείσα

ΕΚΑΧ¹⁹. Οι εκδοθείσες αποφάσεις διευκρινίζουν διάφορες πτυχές του ουσιαστικού δικαίου περί ενισχύσεων.

2.1. Έννοια της κρατικής ενισχύσεως

Διάφορες αποφάσεις έδωσαν την ευκαιρία στο Πρωτοδικείο να αποφανθεί, αφενός, επί των συστατικών στοιχείων της *εννοίας της κρατικής ενισχύσεως* και, αφετέρου, επί της διακρίσεως μεταξύ νέας και υφισταμένης ενισχύσεως.

α) *Συστατικά στοιχεία της εννοίας της κρατικής ενισχύσεως*

Κατά το κοινοτικό δίκαιο, ενίσχυση αποτελεί ένα πλεονέκτημα χορηγούμενο από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής. Τόσο το πλεονέκτημα όσο και ο ειδικός χαρακτήρας του κρατικού μέτρου αποτέλεσαν αντικείμενο εκτιμήσεως εκ μέρους του Πρωτοδικείου στη διάρκεια της εξεταζομένης περιόδου.

– Στην προμνησθείσα απόφαση της 13ης Ιουνίου 2000, *EPAC κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι η έννοια της ενισχύσεως δεν περιλαμβάνει μόνον τις θετικές παροχές, όπως είναι οι κατά κυριολεξία επιδοτήσεις, αλλά και τις παρεμβάσεις οι οποίες, ανεξαρτήτως μορφής, ελαφρύνουν τις επιβαρύνσεις που κανονικώς βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχειρήσεως και κατά συνέπεια, χωρίς να είναι επιδοτήσεις υπό τη στενή έννοια του όρου, είναι της ίδιας φύσεως ή έχουν τα ίδια αποτελέσματα. Για να εκτιμηθεί αν ένα

στην υπόθεση C-298/00 P)· προμνησθείσες αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 2000, *BP Chemicals κατά Επιτροπής* της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, *CEMT κατά Επιτροπής* και της 12ης Δεκεμβρίου 2000, *Alitalia κατά Επιτροπής*, καθώς και απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, T-613/97, *Ufex κλπ κατά Επιτροπής* η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

19

Διάταξη της 25ης Ιουλίου 2000, T-110/98, *RJB Mining κατά Επιτροπής* η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-371/00 P)· απόφαση της 29ης Ιουνίου 2000, T-234/95, *DSG κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2603 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-323/00 P).

κρατικό μέτρο συνιστά ενίσχυση, πρέπει να προσδιορίζεται εάν η ωφελούμενη επιχείρηση αντλεί οικονομικό όφελος το οποίο δεν θα είχε αποκομίσει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς.

Με την προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής κηρύσσουσας παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά την ενίσχυση που είχε χορηγήσει η Πορτογαλική Κυβέρνηση στην ΕΡΑC, η τελευταία υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή είχε παραβεί το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ), καθόσον είχε θεωρήσει ότι συνιστούσε κρατική ενίσχυση η εγγύηση που είχαν παράσχει υπέρ αυτής οι πορτογαλικές αρχές. Το Πρωτοδικείο εξέτασε, συνεπώς, αν, υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, η εγγύηση που χορήγησε η Πορτογαλία στην ΕΡΑC, ώστε να της καταστήσει δυνατή τη χορήγηση δανείου από τραπεζικούς οργανισμούς, θα είχε εξίσου χορηγηθεί από ιδιώτη επιχειρηματία, λαμβανομένου, ιδίως, υπόψη του κινδύνου να καταπέσει η εγγύηση στην περίπτωση μη εξοφλήσεως του χορηγηθέντος δανείου. Ενόψει ιδίως της πολύ κακής χρηματοοικονομικής καταστάσεως της ΕΡΑC, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, ένας ιδιώτης επιχειρηματίας δεν θα χορηγούσε στην ΕΡΑC την επίδικη εγγύηση.

— Προκειμένου να καθορίσει κατά πόσον η επιχείρηση που ωφελείται από μέτρο ληφθέν από κρατική αρχή θα μπορούσε να έχει επιτύχει τα ίδια οικονομικά πλεονεκτήματα εκ μέρους ενός ιδιώτη επενδυτή δρώντος υπό τις συνθήκες της αγοράς, η Επιτροπή έχει δικαίωμα να χρησιμοποιήσει το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή. Με το κριτήριο αυτό καθορίζεται κατά πόσον σε μια επιχείρηση χορηγήθηκε ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Χρησιμεύει επίσης για να καθοριστεί κατά πόσον ένα μέτρο κρατικής αρχής, που ενεργεί ως επιχειρηματίας ή μέσω επιχειρηματία, υπέρ ορισμένης επιχειρήσεως συνιστά κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο με την προμνησθείσα απόφαση *DSG κατά Επιτροπής*. Πράγματι, οι διευκρινίσεις του κοινοτικού δικαστή όσον αφορά τις έννοιες που περιέχονται στις περί κρατικών ενισχύσεων διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ ισχύουν και για την εφαρμογή των αντιστοίχων διατάξεων της

Συνθήκης ΕΚΑΧ, εφόσον δεν είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη αυτή. Έτσι, δικαιολογείται, στο μέτρο αυτό, αναφορά στη νομολογία που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚ για να κριθεί η νομιμότητα των αποφάσεων που αφορούν ενισχύσεις που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚΑΧ.

Επιληφθέν, στην υπόθεση αυτή, προσφυγής ακυρώσεως κατά αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία κρίθηκε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά ορισμένη κρατική ενίσχυση και διατάχθηκε η ανάκτησή της, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία η συμπεριφορά του ιδιώτη επενδυτή, προς τον οποίο πρέπει να συγκριθεί η συμπεριφορά του δημοσίου επενδυτή που επιδιώκει στόχους οικονομικής πολιτικής, δεν αντιστοιχεί κατ' ανάγκη προς τη συμπεριφορά του κοινού επενδυτή που τοποθετεί κεφάλαια χάριν αποδοτικότητας με μακροπρόθεσμη κατά το μάλλον ή ήττον προοπτική, πλην όμως οφείλει, τουλάχιστον, να ακολουθεί τη συμπεριφορά μιας ιδιωτικής εταιρίας holding ή ενός ιδιωτικού ομίλου επιχειρήσεων που επιδιώκουν μια διαρθρωτική πολιτική, γενική ή κλαδική, με γνώμονα προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας. Το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στη νομολογία αυτή, θεώρησε ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν είχε αποδείξει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε έκδηλη πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα είχε χορηγήσει τέτοια δάνεια όπως τα επίδικα ενόψει της χρηματοοικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως, της ανάγκης της επενδύσεως και της καταστάσεως της αγοράς των οικείων προϊόντων.

— Η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τη νέα κεφαλαιοποίηση της Alitalia ακυρώθηκε (προμνησθείσα απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, *Alitalia κατά Επιτροπής*) λόγω ελλείψεως αιτιολογίας και προδήλων σφαλμάτων εκτιμήσεως. Στην υπόθεση αυτή, το Πρωτοδικείο κλήθηκε να εκτιμήσει κατά πόσον η Επιτροπή είχε ορθώς θεωρήσει ότι η εισφορά κεφαλαίου ύψους 2 750 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών εκ μέρους του IRI συνιστούσε κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Συναφώς, το Πρωτοδικείο απέρριψε, καταρχάς, το επιχείρημα της προσφεύγουσας σύμφωνα με το οποίο η επένδυση αυτή πληρούσε στο

κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή καθόσον στο κεφάλαιό της συμμετείχαν ιδιώτες επενδυτές. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι εισφορά κεφαλαίων από δημόσιους πόρους πληροί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή και δεν συνεπάγεται τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως, μεταξύ άλλων, αν η εισφορά αυτή γίνεται συγχρόνως με σημαντική εισφορά κεφαλαίου εκ μέρους του ιδιώτη επενδυτή που πραγματοποιείται υπό παρόμοιους όρους, πράγμα το οποίο δεν συνέβαινε στην περίπτωση αυτή.

Δεύτερον, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή δεν είχε αιτιολογήσει επαρκώς κατά νόμον την εφαρμογή του συντελεστή 30 % ως ελαχίστου ποσοστού που θα απαιτούσε ένας επενδυτής ενεργών σύμφωνα με τους νόμους της αγοράς για να προβεί στην επίδικη εισφορά κεφαλαίου. Το ελάχιστο αυτό ποσοστό αποδόσεως που ελήφθη υπόψη για επένδυση εκ μέρους των δημοσίων αρχών σε αεροπορική εταιρία είχε εφαρμοστεί από την Επιτροπή στην απόφασή της που αφορούσε την εταιρία Iberia. Όμως, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα είχε ζητήσει από την Επιτροπή στη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας να διακριθεί η περίπτωσή της από εκείνη της Iberia είχε ουσιώδη χαρακτήρα στην απόδειξη του ότι η επένδυση του IRI πληρούσε το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή και επέβαλλε στην Επιτροπή την υποχρέωση να απαντήσει στο επιχείρημα αυτό με την προσβαλλόμενη απόφαση. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε με την προσβαλλόμενη απόφαση γιατί θεωρούσε αναγκαίο να εφαρμόσει στην επένδυση του IRI το ίδιο ελάχιστο ποσοστό του 30 % που είχε δεχθεί με την απόφαση Iberia, διαπιστώθηκε έλλειψη αιτιολογίας επί του σημείου αυτού.

Τρίτον, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν επανεκτίμησε το ελάχιστο ποσοστό και το εσωτερικό ποσοστό με βάση την τελευταία εκδοχή του σχεδίου αναδιαρθρώσεως της προσφεύγουσας, πράγμα το οποίο όφειλε να πράξει προκειμένου να είναι σε θέση να εκτιμήσει ορθά αν η επένδυση του IRI πληρούσε το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή.

— Το στοιχείο της ειδικότητας ενός κρατικού μέτρου, ήτοι του επιλεκτικού του χαρακτήρα, υπομνήσθηκε από το Πρωτοδικείο με την απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2000 στην υπόθεση T-55/99, *CETM κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Για να θεωρηθεί δεδομένος ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου, πρέπει να εξετάζεται αν το εν λόγω μέτρο συνεπάγεται πλεονεκτήματα αποκλειστικώς υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων τομέων δραστηριότητας. Επιληφθέν, στην υπόθεση CETM, προσφυγής ακυρώσεως μιας αποφάσεως της Επιτροπής σχετικής με το ισπανικό καθεστώς ενισχύσεων για την αγορά επαγγελματικών οχημάτων, στο μέτρο που με την απόφαση αυτή κηρύχθηκαν ορισμένες ενισχύσεις παράνομες και ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, το Πρωτοδικείο εξέτασε τον ειδικό χαρακτήρα του μέτρου. Παρατήρησε, στο πλαίσιο αυτό, ότι το γεγονός ότι η ενίσχυση δεν αφορά έναν ή περισσότερους εκ των προτέρων εξατομικευμένους δικαιούχους, αλλά υπόκειται σε σειρά αντικειμενικών κριτηρίων κατ' εφαρμογήν των οποίων μπορεί να χορηγηθεί, στο πλαίσιο προκαθορισμένου συνολικού προϋπολογισμού, δεν αρκεί για να τεθεί υπό αμφισβήτηση ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου και, κατ' επέκταση, ο χαρακτηρισμός του ως κρατικής ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Εν προκειμένω, ένα μέτρο που σκοπεύει να ωφελήσει, και πράγματι ωφέλησε, μεταξύ των χρηστών επαγγελματικών οχημάτων, μόνον τα φυσικά πρόσωπα, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τους οργανισμούς τοπικής ή περιφερειακής δημόσιας διοικήσεως και τους τοπικούς φορείς παροχής δημοσίων υπηρεσιών (εξαιρουμένων των λοιπών χρηστών αυτού του είδους οχημάτων, όπως οι μεγάλες επιχειρήσεις) θεωρήθηκε επιλεκτικό και, συνεπώς, ειδικό υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

β) Διάκριση μεταξύ νέας και υφισταμένης ενισχύσεως

Με νόμους της περιφέρειας Friuli-Venezia Giulia (Ιταλία), θεσπίστηκαν το 1981 και το 1985 καθεστώτα οικονομικών ενισχύσεων προς τις τοπικές επιχειρήσεις οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων. Τα καθεστώτα αυτά δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή. Με απόφαση που εξέδωσε το 1997, η Επιτροπή έκρινε ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούσαν διεθνείς οδικές μεταφορές και εκείνες που είχαν χορηγηθεί, από 1ης Ιουλίου 1990, στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούσαν αποκλειστικά τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές μεταφορές και διέταξε την επιστροφή τους.

Με την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησαν, οι μεταφορείς υποστήριξαν μεταξύ άλλων ότι οι ενισχύσεις προς τις τοπικές, περιφερειακές και εθνικές μεταφορές έπρεπε να θεωρηθούν ως ήδη υπάρχουσες ενισχύσεις, καθόσον προβλέπονταν από νόμους προγενέστερους του ανοίγματος του οικείου τομέα στον ανταγωνισμό και, συνεπώς, δεν υπάγονταν στην υποχρέωση κοινοποιήσεως. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο χρειάστηκε να αποφανθεί επί του αν οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο καθεστώτος ενισχύσεων που θεσπίζεται πριν από την ελευθέρωση της αγοράς πρέπει να θεωρούνται, από την ημερομηνία της ελευθερώσεως αυτής, ως νέες ενισχύσεις ή ως ήδη υφιστάμενες ενισχύσεις.

Με την προμνησθείσα απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000, *Alzetta κ.λπ. κατά Επιτροπής*²⁰, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι υφιστάμενες ενισχύσεις αποτελούν όχι μόνον οι ενισχύσεις που θεσπίστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης ή της προσχωρήσεως του ενδιαφερομένου κράτους μέλους στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και εκείνες που εφαρμόστηκαν νομοτύπως υπό τις προβλεπόμενες στο άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης προϋποθέσεις, αλλά και εκείνες που έχουν θεσπιστεί σε μια αγορά αρχικά κλειστή στον ανταγωνισμό. Πράγματι, κατά τον χρόνο της θεσπίσεώς του, το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, το οποίο ισχύει αποκλειστικά στους τομείς που είναι ανοικτοί στον ανταγωνισμό, λαμβανομένων υπόψη των όρων που διατυπώνονται στο κείμενο αυτό, σχετικά με τον επηρεασμό των μεταξύ των κρατών μελών εμπορικών συναλλαγών και τις επιπτώσεις επί του ανταγωνισμού. Η ελευθέρωση αυτή, που δεν μπορεί να καταλογιστεί στις αρμόδιες αρχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ουσιώδης τροποποίηση του καθεστώτος ενισχύσεων υποκείμενη στην υποχρέωση κοινοποιήσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 3, της

20

Η περιφέρεια Friuli-Venezia Giulia επίσης άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή κατά της προσφυγής αυτής απορρίφθηκε με απόφαση της 15ης Ιουνίου 1999, T-288/97, *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia* (Συλλογή 1999, σ. II-1871). Η διαδικασία στην υπόθεση αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη.

Συνθήκης. Αντιθέτως, η ελευθέρωση αυτή καθορίζει τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις σε ορισμένους ιδιαίτερους κλάδους όπως αυτός των μεταφορών, που αρχικά ήταν κλειστός στον ανταγωνισμό.

Εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο κλάδος των διεθνών οδικών μεταφορών εμπορευμάτων άνοιξε στον ανταγωνισμό από το 1969, τα καθεστάτα ενισχύσεων που θεσπίστηκαν το 1981 και το 1985 έπρεπε να θεωρηθούν ως νέα συστήματα ενισχύσεων υποκείμενα, ως τοιαύτα, στην υποχρέωση κοινοποιήσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

Αντιθέτως, στο μέτρο που η αγορά του καμποτάζ ελευθερώθηκε μόλις από 1ης Ιουλίου 1990, τα καθεστάτα ενισχύσεων που θεσπίστηκαν το 1981 και το 1985 έπρεπε να θεωρηθούν ως υφιστάμενα και όχι ως νέα καθεστάτα ενισχύσεων, οπότε, κατά το Πρωτοδικείο, οι ενισχύσεις που καταβλήθηκαν σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν αποκλειστικά τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές μεταφορές δεν μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο, ενδεχομένως, παρά μόνον μιας αποφάσεως περί ασυμβίβαστου που παράγει αποτελέσματα για το μέλλον. Συγκεκριμένα, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 93, παράγραφοι 1 και 2, της Συνθήκης και σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας δικαίου, στο πλαίσιο του αδιάλειπτου ελέγχου της των υφισταμένων ενισχύσεων, η Επιτροπή είναι αποκλειστικά αρμόδια να επιβάλει την κατάργηση ή την τροποποίηση των ενισχύσεων αυτών εντός της προθεσμίας που αυτή τάσσει. Συνεπώς, οι ενισχύσεις αυτές μπορούσαν να χορηγούνται νομοτύπως ενόσω η Επιτροπή δεν είχε διαπιστώσει το ασυμβίβαστό τους.

Συνεπώς, η προσβληθείσα απόφαση ακυρώθηκε στον βαθμό που κήρυξε παράνομες τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από 1ης Ιουλίου 1990 στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν αποκλειστικά τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές μεταφορές, και επέβαλλε την επιστροφή τους.

2.2. Παρεκκλίσεις από την αρχή της απαγορεύσεως των ενισχύσεων

— Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις από την απαγόρευση των ενισχύσεων που προβλέπει το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, επισημαίνεται η απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, T-72/98, *Astilleros Zamacoa κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. II-1683). Με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έλεγξε τη νομιμότητα μιας αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διαπιστώθηκε ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρεκκλίσεως από την απαγόρευση των ενισχύσεων λειτουργίας στον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας — παρέκκλιση προβλεπόμενη από την οδηγία 90/684/ΕΟΚ²¹ — δεν πληρούνταν. Στο πλαίσιο της ασκήσεως του ελέγχου αυτού, το οποίο το οδήγησε να απορρίψει την προσφυγή, το Πρωτοδικείο έλαβε υπόψη τον σκοπό, το όλο πλαίσιο και το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα παρακάμψεως της αρχής της προοδευτικής μειώσεως του επιπέδου της ενισχύσεως στην περίπτωση που τα σκάφη δεν ναυπηγούνται εντός προθεσμίας τριών ετών, κατέληξε δε στο συμπέρασμα ότι η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά.

Εξάλλου, με την προμνησθείσα απόφαση της 13ης Ιουνίου 2000, *EPAC κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε νομική πλάνη θεωρώντας ότι τα κριτήρια των ενισχύσεων για τη διάσωση επιχειρήσεων που περιέχονταν στις «κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων» (ΕΕ 1994, C 368, σ. 12) δεν πληρούνταν και ότι, επομένως, η κρατική εγγύηση υπέρ της EPAC δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως ενίσχυση διασώσεως συμβατή με την κοινή αγορά.

— Με την προμνησθείσα απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2000, *BP Chemicals κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο ακύρωσε μερικώς μια απόφαση της Επιτροπής, εκδοθείσα χωρίς κίνηση της τυπικής

²¹

Οδηγία 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27).

διαδικασίας εξετάσεως, με την οποία επιτράπηκε στις γαλλικές αρχές να χορηγήσουν ενισχύσεις στα βιοκαύσιμα συνιστάμενες στην απαλλαγή, μεταξύ άλλων, της βιοαιθανόλης από τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως. Η οδηγία 92/81/ΕΟΚ²² επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν μερικές απαλλαγές ή μειώσεις του συντελεστή του ειδικού φόρου, εντός της επικράτειάς τους, για πρότυπα σχέδια για την τεχνολογική ανάπτυξη λιγότερο ρυπαντικών προϊόντων. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων αφορούσε πραγματικά ένα πρότυπο σχέδιο υπό την έννοια της οδηγίας αυτής. Κατέληξε, συνεπώς, στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή παρέβη την οδηγία 92/81 και υπερέβη τις εξουσίες που της απονέμει το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

Η απόφαση αυτή έδωσε στο Πρωτοδικείο την ευκαιρία να διευκρινίσει το περιθώριο εκτιμήσεως το οποίο θεμιτώς σκοπεύει η Επιτροπή να αφήσει στα κράτη μέλη για την εφαρμογή της εννοίας των «πρότυπων σχεδίων για την τεχνολογική ανάπτυξη λιγότερο ρυπαντικών προϊόντων», στην οποία αναφέρεται το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/81, και να διακρίνει τη διακριτική ευχέρεια που απονέμει στην Επιτροπή το άρθρο 93 της Συνθήκης προκειμένου να καθορίζει σε ποιο μέτρο οι κρατικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης. Πράγματι, ενώ η εξουσία την οποία απονέμει στην Επιτροπή το άρθρο 93 της Συνθήκης προϋποθέτει ότι το κοινοτικό αυτό όργανο πρέπει να προβαίνει σε διακριτικές εκτιμήσεις σχετικές με περίπλοκες οικονομικές και κοινωνικές καταστάσεις, οι οποίες πρέπει να υποβάλλονται σε περιορισμένο μόνο δικαστικό έλεγχο, αντιθέτως, η εκτίμηση της εφαρμογής της επίδικης διατάξεως της οδηγίας 92/81 πρέπει να πραγματοποιείται εντός του πλαισίου της ευλογοφανούς ερμηνείας των ασαφών και αορίστων νομικών εννοιών που περιέχει η οδηγία αυτή, εκτίμηση η οποία εμπίπτει, εν τέλει, στην αρμοδιότητα του κοινοτικού δικαστή. Κατά συνέπεια, απόκειται τόσο στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως ενός κοινοποιηθέντος καθεστώτος ενισχύσεων, όσο και

22

Οδηγία 92/81/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1992, για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στα πετρελαιοειδή (ΕΕ L 316, σ. 12).

στον αρμόδιο κοινοτικό δικαστή, ο οποίος επιλαμβάνεται προσφυγής ακυρώσεως, να μεριμνούν για την τήρηση των ορίων που είναι εγγενή σε κάθε εντασσόμενη στο νοηματικό της πλαίσιο και εύλογη ερμηνεία των εννοιών που περιέχει η κοινοτική νομοθεσία.

2.3. Εξέταση των καταγγελιών από την Επιτροπή

— Με την προμνησθείσα απόφαση της 10ης Μαΐου 2000, *SIC κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής που αφορούσε μέτρα υπέρ του φορέα εκμεταλλεύσεως των καναλιών της δημόσιας πορτογαλικής τηλεοράσεως, της RTP (Radiotelevisão Portuguesa). Η χρηματοδότηση του φορέα αυτού εξασφαλιζόταν όχι μόνο από έσοδα προερχόμενα από τις προβαλλόμενες από τα κανάλια αυτά διαφημίσεις, αλλά και από κρατικές επιδοτήσεις χορηγούμενες ετησίως λόγω των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που υπέχει ο φορέας αυτός.

Η διαδικασία κινήθηκε από εμπορική εταιρία, την SIC (Sociedade Independente de Comunicação), η οποία εκμεταλλεύεται από το 1992 ένα από τα κύρια ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια στην Πορτογαλία. Η εταιρία αυτή, της οποίας η χρηματοδότηση εξασφαλίζεται αποκλειστικά από τη διαφήμιση, υπέβαλε δύο φορές (το 1993 και το 1996) καταγγελίες στην Επιτροπή, διαμαρτυρόμενη για τις επιδοτήσεις που χορηγούνται στην RTP καθώς και για άλλα μέτρα που είχαν ληφθεί υπέρ του φορέα αυτού, θεωρώντας ότι επρόκειτο για κρατικές ενισχύσεις οι οποίες νόθευαν τον ανταγωνισμό. Υποστήριξε ότι τα μέτρα αυτά έπρεπε, ως εκ τούτου, να είχαν προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή και να είχαν εγκριθεί από αυτήν.

Με την προσβαλλόμενη απόφαση, την οποία εξέδωσε τον Νοέμβριο του 1996, η Επιτροπή κατέληξε ότι τα μέτρα που κατήγγειλε η SIC με την πρώτη καταγγελία της το 1993 δεν συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις κατά το κοινοτικό δίκαιο. Αυτόν ακριβώς τον χαρακτηρισμό των μέτρων και, ειδικότερα, την παράλειψη κινήσεως της τυπικής διαδικασίας εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης αμφισβήτησε η προσφεύγουσα ενώπιον του Πρωτοδικείου. Υπενθυμίζεται ότι μόνο στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η οποία σκοπεύει να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να

ενημερωθεί πλήρως επί του συνόλου των δεδομένων της υποθέσεως, προβλέπει η Συνθήκη υποχρέωση της Επιτροπής να ζητήσει από τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο, αφού διαπίστωσε ότι η Επιτροπή, κατά το πέρας της προκαταρκτικής φάσεως της διαδικασίας, είχε λάβει ευνοϊκή απόφαση σχετικά με τα μέτρα που κατήγγειλε η SIC, εξέτασε κατά πόσον οι εκτιμήσεις στις οποίες είχε στηριχθεί η Επιτροπή παρουσίαζαν σημαντικές δυσκολίες δικαιολογούσες την κίνηση της τυπικής διαδικασίας εξετάσεως.

Όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που κατέβαλλε ετησίως το Πορτογαλικό Δημόσιο στην RTP, το Πρωτοδικείο παρατήρησε ότι, σύμφωνα με την ίδια την απόφαση της Επιτροπής, οι επιχορηγήσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα τον προσπορισμό οικονομικού πλεονεκτήματος στον αποδέκτη τους, πράγμα που αποτελεί καθοριστικό κριτήριο της εννοίας της ενισχύσεως. Όσον αφορά την πιθανή επίδραση του πλεονεκτήματος αυτού στους όρους του ανταγωνισμού, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι η RTP ήταν δημόσιος φορέας ο οποίος ήταν παρών στην αγορά της διαφημίσεως και, επομένως, ανταγωνιζόταν άμεσα τις λοιπές επιχειρήσεις τηλεόψιας. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η εκτίμηση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία δεν επρόκειτο για κρατικές ενισχύσεις μπορούσε, τουλάχιστον, να δημιουργήσει σοβαρές δυσκολίες απαιτούσες την κίνηση της τυπικής διαδικασίας.

Το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, ακόμα και αν τα μέτρα εμφανίζονταν ως αποσκοπούντα στην αντιστάθμιση των επιπλέον δαπανών που οφείλονταν στην αποστολή παροχής δημόσιας υπηρεσίας που έχει αναλάβει η RTP, το στοιχείο αυτό δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως. Η Επιτροπή μπορεί απλώς να το λάβει υπόψη της για να επιτρέψει τις ενισχύσεις, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι ειδικές διατάξεις της Συνθήκης.

Όσον αφορά τα λοιπά καταγγελλθέντα μέτρα (φορολογικές απαλλαγές, ευκολίες πληρωμής, εξόφληση σε δόσεις ενός χρέους της RTP προς τον πορτογαλικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισεως, καθώς και

απαλλαγή από τους συναφείς τόκους υπερημερίας), το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, η Επιτροπή αντιμετώπισε και ως προς τα μέτρα αυτά σημαντικές δυσκολίες εκτιμήσεως κατά το πέρας της προκαταρκτικής εξετάσεως.

Εξάλλου, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η διάρκεια της προκαταρκτικής εξετάσεως, η οποία διήρκεσε περίπου τρία έτη, υπερέβη κατά πολύ τον χρόνο που συνήθως απαιτεί μια πρώτη εξέταση. Η διαπίστωση αυτή, συνδυαζόμενη με τις άλλες διαπιστώσεις στην υπόθεση αυτή, επιβεβαίωσε την ύπαρξη σοβαρών δυσκολιών εκτιμήσεως που επέβαλλαν την κίνηση της δεύτερης φάσεως της διαδικασίας εξετάσεως, ώστε να δοθεί στους τρίτους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

— Με την απόφασή της όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορήγησε η Γαλλία στην SFMI-Chronopost, την οποία εξέδωσε κατά το πέρας της τυπικής διαδικασίας εξετάσεως, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η υλικοτεχνική και εμπορική υποστήριξη που παρείχε η La Poste, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στη θυγατρική της εταιρία SFMI-Chronopost δεν συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της τελευταίας. Οι προσφεύγουσες, ανταγωνίστριες της SFMI-Chronopost εταιρίες παροχής υπηρεσιών ταχείας επιδόσεως αλληλογραφίας, κατήγγειλαν την υποστήριξη αυτή με καταγγελία που υπέβαλαν στην Επιτροπή. Με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, T-613/97, *Ufex κλπ κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Πρωτοδικείο δέχθηκε την προσφυγή τους και ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής. Το Πρωτοδικείο έκρινε, συγκεκριμένα, ότι η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει κατά πόσον το πλήρες κόστος που κατέβαλλε η SFMI-Chronopost στη La Poste για την παροχή της υλικοτεχνικής και εμπορικής υποστηρίξεως κάλυπτε όλους τους παράγοντες τους οποίους μια επιχείρηση, ενεργώντας υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, όφειλε να λάβει υπόψη κατά τον καθορισμό της αμοιβής για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή, εφόσον είχε παραλείψει να ενεργήσει τον έλεγχο αυτόν, είχε στηρίξει την απόφασή της σε εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 92 της Συνθήκης.

Οι λοιποί ισχυρισμοί των προσφευγουσών απορρίφθηκαν, ιδίως ο ισχυρισμός περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας. Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι οι ενδιαφερόμενοι κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης έχουν μόνον το δικαίωμα να μετέχουν στη διοικητική διαδικασία σε βαθμό επαρκή λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της συγκεκριμένης περιπτώσεως και ότι, επομένως, η Επιτροπή δεν έχει την υποχρέωση να διαβιβάζει στους ενδιαφερόμενους τις παρατηρήσεις ή τις πληροφορίες που λαμβάνει εκ μέρους του κράτους μέλους το οποίο αφορά η διαδικασία.

2.4. Όσον αφορά την υποχρέωση ανακτήσεως της ενισχύσεως

Διάφορες υποθέσεις επέτρεψαν στο Πρωτοδικείο να διευκρινίσει τη νομολογία σύμφωνα με την οποία οι αποδέκτριες μιας ενισχύσεως επιχειρήσεις δεν μπορούν, καταρχήν, να έχουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τη νομιμότητα της ενισχύσεως παρά μόνον αν αυτή έχει χορηγηθεί κατά τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 93 της Συνθήκης.

Όσον αφορά το κατά πόσον οι αποδέκτες μιας παράνομης ενισχύσεως έχουν τη δυνατότητα να επικαλεστούν εξαιρετικές περιστάσεις που θα μπορούσαν να θεμελιώσουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στη νομιμότητα της ενισχύσεως, προκειμένου να εναντιωθούν στην επιστροφή της, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, ακόμα και αν η προσφεύγουσα είχε επικαλεσθεί τέτοιες περιστάσεις, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, στο οποίο έχει ίσως φθάσει η υπόθεση, να εκτιμήσει τις εν λόγω περιστάσεις (προμνησθείσα απόφαση της 13ης Ιουνίου 2000, *EPAC κατά Επιτροπής*). Ως προς το ίδιο αυτό ζήτημα, το Πρωτοδικείο έκρινε πάντως, με τις μεταγενέστερες προμνησθείσες αποφάσεις *Alzetta κ.λπ. κατά Επιτροπής* και *CETM κατά Επιτροπής*, ότι οι περιστάσεις αυτές δεν συνέτρεχαν, διευκρινίζοντας, στην απόφαση *CETM κατά Επιτροπής*, ότι η εκτίμηση αυτή έγινε ανεξάρτητα από το αν οι δικαιούχοι μιας παράνομης ενισχύσεως μπορούν βασίμως να επικαλεστούν τέτοιες περιστάσεις ενώπιον του κοινοτικού δικαστή.

Με την τελευταία αυτή απόφαση, το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι η συνολική διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας εξέτασεως των

κρατικών μέτρων, η οποία εκτιμήθηκε διακρινομένης της διάρκειας της προκαταρκτικής διαδικασίας εξετάσεως (περίπου ένα έτος) από τη διάρκεια της τυπικής διαδικασίας (περίπου δύο έτη), δεν είχε εξαιρετικό χαρακτήρα ώστε να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στις επιχειρήσεις όσον αφορά τη νομιμότητα των ενισχύσεων που τους είχαν χορηγηθεί.

3. Μέτρα εμπορικής άμυνας

Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί διαφόρων πτυχών της νομοθεσίας για την άμυνα κατά του ντάμπινγκ (προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, *BEUC κατά Επιτροπής* απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, T-51/96, *Miwon κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 2000, σ. II-1841· προμνησθείσες αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2000, *Medici Grimm κατά Συμβουλίου*, και της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, *Starway κατά Συμβουλίου*, καθώς και απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-87/98, *International Potash Company κατά Συμβουλίου*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή).

Δύο κανονισμοί του Συμβουλίου ακυρώθηκαν μερικώς (αποφάσεις *Medici Grimm κατά Συμβουλίου* και *Starway κατά Συμβουλίου*).

Με προσφυγή που άσκησε η εταιρία Medici Grimm, ζητήθηκε από το Πρωτοδικείο να εκτιμήσει τη νομιμότητα κανονισμού του Συμβουλίου ο οποίος είχε εκδοθεί κατά το πέρας της ενδιάμεσης επανεξετάσεως μέτρων αντιντάμπινγκ και τροποποίησε κανονισμό περί επιβολής οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ επί των εισαγωγών σακιδίων χεριού καταγωγής Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (στο εξής: αρχικός κανονισμός). Η προσφεύγουσα, ως προς την οποία ο προσβαλλόμενος κανονισμός διαπίστωνε ότι δεν υπήρχε ντάμπινγκ όσον αφορά τις συναλλαγές της με την εγκατεστημένη στο Χονγκ Κονγκ εταιρία Lucci Creation κατά την προ της θεσπίσεως του αρχικού κανονισμού περίοδο έρευνας, υποστήριξε ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός ήταν παράνομος καθόσον το Συμβούλιο δεν είχε προβλέψει την επιστροφή των δασμών αντιντάμπινγκ τους οποίους είχε καταβάλει προ της εκδόσεως του κανονισμού. Το Πρωτοδικείο τη δικαίωσε.

Πράγματι, η διαδικασία επανεξετάσεως που είχε κινήσει η Επιτροπή είχε ως σκοπό να επιτρέψει σε επιχειρήσεις που δεν είχαν μετάσχει στη διαδικασία αντιντάμπινγκ να τύχουν ατομικής μεταχειρίσεως βάσει των τιμών εξαγωγής που εφάρμοζαν. Προς τούτο, ελήφθη υπόψη η ίδια περίοδος έρευνας που αφορούσε και η αρχική έρευνα. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, οσάκις τα κοινοτικά όργανα διαπιστώνουν ότι ελλείπει κάποιο από τα στοιχεία στα οποία στηρίχθηκαν οι οριστικοί δασμοί αντιντάμπινγκ, δεν μπορεί πλέον να θεωρείται ότι οι προβλεπόμενες στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) 384/96²³ προϋποθέσεις συνέτρεχαν κατά την έκδοση του αρχικού κανονισμού και ότι ήταν συνεπώς αναγκαία τα μέτρα εμπορικής άμυνας. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα κοινοτικά όργανα είναι υποχρεωμένα να αντλήσουν όλες τις συνέπειες από την επιλογή της περιόδου έρευνας για την εν λόγω επανεξέταση και, εφόσον αυτά διαπιστώνουν ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει χρησιμοποιήσει πρακτικές ντάμπινγκ κατά την εν λόγω περίοδο, είναι υποχρεωμένα να προσδώσουν αναδρομική ισχύ στη διαπίστωση αυτή. Η μη αποδοχή της απόψεως αυτής θα συνεπαγόταν τον αδικαιολόγητο πλουτισμό της Κοινότητας εις βάρος του προσφεύγοντος.

Η υπόθεση *Starway κατά Συμβουλίου* έθετε, μεταξύ άλλων, το ζήτημα του κατά πόσον, στο πλαίσιο έρευνας σχετικά με την καταστρατήγηση των μέτρων αντιντάμπινγκ, τα κοινοτικά όργανα μπορούν να ζητούν από τους εισαγωγείς, για λόγους εύρυθμης λειτουργίας της διοικήσεως, την προσκόμιση πιστοποιητικών καταγωγής ως αποδεικτικών της ακρίβειας των τελωνειακών διασαφήσεών τους, ώστε να διασφαλιστεί η επίτευξη του σκοπού του άρθρου 13 του κανονισμού 384/96, δηλαδή η αντιμετώπιση κάθε πρακτικής καταστρατηγήσεως. Η απάντηση είναι, καταρχήν, καταφατική. Πάντως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα κοινοτικά όργανα δεν μπορούν, χωρίς να παραβούν τη διάταξη αυτή, να απαιτούν πιστοποιητικά καταγωγής και να αποκλείουν κάθε άλλο αποδεικτικό μέσο, όταν γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν ότι ορισμένοι από τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες

²³

Κανονισμός (ΕΚ) 384/96 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΕ 1996, L 56, σ. 1).

τελούν σε αδυναμία προσκομίσεως των πιστοποιητικών αυτών και ότι δεν φέρουν ευθύνη για την αδυναμία τους αυτή. Πράγματι, η μη αποδοχή άλλων αποδεικτικών στοιχείων ισοδυναμεί με στέρηση του αμυνομένου από το δικαίωμα προσκομίσεως απαλλακτικών εγγράφων. Συνεπώς, τα κοινοτικά όργανα, που παρέλειψαν να εξετάσουν προσεκτικά και αμερόληπτα τα έγγραφα που τους είχαν διαβιβάσει, δεν μπορούσαν εγκύρως να απορρίψουν τα έγγραφα αυτά ως σεφερούμενα a priori αποδεικτικής ισχύος.

Επίσης, ακυρώθηκε λόγω εσφαλμένης ερμηνείας του κανονισμού 384/96 μια απόφαση της Επιτροπής με την οποία δεν θεωρήθηκε μια ένωση, το Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), ως ενδιαφερόμενο μέρος υπό την έννοια του κανονισμού αυτού στο πλαίσιο διαδικασίας αντιντάμπινγκ διότι η διαδικασία αυτή αφορούσε προϊόν το οποίο δεν πωλείται συνήθως στο λιανεμπόριο (προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, *BEUC κατά Επιτροπής*).

Το Πρωτοδικείο έκρινε, καταρχάς, ότι η Επιτροπή βασίμως ερμήνευσε τις διατάξεις του κανονισμού 384/96 με γνώμονα τον κώδικα αντιντάμπινγκ της ΓΣΔΕ του 1994. Θεώρησε, ωστόσο, ότι από τα άρθρα 6, παράγραφος 11, και 12, του κώδικα αντιντάμπινγκ δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί να ερμηνεύει τον κανονισμό 384/96 κατά τρόπον ώστε το δικαίωμα μιας οργανώσεως καταναλωτών να θεωρηθεί ενδιαφερόμενο μέρος να ισχύει μόνο στις διαδικασίες αντιντάμπινγκ που αφορούν προϊόντα τα οποία πωλούνται συνήθως στο λιανεμπόριο.

Το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι η Επιτροπή δεν μπορεί βασίμως να αποκλείει αυτόματα τις οργανώσεις καταναλωτών από τον κύκλο των ενδιαφερομένων μερών, υπό την έννοια των άρθρων 5, παράγραφος 10, 6, παράγραφος 7, και 21 του κανονισμού 384/96, κατ' εφαρμογήν ενός γενικού κριτηρίου όπως είναι η διάκριση μεταξύ των προϊόντων τα οποία πωλούνται στο λιανεμπόριο και των λοιπών προϊόντων, χωρίς να παρέχει στις οργανώσεις αυτές τη δυνατότητα να αποδείξουν το συμφέρον που έχουν σε σχέση με τα συγκεκριμένα προϊόντα.

4. Σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα

Η εφαρμογή της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σχετικά με τη σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ) με την Κοινότητα, η οποία αναθεωρήθηκε ενδιάμεσως με την απόφαση 97/803, αποτέλεσε το αντικείμενο πολυαρίθμων υποθέσεων ενώπιον του Πρωτοδικείου, οι οποίες αφορούσαν τόσο το κύρος της αποφάσεως περί ενδιάμεσης αναθεωρήσεως όσο και τα μέτρα διασφάλισης που έλαβε η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 109 της αποφάσεως 91/482 στον τομέα της εισαγωγής ρυζιού και ζάχαρης.

Σε υπόθεση που περατώθηκε το 2000 (προμνησθείσα απόφαση *Nederlandse Antillen κατά Επιτροπής*), το Πρωτοδικείο δέχθηκε προσφυγή που είχαν ασκήσει οι Ολλανδικές Αντίλλες με αίτημα την ακύρωση ενός κανονισμού της Επιτροπής για τη θέσπιση ειδικών μέτρων για την εισαγωγή ρυζιού που προέρχεται από ΥΧΕ καθώς και ενός δευτέρου κανονισμού εκδοθέντος βάσει του πρώτου. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 109 της αποφάσεως 91/482, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο με την απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 1999, C-390/95 P, *Antillean Rice Mills κ.λπ. κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1999, σ. I-769), μη αποδεικνύοντας ότι υφίστατο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της εφαρμογής της αποφάσεως 91/482 και των διαταραχών που παρατηρήθηκαν στην κοινοτική αγορά.

5. Γεωργία

Στον τομέα της εν ευρεία εννοία γεωργικής πολιτικής, η εφαρμογή της ρυθμίσεως για την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα της μπανάνας υπήρξε και πάλι το αντικείμενο πολλών αποφάσεων.

Στις αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 2000, T-251/97, *T. Port κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. II-1775), και της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, T-252/97, *Anton Dürbeck κατά Επιτροπής* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-430/00 P)], οι προσφεύγουσες, εταιρίες εισαγωγής φρούτων, ζητούσαν την ακύρωση των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες

δεν χορηγήθηκαν, στην πρώτη υπόθεση, ή χορηγήθηκαν μερικώς, στη δεύτερη υπόθεση, πρόσθετα πιστοποιητικά εισαγωγής στο πλαίσιο των μεταβατικών μέτρων που προβλέπει το άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93²⁴. Με τον κανονισμό αυτόν θεσπίστηκε ένα κοινό σύστημα εισαγωγής μπανανών το οποίο αντικατέστησε τα διάφορα εθνικά συστήματα. Επειδή η αντικατάσταση αυτή μπορεί να δημιουργήσει διαταραχές στην εσωτερική αγορά, το άρθρο 30 επιτρέπει στην Επιτροπή να λαμβάνει τα ειδικά μεταβατικά μέτρα που κρίνει αναγκαία για την αντιμετώπιση των δυσχερειών στις οποίες προσκρούουν οι επιχειρηματίες κατόπιν της εγκαθιδρύσεως της κοινής οργανώσεως των αγορών, οι οποίες όμως πηγάζουν από τις συνθήκες που επικρατούσαν στις εθνικές αγορές προτού τεθεί σε ισχύ ο κανονισμός 404/93.

Στην υπόθεση T-251/97, η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι οι περιστάσεις που επικαλούνταν ο T. Port δεν συνιστούσαν περίπτωση υπερβολικής χαλεπότητας ώστε να δικαιολογείται η ειδική χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής, ιδίως διότι οι συμβάσεις που αφορούσαν την παράδοση μπανανών δεν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη καθόσον είχαν συναφθεί μετά τη δημοσίευση του κανονισμού 404/93 στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Το Πρωτοδικείο επικύρωσε την ανάλυση της Επιτροπής και απέρριψε την προσφυγή.

Στην υπόθεση T-252/97, η Επιτροπή είχε λάβει απόφαση με την οποία δεχόταν μερικώς το αίτημα χορηγήσεως προσθέτων πιστοποιητικών εισαγωγής που είχε υποβάλει η εταιρία Anton Dürbeck. Με την προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως αυτής, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι τα μεταβατικά μέτρα που είχε λάβει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93 δεν αρκούσαν για να της επιτρέψουν να αντιμετωπίσει την περίπτωση υπερβολικής χαλεπότητας. Απαντώντας το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε προβεί σε έλλογη εφαρμογή του άρθρου αυτού, το οποίο πρέπει να ερμηνεύεται στενά καθόσον αποτελεί παρέκκλιση από το εφαρμοστέο

24

Κανονισμός (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 147, σ. 1).

γενικό καθεστώς του κανονισμού 404/93, θεωρώντας ότι το άρθρο αυτό υποχρέωνε την Επιτροπή να αποκαταστήσει μόνον τις δαπάνες στις οποίες αναγκάστηκε να υποβληθεί ο επιχειρηματίας προκειμένου να προσαρμοστεί στις νέες νομικές συνθήκες. Η προσφυγή απορρίφθηκε.

Τέλος, με την προμνησθείσα απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, *Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου*, το Πρωτοδικείο, επιληφθέν προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 232 ΕΚ), διαπίστωσε ότι η Επιτροπή είχε παρανόμως παραλείψει να λάβει, βάσει του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93, τα αναγκαία μέτρα ώστε να επιτρέψει στην προσφεύγουσα να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες εφοδιασμού.

6. Δίκαιο των σημάτων

Η νομολογία στον τομέα του δικαίου των σημάτων εμπλουτίστηκε με διάφορες αποφάσεις, οι οποίες αφορούσαν την εκτίμηση των προϋποθέσεων καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΚ) 40/94²⁵.

Έτσι, το Πρωτοδικείο επικύρωσε τις αποφάσεις των τμημάτων προσφυγών του ΓΕΕΑ που αφορούσαν άρνηση καταχωρίσεως ως κοινοτικών σημάτων, λόγω ελλείψεως διακριτικού χαρακτήρα – λόγος που μνημονεύεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94 –, σε σχέση με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αφορούσε εκάστη υπόθεση, της λέξεως COMPANYLINE [απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2000, T-19/99, *DKV κατά ΓΕΕΑ (COMPANYLINE)*, Συλλογή 2000, σ. II-1 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-104/00 P)], της λέξεως TRUSTEDLINK [απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-345/99, *Harbinger κατά ΓΕΕΑ (TRUSTEDLINK)*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή], της λέξεως Investorworld [απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-360/99, *Community Concepts κατά ΓΕΕΑ (Investorworld)*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή], και της λέξεως electronica

²⁵

Κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1).

[απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2000, T-32/00, *Messe München κατά ΓΕΕΑ (electronica)*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή]. Με την απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, T-91/99, *Ford Motor κατά ΓΕΕΑ (OPTIONS)* (Συλλογή 2000, σ. II-1925), το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι ορθώς το ΓΕΕΑ είχε αρνηθεί να καταχωρίσει τη λέξη OPTIONS ως κοινοτικό σήμα δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, εφόσον δεν αποδείχθηκε ότι το σήμα αυτό έχει αποκτήσει διά της χρήσεώς του διακριτικό χαρακτήρα σε σημαντικό τμήμα της Κοινότητας εντός του οποίου απουσίαζε ο εν λόγω χαρακτήρας από πλευράς άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β', γ' και δ', του εν λόγω κανονισμού.

Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το τμήμα προσφυγών είχε υποπέσει σε νομική πλάνη θεωρώντας ως απόλυτο λόγο απαραδέκτου το γεγονός ότι το σήμα αποτελείται αποκλειστικά από το σχήμα που επιβάλλεται από την ίδια τη φύση του προϊόντος, υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο ε', περίπτωση i, του κανονισμού 40/94 [απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2000, T-122/99, *Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (σχήμα σαπουνιού)*, Συλλογή 2000, σ. II-265].

Στη νομολογία του έτους αυτού υπάρχουν επίσης χρήσιμες διευκρινίσεις όσον αφορά την αρμοδιότητα των τμημάτων προσφυγών του ΓΕΕΑ. Πράγματι, από την προμνησθείσα απόφαση *Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (σχήμα σαπουνιού)* προκύπτει ότι μια προσφυγή που ασκείται ενώπιον τμήματος προσφυγών με αίτημα την ανατροπή της βασιζομένης σε απόλυτο λόγο απαραδέκτου αρνήσεως καταχωρίσεως του εξεταστή περιάγει το εν λόγω τμήμα προσφυγών, στη φάση της εξετάσεως του βασίμου της αιτήσεως καταχωρίσεως, στη θέση του εξεταστή. Συνεπώς, το τμήμα προσφυγών έχει αρμοδιότητα, δυνάμει του άρθρου 62, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, να επαναλάβει την εξέταση της αιτήσεως ως προς όλους τους απολύτους λόγους απαραδέκτου που διατυπώνονται στο άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού, χωρίς να περιορίζεται από τη συλλογιστική του εξεταστή. Αντιθέτως, διαπιστώνοντας αυτεπαγγέλτως, εκ των υστέρων, ένα τυπικό ελάττωμα το οποίο δεν εξετάστηκε από τον εξεταστή, το τμήμα προσφυγών υπερέβη τις αρμοδιότητές του. Πράγματι, αν ο εξεταστής είχε αρχικά απορρίψει την αίτηση αυτή ως απαράδεκτη λόγω του τυπικού ελαττώματος από το οποίο αυτή έπασχε, ο προσφεύγων θα

μπορούσε είτε να προσφύγει στο τμήμα προσφυγών για την απόρριψη αυτή είτε να υποβάλει αμέσως στο ΓΕΕΑ νέα αίτηση καταχωρίσεως.

Εξάλλου, η γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου που συνίσταται στον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και η οποία προβλέπεται από το άρθρο 73 του κανονισμού 40/94 επιβάλλει στο τμήμα προσφυγών να παρέχει στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να διατυπώσει τη γνώμη του επί των απολύτων λόγων απαραδέκτου της καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος τους οποίους το τμήμα έλαβε υπόψη αυτεπαγγέλτως. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το τμήμα προσφυγών, μη παρέχοντας την δυνατότητα αυτή στον ενδιαφερόμενο, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς του.

7. Πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής

Το Πρωτοδικείο κλήθηκε να αποφανθεί επί των προϋποθέσεων προσβάσεως του κοινού στα έγγραφα²⁶ της Επιτροπής (αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2000, T-20/99, *Denkavit Nederland κατά Επιτροπής*, και της 12ης Οκτωβρίου 2000, T-123/99, *JT's Corporation κατά Επιτροπής*, οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή) και του Συμβουλίου [απόφαση της 6ης Απριλίου 2000, T-188/98, *Kuijjer κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 2000, σ. II-1959 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-239/00 P)].

— Η απόφαση *Kuijjer κατά Συμβουλίου* ακύρωσε την άρνηση του Συμβουλίου να επιτρέψει την πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα απτόμενα της δραστηριότητας του Κέντρου Ενημερώσεως, Μελετών και Ανταλλαγών σε θέματα ασύλου, η οποία βασίστηκε στην εξαίρεση

²⁶

Στις 6 Δεκεμβρίου 1993, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ενέκριναν έναν κώδικα συμπεριφοράς όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 340, σ. 41). Για να εξασφαλίσει την εφαρμογή των αρχών που διατυπώνει ο κώδικας αυτός, το Συμβούλιο εξέδωσε, στις 20 Δεκεμβρίου 1993, την απόφαση 93/731/ΕΚ, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου (ΕΕ L 340, σ. 43). Ομοίως, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 8 Φεβρουαρίου 1994, την απόφαση 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής (ΕΕ L 46, σ. 58).

που αναφέρεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος (διεθνείς σχέσεις). Δύο λόγοι οδήγησαν στην ακύρωση της αποφάσεως αυτής. Πρώτον, η απόφαση δεν περιείχε καμία εξήγηση βάσει της οποίας να μπορεί να ελεγχθεί κατά πόσον το Συμβούλιο είχε εξετάσει αν η δημοσιοποίηση καθενός από τα εν λόγω έγγραφα μπορούσε πράγματι να θίξει τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με τις χώρες τις οποίες αφορούσαν τα έγγραφα αυτά. Η εκτίμηση του λόγου ακυρώσεως που αντλείτο από την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως επέτρεψε επίσης στο Πρωτοδικείο να διευκρινίσει τις υποχρεώσεις αιτιολογήσεως που υπέχει το όργανο όταν εκδίδει απόφαση επιβεβαιώνοντας την απόρριψη αιτήσεως προσβάσεως στα έγγραφα βάσει των ιδίων λόγων. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να εξετάζεται η επάρκεια της αιτιολογίας ενόψει της ανταλλαγής αλληλογραφίας μεταξύ του κοινοτικού οργάνου και του αιτούντος στο σύνολό της, λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών τις οποίες ο αιτών είχε στη διάθεσή του όσον αφορά τη φύση και το περιεχόμενο των ζητούμενων εγγράφων. Υπό ιδιαίτερες περιστάσεις, όπως στην συγκεκριμένη αυτή υπόθεση, το πλαίσιο στο οποίο τοποθετείται η λήψη της αποφάσεως μπορεί να καταστήσει επαχθέστερες τις απαιτήσεις αιτιολογίας. Πράγματι, δεδομένου ότι, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξετάσεως της αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα, ο προσφεύγων προέβαλε στοιχεία δυνάμενα να διακυβεύσουν το βάσιμο της πρώτης αρνήσεως, το Συμβούλιο όφειλε να απαντήσει στην επιβεβαιωτική αίτηση υποδεικνύοντας τους λόγους για τους οποίους η φύση των στοιχείων αυτών δεν μπορούσε να μεταβάλει τη θέση του.

Δεύτερον, το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο ρητώς στην απόφαση της 19ης Ιουλίου 1999, T-14/98, *Hautala κατά Συμβουλίου* [Συλλογή 1999, σ. II-2489 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-353/99 P)]²⁷, έκρινε ότι το Συμβούλιο όφειλε να εξετάσει τη δυνατότητα δημοσιοποιήσεως ορισμένων χωρίων των εγγράφων στα οποία ζητήθηκε η πρόσβαση.

— Επίσης στηριζόμενη άμεσα στην απόφαση *Hautala κατά Συμβουλίου*, και για λόγους ταυτόσημους με εκείνους που δέχθηκε στην απόφαση

²⁷

Η απόφαση αυτή μνημονεύεται στην προηγούμενη έκθεση πεπραγμένων του Δικαστηρίου.

Kuijer κατά Συμβουλίου, το Πρωτοδικείο κατέληξε, με την απόφαση *JT's Corporation κατά Επιτροπής*, στην ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, στο μέτρο που δεν είχε επιτραπεί η πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα (εκθέσεις αποστολών και αλληλογραφία της Επιτροπής με την Κυβέρνηση του Μπανγκλαντές), άρνηση στηριχθείσα στην εξαίρεση που άπτεται της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (επιθεωρήσεις και έρευνες) καθώς και στο άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1468/81 του Συμβουλίου ²⁸ (το οποίο ορίζει ότι οι πληροφορίες που κοινοποιούνται στο πλαίσιο ερευνών στον τελωνειακό τομέα έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα). Σχετικά με μια άλλη κατηγορία εγγράφων, ήτοι τις επιστολές που απηύθυνε η Κυβέρνηση του Μπανγκλαντές στην Επιτροπή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να επικαλεστεί τον κανόνα του συντάκτη του εγγράφου για να αρνηθεί την πρόσβαση στα έγγραφα αυτά.

— Η απόφαση *Denkavit Nederland κατά Επιτροπής* επικύρωσε την άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει την πρόσβαση σε έκθεση επιθεωρήσεως της Επιτροπής σχετικής με την καταπολέμηση της πανώλους των χοίρων στις Κάτω Χώρες, άρνηση που στηρίχθηκε στις υποχρεωτικές εξαιρέσεις που αντλούνται, αντιστοίχως, από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος (επιθεωρήσεις και έρευνες) και την προστασία του εμπορικού και βιομηχανικού απορρήτου. Συγκεκριμένα, εφόσον το έγγραφο αυτό σχετίζεται με δραστηριότητα επιθεωρήσεως και η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι η κοινολόγηση της εκθέσεως θα μπορούσε να αποβεί εις βάρος της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως διευκρινίζοντας συγχρόνως ότι και μόνη η εξαίρεση αυτή συνιστούσε επαρκή λόγο αρνήσεως της προσβάσεως στο ζητηθέν έγγραφο.

28

Κανονισμός (ΕΟΚ) 1468/81 του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1981, περί της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας των αρχών αυτών με την Επιτροπή με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών ή γεωργικών ρυθμίσεων (ΕΕ L 144, σ. 1).

8. Τελωνειακές διαφορές

Η κοινοτική νομοθεσία που διέπει τον τρόπο της επιστροφής ή της διαγραφής των εισαγωγικών δασμών [ιδίως το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79]²⁹ αποτέλεσε για μία ακόμα φορά το επίκεντρο μιας υποθέσεως. Με την απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2000, T-290/97, *Mehibas Dordtselaan κατά Επιτροπής* (Σύλλογή 2000, σ. II-15), απορρίφθηκε η προσφυγή με την οποία αμφισβητήθηκε η νομιμότητα αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία είχε απορριφθεί αίτημα του Βασιλείου των Κάτω Χωρών σχετικά με την επιστροφή γεωργικών εισφορών στην προσφεύγουσα.

Η προσφεύγουσα εταιρία εκτελωνισμού υποχρεώθηκε να καταβάλει στις ολλανδικές τελωνειακές αρχές πρόσθετες γεωργικές εισφορές πέραν εκείνων που είχε ήδη καταβάλει, με την αιτιολογία ότι η αξία των εισαχθέντων εμπορευμάτων ήταν στην πραγματικότητα υψηλότερη από τη δηλωθείσα. Αργότερα, η προσφεύγουσα υπέβαλε στις ολλανδικές αρχές αίτηση επιστροφής των επιδίδων εισφορών· η αίτηση διαβιβάστηκε στην Επιτροπή η οποία έκρινε με μια πρώτη απόφαση ότι η αίτηση επιστροφής δεν ήταν δικαιολογημένη. Ωστόσο, ενόψει της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 9ης Νοεμβρίου 1995, T-346/94, *France-aviation κατά Επιτροπής* (Σύλλογή 1995, σ. II-2841), η Επιτροπή ανακάλεσε την πρώτη απόφαση. Μόνον όταν βεβαιώθηκε ότι η αίτηση συνοδευόταν από «δήλωση φακέλου» εκ μέρους του ενδιαφερομένου έκρινε η Επιτροπή ότι η αίτηση αυτή περί επιστροφής δεν εδικοιολογείτο. Με τη δεύτερη αυτή απόφαση, η Επιτροπή θεώρησε, μεταξύ άλλων, ότι, αν αποδειχθεί εκ των υστέρων η ανακρίβεια των προσκομισθέντων πιστοποιητικών, αυτό συνιστά επαγγελματικό κίνδυνο εγγενή στη δραστηριότητα του εκτελωνιστή, τον οποίο αυτός οφείλει να αναλάβει και οποίος, αυτός καθ'αυτόν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ειδική περίπτωση.

²⁹

Κανονισμός (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/017, σ. 162).

Στην απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η διαδικασία με την οποία η Επιτροπή έλαβε τη δεύτερη απόφαση ήταν πλημμελής. Παρατήρησε, μεταξύ άλλων, ότι ο μηχανισμός της δηλώσεως φακέλου μόνον μερικώς ανταποκρίνεται στις αρχές που διατυπώθηκαν με την απόφαση *France-aviation κατά Επιτροπής*, από την οποία προκύπτει ότι το δικαίωμα ακροάσεως πρέπει να διασφαλίζεται όχι μόνον κατά το πρώτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, που κινείται σε εθνικό επίπεδο, αλλά και κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας αυτής που χωρεί ενώπιον της Επιτροπής³⁰. Πάντως, δεν αποδείχθηκε ότι, αν δεν είχαν σημειωθεί οι διαπιστωθείσες εν προκειμένω πλημμέλειες, η διαδικασία θα κατέληγε σε απόφαση διαφορετική από την προσβαλλόμενη.

Το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των διατάξεων του άρθρου 13 του κανονισμού 1430/79 θεωρώντας ότι η προσκόμιση, έστω και με καλή πίστη, εγγράφων τα οποία εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι ήσαν πλαστογραφημένα ή ανακριβή δεν συνιστά αφ' εαυτής ειδική περίπτωση δικαιολογούσα τη διαγραφή ή την επιστροφή των εισαγωγικών δασμών.

9. Κοινοτικές χρηματοδοτήσεις

— Μεταξύ των αποφάσεων που εκδόθηκαν στον τομέα αυτόν, επισημαίνεται, καταρχάς, η συνέχεια που επιφυλάχθηκε σε τρεις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998 [C-386/96 P, *Dreyfus κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-2309, C-391/96 P, *Compagnie Continentale (France) κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-2377, και C-403/96 P, *Glencore Grain κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-2405], με τις οποίες αναιρέθηκαν οι αποφάσεις με τις οποίες το Πρωτοδικείο είχε κρίνει απαράδεκτες τις προσφυγές ακυρώσεως που είχαν ασκήσει εταιρίες διεθνούς εμπορίου κατά των αποφάσεων που είχε λάβει η

30

Η απόφαση παραπέμπει στις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19ης Φεβρουαρίου 1998, T-42/96, *Eyckeler & Malt κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-401, και της 17ης Σεπτεμβρίου 1998, T-50/96, *Primex Produkte Import-Export κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-3773, οι οποίες μνημονεύονται στην Έκθεση Πεπραγμένων 1998 του Δικαστηρίου.

Επιτροπή στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της σε θέματα διαχείρισεως των χρηματοδοτήσεων προς την πρώην Σοβιετική Ένωση. Επιληφθέντων υποθέσεων αυτών κατόπιν αναπομπής, το Πρωτοδικείο απέρριψε επί της ουσίας τις προσφυγές (απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2000, T-485/93, T-491/93, T-494/93 και T-61/98, *Dreyfus κ.λπ. κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Θεώρησε ότι η Επιτροπή ορθώς αρνήθηκε να επικυρώσει τροποποιήσεις των συμβάσεων πωλήσεως σίτου που είχαν συναφθεί μεταξύ ρωσικής κρατικής επιχειρήσεως και των προσφευγουσών – συμβάσεων πωλήσεως τις οποίες η Επιτροπή είχε εγκρίνει – με την αιτιολογία ότι δεν αποδείχθηκε η τήρηση των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες, όταν συνομολόγησαν τους νέους όρους των συμβάσεων με τη ρωσική κρατική επιχείρηση, δεν ενήργησαν υπό συνθήκες ανταγωνισμού με δύο τουλάχιστον ανεξάρτητες επιχειρήσεις, όπως απαιτούν οι σχετικές διατάξεις.

– Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) συμμετέχει στη χρηματοδότηση δράσεων επαγγελματικής καταρτίσεως και επαγγελματικού προσανατολισμού των οποίων την πραγματοποίηση εξασφαλίζουν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Όταν μια χρηματοδοτική συνδρομή δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει η εγκριτική απόφαση του ΕΚΤ, ο ισχύων κανονισμός προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει τη συνδρομή αυτή. Ακριβώς αυτές οι αποφάσεις της Επιτροπής περί αναστολής των χρηματοδοτικών συνδρομών που είχε χορηγήσει το ΕΚΤ σε πορτογαλική επιχείρηση αποτέλεσαν και πάλι αντικείμενο υποθέσεων ενώπιον του Πρωτοδικείου (απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, T-194/97 και T-83/98, *Branco κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-69).

Στην υπόθεση *Branco κατά Επιτροπής* το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, προκειμένου να αναστείλει τις χρηματοδοτικές συνδρομές, η Επιτροπή οφείλει να προβαίνει σε εκτιμήσεις πραγματικών και λογιστικών στοιχείων, επί των οποίων το Πρωτοδικείο ασκεί περιορισμένο έλεγχο. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι υφίσταντο ενδείξεις περί μη συννόμων ενεργειών δικαιολογούσες την αναστολή. Η απόφαση αυτή του Πρωτοδικείου παρουσιάζει ενδιαφέρον κυρίως καθόσον

κρίθηκε, στο πλαίσιο λόγου ακυρώσεως που αντλείτο από την παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, ότι η Επιτροπή, δυνάμει αποκλειστικής αρμοδιότητας, οφείλει να αποφαινεται επί των αιτήσεων καταβολής του υπολοίπου μιας χρηματοδοτικής συνδρομής, εκδίδοντας απόφαση εντός εύλογης προθεσμίας, είτε αποφασίζοντας την εις το ακέραιο καταβολή του εν λόγω υπολοίπου είτε αποφασίζοντας την αναστολή, μείωση ή κατάργηση της συνδρομής. Ωστόσο, η παρέλευση της εύλογης προθεσμίας για την έκδοση των αποφάσεων περί αναστολής της συνδρομής δεν μπορεί να επιφέρει την ακύρωσή της. Πράγματι, αν οι αποφάσεις αυτές ακυρώνονταν απλώς και μόνο λόγω της εκπρόθεσμης λήψεώς τους, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε, λόγω του ότι εξακολουθεί να μη διαθέτει στοιχεία που να της επιτρέπουν να υπολογίσει τις επιλέξιμες δαπάνες, παρά μόνο να λάβει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 176 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 233 ΕΚ), νέες αποφάσεις περί αναστολής της συνδρομής. Υπό τις περιστάσεις αυτές, μια ακυρωτική απόφαση θα στερούνταν πάσης χρησιμότητας.

— Με την προμνησθείσα απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2000, *ADT Projekt κατά Επιτροπής*, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως αβάσιμη την προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής να μην αναθέσει στην προσφεύγουσα μια σύμβαση στο πλαίσιο του προγράμματος TACIS. Εν προκειμένω, η απόφαση περί αναθέσεως της συμβάσεως σε άλλον διαγωνιζόμενο είχε ληφθεί αφού η αναθέτουσα αρχή είχε ακυρώσει μια πρώτη αξιολόγηση των προσφορών. Απαντώντας επί αιτιάσεως της προσφεύγουσας, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η διαδικασία που είχε οδηγήσει την Επιτροπή να αποφασίσει να προβεί σε δεύτερη αξιολόγηση των προσφορών δεν έπασχε καμία πλημμέλεια. Αφού τόνισε ότι η αναθέτουσα αρχή δεν δεσμεύεται από την πρόταση της επιτροπής αξιολογήσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, η Επιτροπή, προκειμένου να αποκαταστήσει την ίση μεταχείριση και, κατά συνέπεια, να διασφαλίσει ίσες ευκαιρίες για όλους τους υποψηφίους, πράγματα για τα οποία οφείλει να μεριμνά σε κάθε φάση της διαδικασίας υποβολής προσφορών, βεβαίως ακύρωσε τη διαδικασία αξιολογήσεως και οργάνωσε μια νέα, ανοικτή στους ίδιους υποψηφίους που είχαν μετάσχει στην πρώτη διαδικασία αξιολογήσεως.

— Το ζήτημα των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΚΤΠΑ) τέθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Δήμων και Περιφερειών (CCRE) και της Επιτροπής. Με την απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 2000, T-46/98 και T-151/98, *CCRE κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. II-167), το Πρωτοδικείο έκρινε, καταρχάς, ότι η επίδικη απόφαση που περιεχόταν σε χρεωστικό σημείωμα έπρεπε να ακυρωθεί λόγω ελλείψεως αιτιολογίας, καθόσον δεν παρείχε τη δυνατότητα στον αποδέκτη να κατανοήσει, μεταξύ άλλων, για ποιο λόγο τα λογιστικά έγγραφα που το προσφεύγον είχε προσκομίσει στην Επιτροπή δεν αρκούσαν προς δικαιολόγηση του υποστατού των γενομένων δαπανών. Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι η χορήγηση οικονομικής συνδρομής εξαρτάται από την τήρηση όχι μόνον των προϋποθέσεων που έχει καθορίσει η Επιτροπή με την απόφαση περί χορηγήσεως της συνδρομής, αλλά επίσης από την τήρηση των όρων της αιτήσεως περί χορηγήσεως συνδρομής που αποτέλεσε το αντικείμενο της εν λόγω αποφάσεως. Εν προκειμένω, εφόσον το πρόγραμμα εργασίας συνοδευόμενο από σχέδιο προϋπολογισμού, το οποίο υποβλήθηκε κατά την κατάθεση της αιτήσεως περί χορηγήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής, είχε γίνει δεκτό από την Επιτροπή, η τελευταία δεν μπορούσε, χωρίς να παραβιάσει τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, να θεωρήσει μη επιλέξιμο ένα πρόγραμμα που προβλέφθηκε στον αρχικό προϋπολογισμό και να μειώσει, κατά συνέπεια, την οικονομική συνδρομή όσον αφορά το ποσό αυτό. Συνεπώς, εφόσον ο λόγος ακυρώσεως ευδοκίμησε μερικώς, η προσβληθείσα απόφαση ακυρώθηκε ως προς το σημείο αυτό.

— Τέλος, στην απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, T-105/99, *CCRE κατά Επιτροπής* (η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), τέθηκε το ζήτημα κατά πόσον η Επιτροπή μπορεί να αντιτάξει συμψηφισμό κοινοτικών κεφαλαίων σε πιστωτικές οντότητες που είναι όμως επίσης οφειλέτες ποσών κοινοτικής προελεύσεως. Υπό τις συνθήκες της συγκεκριμένης υποθέσεως, το Πρωτοδικείο, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου η οποία συνεπάγεται ότι τα κεφάλαια της Κοινότητας πρέπει να διατίθενται και να χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τον προορισμό τους, έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε το δικαίωμα να εκδώσει απόφαση

αντιτάσσουσα συμψηφισμό των αμοιβαίων απαιτήσεών τους χωρίς προηγουμένως να βεβαιωθεί ότι αυτή δεν συνεπαγόταν κίνδυνο ως προς τη χρησιμοποίηση των εν λόγω κεφαλαίων για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζονταν και για την εκτέλεση ορισμένων πράξεων, ενώ θα μπορούσε να έχει ενεργήσει διαφορετικά χωρίς να διακυβεύσει την είσπραξη του φερομένου χρέους του προσφεύγοντος έναντι αυτής και την ορθή χρησιμοποίηση των επίδικων ποσών.

10. Υπαλληλικές διαφορές

Το κοινοτικό δημοσιοϋπαλληλικό δίκαιο αποτέλεσε το αντικείμενο πολυαρίθμων αποφάσεων. Μεταξύ αυτών, επισημαίνεται η αρκετά σπάνια περίπτωση της αναγνώρισεως καταχρήσεως εξουσίας εκ μέρους κοινοτικού οργάνου (αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2000, T-84/98, *C κατά Συμβουλίου*, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. II-497, και της 12ης Δεκεμβρίου 2000, T-223/99, *Dejaiffe κατά ΓΕΕΑ*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επίσης σχετικά με την ελευθερία εκφράσεως των κοινοτικών υπαλλήλων [απόφαση της 14ης Ιουλίου 2000, T-82/99, *Cwik κατά Επιτροπής*, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. II-713 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-340/00 P)]. Επίσης, ακύρωσε αποφάσεις που είχε λάβει η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή στο πλαίσιο (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000, T-211/98, *F κατά Επιτροπής*, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. II-471) ή κατά το πέρας (απόφαση της 17ης Μαΐου 2000, T-203/98, *Τζίκης κατά Επιτροπής*, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. II-393) πειθαρχικής διαδικασίας.

B. Οι αγωγές αποζημιώσεως

Αν, στη διάρκεια του έτους, απορρίφθηκαν πολλά αιτήματα περί αναγνώρισεως της ευθύνης της Κοινότητας [μεταξύ άλλων, διατάξεις της 15ης Ιουνίου 2000, T-614/97, *Aduanas Pujol Rubio κλπ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2387· της 16ης Ιουνίου 2000, T-611/97 και T-619/97 έως T-627/97, *Transfluvia κλπ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2405· της 26ης Ιουνίου 2000, T-12/98 και T-13/98, *Argon κλπ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2473· αποφάσεις της 21ης Ιουνίου 2000, T-429/93, *Le Goff κλπ κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 2000,

σ. II-2439, και T-537/93, *Tromeur κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2457· της 27ης Ιουνίου 2000, T-72/99, *Meyer κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2521 (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-301/00 P), και προμνησθείσα απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2000, *Eurocoton κλπ. κατά Συμβουλίου*], το Πρωτοδικείο έκρινε, με την προμνησθείσα απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, *Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου*, και την απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2000, T-178/98, *Fresh Marine Company* [η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή (αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-472/00 P)], ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ), ήτοι το παράνομο της προσαπτόμενης στο εμπλεκόμενο κοινοτικό όργανο συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας. Στο πλαίσιο της παρούσας εκθέσεως θα τονιστεί κυρίως η πρώτη από τις τρεις απαραίτητες αυτές προϋποθέσεις της θεμελιώσεως της ευθύνης της Κοινότητας.

Κατά πάγια νομολογία, στον τομέα των διοικητικών πράξεων, κάθε παράβαση του δικαίου συνιστά παράνομη συμπεριφορά ικανή να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας. Συνεπώς, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο χαρακτηρισμός μιας συμπεριφοράς ως διοικητικής πράξεως.

Στην υπόθεση *Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου*, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι μια απόφαση με την οποία η Επιτροπή αρνήθηκε να θεσπίσει μεταβατικά μέτρα προκειμένου η ετήσια ποσότητα που είχε παραχωρηθεί στην ενάγουσα για τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ να υπολογιστεί σε σχέση με τις ποσότητες που είχε εμπορευθεί η ενάγουσα κατά τα έτη 1988, 1989 και 1990 – έστω και αν η απόφαση αυτή βασίζεται στο άρθρο 30 του κανονισμού 404/93, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας, διάταξη που υποχρεώνει την Επιτροπή να λαμβάνει τα αναγκαία μεταβατικά μέτρα προς διευκόλυνση της μεταβάσεως από τα εθνικά καθεστώτα στην κοινή οργάνωση των αγορών και της απονέμει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως – έχει, εντούτοις, τον χαρακτήρα ατομικής αποφάσεως και, επομένως, αποτελεί διοικητική πράξη.

Στην απόφαση *Fresh Marine Company* κατά Επιτροπής, το Πρωτοδικείο επιδίκασε για πρώτη φορά αποζημίωση σε επιχείρηση σε υπόθεση άμυνας κατά του ντάμπινγκ, χωρίς να χρειαστεί η επιχείρηση αυτή να αποδείξει ότι το καθού όργανο διέπραξε κατάφωρη παραβίαση υπέρτερου κανόνα δικαίου που προστατεύει τους ιδιώτες. Καταρχήν, οι πράξεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής που εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασίας η οποία μπορεί να καταλήξει ενδεχομένως στη λήψη μέτρων αντιντάμπινγκ πρέπει να θεωρούνται ως νομοθετικές πράξεις συνεπαγόμενες επιλογές οικονομικής πολιτικής, οπότε η ευθύνη της Κοινότητας δεν μπορεί να θεμελιωθεί λόγω τέτοιων πράξεων παρά μόνον εφόσον συντρέχει κατάφωρη παράβαση. Ωστόσο, όταν η επίδικη – διοικητικής φύσεως – ενέργεια δεν περιλαμβάνει καμία επιλογή οικονομικής πολιτικής, παρέχει δε στην Επιτροπή σημαντικά περιορισμένο, έως ανύπαρκτο περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παράβαση του κοινοτικού δικαίου αρκεί για να στοιχειοθετήσει την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας.

Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της ορισμένα λάθη κωδικοποιήσεως που περιέχονταν στην έκθεση της ενάγουσας *Fresh Marine Company*, όταν εξέταζε κατά πόσον η ενάγουσα είχε τηρήσει τη δέσμευση να μην πωλήσει, εντός της Κοινότητας, τα προϊόντα της σε τιμή κατώτερη μιας μέσης τιμής ώστε να αποφύγει την επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ. Το γεγονός αυτό οδήγησε την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι η ενάγουσα είχε παραβιάσει προδήλως τη δέσμευση ως προς τις τιμές και ότι έπρεπε να ληφθούν προσωρινά μέτρα έναντι των εισαγωγών της ενάγουσας. Ωστόσο, η Επιτροπή αναθεώρησε αργότερα τη θέση της διαπιστώνοντας ότι η ενάγουσα είχε όντως τηρήσει τη δέσμευση ως προς τις τιμές.

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση της εν λόγω εκθέσεως συνιστούσε πράξη διοικητικής φύσεως και ότι η Επιτροπή, κατά την ανάλυση της εν λόγω εκθέσεως, διέπραξε πλημμέλεια στην οποία δεν θα υπέπιπτε, υπό ανάλογες περιστάσεις, μια διοικητική αρχή επιδεικνύουσα τη συνήθη σύνεση και επιμέλεια. Η διαπίστωση αυτή επέτρεψε στο Πρωτοδικείο να κρίνει ότι η συμπεριφορά του οργάνου συνιστούσε παρανομία δυνάμενη να στοιχειοθετήσει ευθύνη της Κοινότητας.

Γ. Οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων

Εκτός των αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων που υποβλήθηκαν στους τομείς του δικαίου του ανταγωνισμού [διατάξεις του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 14ης Απριλίου 2000, T-144/99 R, *IMA κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2067, της 28ης Ιουνίου 2000, T-191/98 R, *Cho Yang Shipping κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2551, και της 14ης Δεκεμβρίου 2000, T-5/00 R, *FEG κατά Επιτροπής*, η οποία δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-7/01 P(R)] και του κοινοτικού δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου, υποβλήθηκαν διάφορες αιτήσεις για αναστολή εκτελέσεως αποφάσεων περί εγκρίσεως της κυκλοφορίας φαρμάκου (διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 7ης Απριλίου 2000, T-326/99 R, *Olivieri κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-1985) ή, αντιθέτως, περί ανακλήσεως της αδείας κυκλοφορίας.

Στο πλαίσιο των αιτήσεων αυτών, επανειλημμένως χορηγήθηκε αναστολή εκτελέσεως (μεταξύ άλλων, διάταξη της 28ης Ιουνίου 2000, T-74/00 R, *Artegoda κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-2583)³¹. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η απλή αναφορά στην προστασία της δημόσιας υγείας δεν αρκεί προς δικαιολόγηση της

³¹

Ενόψει πραγματικών περιστατικών εν πολλοίς ομοίων με αυτά της διατάξεως *Artegoda κατά Επιτροπής*, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής ακολούθησε την ίδια συλλογιστική σε πολλές επόμενες διατάξεις [διατάξεις της 19ης Οκτωβρίου 2000, T-141/00 R, *Laboratoires pharmaceutiques Trenker κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-459/00 P(R), και της 31ης Οκτωβρίου 2000, T-76/00 R, *Farmaceutici κλπ κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-474/00 P(R), T-83/00 R-I, *Hänseler κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-475/00 P(R), T-83/00 R-II, *Schuck κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-476/00 P(R), T-84/00 R, *Laboratórios Roussel και Laboratoires Roussel Diamant κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-477/00 P(R), T-85/00 R, *Laboratórios Roussel και Roussel Iberica κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-478/00 P(R), T-132/00 R, *Gerot Pharmazeutika κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-479/00 P(R), και T-137/00 R, *Cambridge Healthcare κατά Επιτροπής*, αναιρεσιβληθείσα στην υπόθεση C-471/00 P(R), οι οποίες δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμα στη Συλλογή].

ανακλήσεως της αδείας κυκλοφορίας. Στη διάταξη *Artegodan κατά Επιτροπής*, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής έκρινε ότι, παρά την υπέρτερη σπουδαιότητα των επιταγών που άπτονται της δημόσιας υγείας έναντι των οικονομικών θεωρήσεων, η στάθμιση των συμφερόντων έκλινε υπέρ της αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως της Επιτροπής περί ανακλήσεως της αδείας εμπορίας του φαρμάκου, στο μέτρο που η Επιτροπή δεν είχε μπορέσει να αποδείξει ότι τα μέτρα διασφάλισης που περιέχονταν σε προγενέστερη απόφαση και τα οποία στηρίζονταν επί εντελώς ομοίων δεδομένων με αυτά της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής είχαν αποδειχθεί ανεπαρκή για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Σε έναν εντελώς διαφορετικό τομέα, έγινε δεκτή, με τη διάταξη της 2ας Μαΐου 2000, T-17/00 R, *Rothley κλπ κατά Κοινοβουλίου* (Συλλογή 2000, σ. II-2085), αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ 71 βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τις εσωτερικές έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολεμήσεως της Απάτης (OLAF). Για την καλύτερη κατανόηση της αποφάσεως επιβάλλεται μια σύντομη αναφορά του πραγματικού πλαισίου της υποθέσεως.

Τον Μάιο του 1999 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν κανονισμό σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF, ο οποίος προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι η υπηρεσία αυτή μπορεί να διενεργεί έρευνες εντός των κοινοτικών οργάνων, τα οποία ενημερώνονται όταν οι υπάλληλοι της OLAF διενεργούν έρευνα στις εγκαταστάσεις τους ή όταν συμβουλευονται κάποιο έγγραφο ή ζητούν πληροφορίες που έχουν στην κατοχή τους τα εν λόγω όργανα. Σύμφωνα με συμφωνία που συνήφθη μεταγενεστέρως μεταξύ των Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, τα όργανα υποχρεούνται να θεσπίσουν κοινό καθεστώς το οποίο περιλαμβάνει τα εκτελεστικά μέτρα που είναι αναγκαία για τη διευκόλυνση της καλής διεξαγωγής των ερευνών που διεξάγονται στους κόλπους τους από την OLAF. Τον Νοέμβριο του 1999 το Κοινοβούλιο εξέδωσε απόφαση περί τροποποίησης του κανονισμού του, η οποία κατέστησε δυνατή την εφαρμογή του καθεστώτος που προέβλεπε η διοργανική συμφωνία. Η νομιμότητα αυτής της αποφάσεως αμφισβητήθηκε ενώπιον του

Πρωτοδικείου από πολλούς βουλευτές, οι οποίοι ζήτησαν και αναστολή της εκτελέσεώς της.

Στη διάταξή του, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής εξέτασε κατά πόσον πληρούνταν οι προϋποθέσεις χορηγήσεως των προσωρινών μέτρων, αφού διαπίστωσε ότι η αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων ήταν παραδεκτή καθόσον η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν ικανή να παραγάγει έννομα αποτελέσματα υπερβαίνοντα το πλαίσιο της εσωτερικής οργάνωσης των εργασιών του Κοινοβουλίου και μπορούσε να αφορά ατομικά και άμεσα τους αιτούντες.

Στο πλαίσιο της εξετάσεως της προϋποθέσεως του *fumus boni juris*, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής εκτίμησε, εκ πρώτης όψεως, το εύρος της ασυλίας της οποίας απολαύουν τα μέλη του Κοινοβουλίου. Μετά από γραμματική, τελολογική και διαχρονική ερμηνεία των διατάξεων του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 8ης Απριλίου 1965, δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο να προστατεύει το πρωτόκολλο αυτό τα μέλη του Κοινοβουλίου κατά ορισμένων παρεμβάσεων κοινοτικών θεσμικών ή άλλων οργάνων, εν προκειμένω της OLAF, εφόσον οι παρεμβάσεις αυτές μπορούν να αποτελέσουν το προκαταρκτικό στάδιο δικαστικών διώξεων ενώπιον εθνικού δικαστηρίου και μπορούν να εμποδίσουν την εσωτερική λειτουργία του Κοινοβουλίου.

Εκτιμώντας, στη συνέχεια, κατά πόσον η επίμαχη απόφαση περιέχει διατάξεις ικανές να διασφαλίσουν ότι δεν θα προσβληθεί η ασυλία των βουλευτών, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής θεώρησε ότι η απόφαση του Κοινοβουλίου δεν περιέχει καμία ειδική εγγύηση όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων των βουλευτών όταν η OLAF ασκεί τις εξουσίες έρευνας που κατέχει. Ειδικότερα, οι υπάλληλοι της OLAF δεν εμποδίζονται να εισέρχονται στα γραφεία των βουλευτών, εντός του Κοινοβουλίου, κατά την απουσία τους ή χωρίς τη συγκατάθεσή τους, για να λάβουν ορισμένα στοιχεία. Συνεπώς, συνέτρεχε περίπτωση επείγοντος, καθόσον, αν δεν λαμβάνονταν προσωρινά μέτρα, οι βουλευτές θα κινδύνευαν να υποστούν σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία.

Τέλος, σταθμίζοντας τα εκατέρωθεν συμφέροντα, ο αρμόδιος επί των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής έκρινε ότι είναι μεν αναμφισβήτητα προς το συμφέρον της Κοινότητας η πρόληψη και η καταπολέμηση της απάτης και κάθε παράνομης δραστηριότητας θίγουσας τα οικονομικά συμφέροντα της Κοινότητας, ωστόσο προς το συμφέρον της Κοινότητας είναι και να μπορούν τα μέλη του Κοινοβουλίου να ασκούν τις δραστηριότητές τους έχοντας την εγγύηση ότι δεν θα θιγεί η ανεξαρτησία τους.

Συνεπώς, για να διασφαλίσει την προσωρινή προστασία των συμφερόντων των αιτούντων, προφυλάσσοντας συγχρόνως κατά το δυνατό τα συμφέροντα της Κοινότητας, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου, αφενός, διέταξε την αναστολή εκτελέσεως των διατάξεων εκείνων της αποφάσεως του Κοινοβουλίου που υποχρεώνουν τους αιτούντες να συνεργάζονται με την OLAF και να ενημερώνουν τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου ή την OLAF και, αφετέρου, υποχρέωσε το Κοινοβούλιο να ενημερώνει αμελλητί τους εμπλεκόμενους βουλευτές σχετικά με κάθε επικείμενο μέτρο που η OLAF λαμβάνει κατ' αυτών και να μην επιτρέπει στους υπαλλήλους της OLAF την πρόσβαση στα γραφεία των βουλευτών αυτών παρά μόνο με τη συγκατάθεσή τους.

Αριθμός υποθέσεως	Ονόματα των διαδίκων	Ποσά των προστίμων που επιβλήθηκαν από την Επιτροπή (απόφαση 94/815/EK της 30ής Νοεμβρίου 1994) (σε ευρώ)	Ποσά των προστίμων που επιβλήθηκαν από το Πρωτοδικείο (σε ευρώ)
T-25/95	Cimenteries CBR κατά Επιτροπής	8 032 000	1 711 000
T-26/95	Cembureau – Association européenne du ciment κατά Επιτροπής	100 000	
T-30/95	Fédération de l'industrie cimentière belge κατά Επιτροπής	100 000	
T-31/95	Eerste Nederlandse Cementindustrie (ENCI) κατά Επιτροπής	7 316 000	
T-32/95	Vereniging Nederlandse Cementindustrie (VNC) κατά Επιτροπής	100 000	
T-34/95	Ciments luxembourgeois κατά Επιτροπής	1 052 000	617 000
T-35/95	Dyckerhoff κατά Επιτροπής	13 284 000	7 055 000
T-36/95	Syndicat national de l'industrie cimentière (SFIC) κατά Επιτροπής	100 000	
T-37/95	Vicat κατά Επιτροπής	8 272 000	2 407 000
T-38/95	Groupe Origny κατά Επιτροπής	2 522 000	
T-39/95	Ciments français κατά Επιτροπής	25 768 000	13 570 000

T-42/95	Heidelberger Zement κατά Επιτροπής	15 652 000	7 056 000
T-43/95	Lafarge Coppée κατά Επιτροπής	23 900 000	14 248 000
T-44/95	Aalborg Portland κατά Επιτροπής	4 008 000	2 349 000
T-45/95	Alsen κατά Επιτροπής	3 841 000	
T-46/95	Alsen κατά Επιτροπής	1 850 000	
T-48/95	Bundesverband der Deutschen Zementindustrie κατά Επιτροπής	100 000	
T-50/95	Unicem κατά Επιτροπής	11 652 000	6 399 000
T-51/95	Fratelli Buzzi κατά Επιτροπής	3 652 000	
T-52/95	Compañia Valenciana de Cementos Portland κατά Επιτροπής	1 866 000	638 000
T-53/95	The Rugby Group κατά Επιτροπής	5 144 000	
T-54/95	British Cement Association κατά Επιτροπής	100 000	
T-55/95	Asland κατά Επιτροπής	5 337 000	740 000
T-56/95	Castle Cement κατά Επιτροπής	7 964 000	
T-57/95	Ανώνυμος Γενική Εταιρεία Τσιμέντων Ηρακλής κατά Επιτροπής	5 748 000	
T-58/95	Corporación Uniland κατά Επιτροπής	1 971 000	592 000

T-59/95	Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen) κατά Επιτροπής	70 000	
T-60/95	Irish Cement κατά Επιτροπής	3 524 000	2 065 000
T-61/95	Cimpor – Cimentos de Portugal κατά Επιτροπής	9 324 000	4 312 000
T-62/95	Secil – Companhia Geral de Cal e Cimento κατά Επιτροπής	3 017 000	1 395 000
T-63/95	Associação Técnica da Indústria de Cimento (ATIC) κατά Επιτροπής	70 000	
T-64/95	Ανώνυμος Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν κατά Επιτροπής	5 625 000	
T-65/95	Italcementi – Fabbriche Riunite Cemento κατά Επιτροπής	33 580 000	25 701 000
T-68/95	Holderbank Financière Glarus κατά Επιτροπής	5 331 000	1 918 000
T-69/95	Hornos Ibéricos Alba(Hisalba) κατά Επιτροπής	1 784 000	836 000
T-70/95	Aker RGI κατά Επιτροπής	40 000	14 000
T-71/95	Scancem (publ) κατά Επιτροπής	40 000	14 000
T-87/95	Cementir – Cementerie del Tirreno κατά Επιτροπής	8 248 000	7 471 000
T-88/95	Blue Circle Industries κατά Επιτροπής	15 824 000	7 717 000

T-103/95	Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδος κατά Επιτροπής	100 000	
T-104/95	Τσιμέντα Χαλκίδος κατά Επιτροπής	1 856 000	510 000

Β – Σύνθεση του Πρωτοδικείου

(Σειρά πρωτοκόλλου την 1η Ιανουαρίου 2000)

Πρώτη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά:

J. Azizi, δικαστής, V. Tiili, δικαστής, R. García-Valdecasas y Fernández, δικαστής,
B. Vesterdorf, Πρόεδρος, K. Lenaerts, δικαστής, J. Pirrung, δικαστής, P. Lindh, δικαστής.

Δεύτερη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά:

N. J. Forwood, δικαστής, P. Mengozzi, δικαστής, M. Jaeger, δικαστής, R. M. Moura Ramos,
δικαστής, A. Potocki, δικαστής, J. D. Cooke, δικαστής, A. W. H. Meij, δικαστής, Μ. Βηλαράς,
δικαστής, H. Jung, γραμματέας.

1. Τα μέλη του Πρωτοδικείου (κατά τη σειρά αναλήψεως καθηκόντων στο Πρωτοδικείο)

Bo Vesterdorf

Γεννήθηκε το 1945· νομικός μεταφραστής στο Δικαστήριο· υπάλληλος διοικήσεως στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· πάρεδρος δικαστής· νομικός ακόλουθος στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δανίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα· άσκησε δικαστικά καθήκοντα στο Østre Landsret· προϊστάμενος του γραφείου συνταγματικού και διοικητικού δικαίου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· διευθυντής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· λέκτορας· μέλος της Διευθύνουσας Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (CDDH) του Συμβουλίου της Ευρώπης και στη συνέχεια μέλος του προεδρείου του ίδιου οργάνου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989· Πρόεδρος του Πρωτοδικείου από τις 4 Μαρτίου 1998.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

Γεννήθηκε το 1946· Abogado del Estado (στη Jaén και στη Γρανάδα)· γραμματέας στο Tribunal Económico-Administrativo της Jaén και στη συνέχεια της Κόρδοβας· μέλος των Δικηγορικών Συλλόγων Jaén και Γρανάδας· προϊστάμενος της υπηρεσίας κοινοτικών διαφορών στο Υπουργείο Εξωτερικών· επικεφαλής της ισπανικής αντιπροσωπείας στην ομάδα εργασίας που συνέστησε το Συμβούλιο για την ίδρυση του Πρωτοδικείου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989.

Koenraad Lenaerts

Γεννήθηκε το 1954· καθηγητής στο Katholieke Universiteit Leuven (KUL)· επισκέπτης καθηγητής στα πανεπιστήμια του Burundi, του Στρασβούργου και του Harvard· καθηγητής στο Collège d'Europe της Bruges· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο· δικηγόρος Βρυξελλών· μέλος του συμβουλίου διεθνών σχέσεων του KUL· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989.

Virpi Tiili

Γεννήθηκε το 1942· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι· επιμελήτρια αστικού δικαίου και εμπορικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι· διευθύντρια νομικών υποθέσεων και εμπορικής πολιτικής του Κεντρικού Εμπορικού Επιμελητηρίου της Φινλανδίας· γενική διευθύντρια του Γραφείου Προστασίας των Καταναλωτών της Φινλανδίας· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

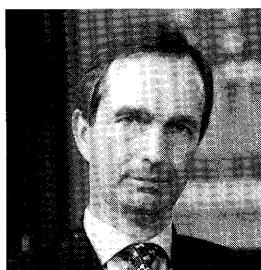
Pernilla Lindh

Γεννήθηκε το 1945· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου Lund· πάρεδρος δικαστής στο Εφετείο Στοκχόλμης· νομική σύμβουλος και γενική διευθύντρια της Νομικής Υπηρεσίας του Τμήματος Εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

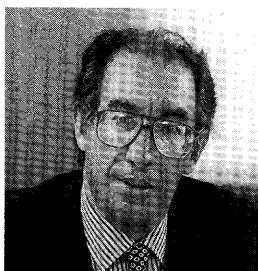
Josef Azizi

Γεννήθηκε το 1948· διδάκτωρ Νομικής και πτυχιούχος κοινωνικών και οικονομικών επιστημών του Πανεπιστημίου της Βιέννης· εντεταλμένος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Οικονομικών Επιστημών της Βιέννης και στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βιέννης· Ministerialrat και προϊστάμενος τμήματος στην Ομοσπονδιακή Καγκελαρία· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

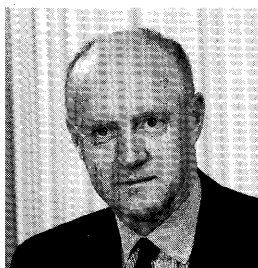
André Potocki

Γεννήθηκε το 1950· εφέτης στο Cour d'appel de Paris και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Paris X-Nanterre (1994)· προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1991)· αντιπρόεδρος στο Tribunal de grande instance de Paris (1990)· γενικός γραμματέας της première présidence de la Cour de Cassation (1988)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Σεπτεμβρίου 1995.

Rui Manuel Gens de Moura Ramos

Γεννήθηκε το 1950· καθηγητής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Coimbra και στη Νομική Σχολή του Καθολικού Πανεπιστημίου του Πόρτο· τακτικός καθηγητής στην έδρα Jean Monnet διευθυντής σπουδών (στη γαλλική γλώσσα) στην Ακαδημία Διεθνούς Δικαίου της Χάγης (1984) και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Νομικών Σπουδών Paris I (1995)· αντιπρόσωπος της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο του διεθνούς εμπορίου (Cnudci), στη Διάσκεψη της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, στην *Commission internationale de l'état civil* και στην επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ιθαγένεια· μέλος του Ινστιτούτου Διεθνούς Δικαίου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Σεπτεμβρίου 1995.

John D. Cooke

Γεννήθηκε το 1944· δικηγόρος Ιρλανδίας το 1966· επίσης μέλος των δικηγορικών συλλόγων Αγγλίας και Ουαλίας, Βορείου Ιρλανδίας και Νέας Νοτίου Ουαλίας· barrister από το 1966 έως το 1996· μέλος του Inner Bar της Ιρλανδίας (Senior Counsel) και της Νέας Νοτίου Ουαλίας (1991)· Πρόεδρος του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (CCBE) κατά τα έτη 1985-1986· επισκέπτης καθηγητής στη Νομική Σχολή του University College του Δουβλίνου· μέλος της Chartered Institute of Arbitrators· Πρόεδρος της Royal Zoological Society της Ιρλανδίας από το 1987 έως το 1990· benchet της Honourable Society of Kings Inns του Δουβλίνου· honorary benchet του Lincoln's Inn του Λονδίνου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 10 Ιανουαρίου 1996.

Marc Jaeger

Γεννήθηκε το 1954· δικηγόρος· δικαστικός ακόλουθος τοποθετημένος στον Γενικό Εισαγγελέα· δικαστής· αντιπρόεδρος του Tribunal d'arrondissement του Λουξεμβούργου· δίδαξε στο Centre Universitaire του Λουξεμβούργου· αποσπασμένος δικαστικός, εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο από το 1986· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 11 Ιουλίου 1996.

Jörg Pirrung

Γεννήθηκε το 1940· βοηθός καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Marburg· Referent (στα τμήματα διεθνούς δικονομικού δικαίου και δικαίου για την προστασία του παιδιού), προϊστάμενος της υπηρεσίας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και, στη συνέχεια, προϊστάμενος υποδιευθύνσεως του τμήματος αστικού δικαίου στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 11 Ιουνίου 1997.

Paolo Mengozzi

Γεννήθηκε το 1938· καθηγητής του διεθνούς δικαίου καθώς και, στην έδρα Jean Monnet, του δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια· επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Carlos III της Μαδρίτης· επισκέπτης καθηγητής στα πανεπιστήμια: Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (Νέα Υόρκη), Georgetown, Paris II, Georgia (Athens) και Institut Universitaire International (Λουξεμβούργο)· συντονιστής του European Business Law Pallas Program που οργανώνει το Πανεπιστήμιο του Nijmegen· μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις συμβάσεις δημοσίων έργων· Αναπληρωτής Υφυπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου κατά το εξάμηνο της ιταλικής προεδρίας του Συμβουλίου· μέλος της ομάδας προβληματισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και διευθυντής της συνόδου του 1997 του Κέντρου Ερευνών της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου της Χάγης για τον ΠΟΕ· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 4 Μαρτίου 1998.

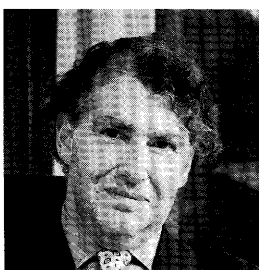
Arjen W. H. Meij

Γεννήθηκε το 1944· σύμβουλος στο Hoge Raad der Nederlanden (1996)· σύμβουλος και αντιπρόεδρος στο College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό δικαστήριο εμπορίου και βιομηχανίας) (1986)· αναπληρωτής σύμβουλος στο Εφετείο Κοινωνικών Υποθέσεων και στη Δικαστική Επιτροπή Δασμολογίου· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1980)· δίδαξε ευρωπαϊκό δίκαιο στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Groningen· research-assistant στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Michigan· μέλος της διεθνούς γραμματείας του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Άμστερνταμ (1970)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Μιχάλης Βηλαράς

Γεννήθηκε το 1950· δικηγόρος (1974-1980)· εθνικός εμπειρογνώμονας στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και κατόπιν κύριος διοικητικός υπάλληλος στη Γενική Διεύθυνση V (Απασχόληση, εργασιακές σχέσεις και κοινωνικές υποθέσεις)· Εισηγητής, Πάρεδρος του ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας και από το 1999 Σύμβουλος Επικρατείας· επίκουρο μέλος του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου· μέλος της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής· διευθυντής του Νομικού Γραφείου της Κυβέρνησης (1996-1998)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Nicholas James Forwood

Γεννήθηκε το 1948· αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο Cambridge (Mechanical Sciences and Law) το 1969· έγινε μέλος του Αγγλικού Δικηγορικού Συλλόγου το 1970, εν συνεχεία δε δικηγόρησε στο Λονδίνο (1971-1979) και στις Βρυξέλλες (1979-1999)· έγινε μέλος του Ιρλανδικού Δικηγορικού Συλλόγου το 1982· το 1987 διορίστηκε Queen's Counsel και το 1998 Benchers of the Middle Temple· εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας στο Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της ΕΕ (CCBE) και πρόεδρος της Μόνιμης Αντιπροσωπείας του CCBE στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο· ταμίας του European Maritime Law Organization (μέλος του διοικητικού συμβουλίου από το 1991)· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της World Trade Law Association· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 15 Δεκεμβρίου 1999.

Hans Jung

Γεννήθηκε το 1944· επιμελητής και στη συνέχεια επίκουρος καθηγητής στη Νομική Σχολή του Βερολίνου· δικηγόρος Φρανκφούρτης· νομικός μεταφραστής στο Δικαστήριο· εισηγητής στο γραφείο του Προέδρου του Δικαστηρίου H. Kutscher και στη συνέχεια του Γερμανού δικαστή του Δικαστηρίου· βοηθός γραμματέας του Δικαστηρίου· γραμματέας του Πρωτοδικείου από τις 10 Οκτωβρίου 1989.

2. Σειρές πρωτοκόλλου

από την 1η Ιανουαρίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2000

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
R. GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ, πρόεδρος τμήματος
K. LENAERTS, πρόεδρος τμήματος
V. TIILI, πρόεδρος τμήματος
J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
P. LINDH, δικαστής
J. AZIZI, δικαστής
A. POTOCKI, δικαστής
R. M. MOURA RAMOS, δικαστής
J. D. COOKE, δικαστής
M. JAEGER, δικαστής
P. MENGGOZZI, δικαστής
A. W. H. MEIJ, δικαστής
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, δικαστής
N. J. FORWOOD, δικαστής

H. JUNG, γραμματέας

από την 1η Οκτωβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
P. LINDH, πρόεδρος τμήματος
J. AZIZI, πρόεδρος τμήματος
P. MENGOSZI, πρόεδρος τμήματος
A. W. H. MEIJ, πρόεδρος τμήματος
R. GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ, δικαστής
K. LENAERTS, δικαστής
V. THILI, δικαστής
A. POTOCKI, δικαστής
R. M. MOURA RAMOS, δικαστής
J. D. COOKE, δικαστής
M. JAEGER, δικαστής
J. PIRRUNG, δικαστής
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, δικαστής
N. J. FORWOOD, δικαστής

H. JUNG, γραμματέας

3. Τα παλαιά μέλη του Πρωτοδικείου

Da CRUZ VILAÇA José Luis (1989-1995), Πρόεδρος από το 1989 έως το 1995

SAGGIO Antonio (1989-1998), Πρόεδρος από το 1995 έως το 1998

BARRINGTON Donal Patrick Michael (1989-1996)

EDWARD David Alexander Ogilvy (1989-1992)

KIRSCHNER Heinrich (1989-1997)

ΓΕΡΑΡΗΣ Χρίστος (1989-1992)

SCHINTGEN Romain Alphonse (1989-1996)

BRIËT Cornelis Paulus (1989-1998)

BIANCARELLI Jacques (1989-1995)

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Ανδρέας (1992-1998)

BELLAMY Christopher William (1992-1999)

Πρόεδροι

Da CRUZ VILAÇA José Luis (1989-1995)

SAGGIO Antonio (1995-1998)

Κεφάλαιο ΙΙΙ

Συναντήσεις και επισκέψεις

A — Επίσημες επισκέψεις και εκδηλώσεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 2000

12 Ιανουαρίου	Birgitta Dahl, Πρόεδρος του Σουηδικού Κοινοβουλίου (Sveriges Riksdag)
13 Ιανουαρίου	Giovanni Perego, Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)
27 Ιανουαρίου	Herbert Mertin, Υπουργός Δικαιοσύνης του Land Ρηνανίας-Παλατινάτου
3 Φεβρουαρίου	Richard Morningstar, Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση
10 Φεβρουαρίου	Παναγιώτης Κ. Μακρής, Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
14 Φεβρουαρίου	Antonio Vitorino, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
17 Φεβρουαρίου	Vicente Álvarez Areces, Πρόεδρος της Κυβερνήσεως του Πριγκιπάτου των Αστουριών
23 Φεβρουαρίου	Harry Kney-Tal, έκτακτος πληρεξούσιος πρέσβης και αρχηγός της αποστολής του Ισραήλ στην Ευρωπαϊκή Ένωση
13 και 14 Μαρτίου	Αντιπροσωπεία και Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ισραήλ

14 Μαρτίου	Liviu-Petru Zapirtan, έκτακτος πληρεξούσιος πρέσβης της Ρουμανίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
17 Μαρτίου	Ampalavanar Selverajah, έκτακτος πληρεξούσιος πρέσβης και αρχηγός της αποστολής της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης στις Βρυξέλλες
23 Μαρτίου	G. Canivet, Πρώτος Πρόεδρος του Cour de cassation της Γαλλίας
23 Μαρτίου	Jean André Gréther, έκτακτος πληρεξούσιος πρέσβης, αρχηγός της αποστολής του Πριγκιπάτου του Μονακό στην Ευρωπαϊκή Ένωση
30 Μαρτίου	Hans-Jürgen Papier, Αντιπρόεδρος του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου
10 Απριλίου	Nils Gunnar Watz, Πρέσβης της Σουηδίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
10 Μαΐου	Luzius Wildhaber, Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Marc Fischbach, δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
11 Μαΐου	Pierre Friederich, έκτακτος πληρεξούσιος πρέσβης της Ελβετικής Συνομοσπονδίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
11 Μαΐου	Reinhold Bocklet, Υπουργός Επικρατείας, επιφορτισμένος με τις γερμανικές και ευρωπαϊκές υποθέσεις στην Καγκελαρία (Staatskanzlei) της Βαυαρίας
17 Μαΐου	Αντιπροσωπεία του Conseil d'État της Γαλλίας

25 Μαΐου	Mario Monti, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
5 Ιουνίου	Ann Wilkens, Πρέσβειρα της Σουηδίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
6 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία του Συμβουλευτικού Συμβουλίου της Rioja
8 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία προέδρων και δικαστικών λειτουργών των εφετείων και του Εθνικού Συμβουλίου Δικαιοσύνης της Ουγγαρίας
19 και 20 Ιουνίου	Ενημερωτική συνάντηση δικαστικών λειτουργών των κρατών μελών
26 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Διοικητικών Δικαστών
27 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία του Bundesgerichtshof
29 και 30 Ιουνίου	Ronan Keane, Πρόεδρος (Chief justice) του Supreme Court της Ιρλανδίας
3 Ιουλίου	Gunnar Lund, Μόνιμος Αντιπρόσωπος του Βασιλείου της Σουηδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
13 Ιουλίου	Αντιπροσωπεία του Νομοθετικού Συμβουλίου της Ρουμανίας
18 Σεπτεμβρίου	Gordon Geoffrey Wetherell, Πρέσβης του Ηνωμένου Βασιλείου στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
18 Σεπτεμβρίου	Tudorel Postolache, έκτακτος πληρεξούσιος πρέσβης της Ρουμανίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου

19 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου της Ιταλίας
27 Σεπτεμβρίου	Christian Strohal, Πρέσβης της Αυστρίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
18 Οκτωβρίου	Επιτροπή Νομικών και Συνταγματικών Θεμάτων της Βουλής της Κάτω Σαξωνίας (Ausschuss für Rechts- und Verfassungsfragen des Niedersächsischen Landtages)
6 και 7 Νοεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου της Γαλλίας
20 και 21 Νοεμβρίου	Σεμινάριο δικαστικών λειτουργών των κρατών μελών
27 Νοεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (CCBE)
5 Δεκεμβρίου	A. Kruse, Γενικός Διευθυντής Νομικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών της Σουηδίας

Β – Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 2000 (Αριθμός επισκεπτών)

	Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί ¹	Δικηγόροι, νομικοί σύμβουλοι, ασκούμενοι	Καθηγητές κοινοτικού δικαίου, εκπαιδευτικοί ²	Διπλωματικοί, βουλευτές, πολιτικές ομάδες, δημόσιοι υπάλληλοι	Φοιτητές, ασκούμενοι Επιτροπής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Μέλη επαγγελματιών συλλόγων	Λοιποί	ΣΥΝΟΛΟ
B	86	110	–	–	349	73	53	671
DK	8	41	–	–	157	–	–	219
D	370	424	–	132	787	24	243	1 980
EL	63	73	17	–	175	–	22	350
E	24	35	1	21	240	40	55	416
F	59	139	31	89	736	19	17	1 090
IRL	12	–	–	–	74	–	5	91
I	24	145	3	4	201	–	20	397
L	4	–	–	–	59	–	60	123
NL	22	33	35	–	353	–	–	443
A	33	51	3	41	196	–	2	326
P	9	1	1	–	27	21	–	59
FIN	8	71	–	–	35	21	20	155
S	28	64	9	36	43	–	25	205
UK	45	13	6	47	608	–	–	719
Τρίτες χώρες	235	81	6	197	787	220	41	1 567
Μικτές ομάδες	20	30	31	33	246	30	–	390
ΣΥΝΟΛΟ	1 050	1 311	143	613	5 073	448	563	9 201

(συνέχεια)

¹ Στη στήλη αυτή αναφέρεται ο αριθμός των δικαστικών λειτουργιών που μετέσχαν στην ενημερωτική συνάντηση και το σεμινάριο δικαστικών λειτουργιών που οργανώθηκαν από το Δικαστήριο. Το 2000 μετέσχαν: Βέλγιο: 10· Δανία: 8· Γερμανία: 24· Ελλάδα: 8· Ισπανία: 24· Γαλλία: 24· Ιρλανδία: 8· Ιταλία: 24· Λουξεμβούργο: 4· Κάτω Χώρες: 8· Αυστρία: 8· Πορτογαλία: 8· Φινλανδία: 8· Σουηδία: 8· Ηνωμένο Βασίλειο: 24.

² Δεν συνυπολογίζονται οι καθηγητές που συνόδευαν ομάδες φοιτητών.

(συνέχεια)

Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά το 2000 (Αριθμός ομάδων)

	Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί ¹	Δικηγόροι, νομικοί σύμβουλοι, ασκούμενοι	Καθηγητές κοινωνικού δικαίου, εκπαιδευτικοί ²	Διπλωματικοί, βουλευτές, πολιτικές ομάδες, δημόσιοι υπάλληλοι	Φοιτητές, ασκούμενοι Επιτροπής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Μέλη επαγγελματικών συνδέσμων	Λοιποί	ΣΥΝΟΛΟ
B	3	3	–	–	10	1	2	19
DK	–	1	–	1	5	–	–	7
D	10	16	–	5	26	2	8	67
EL	3	5	4	–	6	–	1	19
E	–	5	1	1	10	1	2	20
F	4	6	2	4	25	1	1	43
IRL	2	–	–	–	2	–	1	5
I	–	7	1	2	6	–	1	17
L	–	–	–	–	3	–	1	4
NL	1	1	2	–	14	–	–	18
A	1	5	2	3	7	–	2	20
P	1	1	1	–	1	1	–	5
FIN	–	3	–	–	1	1	1	6
S	2	6	1	3	3	–	2	17
UK	2	2	1	2	19	–	1	27
Τρίτες χώρες	13	10	4	10	27	2	6	72
Μικτές ομάδες	1	1	1	2	8	1	–	14
ΣΥΝΟΛΟ	43	72	20	33	173	10	29	380

¹ Στη στήλη αυτή συνυπολογίζονται, μεταξύ άλλων, η ενημερωτική συνάντηση και το σεμινάριο δικαστικών λειτουργών.

² Δεν συνυπολογίζονται οι καθηγητές που συνόδευαν ομάδες φοιτητών.

Γ — Πανεργυρικές συνεδριάσεις κατά το 2000

- 20 Ιανουαρίου Πανεργυρική συνεδρίαση με την ευκαιρία της παρουσιάσεως του τιμητικού τόμου για τον Fernand Schockweiler
- 8 Μαρτίου Ορκωμοσία των νέων μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου
- 7 Ιουνίου Πανεργυρική συνεδρίαση στη μνήμη του Κωνσταντίνου Ν. Κακούρη, πρώην δικαστή του Δικαστηρίου
- 14 Ιουνίου Πανεργυρική συνεδρίαση στη μνήμη του Riccardo Monaco, πρώην δικαστή του Δικαστηρίου
- 14 Ιουλίου Πανεργυρική συνεδρίαση με την ευκαιρία της αποχωρήσεως του Günter Hirsch, δικαστή του Δικαστηρίου, και της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Δικαστήριο από τη Ninon Colneric
- 6 Οκτωβρίου Πανεργυρική συνεδρίαση με την ευκαιρία της μερικής ανανεώσεως των μελών του Δικαστηρίου (βλ.: «Μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το 2000», σ. 000)
- 15 Νοεμβρίου Πανεργυρική συνεδρίαση στη μνήμη του Λόρδου Mackenzie-Stuart, πρώην δικαστή και Προέδρου του Δικαστηρίου

**Δ — Επισκέψεις ή συμμετοχές σε επίσημες εκδηλώσεις
κατά το 2000**

6 Ιανουαρίου	Παρουσία αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στην πανηγυρική εναρκτήρια συνεδρίαση του Cour de cassation στο Παρίσι
25 Ιανουαρίου	Παρουσία αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στην πανηγυρική συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στο Στρασβούργο
20 Μαρτίου	Ομιλία του Προέδρου του Δικαστηρίου με θέμα «Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και τα δικαστήρια των κρατών μελών – Στοιχεία της δικαστικής εξουσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (Der Europäische Gerichtshof und die Gerichte der Mitgliedstaaten – Komponenten der richterlichen Gewalt in der Europäischen Union) κατόπιν προσκλήσεως της Juristische Studiengesellschaft, στην έδρα του Bundesgerichtshof, με την ευκαιρία της 50ής επετείου της ιδρύσεως του εν λόγω δικαστηρίου στην Καρλσρούη.
7 Απριλίου	Συμμετοχή του Προέδρου του Δικαστηρίου στο «Συνέδριο της Χιλιετίας – Η Μεγάλη Βρετανία στην Ευρώπη» (Millennium Conference – Britain in Europe) που οργάνωσε το Ινστιτούτο Ευρωπαϊκού Συγκριτικού Δικαίου (Oxford Institute of European Comparative Law) του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης στο Λονδίνο
15-22 Απριλίου	Επίσημη επίσκεψη του Προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στην Ουάσινγκτον

- 7-11 Μαΐου Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στο «17ο συνέδριο των Συμβουλίων Επικρατείας και των Ανωτάτων Διοικητικών Δικαστηρίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (XVIIth Conference between the Councils of State and the Supreme Administrative Judicial Bodies of the EU) στη Βιέννη
- 15 Μαΐου Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στην έναρξη του συνεδρίου με θέμα «Η δικαιοδοτική εμπειρία στο πλαίσιο της κοινοτικής δικαιοσύνης» (A experiência Judiciária no âmbito da Justiça Comunitária) κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Πορτογαλίας στη Λισσαβώνα
- 18 Μαΐου Συνάντηση του Προέδρου του Δικαστηρίου με τη Nicole Fontaine, Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο
- 23 Μαΐου Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στον εορτασμό της «Ημέρας του Συντάγματος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας» (Verfassungstag der Bundesrepublik Deutschland) στο Βερολίνο
- 26 Μαΐου Επίσκεψη του Προέδρου του Πρωτοδικείου στον Υπουργό Εξωτερικών της Δανίας Niels Helveg Petersen στην Κοπεγχάγη
- 30 Μαΐου-2 Ιουνίου Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στο συνέδριο των Ανωτάτων Δικαστηρίων και Γενικών Εισαγγελέων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (Conference of the Supreme Courts and Attorneys General of Member States of the European Union) στο Λονδίνο

1-3 Ιουνίου	Αντιπροσωπείες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στο 19ο συνέδριο της Fédération internationale pour le droit européen (FIDE) στο Ελσίνκι
3 Ιουλίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στα επίσημα εγκαίνια της έδρας του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας (Seegerichtshof) στο Αμβούργο
3-4 Ιουλίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στον εορτασμό της επετείου της ιδρύσεως του Συνταγματικού Δικαστηρίου στη Μαδρίτη
20 Ιουλίου	Συμμετοχή του Προέδρου του Δικαστηρίου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στην τελετή αναλήψεως καθηκόντων προέδρου του Bundesgerichtshof στην Καρλσρούη από τον Günter Hirsch
7 Σεπτεμβρίου	Επίσκεψη του Προέδρου του Δικαστηρίου στον Michel Barnier, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις Βρυξέλλες
15 Σεπτεμβρίου	Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου προεδρεύει τη συνεδρίαση με θέμα «Ο δικαστικός έλεγχος της διοικητικής πράξεως» στο συμπόσιο που οργανώθηκε προς τιμήν του Walter van Gerven στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβαίν
19-22 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στο 10ο συμπόσιο ευρωπαίων δικαστών στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο Λουξεμβούργο

27 Σεπτεμβρίου	Παρουσία του Προέδρου του Δικαστηρίου και του Προέδρου του Πρωτοδικείου στις τελετές της ενθρονίσεως της Αυτού Βασιλικής Υψηλότητας του Μεγάλου Δούκα Henri του Λουξεμβούργου
2 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στην τελετή ενάρξεως του δικαστικού έτους στο Λονδίνο
2 Οκτωβρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο σεμινάριο (Fachgespräch) που οργανώθηκε στο πλαίσιο της «Ημέρας του Συντάγματος» (Verfassungstag) με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τους προέδρους διαφόρων ευρωπαϊκών συνταγματικών δικαστηρίων, την οποία διοργάνωσε το Συνταγματικό Δικαστήριο της Αυστρίας στη Βιέννη
12 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στον εορτασμό της 50ής επετείου της ιδρύσεως του Bundesfinanzhof στο Μόναχο
17 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην τελετή των εγκαινίων της έδρας του Κοινοτικού Γραφείου Φυτικών Ποικιλιών
30 Οκτωβρίου	Επίσκεψη του Προέδρου του Δικαστηρίου στον Υπουργό Εξωτερικών της Ισπανίας Josep Piqué i Camp στη Μαδρίτη
4 Νοεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στον εορτασμό της 50ής επετείου της υπογραφής της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στη Ρώμη

- 7 Νοεμβρίου Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου συμμετέχει σε συμπόσιο προς τιμήν του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δανίας στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης
- 8 Νοεμβρίου Συμμετοχή του Προέδρου του Δικαστηρίου στο συμπόσιο με θέμα «Η γένεση της ευρωπαϊκής συνταγματικής εννόμου τάξεως – Η αλληλεξάρτηση μεταξύ εθνικού και κοινοτικού συνταγματικού δικαίου» (Die Entstehung einer europäischen Verfassungsdordnung. Das Ineinandergreifen von nationalem und europäischem Verfassungsrecht) με την ευκαιρία της παρουσιάσεως του ομότιτλου έργου, που εκδόθηκε υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Jürgen Schwarze, στην περιφερειακή αντιπροσωπεία (Landesvertretung) του Land Βάδης-Βυρτεμβέργης στο Βερολίνο
- 10-12 Νοεμβρίου Επίσκεψη του Προέδρου και αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου στην «Honorable society of King's Inns» στο Δουβλίνο
- 4-5 Δεκεμβρίου Συμμετοχή του Προέδρου του Δικαστηρίου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου σε συμπόσιο με θέμα «Οι κοινές αρχές μιας ευρωπαϊκής δικαιοσύνης των κρατών της Ενώσεως» που οργανώθηκε στο Παρίσι από το Cour de cassation στο πλαίσιο της γαλλικής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως
- 18 Δεκεμβρίου Επίσκεψη του Προέδρου του Δικαστηρίου στον Υπουργό Δικαιοσύνης της Ισπανίας Angel Acebes στη Μαδρίτη

18 Δεκεμβρίου

Συμμετοχή του Προέδρου του Πρωτοδικείου σε συνέδριο που οργάνωσε στο Παρίσι το Cour de cassation με θέμα: «Η μεταρρύθμιση του δικαιοδοτικού συστήματος της Ενώσεως» (La réforme du système juridictionnel de l'Union)

Κεφάλαιο IV

Πίνακες και στατιστικές

A — Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου

1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Δικαστηρίου κατά το 2000	229
	Ανταγωνισμός	229
	Αρχές του κοινοτικού δικαίου	234
	ΑΧ	234
	Βιομηχανική πολιτική	235
	Γεωργία	235
	Δίκαιο των επιχειρήσεων	242
	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	244
	Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	248
	Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	249
	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	257
	Εμπορική πολιτική	260
	Εξωτερικές σχέσεις	261
	Θεσμικό δίκαιο	264
	Κοινωνική πολιτική	265
	Κρατικές ενισχύσεις	272
	Μεταφορές	274
	Περιβάλλον και καταναλωτές	275
	Περιφερειακή πολιτική	278
	Πολιτισμός	278
	Προσέγγιση των νομοθεσιών	278
	Σύμβαση των Βρυξελλών	282
	Σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών	282
	Υπηρεσιακή Κατάσταση των υπαλλήλων	283
	Φορολογία	284
2.	Πίνακας των λοιπών αποφάσεων του Δικαστηρίου που δημοσιεύθηκαν στο Δελτίο Δραστηριοτήτων του έτους 2000	293
3.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	295

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 2000

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

C-147/97 και C-148/97	10 Φεβρουαρίου 2000	Deutsche Post AG κατά Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) κ.λπ.	Δημόσια επιχείρηση – Ταχυδρομική υπηρεσία – Άυλη αναταχυδρόμηση
C-395/96 P και C-396/96 P	16 Μαρτίου 2000	Compagnie maritime belge transports SA, Compagnie maritime belge SA και Dafra-Lines A/S κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές – Ναυτιλιακές διασκέψεις – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4056/86 – Άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ) – Συλλογική δεσπόζουσα θέση – Συμφωνία μεταξύ εθνικών διοικήσεων και ναυτιλιακών διασκέψεων προβλεπούσα αποκλειστικό δικαίωμα – Ναυτιλιακή διάσπαση εμμένουσα στην εφαρμογή της συμφωνίας – Μαχητικά πλοία – Εκπτώσεις πίστωσης – Δικαιώματα αμύνης – Πρόστιμα – Κριτήρια εκτιμώσεως
C-265/97 P	30 Μαρτίου 2000	Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer BA (VBA), και Florimex BV και Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Απόφαση περί απορρίψεως καταγγελίας – Συμφωνία προς το άρθρο 2 του κανονισμού 26 της εισπράξεως δικαιωμάτων επί προϊόντων ανθοκομίας τα οποία παραδίδουν εξωτερικοί προμηθευτές σε χονδρέμπορους εγκατεστημένους εντός του περιβάλλοντος συνεταιριστικής ενώσεως δημοπρασιών – Αιτιολογία

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-266/97 P	30 Μαρτίου 2000	Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer BA (VBA), Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten (VGB), Florimex BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Θέση καταγγελίας στο αρχείο ελλείπει απαντήσεως των καταγγελλόντων εντός της ταχθείσας προθεσμίας – Συμφωνία προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ της επιβολής υποχρεώσεως καταβολής δικαιωμάτων σε προμηθευτές που έχουν συνάψει συμβάσεις περί παραδόσεως προϊόντων ανθοκομίας σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες εντός του περιβάλλοντος συνεταυριστικής ενώσεως δημοπρασιών – Συμφωνία προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μιας αποκλειστικής υποχρεώσεως αγοράς την οποία έχουν αποδεχθεί ορισμένοι χονδρέμποροι οι οποίοι μεταπωλούν τέτοια προϊόντα μέσα σε ειδικό εμπορικό χώρο του ανωτέρω περιβάλλοντος – Δυσμενής διάκριση – Επίδραση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών – Εκτίμηση στο γενικότερο πλαίσιο συνόλου ρυθμίσεων – Έλλειψη αισθητής επιδράσεως
C-286/95 P	6 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Imperial Chemical Industries plc (ICI)	Αίτηση αναίρεσας – Προσφυγή ακυρώσεως – Λόγοι – Παράβαση ουσιώδους τύπου – Έλλειψη κυρώσεως αποφάσεως ληφθείσας από το σώμα των επιτρόπων – Λόγος ακυρώσεως δυνάμενος να ληφθεί υπόψη αυτεπαγγέλτως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-287/95 P και C-288/95 P	6 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Solvay SA	Αιτήσεις αναίρεσεως – Προσφυγή ακυρώσεως – Λόγοι – Παράβαση ουσιώδους τύπου – Έλλειψη κυρώσεως αποφάσεως ληφθείσας από το σώμα των επιτρόπων – Λόγος ακυρώσεως δυνάμενος να ληφθεί υπόψη αυτεπαγγέλτως
C-209/98	23 Μαΐου 2000	Entreprenørforeningens Affalds/Miljøsektion (FFAD), ενεργούσα εξ ονόματος της Sydhavnens Sten & Grus ApS κατά Københavns Kommune	Άρθρο 90 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 86 ΕΚ) σε συνδυασμό με τα άρθρα 34 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 29 ΕΚ) και 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ) – Οδηγία 75/442/ΕΟΚ – Κανονισμός (ΕΟΚ) 259/93 – Ειδικό ή αποκλειστικό δικαίωμα συλλογής των αποβλήτων εργοταξίου – Προστασία του περιβάλλοντος
C-258/98	8 Ιουνίου 2000	Giovanni Carra κ.λπ.	Δεσπόζουσα θέση – Δημόσιες επιχειρήσεις – Δραστηριότητα ευρέσεως εργασίας ή προσωπικού – Νόμιμο μονοπώλιο
C-180/98 έως C-184/98	12 Σεπτεμβρίου 2000	Pavel Pavlov κ.λπ. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten	Υποχρεωτική υπαγωγή σε επαγγελματικό ταμείο συντάξεων – Συμβαστό με τους κανόνες ανταγωνισμού – Χαρακτηρισμός επαγγελματικού ταμείου συντάξεων ως επιχειρήσεως
C-222/98	21 Σεπτεμβρίου 2000	Hendrik van der Woude κατά Stichting Beatrixoord	Συμφωνίες επιχειρήσεων και δεσπόζουσα θέση – Συλλογική σύμβαση – Καταβολή εισφορών στον φορέα ασφαλίσεως ασθενείας των εργαζομένων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-248/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	NV Koninklijke KNP BT κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Πρόστιμο – Αιτιολογία – Αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας
C-279/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Cascades SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Καταλογιστόν της π α ρ α β α τ ι κ ή ς συμπεριφοράς – Πρόστιμο – Αιτιολογία – Αρχή της α πα γ ο ρ ε ύ σ ε ω ς τ ω ν διακρίσεων
C-280/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Moritz J. Weig GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Πρόστιμο – Επιμέτρηση – Αιτιολογία – Ελαφρυντικές περιστάσεις
C-282/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Enso Española SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Αιτιολογία – Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως – Έξοδα
C-283/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Mo och Domsjö AB κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Πρόστιμο – Επιμέτρηση – Αιτιολογία – Αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας
C-286/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Stora Kopparbergs Bergslags AB κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσας – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Πρόστιμο – Αιτιολογία – Καταλογιστόν τ η ς π α ρ α β α τ ι κ ή ς συμπεριφοράς

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-291/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Sarrió SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Έννοια ενιαίας παραβάσεως – Ανταλλαγή πληροφοριών – Διαταγή – Πρόστιμο – Επιμέτρηση – Μέθοδος υπολογισμού – Αιτιολογία – Ελαφρυντικές περιστάσεις
C-294/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Metsä-Serla Oyj κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 – Αλληλέγγυα ευθύνη για την πληρωμή του προστίμου
C-297/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	SCA Holding Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Καταλογιστόν της παραβατικής συμπεριφοράς – Πρόστιμο – Αιτιολογία – Ελαφρυντικές περιστάσεις
C-298/98 P	16 Νοεμβρίου 2000	Metsä-Serla Sales Oy κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Πρόστιμο – Επιμέτρηση – Αιτιολογία – Συνεργασία κατά τη διοικητική διαδικασία
C-422/99	30 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 97/51/ΕΚ
C-423/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 98/10/ΕΚ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-214/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Neste Markkinointi Oy κατά Yötuuli Ky κ.λπ.	Συμφωνίες αποκλειστικής προμηθείας – Συμφωνίες πρατηρίων καυσίμων – Διάρκεια – Σημαντική συμβολή των συμβάσεων ενός προμηθευτή στη στεγανοποίηση της αγοράς – Διακρίση σε συνάρτηση με τις συμβάσεις του ίδιου προμηθευτή
C-344/98	14 Δεκεμβρίου 2000	Masterfoods Ltd κατά HB Ice Cream Ltd HB Ice Cream Ltd κατά Masterfoods Ltd	Άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ) – Παράλληλες διαδικασίες ενώπιον των εθνικών και των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

C-88/99	28 Νοεμβρίου 2000	Roquette Frères SA κατά Direction des services fiscaux du Pas-de-Calais	Απόδοση του αχρεωστήτως καταβληθέντος – Διαδικαστικές προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου – Φόρος εισφοράς καταβληθείς κατά τη συγχώνευση επιχειρήσεων
---------	-------------------	--	---

ΑΧ

C-274/97	16 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Coal Products Ltd	Ρήτρα διαιτησίας – Επιδότηση επιτοκίου
C-210/98 P	13 Ιουλίου 2000	Salzgitter AG (πρώην Preussag Stahl) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσης – Απόφαση 3855/91/EKAX (πέμπτος κώδικας για τις ενισχύσεις στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα) – Κοινοποίηση σχεδίου ενισχύσεων μετά τη λήξη της ταχθείσας προθεσμίας – Αποτελέσματα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-441/97 P	23 Νοεμβρίου 2000	Wirtschaftsvereinigung Stahl, Thyssen Stahl AG, Preussag Stahl AG, Hoogovens Staal BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσως – ΕΚΑΧ – Απόφαση 3855/91/ΕΚΑΧ της Επιτροπής (πέμπτος κώδικας ενισχύσεων) – Κρατικές ενισχύσεις σε χαλυβουργικές επιχειρήσεις του ιταλικού δημοσίου τομέα – Κατάχρηση εξουσίας – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Αρχή της αναγκαιότητας
C-1/98 P	23 Νοεμβρίου 2000	British Steel plc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσως – ΕΚΑΧ – Απόφαση 3855/91/ΕΚΑΧ της Επιτροπής (πέμπτος κώδικας ενισχύσεων) – Ατομικές αποφάσεις της Επιτροπής εγκρίνουσες τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε χαλυβουργικές επιχειρήσεις – Αρμοδιότητα της Επιτροπής – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

C-384/99	30 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Τηλεπικοινωνίες – Διασύνδεση δικτύων – Διαλειτουργικότητα υπηρεσιών – Παροχή καθολικής υπηρεσίας
----------	-------------------	--	---

ΓΕΩΡΓΙΑ

C-414/98	20 Ιανουαρίου 2000	Landerzeugergemeinschaft eG Groß Godems κατά Amt für Landwirtschaft Parchim	Κανονισμός (ΕΟΚ) 4115/88 – Ενισχύσεις για την εκτατικοποίηση της παράγωγής – Εφαρμοστέες κυρώσεις
----------	--------------------	---	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-104/89 και C-37/90	27 Ιανουαρίου 2000	J. M. Mulder, W. H. Brinkhoff, J. M. M. Muskens, T. Twijnstra και Otto Heinemann κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πρόσθετη εισφορά επί του γάλακτος – Εξωσυμβατική ευθύνη – Αποκατάσταση και εκτίμηση της ζημίας
C-217/98	21 Μαρτίου 2000	Hauptzollamt Hamburg-Jonas κατά LFZ Nordfleisch AG	Κοινή οργάνωση αγοράς – Βόειο κρέας – Επιστροφή λόγω εξαγωγής – Απόσυρση της αιτήσεως προκαταβολής – Επίπτωση επί της εγγυήσεως
C-269/97	4 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Κανονισμός (ΕΚ) 820/97 – Νομική βάση
C-292/97	13 Απριλίου 2000	Kjell Karlsson κ.λπ.	Πρόσθετη εισφορά επί του γάλακτος – Σύστημα των γ α λ α κ τ ο κ ο μ ι κ ώ ν ποσοτώσεων στη Σουηδία – Αρχική χορήγηση των γ α λ α κ τ ο κ ο μ ι κ ώ ν ποσοτώσεων – Εθνικό σύστημα – Ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 3950/92 – Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως
C-56/99	11 Μαΐου 2000	Gascogne Limousin viandes SA κατά Office national interprofessionnel des viandes de l'élevage et de l'aviculture (Ofival)	Β ό ε ι ο κ ρ έ α ς – Πριμοδότηση για την πρώιμη εμπορία μόσχων – Χορήγηση πριμοδότησης με βάση το μέσο βάρος σφαγίου των μόσχων που εσφάγησαν σε κάθε κράτος μέλος κατά το έτος 1995 – Κύρος από την άποψη του άρθρου 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 34, παράγραφος 2, ΕΚ)

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-301/98	18 Μαΐου 2000	KVS International BV κατά Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	Υγειονομικοί έλεγχοι κτηνιατρικού χαρακτήρα στον τομέα του ενδοκοινοτικού εμπορίου και των εισαγωγών κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών – Πιστοποιητικό σχετικά με το βόειο σπέρμα που προορίζεται για εξαγωγή σε κράτος μέλος – Οδηγίες 88/407/ΕΟΚ και 93/60/ΕΟΚ – Διαχρονική εφαρμογή
C-242/97	18 Μαΐου 2000	Βασίλειο του Βελγίου κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση των λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1993 – Σιτηρά και βόειο κρέας
C-273/98	25 Μαΐου 2000	Hans-Josef Schlebusch κατά Hauptzollamt Trier	Συμπληρωματική εισφορά επί του γάλακτος – Αρχικές και ειδικές ποσότητες αναφοράς – Σώρευση – Οριστική χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς – Προϋποθέσεις – Μερική και προσωρινή παραχώρηση αρχικής ποσότητας αναφοράς πριν από την οριστική χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς
C-359/98 P	25 Μαΐου 2000	Ca' Pasta Srl κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αναίρεση – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4028/86 – Κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή – Διαδικασία αποβλέπουσα στην κατάργηση της συνδρομής – Αναστολή καταβολής της αρχικώς χορηγηθείσας συνδρομής – Πράξη δεκτική προσφυγής
C-91/99	8 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 96/43/ΕΚ – Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο εντός της ταχθείσας προθεσμίας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-190/99	8 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 96/43/ΕΚ – Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο εντός της ταχθείας προθεσμίας
C-348/97	15 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ανταλλαγές με τη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την προηγούμενη της γερμανικής ενοποιήσεως περίοδο – Κανονισμός (ΕΟΚ) 2252/90 – Κατάργηση των τελωνειακών διατυπώσεων – Μη είσπραξη των δασμολογικών επιβαρύνσεων κατά την εισαγωγή στο πλαίσιο των ενδογερμανικών ανταλλαγών – Παράλειψη διαθέσεως των ιδίων πόρων στην Επιτροπή
C-470/98	15 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη πλήρης μεταφορά της οδηγίας 90/675/ΕΟΚ
C-147/96	22 Ιουνίου 2000	Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Άρνηση της Επιτροπής να περιλάβει μια ΥΧΕ στον προσωρινό κατάλογο των τρίτων χωρών που προβλέπεται στο άρθρο 23 της οδηγίας 92/461/ΕΟΚ – Επιδεκτική προσφυγής πράξη
C-45/97	6 Ιουλίου 2000	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση λογαριασμών – Οικονομικά έτη 1992 και 1993
C-289/97	6 Ιουλίου 2000	Eridania SpA κατά Azienda Agricola San Luca di Rumagnoli Viannj	Ζάχαρη – Καθεστώς τιμών – Περίοδος εμπορίας 1996/97 – Κατάτμηση σε περφόρες – Ελλειμματικές ζώνες – Κατάταξη της Ιταλίας – Κύρος των κανονισμών 1580/96 και 1785/81

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-356/97	6 Ιουλίου 2000	Molkereigenossenschaft Wiedergeltingen eG κατά Hauptzollamt Lindau	Συμπληρωματική εισφορά επί του γάλακτος – Ετήσιος υπολογισμός των παραδοθεισών στον αγοραστή ποσοτήτων γάλακτος – Εκπρόθεσμη κοινοποίηση – Πρόστιμο – Κύρος του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 536/93
C-402/98	6 Ιουλίου 2000	Agricola Tabacchi Bonavicina Snc di Mercati Federica (ATB) κ.λπ. κατά Ministero per le Politiche Agricole, Azienda di Stato per gli interventi nel mercato agricolo (AIMA), Mario Pittaro	Κοινή οργάνωση αγορών – Ακατέργαστος καπνός – Κύρος των κανονισμών (ΕΚ) 711/95 του Συμβουλίου και 1066/95 και 1067/95 της Επιτροπής
C-117/99	13 Ιουλίου 2000	Union nationale interprofessionnelle des légumes transformés (Unilet), Gilles Le Bars κατά Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel)	Κοινή οργάνωση αγορών – Οπωροκηπευτικά – Οργανώσεις παραγωγών – Επιβολή της υποχρέωσης καταβολής εισφορών σε παραγωγούς νωπών προϊόντων οι οποίοι δεν είναι μέλη τους – Απαλλαγή από την υποχρέωση αυτή των παραγωγών προϊόντων που προορίζονται προς μεταποίηση όταν αυτοί δεν είναι μέλη των οργανώσεων – Νομιμότητα της απαλλαγής
C-46/97	13 Ιουλίου 2000	Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εκκαθάριση λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ – Οικονομικό έτος 1992
C-243/97	13 Ιουλίου 2000	Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εκκαθάριση λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ – Οικονομικό έτος 1993

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-369/98	14 Σεπτεμβρίου 2000	The Queen κατά Minister of Agriculture, Fisheries & Food, ex parte: Trevor Robert Fisher and Penny Fisher	Καθεστώς κοινοτικών ενισχύσεων – Μηχανογραφημένη βάση δεδομένων – Κοινοποίηση των πληροφοριών
C-22/99	26 Σεπτεμβρίου 2000	Cristoforo Bertinetto κατά Biraghi SpA	Κοινή οργάνωση των αγορών – Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα – Τιμή του γάλακτος – Άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68
C-372/98	12 Οκτωβρίου 2000	The Queen κατά Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: J. H. Cooke & Sons	Κοινή γεωργική πολιτική – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1765/92 – Κανονισμός (ΕΚ) 762/94 – Ενισχύσεις συνδεδεμένες με αροτράιες καλλιέργειες και με την προσωρινή παύση της καλλιέργειας γαιών – Έννοια της έκτασης που είχε καλλιεργηθεί για τη συγκομιδή του προηγούμενου έτους
C-114/99	17 Οκτωβρίου 2000	Roquette Frères SA κατά Office national interprofessionnel des céréales (ONIC)	Κοινή οργάνωση αγορών – Επιστροφές λόγω εξαγωγής – Σιτηρά – Προϋποθέσεις χορηγήσεως – Μεταποίηση σε προϊόν το οποίο ενδέχεται να επανεισαχθεί στην Κοινότητα
C-155/99	19 Οκτωβρίου 2000	Giuseppe Busolin κ.λπ. κατά Ispettorato Centrale Repressione Frodi – Ufficio di Conegliano – Ministero delle Risorse agricole, alimentari e forestali	Κοινή οργάνωση γεωργικών αγορών – Αμπελοοινική αγορά – Καθεστώς υποχρεωτικής αποσάξεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-312/98	7 Νοεμβρίου 2000	Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft eV κατά Warsteiner Brauerei Haus Cramer GmbH & Co. KG	Π ρ ο σ τ α σ ί α τ ω ν γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως-Κανονισμός (ΕΟΚ) 2081/92 – Πεδίο εφαρμογής – Εθνική ρύθμιση που απαγορεύει την ενέχουσα κίνδυνο παραπλανήσεως χρήσεων καλουμένων απλών ενδείξεων γεωγραφικής προελεύσεως
C-148/99	9 Νοεμβρίου 2000	Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1995 – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1164/89 – Ενίσχυση για το κλωστικό λινάρι και την κάνναβη
C-214/98	16 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 93/118/ΕΚ στην εσωτερική έννομη τάξη
C-436/98	30 Νοεμβρίου 2000	HMIL Ltd κατά Minister for Agriculture, Food and Forestry	Κοινή οργάνωση των αγορών – Ειδικές επιστροφές λόγω εξαγωγής και ενίσχυση για ιδιωτική αποθεματοποίηση ορισμένων βοείων κρεάτων
C-477/98	5 Δεκεμβρίου 2000	Eurostock Meat Marketing Ltd κατά Department of Agriculture for Northern Ireland	Υγειονομικός έλεγχος – Επείγοντα μέτρα κατά της σ π ο γ γ ώ δ ο υ ς εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών – Ειδικό υλικό κινδύνου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-2/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Döhler GmbH κατά Hauptzollamt Darmstadt	Κοινή οργάνωση των αγορών – Επιστροφές στην παραγωγή – Άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2169/86, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 165/89 – Άμυλο ή εστεροποιημένο ή αιθεροποιημένο άμυλο – Κανονική χρήση – Κυρώσεις – Έννοια του ενδιαφερομένου
C-395/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 96/51/ΕΚ και 96/93/ΕΚ – Παράλειψη μεταφοράς τους στην εθνική νομοθεσία εντός των ταχθεισών προθεσμιών
C-110/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Emsland-Stärke GmbH κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas	Επιστροφές κατά την εξαγωγή – Προϊόντα επανεισαχθέντα αμέσως στην Κοινότητα – Κατάχρηση δικαιώματος
C-99/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Κανονισμός (ΕΚ) 2815/98 – Εμπορικά πρότυπα για το ελαιόλαδο
C-245/97	14 Δεκεμβρίου 2000	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΓΤΠΕ – Εκκαθάριση λογαριασμών – Οικονομικό έτος 1993 – Πρωτόληψη γαλακτοκομικών προϊόντων

ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

C-293/98	3 Φεβρουαρίου 2000	Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (Egeda) κατά Hostelería Asturiana SA (Hoasa)	Δικαιώματα του δημιουργού – Δορυφορική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και καλωδιακή αναμετάδοση
----------	--------------------	--	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
C-373/97	23 Μαρτίου 2000	Διονύσιος Διαμαντής κατά Ελληνικού Δημοσίου, Οργανισμού Οικονομικής Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων ΑΕ (ΟΑΕ)	Δίκαιο των εταιριών – Δεύτερη οδηγία 77/91/ΕΟΚ – Ανώνυμη εταιρία αντιμετωπίζουσα οικονομικά προβλήματα – Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με διοικητικά μέτρα – Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος απορρέοντος από διάταξη του κοινοτικού δικαίου
C-225/98	26 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Συμβάσεις δημοσίων έργων – Οδηγίες 71/305/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 89/440/ΕΟΚ, και 93/37/ΕΟΚ – Ανέγερση και συντήρηση σχολικών κτιρίων που πραγματοποιήθηκαν από τη Région Nord-Pas-de- Calais και από το département du Nord
C-380/98	3 Οκτωβρίου 2000	The Queen κατά H. M. Treasury, ex parte: The University of Cambridge	Δημόσιες συμβάσεις – Διαδικασία συνάψεως δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών και συμβάσεων δημοσίων προμηθειών και δημοσίων έργων – Αναθέτουσα αρχή – Οργανισμός δημοσίου δικαίου
C-16/98	5 Οκτωβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 93/38/ΕΟΚ – Δημόσιες συμβάσεις στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών – Εργασίες ηλεκτροδοτή- σεως και φωτισμού δημοσίων χώρων στο διαμέρισμα Vendée – Έννοια του έργου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-337/98	5 Οκτωβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Δημόσιες συμβάσεις στον τομέα των μεταφορών – Οδηγία 93/38/ΕΟΚ – Διαχρονική εφαρμογή – Πρόγραμμα κατασκευής ελαφρού μετρό στην αστική περιοχή της Rennes – Σύμβαση ανατεθείσα κατόπιν διαπραγματεύσεως χωρίς προκήρυξη διαγωνισμού
C-324/98	7 Δεκεμβρίου 2000	Telaustria Verlags GmbH. Telefonadress GmbH κατά Post & Telekom Austria AG	Δημόσιες συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών – Οδηγία 92/50/ΕΟΚ – Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών στον τομέα των τηλεπικοινωνιών – Οδηγία 93/38/ΕΟΚ – Παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας
C-94/99	7 Δεκεμβρίου 2000	ARGE Gewässerschutz κατά Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft	Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Οδηγία 92/50/ΕΟΚ – Διαδικασία συνάψεως των δημόσιων συμβάσεων – Ίση μεταχείριση των υποβαλλόντων προσφορές – Διάκριση λόγω ιθαγένειας – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

C-220/98	13 Ιανουαρίου 2000	Estée Lauder Cosmetics GmbH & Co. OHG κατά Lancaster Group GmbH	Εμπορία καλλυντικού προϊόντος με την ονομασία lifting – Άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ) – Οδηγία 76/768/ΕΟΚ
----------	--------------------	--	--

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-254/98	13 Ιανουαρίου 2000	Schutzverband gegen unlauteren Wettbewerb κατά TK-Heimdienst Sass GmbH	Άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 28 ΕΚ) – Πώληση πλανωδίων ειδών αρτοποιαλείου, κρεοπωλείου και διατροφής – Εδαφικός περιορισμός
C-246/98	23 Μαρτίου 2000	Berendse-Koenen M. G. en Berendse H. D. Maatschap	Οδηγία 83/189/ΕΟΚ – Απαγόρευση των διεγερτών αναπτύξεως – Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος
C-310/98 και C-406/98	23 Μαρτίου 2000	Hauptzollamt Neubrandenburg κατά Leszek Labis, Sagpol SC Transport Miedzynarodowy i Spedycja	Πράξη εξωτερικής διαμετακομίσεως – Κυκλοφορία υπό την κάλυψη δελτίου TIR – Παραβάσεις ή παρατυπίες – Απόδειξη του τόπου διαπράξεως της παραβάσεως ή της παρατυπίας – Προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως – Επιτρεπόμενα μέσα αποδείξεως – Διαδικασία συμψηφισμού
C-309/98	28 Μαρτίου 2000	Holz Geenen GmbH κατά Oberfinanzdirektion München	Κοινό Δασμολόγιο – Δασμολογικές κλάσεις – Κατάταξη στη Συνδυασμένη Ονοματολογία – Κανονισμός (ΕΚ) 1509/97 – Ορθογωνισμένα ξύλα που προορίζονται για την κατασκευή πλαίσίων παραθύρων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-388/95	16 Μαΐου 2000	Βασίλειο του Βελγίου κατά Βασιλείου της Ισπανίας	Άρθρο 34 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 29 ΕΚ) – Κανονισμός (ΕΟΚ) 823/87 – Οίνοι ποιότητας παραγόμενοι εντός καθορισμένης περιοχής – Ονομασίες προελεύσεως – Υποχρέωση εμφιαλώσεως εντός της περιοχής παραγωγής – Αιτιολόγηση – Συνέπειες προηγούμενης αποφάσεως εκδοθείσας επί προδικαστικής παραπομπής – Άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 10 ΕΚ)
C-473/98	11 Ιουλίου 2000	Kemikalieinspektionen κατά Toolex Alpha AB	Εθνική κατ' αρχήν απαγόρευση χρησιμοποίησης τριχλωροαιθυλενίου – Άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 30 ΕΚ)
C-441/98 και C-442/98	21 Σεπτεμβρίου 2000	Καπνική Μιχαηλίδης ΑΕ κατά Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ)	Φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμουαποτελέσματος – Εξαγωγές καπνών – Κρατήσεις υπέρ ασφαλιστικού ταμείου
C-23/99	26 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Διαδικασίες κατακρατήσεως στο τελωνείο – Εμπορεύματα υπό καθεστώς διαμετακομίσεως – Δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας – Ανταλλακτικά για την επισκευή αυτοκινήτων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-42/99	26 Σεπτεμβρίου 2000	Fábrica de Queijo Eru Portuguesa Ld. ^a κατά Tribunal Técnico Aduaneiro de Segunda Instância	Κοινό Δασμολόγιο – Δασμολογική κλάση – Τυριά ή καζεΐνες – Κανονισμός (ΕΟΚ) 3174/88
C-9/99	3 Οκτωβρίου 2000	Échirolles Distribution SA κατά Association du Dauphiné κ.λπ.	Εθνική νομοθεσία περί της τιμής του βιβλίου
C-339/98	19 Οκτωβρίου 2000	Peacock AG κατά Hauptzollamt Paderborn	Κοινό Δασμολόγιο – Δασμολογικές κλάσεις – Δασμολογική κατάταξη των καρτών δικτύου – Κατάταξη στη Συνδυασμένη Ονοματολογία
C-15/99	19 Οκτωβρίου 2000	Hans Sommer GmbH & Co. KG κατά Hauptzollamt Bremen	Κοινό δασμολόγιο – Δασμολογητέα αξία – Δαπάνες αναλύσεως των εμπορευμάτων – Εκ των υστέρων είσπραξη εισαγωγικών δασμών – Διαγραφή εισαγωγικών δασμών
C-217/99	16 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος – Θρεπτικές ουσίες και τρόφιμα που περιέχουν θρεπτικές ουσίες – Υποχρέωση καταθέσεως φακέλου γνωστοποίησης – Υποχρέωση αναγραφής, στην επισήμανση, του αριθμού γνωστοποίησης
C-448/98	5 Δεκεμβρίου 2000	Jean-Pierre Guimont	Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό – Καθαρά εσωτερική κατάσταση – Παραγωγή και εμπορία τυριού έμμενταλ χωρίς φλούδα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-213/99	7 Δεκεμβρίου 2000	José Teodoro de Andrade κατά Director da Alfândega de Leixões	Θέση των εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία – Υπέρβαση της προθεσμίας για τον καθορισμό τελωνειακού προορισμού – Διαδικασία πώλησεως ή επιβολής δασμού κατ' αξίαν
C-55/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος – Ιατρικά αντιδραστήρια – Υποχρεωτική διαδικασία καταχωρίσεως για όλα τα αντιδραστήρια – Υποχρέωση αναγραφής του αριθμού καταχωρίσεως στην εξωτερική συσκευασία και στις οδηγίες χρήσεως κάθε αντιδραστηρίου

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

C-54/99	14 Μαρτίου 2000	Association Église de scientologie de Paris, Scientology International Reserves Trust κατά Premier ministre	Άμεσες αλλοδαπές επενδύσεις – Προηγούμενη έγκριση – Δημόσια τάξη και δημόσια ασφάλεια
C-35/98	6 Ιουνίου 2000	Staatssecretaris van Financiën κατά B.G.M. Verkooijen	Άμεση φορολογία των μερισμάτων – Απαιταγή – Ισχύει μόνο για τα μερίσματα από μετοχές εταιριών που έχουν την έδρα τους εντός της ημεδαπής
C-478/98	26 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Τίτλοι δανείου εκδοθέντος στην αλλοδαπή – Απαγόρευση αποκτήσεως για τους κατοίκους Βελγίου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

C-190/98	27 Ιανουαρίου 2000	Volker Graf κατά Filzmoser Maschinenbau GmbH	Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Αποζημίωση λόγω απολύσεως – Άρνηση σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας από τον εργαζόμενο ενόψει ασκήσεως μισθωτής δραστηριότητας εντός άλλου κράτους μέλους
C-202/97	10 Φεβρουαρίου 2000	Fitzwilliam Executive Search Ltd κατά Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen	Κοινωνική ασφάλιση των διακινησμένων εργαζομένων – Προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας – Εργαζόμενοι αποσπασμένοι σε άλλο κράτος μέλος για προσωρινή εργασία
C-34/98	15 Φεβρουαρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Κοινωνική ασφάλιση – Χρηματοδότηση – Εφαρμοστέα νομοθεσία
C-169/98	15 Φεβρουαρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Κοινωνική ασφάλιση – Χρηματοδότηση – Εφαρμοστέα νομοθεσία

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-355/98	9 Μαρτίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Δραστηριότητες φυλάξεως και ασφαλείας – Απαίτηση προηγούμενης αδειας – Υποχρέωση των νομικών προσώπων να έχουν την έδρα εκμεταλλεύσεως επί του εθνικού εδάφους – Υποχρέωση διαμονής επί του εθνικού εδάφους των διευθυντικών στελεχών και των εργαζομένων – Απαίτηση κατοχής δελτίου ταυτότητας εκδιδόμενης βάσει της εθνικής νομοθεσίας
C-178/97	30 Μαρτίου 2000	Barry Banks κ.λπ. κατά Théâtre royal de la Monnaie	Κοινωνική ασφάλιση των διακινομένων εργαζομένων – Προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας – Σημασία του εντύπου E 101
C-356/98	11 Απριλίου 2000	Arben Kaba κατά Secretary of State for the Home Department	Κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68 – Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Κοινωνικό πλεονέκτημα – Δικαίωμα του συζύγου διακινούμενου εργαζόμενου να λάβει άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-251/98	13 Απριλίου 2000	C. Baars κατά Inspecteur der Belastingen Particulieren/ Ondernemingen Gorinchem	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Περιουσιακά στοιχεία που έχουν επενδυθεί σε μετοχές/εταιρικά μερίδια εταιριών εγκατεστημένων στο κράτος μέλος φορολογίας – Απαλλαγή από τον φόρο περιουσίας – Περιουσιακά στοιχεία που έχουν επενδυθεί σε μετοχές/εταιρικά μερίδια εταιριών εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος – Έλλειψη φοροαπαλλαγής
C-176/96	13 Απριλίου 2000	Jyri Lehtonen Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL κατά Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB)	Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Κανόνες α ν τ α γ ω ν ι σ μ ο ύ εφαρμοστέοι επί των ε π ι χ ε ι ρ ή σ ε ω ν – Ε π α γ γ ε λ μ α τ ί ε ς καλαθοσφαιριστές – Αθλητικοί κανόνες που διέπουν τη μετεγγραφή παικτών προερχομένων από άλλα κράτη μέλη
C-87/99	16 Μαΐου 2000	Patrick Zurstrassen κατά Administration des contributions directes	Άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) – Ίση μεταχείριση – Φόρος εισοδήματος – Χωριστή κατοικία των συζύγων – Ενιαία φορολόγηση και των δύο συζύγων
C-424/98	25 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Δικαίωμα διαμονής – Οδηγίες 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ – Προϋποθέσεις διαθέσεως πόρων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-281/98	6 Ιουνίου 2000	Roman Angonese κατά Cassa di Risparmio di Bolzano SpA	Π ρ ό σ β α σ η σ τ η ν α π α σ χ ό λ η σ η – Πιστοποιητικό διγλωσσίας που χορηγείται από τοπική διοικητική αρχή – Άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 39 ΕΚ) – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68
C-302/98	15 Ιουνίου 2000	Manfred Sehrer κατά Bundesknapenschaft	Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Κοινωνική ασφάλιση – Ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας εισπραττόμενες από κράτος μέλος επί των επικουρικών συντάξεων που χορηγούνται δυνάμει συμβατικών διατάξεων εντός άλλου κράτους μέ λ ο υ ς – Β ά σ η υπολογισμού των εισφορών – Συνυπολογισμός των εισφορών που έχουν ήδη παρακρατηθεί σε αυτό το άλλο κράτος μέλος
C-424/97	4 Ιουλίου 2000	Salomone Haim κατά Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein	Ευθύνη κράτους μέλους σε περίπτωση παραβίασεως του κοινοτικού δικαίου – Π α ρ α β ι ά σ ε ι ς π ο υ καταλογίζονται σε οργανισμό δημοσίου δικαίου κράτους μέλους – Προϋποθέσεις ευθύνης του κράτους μέλους και οργανισμού δημοσίου δικαίου του ιδίου αυτού κράτους – Συμβατότητα απαιτήσεως γλωσσικών γνώσεων με την ελευθερία εγκαταστάσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-73/99	6 Ιουλίου 2000	Viktor Movrin κατά Landesversicherungsanstalt Westfalen	Κοινωνική ασφάλιση – Συνθήκη ΕΚ – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου – Δικαιούχος συντάξεων γήρατος – Υποχρεωτική ασφάλιση ασθενείας στο κράτος μέλος κατοικίας – Συνεισφορά – Χορήγηση από τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους
C-456/98	13 Ιουλίου 2000	Centrosteeel Srl κατά Adipol GmbH	Οδηγία 86/653/ΕΟΚ – Εμπορικοί αντιπρόσωποι (α ν ε ξ ά ρ τ η τ ο ι επαγγελματίες) – Εθνική νομοθεσία προβλέπουσα ακυρότητα συμβάσεων εμπορικού αντιπροσώπου που συνάπτονται με πρόσωπα μη εγγεγραμμένα στο μητρώο αντιπροσώπων
C-423/98	13 Ιουλίου 2000	Alfredo Albore	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων – Άρθρα 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 43 ΕΚ) και 73 Β της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 56 ΕΚ) – Διαδικασία χορήγησης αδείας κτήσεως κυριότητας επί ακινήτων – Ζώνες στρατιωτικής σημασίας – Διάκριση αναλόγως της ιθαγενείας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
C-238/98	14 Σεπτεμβρίου 2000	Hugo Fernando Hoeksman κατά Ministre de l'Emploi et de la Solidarité	Άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 43 ΕΚ) – Οδηγία 93/16/ΕΟΚ του Συμβουλίου – Κοινοτικός υπήκοος κάτοχος αργεντινικού διπλώματος το οποίο οι αρχές κράτους μέλους αναγνώρισαν ως ισότιμο του πτυχίου ιατρικής και χειρουργικής – Υποχρέωση άλλου κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασκήσεως της ιατρικής στο έδαφός του
C-16/99	14 Σεπτεμβρίου 2000	Ministre de la Santé κατά Jeff Erpelding	Οδηγία 93/16/ΕΟΚ του Συμβουλίου – Ερμηνεία των άρθρων 10 και 19 – Χρήση του τίτλου ιατρικής ειδικότητας στο κράτος μέλος υποδοχής από ιατρό που έχει αποκτήσει, σε άλλο κράτος μέλος, τίτλο ο οποίος δεν περιλαμβάνεται, όσον αφορά το κράτος αυτό, στον κατάλογο του άρθρου 7 της εν λόγω οδηγίας
C-124/99	21 Σεπτεμβρίου 2000	Carl Borawitz κατά Landesversicherungsanstalt Westfalen	Κοινωνική ασφάλιση των δικινουμένων – Ίση εργαζομένων – Ίση μεταχείριση – Εθνική νομοθεσία ορίζουσα, για τη μετὰ φορὰ συμπληρώματος συντάξεως στην αλλοδαπή, ελάχιστο ποσό υψηλότερο απ' ό,τι για τη μεταφορά στο εσωτερικό της χώρας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-262/97	26 Σεπτεμβρίου 2000	Rijksdienst voor Pensioenen κατά Robert Engelbrecht	Κοινωνική ασφάλιση – Ελεύτερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου – Αύξηση λόγω συντηρουμένου συζύγου – Άρθρα 12 και 46α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 – Σώρευση συντάξεων που χορηγούνται βάσει της νομοθεσίας διαφορετικών κρατών μελών
C-411/98	3 Οκτωβρίου 2000	Angelo Ferlini κατά Centre hospitalier de Luxembourg	Εργαζόμενοι – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68 – Ίση μεταχείριση – Μη υπαγόμενοι στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης – Υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων – Τιμολόγηση των υπηρεσιών ιατρικής και νοσοκομειακής περιθάλψεως λόγω μητρότητας
C-371/97	3 Οκτωβρίου 2000	Cinzia Gozza κ.λπ. κατά Università degli Studi di Padova κ.λπ.	Δικαίωμα εγκαταστάσεως – Ελεύτερη παροχή υπηρεσιών – Ιατροί – Ιατρικές ειδικότητες – Περίοδοι εκπαίδευσως – Αμοιβή – Άμεσο αποτέλεσμα
C-168/98	7 Νοεμβρίου 2000	Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Προσφυγή ακυρώσεως – Ελευθερία εγκαταστάσεως – Αμοibaία αναγνώριση των διπλωμάτων – Εναρμόνιση – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Οδηγία 98/5/EK – Μόνιμη άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-357/98	9 Νοεμβρίου 2000	The Queen κατά Secretary of State for the Home Department, ex parte: Nana Yaa Konadu Yiadom	Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Παρεκκλίσεις – Αποφάσεις αφορώσες τον έλεγχο των αλλοδαπών – Προσωρινή άδεια εισόδου – Δικαστικές εγγυήσεις – Προσφυγές – Άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ
C-381/98	9 Νοεμβρίου 2000	Ingmar GB Ltd κατά Eaton Leonard Technologies Inc.	Οδηγία 86/653/ΕΟΚ – Ανεξάρτητος εμπορικός αντιπρόσωπος ασκών τη δραστηριότητά του εντός κράτους μέλους – Αντιπροσωπευόμενος εγκατεστημένος εντός τρίτης χώρας – Ρήτρα υποβάλλουσα τη σύμβαση αντιπροσωπείας στο δίκαιο της χώρας εγκαταστάσεως του αντιπροσωπευομένου
C-404/98	9 Νοεμβρίου 2000	Josef Plum κατά Allgemeine Ortskrankenkasse Rheinland, Regionaldirektion Köln	Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων – Προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας – Εργαζόμενοι αποσπασμένοι σε άλλο κράτος μέλος
C-75/99	9 Νοεμβρίου 2000	Edmund Thelen κατά Bundesanstalt für Arbeit	Κοινωνική ασφάλιση – Άρθρα 6 και 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 – Δυνατότητα εφαρμογής συμβάσεως μεταξύ κρατών μελών για την ασφάλιση ανεργίας
C-421/98	23 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου της Ισπανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρα 2 και 10 της οδηγίας 85/384/ΕΟΚ – Περιορισμοί στην άσκηση της δραστηριότητας αρχιτέκτονα αναλόγως του ορισμού του επαγγέλματος στο κράτος μέλος προελεύσεως του διπλώματος

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
C-135/99	23 Νοεμβρίου 2000	Ursula Elsen κατά Bundesversicherungsanstalt für Angestellte	Κοινωνική ασφάλιση διεκινουμένων εργαζομένων – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 – Άρθρα 3 και 10 του παραρτήματος VI, στοιχείο Γ', σημείο 19 – Ασφάλιση γήρατος – Λήψη υπόψη περιόδων ανατροφής τέκνων που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος
C-195/98	30 Νοεμβρίου 2000	Österreichischer Gewerkschaftsbund, Gewerkschaft öffentlicher Dienst κατά Republik Österreich	Άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ) – Η έννοια δικαστήριο κράτους μέλους – Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Ίση μεταχείριση – Προαγωγή κατ' αρχαιότητα – Προϋπηρεσία που έχει αποκτηθεί εν μέρει στην αλλοδαπή
C-141/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Algemene Maatschappij voor Investeren en Dienstverlening NV (AMID) κατά Belgische Staat	Ελευθερία εγκαταστάσεως – Φορολογική νομοθεσία – Άμεσοι φόροι – Έκπτωση των επαγγελματικών ζημιών – Παλαιότερο οικονομικό έτος

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

C-358/98	9 Μαρτίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παροχή υπηρεσιών καθαρισμού, απολυμάνσεως, εξολοθρεύσεως εντόμων και παρσίτων, εξολοθρεύσεως ποντικών, καθώς και υπηρεσιών εξυγιάνσεως – Επιχειρήσεις εγκατεστημένες στα άλλα κράτη μέλη – Υποχρέωση εγγραφής σε μητρώο
----------	----------------	---	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-51/96 και C-191/97	11 Απριλίου 2000	Christelle Delière κατά Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo Christelle Delière κατά Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, François Pacquée	Κανόνες ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις – Αθλητές τζούντο – Αθλητικές κανονιστικές ρυθμίσεις προβλέπουσες εθνικές ποσοστώσεις και διαδικασίες επιλογής από τις εθνικές ομοσπονδίες για τη συμμετοχή σε διεθνή τουρνουά
C-296/98	11 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 92/49/ΕΟΚ και 92/96/ΕΟΚ – Εθνική νομοθεσία προβλέπουσα την κοινοποίηση στον αρμόδιο υπουργό, κατά την πρώτη διάθεση ενός προτύπου ασφαλιστηρίου συμβολαίου, των όρων του συμβολαίου αυτού
C-206/98	18 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 92/49/ΕΟΚ – Πρωτασφάλιση εκτός της ασφάλειας ζωής
C-58/99	23 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Ιδιωτικοποίηση εταιριών του Δημοσίου – Απονομή ειδικών εξουσιών
C-264/99	8 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρα 12 ΕΚ, 43 ΕΚ και 49 ΕΚ – Άσκηση διαμετακομιστικής δραστηριότητας από επιχειρηματίες εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη – Εθνική ρύθμιση επιβάλλουσα την εγγραφή στο μητρώο επιχειρήσεων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-109/99	21 Σεπτεμβρίου 2000	Association basco-béarnaise des opticiens indépendants κατά Préfet des Pyrénées- Atlantiques	Οδηγίες 73/239/ΕΟΚ και 92/49/ΕΟΚ – Υποχρέωση περιορισμού του εταιρικού σκοπού των ασφαλιστικών εταιριών στις ασφαλιστικές δραστηριότητες και σε εκείνες που απορρέουν απευθείας από αυτές, αποκλειόμενης οποιασδήποτε άλλης εμπορικής δραστηριότητας
C-58/98	3 Οκτωβρίου 2000	Josef Corsten	Οδηγία 64/427/ΕΟΚ – Υπηρεσίες βιοτεχνίας κατασκευών – Εθνική ρύθμιση που απαιτεί την εγγραφή των αλλοδαπών βιοτεχνικών επιχειρήσεων στο μητρώο βιοτεχνών – Αναλογικότητα
C-319/99	23 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 95/47/ΕΚ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

C-383/98	6 Απριλίου 2000	The Polo/Lauren Company LP κατά PT. Dwidua Langgeng Pratama International Freight Forwarders	Κοινή εμπορική πολιτική – Κανονισμός (ΕΚ) 3295/94 – Απαγόρευση της ελεύθερης κυκλοφορίας, της εξαγωγής, της επανεξαγωγής και της υπαγωγής υπό καθεστώς αναστολής των εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης και των αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών) – Δυνατότητα εφαρμογής επί εμπορευμάτων που τελούν υπό εξωτερική διαμετακόμιση – Κύρος
C-230/98	18 Μαΐου 2000	Amministrazione delle Finanze dello Stato κατά Schiavon Silvano	Κοινή εμπορική πολιτική – Κανονισμοί (ΕΟΚ) 545/92 και 859/92 – Εισαγωγή εντός της Κοινότητας βοείου κρέατος baby-beef καταγωγής και προελεύσεως της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας – Αρμόδιος για την έκδοση των πιστοποιητικών προελεύσεως οργανισμός
C-46/98 P	21 Σεπτεμβρίου 2000	European Fertilizer Manufacturers Association (EFMA) κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αίτηση αναιρέσεως – Αντιντάμπινγκ – Αλυσitteλείς λόγοι – Δικαιώματα άμυνας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-458/98 P	3 Οκτωβρίου 2000	Industrie des poudres sphériques κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αίτηση αναίρεσεως – Αντιντάμπινγκ – Κανονισμός (ΕΟΚ) 2423/88 – Μεταλλικό ασβέστιο – Παραδεκτό – Επανάληψη διαδικασίας αντιντάμπινγκ κατόπιν ακυρώσεως του κανονισμού για την επιβολή δασμού αντιντάμπινγκ – Δικαιώματα άμυνας

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

C-340/97	10 Φεβρουαρίου 2000	Ömer Nazli, Caglar Nazli και Melike Nazli κατά Stadt Nürnberg	Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας-Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Άρθρα 6, παράγραφος 1, και 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως – Ένταξη στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους – Τούρκος εργαζόμενος που προφυλακίστηκε και ακολούθως καταδικάστηκε σε ποινή φυλακίσεως με αναστολή – Απέλαση για λόγους γενικής προλήψεως
----------	---------------------	---	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-102/98 και C-211/98	14 Μαρτίου 2000	Ibrahim Kocak κατά Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken Ramazan Örs κατά Bundesknapenschaft	Συμφωνία συνδέσεως ΕΟΚ - Τουρκίας - Αποφάσεις του Συμβουλίου Συνδέσεως - Κοινωνική ασφάλιση - Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας - Άμεσο αποτέλεσμα - Σημασία - Νομοθεσία κράτους μέλους περί προσδιορισμού της ημερομηνίας γεννήσεως με σκοπό τον σχηματισμό του αριθμού μητρώου κοινωνικής ασφαλίσεως και τη χορήγηση συντάξεως γήρατος
C-329/97	16 Μαρτίου 2000	Sezgin Ergat κατά Stadt Ulm	Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας-Ελευθερη κυκλοφορία των εργαζομένων - Άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως - Μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου - Παρατάση της ισχύος άδειας διαμονής - Έννοια της νόμιμης διαμονής - Αίτηση παρατάσεως της ισχύος προσωρινής άδειας διαμονής που υποβλήθηκε μετά τη λήξη της
C-37/98	11 Μαΐου 2000	The Queen κατά Secretary of State for the Home Department, ex parte: Abdulnasir Savas	Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ - Τουρκίας - Περιορισμοί στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στο δικαίωμα διαμονής - Άρθρο 13 της Συμφωνίας Συνδέσεως και 41 του πρόσθετου πρωτοκόλλου - Άμεσο αποτέλεσμα - Περιοχόμενο - Τούρκος υπήκοος ο οποίος διαμένει παράνομα στο κράτος μέλος υποδοχής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-237/98 P	15 Ιουνίου 2000	Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη – Εμπορικό εμπόργκο κατά του Ιράκ – Νόμιμη πράξη – Ζημία
C-13/99 P	15 Ιουνίου 2000	TEAM Srl κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Πρόγραμμα PHARE – Απόφαση περί ακυρώσεως προσκήσεως προς υποβολή προσφορών και δημοσίευση νέας προσκήσεως – Αγωγή αποζημιώσεως – Χαρακτηρισμός της ζημίας που μπορεί να αποκατασταθεί – Αιτιώδης σύνδεσμος – Μέτρα οργάνωσης της διαδικασίας – Διεξαγωγή αποδείξεων
C-65/98	22 Ιουνίου 2000	Safet Eyüp κατά Landesgeschäftsstelle des Arbeitsmarktservice Vorarlberg	Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας-Ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων – Άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως – Μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου – Έννοια της νόμιμης διαμονής – Περίοδοι κατά τις οποίες το πρόσωπο στο οποίο επιτράπηκε να έλθει να συμβιώσει με τον εργαζόμενο συμβίωσε με τον εργαζόμενο αυτό σε οιονεί γάμου κοινωνία – Δικαίωμα παροχής εργασίας – Αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-300/98 και C-392/98	14 Δεκεμβρίου 2000	Parfums Christian Dior SA κατά Tuk Consultancy BV Assco Gerüste GmbH και Rob van Dijk, ενεργών υπό την εμπορική επωνυμία «Assco Holland Steigers Plettac Nederland», κατά Wilhelm Layher GmbH & Co. KG και Layher BV	Συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – Συμφωνία TRIPs – Άρθρο 177 της της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ) – Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου – Άρθρο 50 της Συμφωνίας TRIPs – Ασφαλιστικά μέτρα – Ερμηνεία – Άμεσο αποτέλεσμα

ΘΕΣΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

C-174/98 P και C-189/98 P	11 Ιανουαρίου 2000	Βασίλειο των Κάτω Χωρών και Gerard van der Wal κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναίρεσης – Πρόσβαση στην πληροφόρηση – Απόφαση 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ της Επιτροπής – Περιεχόμενο της εξαίρεσης σχετικά με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος – Ανεπαρκής αιτιολογία – Άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών – Αρχές της ισοτήτας των διαδίκων και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας
C-156/97	17 Φεβρουαρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV	Ρήτρα διαιτησίας – Καταγγελία συμβάσεως – Δικαίωμα αποδόσεως των προκαταβολών

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-387/97	4 Ιουλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Απόφαση του Δικαστηρίου περί αναγνώρισης της παραβάσεως – Άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 228 ΕΚ) – Χρηματικές κυρώσεις – Χρηματική ποινή – Απόβλητα – Οδηγίες 75/442/ΕΟΚ και 78/319/ΕΟΚ
C-352/98 P	4 Ιουλίου 2000	Laboratoires pharmaceutiques Bergaderm SA κατά Jean-Jacques Goupil	Αίτηση ανατρέσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας – Έκδοση της οδηγίας 95/34/ΕΚ
C-356/99	9 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Hitesys SpA	Ρήτρα διαιτησίας – Μη εκτέλεση συμβάσεως – Αναζήτηση των προκαταβληθέντων ποσών – Ερήμην διαδικασία

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

C-285/98	11 Ιανουαρίου 2000	Tanja Kreil κατά Bundesrepublik Deutschland	Ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών – Περιορισμός της προσβάσεως των γυναικών στις στρατιωτικές θέσεις της Bundeswehr
C-207/98	3 Φεβρουαρίου 2000	Silke-Karin Mahlburg κατά Land Mecklenburg- Vorpommern	Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών – Πρόσβαση σε απασχόληση – Άρνηση προσλήψεως εγκύου γυναίκας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-50/96	10 Φεβρουαρίου 2000	Deutsche Telekom AG κατά Lilli Schröder	Ισότητα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων – Άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) – Πρωτόκολλο σχετικά με το άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ – Επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης – Αποκλεισμός μερικώς απασχολούμενων εργαζομένων από την υπαγωγή ή σε επαγγελματικό σύστημα που παρέχει τη δυνατότητα συμπληρωματικής συντάξεως – Αναδρομική υπαγωγή – Δικαίωμα συντάξεως – Σχέσεις μεταξύ του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου
C-234/96 και C-235/96	10 Φεβρουαρίου 2000	Deutsche Telekom AG κατά Agnes Vick και Ute Conze	Ισότητα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων – Άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) – Πρωτόκολλο σχετικά με το άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ – Επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης – Αποκλεισμός μερικώς απασχολούμενων εργαζομένων από την υπαγωγή ή σε επαγγελματικό σύστημα που παρέχει τη δυνατότητα συμπληρωματικής συντάξεως – Αναδρομική υπαγωγή – Δικαίωμα συντάξεως – Σχέσεις μεταξύ του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-270/97 και C-271/97	10 Φεβρουαρίου 2000	Deutsche Post AG κατά Elisabeth Sievers και Brunhilde Schrage	Ισότητα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων – Άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) – Πρωτόκολλο σχετικά με το άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ – Επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης – Αποκλεισμός μερικώς απασχολούμενων εργαζομένων από την υπαγωγή ή σε επαγγελματικό σύστημα που παρέχει τη δυνατότητα συμπληρωματικής συντάξεως – Αναδρομική υπαγωγή – Δικαίωμα συντάξεως – Σχέσεις μεταξύ του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου – Σύμφωνη ερμηνεία του εθνικού δικαίου
C-386/98	9 Μαρτίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 93/104/ΕΚ – Οργάνωση του χρόνου εργασίας – Παράλειψη μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο
C-439/98	16 Μαρτίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 95/30/ΕΚ – Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία
C-158/97	28 Μαρτίου 2000	Georg Badeck κ.λπ.	Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών – Θέσεις εργασίας στη δημόσια διοίκηση – Μέτρα υπέρ της προωθήσεως των γυναικών

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-236/98	30 Μαρτίου 2000	Jämställdhetsombudsmannen και Örebro läns landsting	Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι – Ισότητα αμοιβών για ισάξια εργασία – Άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΚ (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ) – Οδηγία 75/117/ΕΟΚ – Σύγκριση μεταξύ της αμοιβής μίας και τεχνικού κλινικής – Συνεκτίμηση μίας πρόσθετης αμοιβής και μίας μείωσης του χρόνου εργασίας λόγω παροχής εργασίας κατά τη νύκτα, τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες
C-226/98	6 Απριλίου 2000	Birgitte Jørgensen κατά Foreningen af Speciallæger, Sygesikringens Forhandlingsudvalg	Οδηγίες 76/207/ΕΟΚ και 86/613/ΕΟΚ – 1ση μεταχείριση ανδρών και γυναικών – Ανεξάρτητη δραστικότητα – Υποβάθμιση ιατρείων
C-78/98	16 Μαΐου 2000	Shirley Preston κ.λπ. κατά Wolverhampton Healthcare NHS Trust κ.λπ. Dorothy Fletcher κ.λπ. κατά Midland Bank plc	Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι – Ισότητα αμοιβών – Υπαγωγή σε επαγγελματικό σύστημα – Εργαζόμενοι που απασχολούνται με μειωμένο ωράριο – Αποκλεισμός από το σύστημα – Εθνικοί δικονομικοί κανόνες – Αρχή της αποτελεσματικότητας – Αρχή της ισοδυναμίας
C-45/99	18 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Μη μεταφορά της οδηγίας 94/33/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-104/98	23 Μαΐου 2000	Johann Buchner κ.λπ. κατά Sozialversicherungsanstalt der Bauern	Οδηγία 79/7/ΕΟΚ – Ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης – Πρόωση χορήγηση συντάξεως γ ή ρ α τ ο ς λ ό γ ω ανικανότητας προς εργασία – Καθορισμός για το συνταξιοδοτικό δικαίωμα διαφορετικής ηλικίας αναλόγως του φύλου
C-196/98	23 Μαΐου 2000	Regina Virginia Hepple κ.λπ. κατά Adjudication Officer	Οδηγία 79/7/ΕΟΚ – Ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης – Παροχές στο πλαίσιο συστήματος ασφάλισης κατά εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών – Σύνδεση με την ηλικία συνταξιοδοτήσεως
C-50/99	25 Μαΐου 2000	Jean-Marie Podesta κατά Caisse de retraite par répartition des ingénieurs cadres & assimilés (CRICA) κ.λπ.	Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι – Ισότητα αμοιβών – Σύστημα συμπληρωματικής συντάξεως, ιδιωτικό και διεπαγγελματικό, βάσει ορισμένων εισφορών, υποκείμενο σε διαχείριση διά κατανομής – Συντάξεις θανόντος συζύγου, ως προς τις οποίες διαφέρει η προϋπόθεση της ηλικίας χορηγήσεως αναλόγως του φύλου
C-46/99	8 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 93/104/ΕΚ – Οργάνωση του χρόνου εργασίας – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-407/98	6 Ιουλίου 2000	Katarina Abrahamsson, Leif Anderson κατά Elisabet Fogelqvist	Έννοια του εθνικού δικαστηρίου – Ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών – Θετική δράση υπέρ των γυναικών – Συμβιβαστό με το κοινοτικό δίκαιο
C-11/99	6 Ιουλίου 2000	Margrit Dietrich κατά Westdeutscher Rundfunk	Οδηγία 90/270/ΕΟΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια της οθόνης οπτικής απεικόνισης υπό την έννοια του άρθρου 2 – Έννοια των θέσεων οδήγησης οχημάτων ή μηχανημάτων υπό την έννοια του άρθρου 1
C-166/99	13 Ιουλίου 2000	Marthe Defreyne κατά Sabena SA	Ισότητα αμοιβών ανδρών και γυναικών εργαζομένων – Πρόσθετη αποζημίωση π ρ ό ω ρ η ς συνταξιοδότησως
C-343/98	14 Σεπτεμβρίου 2000	Renato Collino, Luisella Chiappero κατά Telecom Italia SpA	Οδηγία 77/187/ΕΟΚ – Δ ι α τ ή ρ η σ η τ ω ν δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχείρησεων – Μεταβίβαση μονάδας, την οποία εκμεταλλεύεται δημόσιος οργανισμός της κρατικής διοικήσεως, σε εταιρία ιδιωτικού δικαίου, της οποίας το κεφάλαιο κατέχει το Δημόσιο – Έννοια του εργαζομένου – Συνυπολογισμός της συνολικής προϋπηρεσίας των εργαζομένων από τον προς ον η μεταβίβαση

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-462/98 P	21 Σεπτεμβρίου 2000	Mediocurso - Establecimiento de Ensino Particular Ld. ^a κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αναίρεση – Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – Π ρ ό γ ρ α μ μ α ε π α γ γ ε λ μ α τ ι κ ή ς καταρτίσεως – Μείωση της χρηματοδοτικής συνδρομής – Δικαιώματα άμυνας – Δικαίωμα ακροάσεως των ενδιαφερομένων
C-175/99	26 Σεπτεμβρίου 2000	Didier Mayeur κατά Association Promotion de l'information messine (APIM)	Δ ι α τ ή ρ η σ η τ ω ν δ ι κ α ι ω μ ά τ ω ν τ ω ν ε ρ γ α ζ ο μ έ ν ω ν σ ε περίπτωση μεταβίβασης ε π ι χ ε ι ρ ή σ ε ω ς – Μεταβίβαση στον δήμο μιας δραστηριότητας την ο π ο ί α α σ κ ο ύ σ ε προηγούμενως, προς το συμφέρον του δήμου, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου
C-322/98	26 Σεπτεμβρίου 2000	Bärbel Kachelmann κατά Bankhaus Hermann Lampe KG	Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι – Πρόσβαση σε απασχόληση και συνθήκες εργασίας – Ίση μεταχείριση – Όροι απολύσεως
C-303/98	3 Οκτωβρίου 2000	Sindicato de Médicos de Asistencia Pública (Simap) κατά Conselleria de Sanidad y Consumo de la Generalidad Valenciana	Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων – Οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 93/104/ΕΚ – Πεδίο εφαρμογής – Ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών – Μέση διάρκεια του χρόνου ε ρ γ α σ ί α ς – Περιλαμβάνεται ο χρόνος των εφημεριών – Εργαζόμενοι κατά τη νύκτα και σε βάρδιες

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-79/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Julia Schnorbus κατά Land Hessen	Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών – Ρύθμιση περί προσβάσεως στην προπαρασκευαστική νομική άσκηση στο ομόσπονδο κράτος της Έσσης – Προτεραιότητα των υποψηφίων που έχουν υπηρετήσει ένοπλη ή εναλλακτική θητεία
C-457/98	14 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 96/97/ΕΚ – Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης – Παράλειψη μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

C-83/98 P	16 Μαΐου 2000	Γαλλική Δημοκρατία κατά Ladbroke Racing Ltd και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Ανταγωνισμός – Κρατικές ενισχύσεις
C-106/98 P	23 Μαΐου 2000	Comité d'entreprise de la Société française de production κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αίτηση αναιρέσεως – Φυσικά ή νομικά πρόσωπα – Πράξεις που τα αφορούν άμεσα και ατομικά – Κρατικές ενισχύσεις – Αλόφωση κηρύσσουσα μια ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά – Συνδικαλιστικές οργανώσεις και επιτροπές επιχειρήσεως
C-332/98	22 Ιουνίου 2000	Γαλλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ενίσχυση προς τον Coopérative d'exportation du livre français (CELF)

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-404/97	27 Ιουνίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά – Ανάκτηση – Απόλυτη αδυναμία εκτελέσεως
C-156/98	19 Σεπτεμβρίου 2000	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ενίσχυση χορηγηθείσα σε επιχειρήσεις των νέων ομοσπονδών κρατών της Γερμανίας – Φορολογικό μέτρο για την προσέλκυση επενδύσεων
C-288/96	5 Οκτωβρίου 2000	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ενίσχυση λειτουργίας – Κατευθυντήριες γραμμές στον τομέα της αλιείας – Άρθρο 92, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 87, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο γ', ΕΚ) – Δικαιώματα άμυνας – Αιτιολογία
C-480/98	12 Οκτωβρίου 2000	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ενισχύσεις χορηγηθείσες στις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa
C-15/98 και C-105/99	19 Οκτωβρίου 2000	Ιταλική Δημοκρατία και Sardegna Lines – Servizi Marittimi della Sardegna SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ενισχύσεις της Περιφέρειας της Σαρδηνίας προς τον ναυτιλιακό κλάδο στη Σαρδηνία – Νόθευση του ανταγωνισμού και επίπτωση στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών – Αιτιολογία

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

C-62/98	4 Ιουλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4055/86 – Ελεύτερη παροχή υπηρεσιών – Θαλάσσιες μεταφορές – Άρθρο 234 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 307 ΕΚ)
C-84/98	4 Ιουλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Κανονισμός (ΕΟΚ) 4055/86 – Ελεύτερη παροχή υπηρεσιών – Θαλάσσιες μεταφορές – Άρθρο 234 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 307 ΕΚ)
C-160/99	13 Ιουλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ελεύτερη παροχή υπηρεσιών – Κανονισμός (ΕΟΚ) 3577/92 – Θαλάσσιες ενδομεταφορές-καμπτοτάξ – Σκάφη που φέρουν τη γαλλική σημαία
C-205/98	26 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Δημοκρατίας της Αυστρίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 93/89/ΕΟΚ – Διόδεια – Αυτοκινητόδρομος του Brenner – Απαγόρευση δυσμενών διακρίσεων – Υποχρέωση καθορισμού του ύψους των διοδίων σε συνάρτηση με το κόστος του συγκεκριμένου δικτύου υποδομής
C-408/99	26 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 94/55/ΕΚ και 96/86/ΕΚ – Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο εντός της ταχθείσας προθεσμίας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-193/99	28 Σεπτεμβρίου 2000	Graeme Edgar Hume	Κοινωνικές διατάξεις στον τομέα των οδικών μεταφορών – Εβδομαδιαία ανάπαυση – Αναβολή
C-347/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλευση μεταφοράς της οδηγίας 95/50/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

C-6/99	21 Μαρτίου 2000	Association Greenpeace France κ.λπ. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche κ.λπ.	Οδηγία 90/220/ΕΟΚ – Βιοτεχνολογία – Γενετικώς τροποποιημένοι οργανισμοί – Απόφαση 97/98/ΕΚ – Σπόροι αραβοσίτου
C-256/98	6 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 92/43/ΕΟΚ – Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας
C-274/98	13 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου της Ισπανίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 91/676/ΕΟΚ
C-307/98	25 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 76/160/ΕΟΚ – Ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως
C-384/97	25 Μαΐου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Ρύπανση του υδάτινου περιβάλλοντος – Υποχρέωση καταρτίσεως προγραμμάτων για τη μείωση της ρυπάνσεως από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες – Μη μεταφορά της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ στην εσωτερική έννομη τάξη

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-418/97 και C-419/97	15 Ιουνίου 2000	ARCO Chemie Nederland Ltd κατά Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer Vereniging Dorpsbelang Hees, Stichting Werkgroep Weurt, Vereniging Stedelijk Leefmilieu Nijmegen κατά Directeur van de dienst Milieu en Water van de provincie Gelderland	Περιβάλλον – Οδηγίες 75/442/ΕΟΚ και 91/156/ΕΟΚ – Έννοια του αποβλήτου
C-318/98	22 Ιουνίου 2000	Ποινική δίκη κατά Giancarlo Fornasar, Andrea Strizzolo, Giancarlo Toso, Lucio Mucchino, Enzo Peressutti και Sante Chiarcosso	Απόβλητα – Έννοια των επικινδύνων αποβλήτων – Οδηγία 91/689/ΕΟΚ – Απόφαση 94/904/ΕΚ – Μέτρα ενισχυμένης προστασίας
C-240/98 έως C-244/98	27 Ιουνίου 2000	Océano Grupo Editorial SA κατά Rocío Murciano Quintero Salvat Editores SA κατά José M. Sánchez Alcón Prades κ.λπ.	Οδηγία 93/13/ΕΟΚ – Καταχρηστικές ρήτρες σε συμβάσεις συναπτόμενες με καταναλωτές – Ρήτρα περί κατά παρέκταση αρμοδιότητας – Εξουσία των δικαστηρίων να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας
C-236/99	6 Ιουλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλευση μεταφοράς της οδηγίας 91/271/ΕΟΚ στην εσωτερική έννομη τάξη
C-261/98	13 Ιουλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 76/464/ΕΟΚ – Ρύπανση των υδάτων – Παράλευση μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-287/98	19 Σεπτεμβρίου 2000	État du grand-duché de Luxembourg κατά Berthe Linster, Aloyse Linster, Yvonne Linster	Περιβάλλον – Οδηγία 85/337/ΕΟΚ – Εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημόσιων ή ιδιωτικών σχεδίων έργων – Ειδική εθνική νομοθετική πράξη – Αποτέλεσμα της οδηγίας
C-371/98	7 Νοεμβρίου 2000	The Queen κατά Secretary of State for the Environment, Transport and the Regions, ex parte: First Corporate Shipping Ltd	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ – Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας – Οριοθέτηση των τόπων που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ειδικές ζώνες διατήρησης – Εξουσία εκτίμησης των κρατών μελών – Οικονομικοί και κοινωνικοί λόγοι – Εκβολή του ποταμού Severn
C-69/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 91/676/ΕΟΚ – Προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προελεύσεως – Προσδιορισμός των υδάτων που υφίστανται ρύπανση – Καθορισμός των γλυκών επιφανειακών υδάτων
C-374/98	7 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ – Διατήρηση των αγρών πτηνών – Ζώνες ειδικής προστασίας
C-38/99	7 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 79/409/ΕΟΚ – Διατήρηση των αγρών πτηνών – Περίοδοι θήρας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-435/99	12 Δεκεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Πορτογαλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς των οδηγιών 76/464/ΕΟΚ, 78/176/ΕΟΚ, 78/659/ΕΟΚ, 80/68/ΕΟΚ, 82/176/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ. 84/491/ΕΟΚ και 86/280/ΕΟΚ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

C-443/97	6 Απριλίου 2000	Βασίλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συντονισμός των διαρθρωτικών οργάνων – Εσωτερικοί προσανατολισμοί της Επιτροπής – Αμιγείς οικονομικές διορθώσεις
----------	-----------------	---	---

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

C-164/98 P	27 Ιανουαρίου 2000	DIR International Film Srl κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πρόγραμμα MEDIA – Προϋποθέσεις χορηγήσεως δανείων – Εξουσία εκτιμήσεως – Απολογία
------------	--------------------	---	--

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ

C-208/98	23 Μαρτίου 2000	Berliner Kindl Brauerei AG κατά Andreas Siepert	Καταναλωτική πίστη – Οδηγία 87/102 – Πεδίο εφαρμογής – Σύμβαση εγγυήσεως – Αποκλείεται
C-327/98	23 Μαρτίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 93/15/ΕΟΚ
C-465/98	4 Απριλίου 2000	Verein gegen Unwesen in Handel und Gewerbe Köln eV κατά Adolf Darbo AG	Επισήμανση και παρουσίαση τροφίμων – Οδηγία 79/112/ΕΟΚ – Μαρμελάδα φράουλας – Κίνδυνος παραπλάνησεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-420/98	13 Απριλίου 2000	W.N. κατά Staatssecretaris van Financiën	Οδηγία 77/799/ΕΟΚ – Αμοιβαία συνδρομή των αρχών των κρατών μελών στον τομέα των αμέσων φόρων – Αυθόρμητη ανταλλαγή πληροφοριών
C-348/99	13 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 96/9/ΕΚ – Παράλειψη μεταφοράς εντός της ταχθείσας προθεσμίας
C-123/99	13 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας 94/62/ΕΚ στην εσωτερική έννομη τάξη
C-107/97	18 Μαΐου 2000	Max Rombi, Arkopharma κατά Organisation générale des consommateurs (Orgeco), Union Départementale 06	Συμπληρώματα διατροφής – Οδηγία 89/398/ΕΟΚ – Μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο – Προϋποθέσεις – Διατήρηση σε ισχύ προγενέστερης εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως – Πρόσθετη ουσία – L-καρνιτίνη
C-375/98	8 Ιουνίου 2000	Ministério Público, Fazenda Pública κατά Epson Europe BV	Π ρ ο σ έ γ γ ι σ η τ ω ν φορολογικών νομοθεσιών – Μητρικές και θυγατρικές εταιρίες – Απαλλαγή των κερδών τα οποία διανέμει θυγατρική εταιρία προς τη μητρική της εταιρία από την παρακράτηση, στο κράτος μέλος της θυγατρικής, φόρου στην πηγή
C-425/98	22 Ιουνίου 2000	Marca Moda CV κατά Adidas AG, Adidas Benelux BV	Οδηγία 89/104/ΕΟΚ – Άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β' – Σήματα – Κίνδυνος συγχύσεως – Κίνδυνος συνειρμικής συσχετίσεως του σημείου με το σήμα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-219/98	4 Ιουλίου 2000	Regina κατά Minister of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: S.P. Anastasiou (Pissouri) Ltd κ.λπ.	Οδηγία 77/93/ΕΟΚ – Χορήγηση πιστοποιητικών φυτοϋγειονομικού ελέγχου από τρίτες χώρες εκτός της χώρας καταγωγής των φυτών – Προϊόντα καταγόμενα από το προς βορράν της ζώνης ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών κείμενο τμήμα της Κύπρου
C-366/98	12 Σεπτεμβρίου 2000	Yannick Geffroy κατά Casino France SNC	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Εθνική ρύθμιση περί της εμπορίας προϊόντος – Ονομασία και επισήμανση – Εθνική ρύθμιση επιβάλλουσα τη χρήση της επίσημης γλώσσας του κράτους μέλους – Οδηγία 79/112/ΕΟΚ
C-348/98	14 Σεπτεμβρίου 2000	Vitor Manuel Mendes Ferreira και Maria Clara Delgado Correia Ferreira κατά Companhia de Seguros Mundial Confiança SA	Υποχρεωτική ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων – Οδηγίες 84/5/ΕΟΚ και 90/232/ΕΟΚ – Ελάχιστα ποσά εγγυήσεως – Καθεστώς αστικής ευθύνης – Ζημιές προκληθείσες στα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου ή του οδηγού
C-443/98	26 Σεπτεμβρίου 2000	Unilever Italia SpA κατά Central Food SpA	Τεχνικά πρότυπα και προδιαγραφές – Υποχρέωση κοινοποίησης και αναβολής – Δυνατότητα εφαρμογής στις αστικές δίκες
C-376/98	5 Οκτωβρίου 2000	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Οδηγία 98/43/ΕΚ – Λιαφήμιση και χορηγία υπέρ των προϊόντων καπνού – Νομική βάση – Άρθρο 100 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 95 ΕΚ)

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-74/99	5 Οκτωβρίου 2000	The Queen κατά Secretary of State for Health κ.λπ., ex parte: Imperial Tobacco Ltd κ.λπ.	Οδηγία 98/43/EK – Διαφήμιση και χορηγία υπέρ των προϊόντων καπνού – Κύρος
C-314/98	12 Οκτωβρίου 2000	Snellers Auto's BV κατά Algemeen Directeur van de Dienst Wegverkeer	Πρώτη έγκριση για τη θέση των οχημάτων σε κυκλοφορία – Καθορισμός της ημερομηνίας – Τεχνικά πρότυπα και προδιαγραφές – Άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 28 ΕΚ)
C-3/99	12 Οκτωβρίου 2000	Cidrerie Ruwet SA κατά Cidre Stassen SA, HP Bulmer Ltd	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Οδηγία 75/106/ΕΟΚ – Μερική εναρμόνιση – Προσσκευασμένα υγρά – Προσσκευασία κατ'όγκον – Μηλίτης οίνος – Απαγόρευση, από κράτος μέλος, ονομαστικών όγκων μη προβλεπομένων από την οδηγία
C-37/99	16 Νοεμβρίου 2000	Roelof Donkersteeg	Οδηγία 83/189/ΕΟΚ – Τεχνικά πρότυπα και τεχνικές προδιαγραφές – Υποχρέωση ανακοινώσεως – Εγκαταστάσεις απολυμάνσεως υποδημάτων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις – Εμβολιασμός των χοίρων
C-320/99	23 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 97/68/ΕΚ – Μη οδικά κινητά μηχανήματα – Εκπομπές αερίων και σωματιδιακών ρύπων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ

C-8/98	27 Ιανουαρίου 2000	Dansommer A/S κατά Andreas Götz	Άρθρο 16, σημείο 1 – Αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις μισθώσεων ακινήτων – Πεδίο εφαρμογής
C-7/98	28 Μαρτίου 2000	Dieter Krombach κατά André Bamberski	Εκτέλεση των αποφάσεων – Δημόσια τάξη
C-38/98	11 Μαΐου 2000	Régie nationale des usines Renault SA κατά Maxicar SpA, Orazio Formento	Εκτέλεση των αποφάσεων – Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας σχετικά με τμήματα του αμαξώματος αυτοκινήτων οχημάτων – Δημόσια τάξη
C-412/98	13 Ιουλίου 2000	Group Josi Reinsurance Company SA κατά Universal General Insurance Company (UGIC)	Προσωπικό πεδίο εφαρμογής – Ενάγων που κατοικεί σε μη συμβαλλόμενο κράτος – Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής – Κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων – Διαφορά σχετικά με σύμβαση αντασφάλισης
C-387/98	9 Νοεμβρίου 2000	Coreck Maritime GmbH κατά Handelsveem BV κ.λπ.	Άρθρο 17 – Ρήτρα απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας – Τυπικές προϋποθέσεις – Αποτελέσματα

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΠΟΝΤΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΛΔΑΦΩΝ

C-17/98	8 Φεβρουαρίου 2000	Emesa Sugar (Free Zone) NV κατά Aruba	Απόφαση 97/803/EK – Εισαγωγές ζάχαρης – Σώρευση καταγωγών ΑΚΕ/ΥΧΕ – Εκτίμηση του κύρους – Εθνικό δικαστήριο – Ασφαλιστικά μέτρα
---------	--------------------	--	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

C-284/98 P	16 Μαρτίου 2000	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Roland Bieber	Αίτηση αναίρεσας – Άδεια χωρίς αποδοχές – Επανεξέταση – Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας – Καθορισμός της περιόδου που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της προκληθείσας ζημίας
C-153/99 P	13 Απριλίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Antonio Giannini	Αίτηση αναίρεσας – Εκτέλεση αποφάσεως του Πρωτοδικείου – Κατάχρηση εξουσίας
C-82/98 P	25 Μαΐου 2000	Max Kögler κατά Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αίτηση αναίρεσας – Διορθωτικός συντελεστής που έχει εφαρμογή στη σύνταξη
C-154/99 P	29 Ιουνίου 2000	Corrado Politi κατά Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως	Αίτηση αναίρεσας – Έκτακτοι υπάλληλοι – Προθεσμία υποβολής διοικητικής ενστάσεως – Προθεσμία ασκήσεως προσφυγής – Εσφαλμένος χαρακτηρισμός – Παραδεκτό
C-174/99 P	13 Ιουλίου 2000	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Pierre Richard	Αίτηση αναίρεσας – Διαδικασία προσλήψεως – Εφαρμογή του άρθρου 29, παράγραφος 1, του ΚΥΚ
C-432/98 P και C-433/98 P	5 Οκτωβρίου 2000	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως κατά Christiane Chvatal κ.λπ. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως κατά Antoinette Losch	Αίτηση αναίρεσας – Οριστική παύση καθηκόντων επ' ευκαιρία της προσχωρήσεως νέων κρατών μελών – Έλλειψη νομιμότητας του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 2688/95 – Απαράδεκτο της ενστάσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντακείμενο
C-434/98 P	5 Οκτωβρίου 2000	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως κατά Silvio Busacca κ.λπ.	Αίτηση αναίρεσεως – Διαφορά μεταξύ της Κοινότητας και υπαλλήλων της – Αίτηση αναίρεσεως υποβληθείσα από κοινοτικό όργανο που δεν άσκησε παρέμβαση πρωτοδίκως – Απαράδεκτο
C-126/99	9 Νοεμβρίου 2000	Roberto Vitari κατά Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως	Τοπικοί υπάλληλοι – Άρθρο 79 του Καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του Λοιπού Προσωπικού – Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου – Μετατροπή σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου – Δυνατότητα εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας
C-207/99 P	9 Νοεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Claudine Hamptaux	Αίτηση αναίρεσεως – Προαγωγή – Συγκριτική εξέταση των προσόντων

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

C-23/98	27 Ιανουαρίου 2000	Staatssecretaris van Financiën κατά J. Heerma	Έκτη οδηγία περί ΦΠΑ – Οικονομικές πράξεις μεταξύ εταίρου και εταιρίας
C-12/98	3 Φεβρουαρίου 2000	Miguel Amengual Far κατά Juan Amengual Far	Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Μισθώσεις ακινήτων – Απαλλαγές
C-228/98	3 Φεβρουαρίου 2000	Χαράλαμπος Δούνιας κατά Υπουργού Οικονομικών	Φόροι επί των εισαγομένων προϊόντων – Φορολογητέα αξία – Άρθρα 30 και 95 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρα 28 ΕΚ και 90 ΕΚ) – Κανονισμός (ΕΟΚ) 1224/80

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-434/97	24 Φεβρουαρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Π ρ ο σ φ υ γ ή λ ό γ ω παραβάσεως – Οδηγία 92/12/ΕΟΚ – Ειδική φορολόγηση των ισχυρών οινοπνευματωδών
C-437/97	9 Μαρτίου 2000	Evangelischer Krankenhausverein Wien κατά Abgabenberufungskommission Wien Wein & Co. HandelsgesmbH κατά Oberösterreichische Landesregierung	Έ μ μ ε σ ο ι φ ό ρ ο ι – Κοινοτικός φόρος επί των ποτών – Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Οδηγία 92/12/ΕΟΚ
C-110/98 έως C-147/98	21 Μαρτίου 2000	Gabalfria SL κ.λπ. κατά Agencia Estatal de Administración Tributaria (AEAT)	Έ ν ν ο ι α τ ο υ ε θ ν ι κ ο ύ δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ) – Παραδεκτό – Φόρος προστιθεμένης αξίας – Ερμηνεία του άρθρου 17 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ – Έ κ π τ ω σ η τ ο υ κ α τ α β λ η θ έ ν τ ο ς σ ε π ρ ο γ ε ν έ σ τ ε ρ ο σ τ ά δ ι ο φ ό ρ ο υ – Δ ρ α σ τ η ρ ι ο τ η τ ε ς π ο υ π ρ ο η γ ο ύ ν τ α ι τ η ς κ α ν ο ν ι κ ή ς π ρ α γ μ α τ ο π ο ι ή σ ε ω ς ο ι κ ο ν ο μ ι κ ώ ν π ρ ά ξ ε ω ν
C-98/98	8 Ιουνίου 2000	Commissioners of Customs & Excise κατά Midland Bank plc	ΦΠΑ – Πρώτη και έκτη οδηγία ΦΠΑ – Έκπτωση του φόρου επί των εισροών – Υποκείμενος στον φόρο που πραγματοποιεί φορολογούμενες και απαλλασσόμενες πράξεις – Καταλογισμός του φόρου επί υπηρεσιών που παρασχέθησαν ως εισροές στις πράξεις που πραγματοποιήθηκαν ως εκροές – Ανάγκη υπάρξεως άμεσης σχέσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-396/98	8 Ιουνίου 2000	Grundstückgemeinschaft Schloßstraße GbR κατά Finanzamt Paderborn	Φόροι κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας – Άρθρο 17 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ – Έκπτωση του φόρου επί των εισροών – Αδυναμία ε κ π τ ώ σ ε ω ς λ ό γ ω τροποποιήσεως της εθνικής νομοθεσίας η οποία καταργεί την ευχέρεια επιλογής φορολόγησεως στην περίπτωση της μισθώσεως ακινήτων
C-400/98	8 Ιουνίου 2000	Finanzamt Goslar κατά Brigitte Breitsohl	Φόροι κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας – Άρθρα 4, 17 και 28 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ – Ιδιότητα υποκειμένου στον φόρο και δικαίωμα π ρ ο ς έ κ π τ ω σ η ς σε περίπτωση αποτυχίας της σχεδιαζομένης οικονομικής δραστηριότητας πριν από τον πρώτο καθορισμό του ΦΠΑ – Παραδόσεις κ τ ι ρ ί ω ν κ α ι τ ο υ συνεχομένου εδάφους – Δυνατότητα περιορισμού του δικαιώματος επιλογής φορολόγησης μόνον επί των κτιρίων εξαιρουμένου του εδάφους
C-365/98	15 Ιουνίου 2000	Brinkmann Tabakfabriken GmbH κατά Hauptzollamt Bielefeld	Οδηγία 92/80/ΕΟΚ – Εθνική φορολογική επιβάρυνση που συνίσταται στην επιβολή είτε ειδικού φόρου επί προϊόντων που δεν υπερβαίνουν ορισμένη τιμή ήτοι φόρου ad valorem επί προϊόντων που υπερβαίνουν αυτή την τιμή

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-455/98	29 Ιουνίου 2000	Tullihallitus κατά Kaupo Salumets κ.λπ.	Φορολογικές διατάξεις – Εναρμόνιση των νομοθεσιών – Φόροι κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας – Έκτερο οδηγία – Εισαγωγικός δασμός – Πεδίο εφαρμογής – Λαθραία εισαγωγή αιθυλικής αλκοόλης
C-136/99	13 Ιουλίου 2000	Ministre du Budget, Ministre de l'Économie et des Finances κατά Société Monte Dei Paschi Di Siena	Φόρος κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας – Επιστροφή του φόρου στους υποκειμένους στον φόρο που δεν είναι εγκατεστημένοι στο εσωτερικό της χώρας – Άρθρα 17 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ και άρθρα 2 και 5 της όγδης οδηγίας 79/1072/ΕΟΚ
C-36/99	13 Ιουλίου 2000	Idéal tourisme SA κατά Βελγικού Δημοσίου	ΦΠΑ – Έκτη οδηγία 77/388/ΕΟΚ – Μεταβατικές διατάξεις – Διατήρηση της απαλλαγής των διεθνών αεροπορικών μεταφορών προσώπων – Μη απαλλαγή των διεθνών μεταφορών προσώπων με τουριστικά λεωφορεία – Δυσμενής διάκριση – Κρατική ενίσχυση
C-276/97	12 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ – Διάθεση προς χρήση οδών έναντι καταβολής διοδίων – Μη υπαγωγή τους στον ΦΠΑ – Κανονισμοί (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89 και 1553/89 – Ίδιοι πόροι προερχόμενοι από τον ΦΠΑ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-358/97	12 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ – Διάθεση προς χρήση οδών έναντι καταβολής διοδίων – Μη υπαγωγή τους στον ΦΠΑ – Κανονισμοί (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89 και 1553/89 – Ίδιοι πόροι προερχόμενοι από τον ΦΠΑ
C-359/97	12 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ – Διάθεση προς χρήση οδών έναντι καταβολής διοδίων – Μη υπαγωγή τους στον ΦΠΑ – Κανονισμοί (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89 και 1553/89 – Ίδιοι πόροι προερχόμενοι από τον ΦΠΑ
C-408/97	12 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου των Κάτω Χωρών	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ – Διάθεση προς χρήση οδών έναντι καταβολής διοδίων – Μη υπαγωγή τους στον ΦΠΑ
C-260/98	12 Σεπτεμβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ – Διάθεση προς χρήση οδών έναντι καταβολής διοδίων – Μη υπαγωγή τους στον ΦΠΑ – Κανονισμοί (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89 και 1553/89 – Ίδιοι πόροι προερχόμενοι από τον ΦΠΑ

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-384/98	14 Σεπτεμβρίου 2000	D. κατά W.	Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Απαλλαγή των παροχών ιατρικής περιθάλψεως στο πλαίσιο της ασκήσεως ιατρικών και ιπαρειατρικών επαγγελμάτων – Παροχή από περιλαμβανόμενο στον κατάλογο δικαστικών πραγματογνωμόνων ιατρό γνωμοδοτήσεως σχετικά με αναγνώριση πατρότητας
C-454/98	19 Σεπτεμβρίου 2000	Schmeink & Cofreth AG & Co. KG κατά Finanzamt Borken Manfred Strobel κατά Finanzamt Esslingen	Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν τη δυνατότητα διακανονισμού του κακώς αναγραφέντος σε τιμολόγιο φόρου – Προϋποθέσεις – Καλή πίστη του εκδότη του τιμολογίου
C-177/99 και C-181/99	19 Σεπτεμβρίου 2000	Ampafrance SA κατά Directeur des services fiscaux de Maine-et-Loire Sanofi Synthelabo, πρώην Sanofi Winthrop SA, κατά Directeur des services fiscaux du Val-de-Marne	ΦΠΑ – Έκπτωση του φόρου – Αποκλεισμός από το δικαίωμα εκπτώσεως – Δαπάνες κοινωνικής παραστάσεως – Αναλογικότητα
C-19/99	21 Σεπτεμβρίου 2000	Modelo Continente SGPS SA κατά Fazenda Pública	Οδηγία 69/335/ΕΟΚ – Έμμεσοι φόροι επιβαλλόμενοι επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων – Απαίτηση αμοιβής για την κατάρτιση συμβολαιογραφικής πράξεως πιστοποιούσας την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου, καθώς και την τροποποίηση του καταστατικού κεφαλαιουχικής εταιρείας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-134/99	26 Σεπτεμβρίου 2000	IGI - Investimentos Imobiliários SA κατά Fazenda Pública	Οδηγία 69/335/ΕΟΚ – Έμμεσοι φόροι επιβαλλόμενοι επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων – Τέλη καταχωρίσεως σε εθνικό μητρώο νομικών προσώπων – Τέλη έχοντα ανταποδοτικό χαρακτήρα
C-216/98	19 Οκτωβρίου 2000	Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας	Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 95/59/ΕΚ – Άρθρο 9 – Κατώτατη τιμή – Επεξεργασμένα καπνά
C-142/99	14 Νοεμβρίου 2000	Floridienne SA, Berginvest SA κατά État belge	Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Έκπτωση του καταβληθέντος επί των εισροών φόρου – Επιχείρηση υποκειμένη για μέρος μόνον των πράξεών της – Αναλογική έκπτωση – Υπολογισμός – Εταιρία holding εισπράττουσα από τις θυγατρικές της μερίσματα μετοχών και τόκους δανείων – Ανάμιξη στη διαχείριση των θυγατρικών
C-482/98	7 Δεκεμβρίου 2000	Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Οδηγία 92/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου – Εναρμόνιση των διαρθρώσεων και των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στην αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά – Απόφαση 98/617/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Οκτωβρίου 1998, με την οποία δεν επιτρέπεται στην Ιταλία να αρνείται τη χορήγηση απαλλαγής για ορισμένα προϊόντα που απαλλάσσονται από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης σύμφωνα με την οδηγία 92/83 – Καλλυντικά προϊόντα

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-446/98	14 Δεκεμβρίου 2000	Fazenda Pública κατά Câmara Municipal do Porto	Έκτη οδηγία ΦΠΑ – Υποκείμενοι στον φόρο – Οργανισμοί δημοσίου δικαίου – Μίσθωση χώρων για τη στάθμευση αυτοκινήτων

**2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΑΝ
ΣΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2000**

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
C-17/98 (διάταξη)	4 Φεβρουαρίου 2000	Emesa Sugar (Free Zone) NV κατά Aruba	Διαδικασία – Αίτηση καταθέσεως παρατηρήσεων επί των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα – Θεμελιώδη δικαιώματα
C-428/98 P (διάταξη)	11 Μαΐου 2000	Deutsche Post AG κατά International Express Carriers Conference (IECC) κ.λπ.	Αίτηση αναιρέσεως – Ανταγωνισμός – Καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης – Ταχυδρομικές υπηρεσίες – Αναταχυδρόμηση

3. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου *

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου

Πίνακας 1: Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 2000

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2:	Φύση των διαδικασιών
Πίνακας 3:	Αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις, διατάξεις
Πίνακας 4:	Τρόπος περατώσεως της δίκης
Πίνακας 5:	Δικάσας σχηματισμός
Πίνακας 6:	Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως
Πίνακας 7:	Αντικείμενο

Διάρκεια των διαδικασιών

Πίνακας 8:	Φύση των διαδικασιών
Διάγραμμα I:	Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων επί προδικαστικών παραπομπών
Διάγραμμα II:	Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων επί ευθειών προσφυγών
Διάγραμμα III:	Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων επί αιτήσεων αναιρέσεως

*

Η εγκατάσταση ενός νέου συστήματος πληροφορικής για τη διαχείριση των δικαστικών υποθέσεων το 1996 μετέβαλε τη μορφή των στατιστικών που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Πεπραγμένων. Για ορισμένους πίνακες ή διαγράμματα, η νέα μορφή δεν επιτρέπει συγκρίσεις με τα στατιστικά στοιχεία των προ του 1995 ετών.

Εισαχθείσες υποθέσεις

Πίνακας 9:	Φύση των διαδικασιών
Πίνακας 10:	Φύση της προσφυγής ή αιτήσεως
Πίνακας 11:	Αντικείμενο
Πίνακας 12:	Προσφυγές λόγω παραβάσεως
Πίνακας 13:	Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως

Εγκυρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2000

Πίνακας 14:	Φύση των διαδικασιών
Πίνακας 15:	Δικάζων σχηματισμός

Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000

Πίνακας 16:	Εισαχθείσες υποθέσεις – Αποφάσεις
Πίνακας 17:	Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά έτος)
Πίνακας 18:	Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά δικαιοδοτικό όργανο)

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου

Πίνακας 1: Η γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 2000 ¹

Περατωθείσες υποθέσεις	463	(526)
Εισαχθείσες υποθέσεις		(503)
Εκκρεμείς υποθέσεις	803	(873)

1

Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, οι εντός παρενθέσεως αριθμοί (*ακαθάριστος αριθμός*) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων *μη λαμβανομένων υπόψη* των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση). Ο *καθαρός αριθμός* αντιπροσωπεύει τον αριθμό υποθέσεων *λαμβανομένων υπόψη* των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (σειρά συνεκδικαζομένων/συνεκδικασθεισών υποθέσεων = μία υπόθεση).

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2: Φύση των διαδικασιών

Προδικαστικές παραπομπές	211	(268)
Ευθείες προσφυγές	178	(180)
Αιτήσεις αναιρέσεως	74	(78)
Γνωμοδοτήσεις	-	-
Ειδικές διαδικασίες ¹	-	-
Σύνολο	463	(526)

¹

Ως «ειδικές διαδικασίες» θεωρούνται: η εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων (άρθρο 74 Κανον. Διαδ.)· η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας (άρθρο 76 Κανον. Διαδ.)· η ανακοπή ερημοδικίας (άρθρο 94 Κανον. Διαδ.)· η τριτανακοπή (άρθρο 97 Κανον. Διαδ.)· η ερμηνεία αποφάσεως (άρθρο 102 Κανον. Διαδ.)· η αναθεώρηση αποφάσεως (άρθρο 98 Κανον. Διαδ.)· η διόρθωση αποφάσεως (άρθρο 66 Κανον. Διαδ.)· η κατάσχεση εις χείρας τρίτου (Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλίων)· οι υποθέσεις ασυλίας (Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλίων).

Πίνακας 3: Αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις, διατάξεις ¹

Φύση των διαδικασιών	Αποφάσεις	Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα ²	Διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων ³	Λοιπές διατάξεις ⁴	Γνωμοδοτήσεις	Σύνολο
Προδικαστικές παραπομπές	152	17	–	42	–	211
Ευθείες προσφυγές	84	4	2	90	–	180
Αιτήσεις αναιρέσεως	37	32	–	5	–	74
Υποσύνολο	273	53	2	137	–	465
Γνωμοδοτήσεις	–	–	–	–	–	–
Ειδικές διαδικασίες	–	–	–	–	–	–
Υποσύνολο	–	–	–	–	–	–
ΣΥΝΟΛΟ	273	53	2	137	–	465

¹ Καθαροί αριθμοί.

² Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουσες τη δίκη (απαράδεκτο, προδήλως απαράδεκτο ...).

³ Διατάξεις εκδοθείσες κατόπιν αιτήσεως υποβληθείσας δυνάμει του άρθρου 185 ή 186 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 242 ΕΚ και 243 ΕΚ), ή των αντιστοίχων διατάξεων των Συνθηκών ΕΑ και ΑΧ (οι διατάξεις που εκδόθηκαν επί αιτήσεως αναιρέσεως ασκηθείσας κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων ή παρεμβάσεως περιλαμβάνονται στις «αιτήσεις αναιρέσεως», στήλη «Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα»).

⁴ Διατάξεις περατώνουσες τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Πίνακας 4: Τρόπος περατώσεως της δίκης

Τρόπος περατώσεως της δίκης	Ευθείες προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναιρέσεως	Ειδικές διαδικασίες	Σύνολο
<i>Αποφάσεις</i>					
Βάσιμη προσφυγή ή αίτηση	58 (59)				58 (59)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή ή αίτηση	7 (7)				7 (7)
Μερικώς απαράδεκτη και βάσιμη προσφυγή ή αίτηση	1 (2)				1 (2)
Αβάσιμη προσφυγή ή αίτηση	16 (16)		23 (24)		39 (40)
Αίτηση αναιρέσεως μερικώς απαράδεκτη και αβάσιμη			1 (1)		1 (1)
Αίτηση αναιρέσεως προδήλως απαράδεκτη			1 (1)		1 (1)
Αναίρεση με αναπομπή			1 (1)		1 (1)
Μερική αναίρεση με αναπομπή			2 (2)		2 (2)
Αναίρεση χωρίς αναπομπή			3 (5)		3 (5)
Μερική αναίρεση χωρίς αναπομπή			6 (7)		6 (7)
Απαράδεκτο	2 (2)				2 (2)
Απόφαση επί προδικαστικής παραπομπής		152 (207)			152 (207)
Σύνολο αποφάσεων	84 (86)	152 (207)	37 (41)		273 (334)
	<i>(συνέχεια)</i>				

(συνέχεια)

Τρόπος περατώσεως της δίκης	Ευθείες προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναίρεσεως	Ειδικές διαδικασίες	Σύνολο
<i>Διατάξεις</i>					
Αβάσιμη προσφυγή ή αίτηση			3 (3)		3 (3)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή ή αίτηση					
Πρόδηλη έλλειψη αμεμοδιότητας					
Απαράδεκτο	1 (1)				1 (1)
Προδήλως απαράδεκτο	3 (3)	2 (2)			5 (5)
Αίτηση αναίρεσεως προδήλως απαράδεκτη			3 (3)		3 (3)
Αίτηση αναίρεσεως προδήλως απαράδεκτη και αβάσιμη			21 (21)		21 (21)
Αβάσιμη αίτηση αναίρεσεως					
Αίτηση αναίρεσεως προδήλως αβάσιμη			5 (5)		5 (5)
Υποσύνολο	4 (4)	2 (2)	32 (32)		38 (38)
Διαγραφή	90 (90)	42 (44)	4 (4)		136 (138)
Κατάργηση της δίκης			1 (1)		1 (1)
Άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας		15 (15)			15 (15)
Υποσύνολο	90 (90)	57 (59)	5 (5)		152 (154)
Σύνολο διατάξεων	94 (94)	59 (61)	37 (37)		190 (192)
<i>Γνωμοδοτήσεις</i>					
ΣΥΝΟΛΟ	178 (180)	211 (268)	74 (78)		463 (526)

Πίνακας 5: Δικάσας σχηματισμός

Δικάσας σχηματισμός	Αποφάσεις		Διατάξεις ¹		Σύνολο	
Ολομέλεια	27	(31)	6	(6)	33	(37)
Μικρή ολομέλεια	44	(91)	-	-	44	(91)
Τριμελή τμήματα	50	(50)	40	(40)	90	(90)
Πενταμελή τμήματα	152	(162)	3	(3)	155	(165)
Πρόεδρος	-	-	4	(4)	4	(4)
Σύνολο	273	(334)	53	(53)	326	(387)

¹ Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουσες τη δίκη (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

Πίνακας 6: Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως ¹

Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις		Διατάξεις ²		Σύνολο	
Άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 226 ΕΚ)	60	(60)	1	(1)	61	(61)
Άρθρο 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 227 ΕΚ)	1	(1)	–	–	1	(1)
Άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 228 ΕΚ)	1	(1)	–	–	1	(1)
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)	18	(19)	3	(3)	21	(22)
Άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ)	148	(203)	17	(17)	165	(220)
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	1	(2)	–	–	1	(2)
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	2	(2)	–	–	2	(2)
Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου του 1971	4	(4)	–	–	4	(4)
Άρθρο 49 του Οργανισμού ΕΚ	34	(38)	28	(28)	62	(66)
Άρθρο 50 του Οργανισμού ΕΚ	–	–	4	(4)	4	(4)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	269	(330)	53	(53)	322	(383)
Άρθρο 42 ΑΧ	1	(1)	–	–	1	(1)
Άρθρο 49 του Οργανισμού ΑΧ	3	(3)	–	–	3	(3)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	4	(4)	–	–	4	(4)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	273	(334)	53	(53)	326	(387)

1

Κατόπιν της επαναριθμήσεως των άρθρων με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, από 1ης Μαΐου 1999, η μέθοδος παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών άλλαξε σημαντικά.

2

Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουσες τη δίκη (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

Πίνακας 7: Αντικείμενο

Αντικείμενο	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις		Διατάξεις ¹		Σύνολο	
Αλιευτική πολιτική	1	(1)	–	–	1	(1)
Ανταγωνισμός	24	(31)	9	(9)	33	(40)
Αρχές του κοινοτικού δικαίου	–	–	1	(1)	1	(1)
Γεωργία	38	(39)	5	(5)	43	(44)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	14	(15)	1	(1)	15	(16)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων	11	(11)	1	(1)	12	(12)
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	3	(3)	–	–	3	(3)
Ελευθερία εγκαταστάσεως και παροχής υπηρεσιών	23	(24)	9	(9)	32	(33)
Εμπορική πολιτική	4	(4)	–	–	4	(4)
Ενέργεια	2	(2)	–	–	2	(2)
Εξωτερικές σχέσεις	2	(3)	1	(1)	3	(4)
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	1	(1)	1	(1)	2	(2)
Θεσμικές διατάξεις	2	(3)	1	(1)	3	(4)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων	9	(10)	4	(4)	13	(14)
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	–	–	1	(1)	1	(1)
Κοινό δασμολόγιο	1	(1)	–	–	1	(1)
Κοινωνικές διατάξεις	25	(27)	12	(12)	37	(39)
Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων	13	(14)	2	(2)	15	(16)
Κρατικές ενισχύσεις	8	(9)	1	(1)	9	(10)
Μεταφορές	6	(6)	1	(1)	7	(7)
Οικονομικές διατάξεις	–	–	1	(1)	1	(1)
Οικονομική και κοινωνική συνοχή	1	(1)	–	–	1	(1)
Περιβάλλον	16	(17)	1	(1)	17	(18)
Προσέγγιση των νομοθεσιών	25	(29)	–	–	25	(29)
Σύμβαση των Βρυξελλών	5	(5)	–	–	5	(5)
Τελωνειακή ένωση	6	(7)	–	–	6	(7)
Φορολογία	29	(67)	1	(1)	30	(68)
Σύνολο	269	(330)	53	(53)	322	(383)
Συνθήκη ΑΧ	4	(4)	–	–	4	(4)
Συνθήκη ΕΑ	–	–	–	–	–	–
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	273	(334)	53	(53)	326	(387)

¹ Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουνσες τη δίκη (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

Διάρκεια των διαδικασιών¹

Πίνακας 8: Φύση των διαδικασιών²
(αποφάσεις και διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα³)

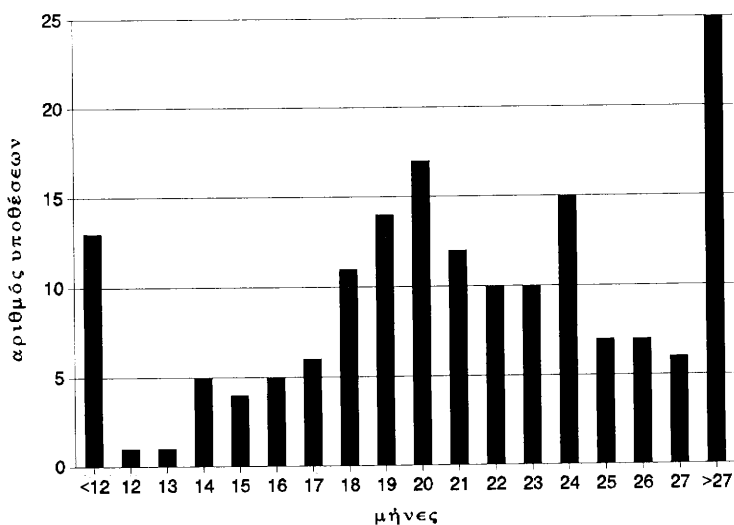
Προδικαστικές παραπομπές	21,6
Ευθείες προσφυγές	23,9
Αιτήσεις αναιρέσεως	19,0

¹ Δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της διάρκειας των διαδικασιών: οι υποθέσεις στις οποίες εκδόθηκε μη οριστική απόφαση ή διατάχθηκε απόδειξη· οι γνωμοδοτήσεις και τα διασκέμματα· οι ειδικές διαδικασίες (ήτοι: η εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων, η παροχή του ευεργετήματος πενίας, η ανακοπή ερημοδικίας, η τριτανασκοπή, η ερμηνεία αποφάσεων, η αναθεώρηση αποφάσεως, η διόρθωση αποφάσεως, η αίτηση κατασχέσεως εις χείρας τρίτου και οι υποθέσεις ασυλίας)· οι υποθέσεις που περατώνονται με την έκδοση διατάξεως περί διαγραφής, καταργήσεως της δίκης, αναπομπής ή παραπομπής στο Πρωτοδικείο· οι διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων καθώς και οι αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεων επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεων παρεμβάσεως.

² Στον παρόντα πίνακα και στα διαγράμματα που ακολουθούν, η διάρκεια εκφράζεται σε μήνες και σε δέκατα του μήνα.

³ Όλες οι διατάξεις πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

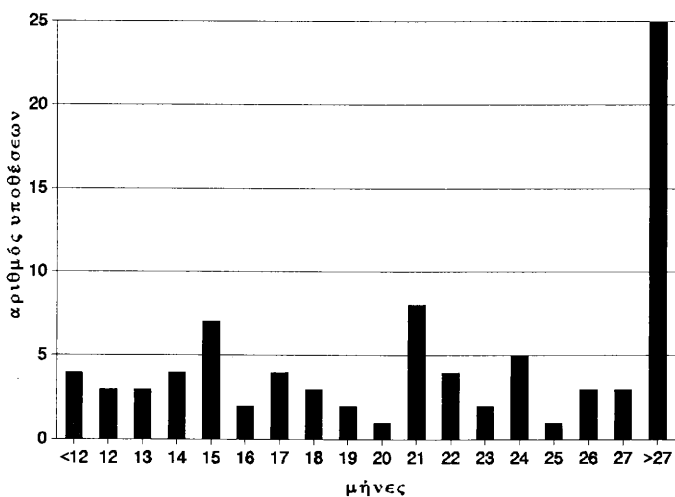
Διάγραμμα Ι: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων ¹ επί προδικαστικών παραπομπών

Υποθέσεις /Μήνες	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Προδικαστικές παραπομπές	13	1	1	5	4	5	6	11	14	17	12	10	10	15	7	7	6	25

¹ Όλες οι διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως ή κατάργηση της δίκης.

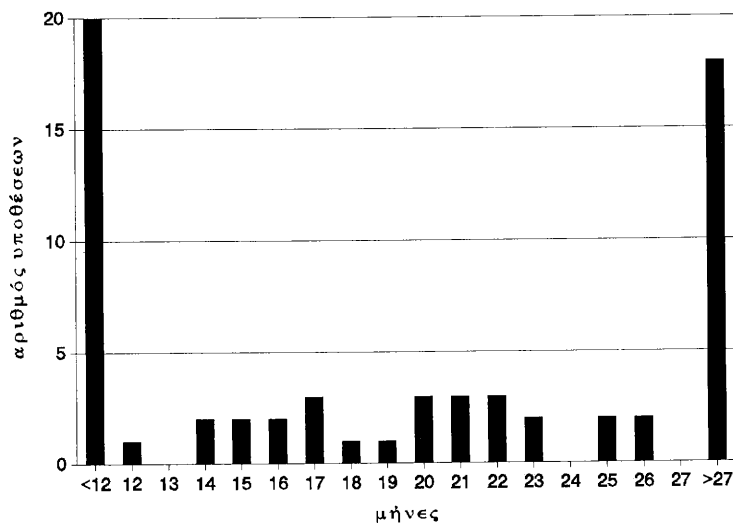
Διάγραμμα ΙΙ: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων ¹ επί ευθειών προσφυγών

Υποθέσεις / Μήνες	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Ευθείες προσφυγές	4	3	3	4	7	2	4	3	2	1	8	4	2	5	1	3	3	25

¹ Όλες οι διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Διάγραμμα ΙΙΙ: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων ¹ επί αιτήσεων αναιρέσεως

Υποθέσεις/ Μήνες	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	>27
Αιτήσεις αναιρέσεως	20	1	0	2	2	2	3	1	1	3	3	3	2	0	2	2	0	8

¹ Όλες οι διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Εισαχθείσες υποθέσεις ¹

Πίνακας 9: Φύση των διαδικασιών

Προδικαστικές παραπομπές	224
Ευθείες προσφυγές	197
Αιτήσεις αναιρέσεως	79
Γνωμοδοτήσεις / Διασκέμματα	2
Ειδικές διαδικασίες	1
Σύνολο	503

Πίνακας 10: Φύση της προσφυγής ή αιτήσεως

Προδικαστικές παραπομπές	224
Ευθείες προσφυγές	197
- ακυρώσεως	40
- κατά παραλείψεως	-
- αγωγές αποζημιώσεως	-
- λόγω παραβάσεως	157
- αγωγές δυνάμει ρήτρης διαιτησίας	-
- διάφορες	-
Αιτήσεις αναιρέσεως	79
Γνωμοδοτήσεις / Διασκέμματα	2
Σύνολο	502
Ειδικές διαδικασίες	1
- ευεργέτημα πενίας	-
- εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων	-
- αναθεώρηση αποφάσεως/διατάξεως	-
- αίτηση κατασχέσεως εις χείρας τρίτου	1
- τριτανακοπή	-
- ερμηνεία αποφάσεως	-
- ανακοπή ερημοδικίας	-
Σύνολο	1
Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	4

Πίνακας 11: Αντικείμενο ¹

Αντικείμενο	Ευθείες προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναφέσεως	Σύνολο	Ειδικές διαδικασίες
Ανταγωνισμός	2	6	14	22	–
Αρχές του κοινοτικού δικαίου	3	4	–	7	–
Βιομηχανική πολιτική	13	3	–	16	–
Γεωργία	37	45	6	88	–
Διαδικασία	–	–	1	1	–
Δίκαιο των επιχειρήσεων	11	13	1	25	–
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	7	21	–	28	–
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	–	6	–	6	–
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	6	24	2	32	–
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	10	8	–	18	–
Εμπορική πολιτική	3	3	3	9	–
Εξωτερικές σχέσεις	1	6	–	7	2
Θεσμικό δίκαιο	5	1	3	9	–
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων	2	–	–	2	–
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	–	–	1	1	–
Κοινωνική πολιτική	11	15	19	45	–
Κρατικές ενισχύσεις	13	1	4	18	–
Μεταφορές	15	7	–	22	–
Περιβάλλον και καταναλωτές	33	13	11	57	–
Περιφερειακή πολιτική	–	–	1	1	–
Πνευματική ιδιοκτησία	–	5	1	6	–
Προσέγγιση των νομοθεσιών	17	9	–	26	–
Προσχώρηση νέων κρατών	1	1	–	2	–
Σύμβαση των Βρυξελλών	–	9	–	9	–
Φορολογία	6	24	–	30	–
Σύνθηκη ΕΚ (σύνολο)	196	224	67	487	2
Κρατικές ενισχύσεις	1	–	4	5	–
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	1	–	4	5	–
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων	–	–	8	8	–
Προνόμια και ασυλίες	–	–	–	–	1
Σύνολο	–	–	8	8	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	197	224	79	500	3

¹

Δεν λαμβάνονται υπόψη οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων (4).

Πίνακας 12: Προσφυγές λόγω παραβάσεως ¹

Καθού κράτος μέλος	2000	από το 1953 έως το 2000
Βέλγιο	5	243
Δανία	–	22
Γερμανία	12	143
Ελλάδα	18	190
Ισπανία	9	76 ²
Γαλλία	25	245 ³
Ιρλανδία	14	111
Ιταλία	22	406
Λουξεμβούργο	11	111
Κάτω Χώρες	12	72
Αυστρία	8	21
Πορτογαλία	10	64
Φινλανδία	4	5
Σουηδία	3	5
Ηνωμένο Βασίλειο	4	51 ⁴
Σύνολο	157	1 765

¹ Άρθρα 169, 170, 171, 225 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρα 226 ΕΚ, 227 ΕΚ, 228 ΕΚ και 298 ΕΚ), άρθρα 141, 142, 143 ΕΑ και άρθρο 88 ΑΧ.

² Εκ των οποίων μία προσφυγή ασκηθείσα βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ) από το Βασίλειο του Βελγίου.

³ Εκ των οποίων μία προσφυγή ασκηθείσα βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ) από την Ιρλανδία.

⁴ Εν των οποίων δύο προσφυγές ασκηθείσες βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 227 ΕΚ), αντιστοίχως, από τη Γαλλική Δημοκρατία και από το Βασίλειο της Ισπανίας.

Πίνακας 13: Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως

Νομική βάση της προσφυγής ή αιτήσεως	2000
Άρθρο 157 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 213 ΕΚ)	-
Άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 226 ΕΚ)	157
Άρθρο 170 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 227 ΕΚ)	-
Άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 228 ΕΚ)	-
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 230 ΕΚ)	38
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	-
Άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ)	215
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	-
Άρθρο 180 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 237 ΕΚ)	1
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	-
Άρθρο 225 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 298 ΕΚ)	-
Άρθρο 228 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 300 ΕΚ)	2
Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου του 1971	9
Άρθρο 49 του Οργανισμού ΕΚ	62
Άρθρο 50 του Οργανισμού ΕΚ	13
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	497
Άρθρο 33 ΑΧ	1
Άρθρο 49 ΑΧ	4
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	5
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	-
Σύνολο	502
Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλιών	1
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	503

Εγκυρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2000

Πίνακας 14: Φύση των διαδικασιών

Προδικαστικές παραπομπές	374	(432)
Ευθείες προσφυγές	322	(326)
Αιτήσεις αναιρέσεως	103	(111)
Ειδικές διαδικασίες	2	(2)
Γνωμοδοτήσεις/Διασκέμματα	2	(2)
Σύνολο	803	(873)

Πίνακας 15: Δικάζων σχηματισμός

Δικάζων σχηματισμός	Ευθείες προσφυγές		Προδικαστικές παραπομπές		Αιτήσεις αναφάσεως		Λοιπές διαδικασίες ¹		Σύνολο	
Μεγάλη ολομέλεια	247	(251)	291	(328)	82	(86)	3	(3)	623	(668)
Μικρή ολομέλεια	5	(5)	13	(18)	3	(3)			21	(26)
Υποσύνολο	252	(256)	304	(346)	85	(89)	3	(3)	644	(694)
Πρόεδρος του Δικαστηρίου					8	(8)			8	(8)
Υποσύνολο					8	(8)			8	(8)
Πρώτο τμήμα	3	(3)	5	(9)					8	(12)
Δεύτερο τμήμα	6	(6)	6	(6)					12	(12)
Τρίτο τμήμα	5	(5)	1	(1)			1	(1)	7	(7)
Τέταρτο τμήμα	7	(7)			3	(4)			10	(11)
Πέμπτο τμήμα	20	(20)	29	(41)	3	(3)			52	(64)
Έκτο τμήμα	29	(29)	29	(29)	4	(7)			62	(65)
Υποσύνολο	70	(70)	70	(86)	10	(14)	1	(1)	151	(171)
ΣΥΝΟΛΟ	322	(326)	374	(432)	103	(111)	4	(4)	803	(873)

1

Συμπεριλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες και οι αιτήσεις γνωμοδότησεως.

Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας
έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000

Πίνακας 16: Εισαχθείσες υποθέσεις – Αποφάσεις

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ¹					Αποφάσεις ²
	Ευθείες ³ προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναίρεσης	Σύνολο	Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	
1953	4	-		4	-	-
1954	10	-		10	-	2
1955	9	-		9	2	4
1956	11	-		11	2	6
1957	19	-		19	2	4
1958	43	-		43	-	10
1959	47	-		47	5	13
1960	23	-		23	2	18
1961	25	1		26	1	11
1962	30	5		35	2	20
1963	99	6		105	7	17
1964	49	6		55	4	31
1965	55	7		62	4	52
1966	30	1		31	2	24
1967	14	23		37	-	24
1968	24	9		33	1	27
1969	60	17		77	2	30
1970	47	32		79	-	64
1971	59	37		96	1	60
1972	42	40		82	2	61
1973	131	61		192	6	80
1974	63	39		102	8	63
1975	61	69		130	5	78
1976	51	75		126	6	88
1977	74	84		158	6	100
1978	145	123		268	7	97
1979	1 216	106		1 322	6	138
1980	180	99		279	14	132
1981	214	109		323	17	128
1982	216	129		345	16	185
1983	199	98		297	11	151
1984	183	129		312	17	165
1985	294	139		433	22	211
1986	238	91		329	23	174
1987	251	144		395	21	208
1988	194	179		373	17	238
1989	246	139		385	20	188
1990 ⁴	222	141	16	379	12	193

(συνέχεια)

¹ Ακαθάριστοι αριθμοί· δεν συμπεριλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες.

² Καθαροί αριθμοί.

³ Συμπεριλαμβάνονται οι αιτήσεις γνωμοδότησεως.

⁴ Από το 1990 και μετά, οι προσφυγές υπαλλήλων εκδικάζονται από το Πρωτοδικείο.

(συνέχεια)

Έτος	Εισαγθείσες υποθέσεις ¹					Αποφάσεις ²
	Ευθείες προσφυγές ³	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναιρέσεως	Σύνολο	Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	
1991	142	186	14	342	9	204
1992	253	162	25	440	4	210
1993	265	204	17	486	13	203
1994	128	203	13	344	4	188
1995	109	251	48	408	3	172
1996	132	256	28	416	4	193
1997	169	239	35	443	1	242
1998	147	264	70	481	2	254
1999	214	255	72	541	4	235
2000	199	224	79	502	4	273
Σύνολο	6 636 ⁴	4 381	417	11 434	321	5 269

¹ Ακαθάριστοι αριθμοί· δεν συμπεριλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες.

² Καθαροί αριθμοί.

³ Συμπεριλαμβάνονται οι αιτήσεις γνωμοδότησεως.

⁴ Εκ των οποίων 2 388 προσφυγές υπαλλήλων έως τις 31 Δεκεμβρίου 1989.

Πίνακας 17: Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής απόφασης ¹
(ανά κράτος μέλος και ανά έτος)

Έτος	B	DK	D	EL	E	F	IR L	I	L	NL	A	P	FI N	S	UK	BENEL UX	Σύνολο
1961	-		-			-		-	-	1							1
1962	-		-			-		-	-	5							5
1963	-		-			-		-	1	5							6
1964	-		-			-		2	-	4							6
1965	-		4			2		-	-	1							7
1966	-		-			-		-	-	1							1
1967	5		11			3		-	1	3							23
1968	1		4			1		1	-	2							9
1969	4		11			1		-	1	-							17
1970	4		21			2		2	-	3							32
1971	1		18			6		5	1	6							37
1972	5		20			1		4	-	10							40
1973	8	-	37			4	-	5	1	6					-		61
1974	5	-	15			6	-	5	-	7					1		39
1975	7	1	26			15	-	14	1	4					1		69
1976	11	-	28			8	1	12	-	14					1		75
1977	16	1	30			14	2	7	-	9					5		84
1978	7	3	46			12	1	11	-	38					5		123
1979	13	1	33			18	2	19	1	11					8		106
1980	14	2	24			14	3	19	-	17					6		99
1981	12	1	41	-		17	-	12	4	17					5		109
1982	10	1	36	-		39	-	18	-	21					4		129
1983	9	4	36	-		15	2	7	-	19					6		98
1984	13	2	38	-		34	1	10	-	22					9		129
1985	13	-	40	-		45	2	11	6	14					8		139
1986	13	4	18	2	1	19	4	5	1	16		-			8		91
1987	15	5	32	17	1	36	2	5	3	19		-			9		144
1988	30	4	34	-	1	38	-	28	2	26		-			16		179
1989	13	2	47	2	2	28	1	10	1	18		1			14		139
1990	17	5	34	2	6	21	4	25	4	9		2			12		141

(συνέχεια)

¹

Άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ), 41 ΑΧ, 150 ΕΑ, Πρωτόκολλο του 1971.

(συνέχεια)

Έτος	B	DK	D	EL	E	F	IR L	I	L	NL	A	P	* FI N	S	UK	BENE LUX	Σύνολο
1991	19	2	54	3	5	29	2	36	2	17		3			14		186
1992	16	3	62	1	5	15	-	22	1	18		1			18		162
1993	22	7	57	5	7	22	1	24	1	43		3			12		204
1994	19	4	44	-	13	36	2	46	1	13		1			24		203
1995	14	8	51	10	10	43	3	58	2	19	2	5	-	6	20		251
1996	30	4	66	4	6	24	-	70	2	10	6	6	3	4	21		256
1997	19	7	46	2	9	10	1	50	3	24	35	2	6	7	18		239
1998	12	7	49	5	55	16	3	39	2	21	16	7	2	6	24		264
1999	13	3	49	3	4	17	2	43	4	23	56	7	4	5	22		255
2000	15	3	47	3	5	12	2	50	—	12	31	8	5	4	26	1 ¹	224
Σύνολο	425	84	1 209	59	130	623	41	674	46	528	146	46	20	32	317	1	4 381

**Πίνακας 18: Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως
(ανά κράτος μέλος και ανά δικαιοδοτικό όργανο)**

Βέλγιο		Λουξεμβούργο	
Cour de cassation	51	Cour supérieure de justice	10
Cour d'arbitrage	1	Conseil d'État	13
Conseil d'État	20	Cour administrative	1
Άλλα δικαστήρια	353	Άλλα δικαστήρια	22
Σύνολο	425	Σύνολο	46
Δανία		Κάτω Χώρες	
Højesteret	16	Raad van State	40
Άλλα δικαστήρια	68	Hoge Raad der Nederlanden	100
Σύνολο	84	Centrale Raad van Beroep	41
Γερμανία		College van Beroep voor het	
Bundesgerichtshof	75	Bedrijfsleven	99
Bundesarbeitsgericht	4	Tariefcommissie	34
Bundesverwaltungsgericht	50	Άλλα δικαστήρια	214
Bundesfinanzhof	176	Σύνολο	528
Bundessozialgericht	62	Αυστρία	
Staatsgerichtshof	1	Verfassungsgerichtshof	2
Άλλα δικαστήρια	841	Oberster Gerichtshof	27
Σύνολο	1209	Bundesvergabeamt	9
Ελλάδα		Verwaltungsgerichtshof	23
Άρειος Πάγος	2	Vergabekontrollsenat	3
Συμβούλιο της Επικρατείας	7	Άλλα δικαστήρια	82
Άλλα δικαστήρια	50	Σύνολο	146
Σύνολο	59	Πορτογαλία	
Ισπανία		Supremo Tribunal Administrativo	27
Tribunal Supremo	5	Άλλα δικαστήρια	19
Audiencia Nacional	1	Σύνολο	46
Juzgado Central de lo Penal	7	Φινλανδία	
Άλλα δικαστήρια	117	Korkein hallinto-oikeus	5
Σύνολο	130	Korkein oikeus	1
Γαλλία		Άλλα δικαστήρια	14
Cour de cassation	61	Σύνολο	20
Conseil d'État	20	Σουηδία	
Άλλα δικαστήρια	542	Högsta Domstolen	2
Σύνολο	623	Marknadsdomstolen	3
Ιρλανδία		Regeringsrätten	8
Supreme Court	12	Άλλα δικαστήρια	19
High Court	15	Σύνολο	32
Άλλα δικαστήρια	14	Ηνωμένο Βασίλειο	
Σύνολο	41	House of Lords	24
Ιταλία		Court of Appeal	16
Corte suprema di Cassazione	65	Άλλα δικαστήρια	277
Consiglio di Stato	34	Σύνολο	317
Άλλα δικαστήρια	575	BENELUX	
Σύνολο	674	Cour de justice / Gerechtshof	1 ¹
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		Σύνολο	1
		ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	4 381

¹ Υπόθεση C-265/00, Campina Melkunie.

B – Δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου

1.	Αναλυτικός πίνακας των αποφάσεων του Πρωτοδικείου κατά το 2000	325
	Ανταγωνισμός	325
	ΑΧ	328
	Γεωργία	328
	Δίκαιο των επιχειρήσεων	329
	Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	330
	Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	330
	Εμπορική πολιτική	330
	Εξωτερικές σχέσεις	332
	Έρευνα, Πληροφόρηση, Εκπαίδευση, Στατιστικές	333
	Θεσμικό δίκαιο	333
	Κοινωνική Πολιτική	334
	Κρατικές Ενισχύσεις	335
	Μεταφορές	337
	Περιβάλλον και καταναλωτές	337
	Περιφερειακή Πολιτική	338
	Πνευματική Ιδιοκτησία	338
	Υπηρεσιακή Κατάσταση των υπαλλήλων	340
2.	Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	351

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 2000

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

T-241/97	17 Φεβρουαρίου 2000	Stork Amsterdam BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διοικητική διαδικασία – Εξέταση των καταγγελιών – Παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81 ΕΚ) – Διοικητικό έγγραφο περί θέσεως στο αρχείο – Επανεξέταση της διαδικασίας – Αιτιολογία – Υποχρέωση – Περιεχόμενο – Συμφωνία συνεργασίας – Ρήτρα αμοιβαίας αποκλειστικότητας εφοδιασμού – Ρήτρα περί μη ανταγωνισμού
T-25/95	15 Μαρτίου 2000	Cimenteries CBR SA κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Αγορά του τσιμέντου – Δικαιώματα άμυνας – Πρόσβαση στον φάκελο – Ενιαία και διαρκής παράβαση – Γενική συμφωνία και εφαρμογή της – Καταλογισμός παραβάσεως – Απόδειξη της συμμετοχής στη γενική συμφωνία και στην εφαρμογή της – Αντικειμενική και υποκειμενική σχέση μεταξύ της γενικής συμφωνίας και των περιπτώσεων εφαρμογής της – Πρόστιμο – Καθορισμός του ποσού

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-125/97 και T-127/97	22 Μαρτίου 2000	The Coca-Cola Company, Coca-Cola Enterprises Inc. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κανονισμός (ΕΟΚ) 4064/89 – Απόφαση κηρύσσουσα συγκέντρωση συμβατή προς την κοινή αγορά – Προσφυγή ακυρώσεως – Αιτιολογία – Παραδεκτό
T-65/96	30 Μαρτίου 2000	Kish Glass & Co. Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υ α λ ο π ί ν α κ ε ς κατασκευαζόμενοι με τη μέθοδο της επιπλεύσεως – Δικαιώματα άμυνας και διαδικαστικά δικαιώματα του καταγγέλλοντος – Αγορά του προϊόντος και γεωγραφική αγορά – Άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ)
T-513/93	30 Μαρτίου 2000	Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εκτελωνιστές – Έννοια της επιχειρήσεως και της ενώσεως επιχειρήσεων – Απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων – Καθορισμός των αμοιβών – Κρατική ρύθμιση – Δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81 ΕΚ)
T-77/95 RV	25 Μαΐου 2000	Union française de l'express (Ufex), DHL International, Service CRIE, May Courier κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Απόρριψη καταγγελίας – Κοινοτικό συμφέρον – Αναίρεση – Αναπομπή από το Δικαστήριο
T-62/98	6 Ιουλίου 2000	Volkswagen AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διανομή αυτοκινήτων – Στεγανοποίηση αγορών – Άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ) – Κανονισμός (ΕΟΚ) 123/85 – Διαρροές στον Τύπο – Επαγγελματικό απόρρητο – Χρηστή διοίκηση – Πρόστιμο – Βαρύτητα της παραβάσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-154/98	26 Οκτωβρίου 2000	Asia Motor France SA, Jean-Michel Cesbron, Monin automobiles SA, Europe auto service (EAS) SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ) – Υποχρεώσεις σχετικά με την εξέταση των καταγγελιών – Νομιμότητα των λόγων απορρίψεως – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως – Άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 233 ΕΚ) – Παραδεκτό νέου λόγου ακυρώσεως
T-41/96	26 Οκτωβρίου 2000	Bayer AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Παράλληλες εισαγωγές – Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ) – Έννοια της συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων – Απόδειξη της υπάρξεως συμφωνίας – Αγορά των φαρμακευτικών προϊόντων
T-5/97	30 Νοεμβρίου 2000	Industrie des poudres sphériques κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Απόρριψη καταγγελίας – Άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ) – Καταστράτηγηση διαδικασίας αντιντάμπινγκ – Αιτιολογία – Δικαιώματα άμυνας
T-128/98	12 Δεκεμβρίου 2000	Aéroport de Paris κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ανταγωνισμός – Εναέριες μεταφορές – Διαχείριση των αεροδρομίων – Φιλικός διακανονισμός – Κανονισμός 17 και κανονισμός (ΕΟΚ) 3975/87 – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως – Τέλη που εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΑΧ

T-234/95	29 Ιουνίου 2000	DSG Dradenauer Stahlgesellschaft mbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	ΕΚΑΧ – Προσφυγή ακυρώσεως – Κρατικές ενισχύσεις – Έννοια της ενισχύσεως – Κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή – Ύψος της ενισχύσεως – Κατάχρηση εξουσίας
----------	-----------------	---	---

ΓΕΩΡΓΙΑ

T-138/98	22 Φεβρουαρίου 2000	Armement coopératif artisanal vendéen (ACAV) κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αλιεία – Κανονισμός (ΕΚ) 1239/98 – Απαγόρευση των παρασυρόμενων δικτύων – Προσφυγή ακυρώσεως – Απαράδεκτο
T-251/97	28 Μαρτίου 2000	T. Port GmbH & Co. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κοινή οργάνωση των αγορών – Μπανάνες – Αίτηση για τη χορήγηση προσθέτων πιστοποιητικών εισαγωγής – Άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 – Προσφυγή ακυρώσεως
T-79/96, T-260/97 και T-117/98	8 Ιουνίου 2000	Camar srl και Tico srl κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Κοινή οργάνωση αγορών – Μπανάνες – Αίτηση χ ο ρ η γ ή σ ε ω ς σ υ μ π λ η ρ ω μ α τ ι κ ώ ν πιστοποιητικών εισαγωγής – Προσαρμογή της δ α σ μ ο λ ο γ ι κ ή ς ποσοτώσεως σε περίπτωση ανάγκης – Μεταβατικά μέτρα
T-429/93	21 Ιουνίου 2000	Κληρονόμοι Edmond Ropars κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αγωγή αποζημιώσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη – Γάλα – Συμπληρωματική εισφορά – Ποσότητα αναφοράς – Παραγωγός που ανέλαβε δέσμευση περί μετατροπής – Εκχώρηση της εκμεταλλεύσεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-537/93	21 Ιουνίου 2000	Hervé Tromeur κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αγωγή αποζημιώσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη – Γάλα – Συμπληρωματική εισφορά – Ποσότητα αναφοράς – Παραγωγός που ανέλαβε δέσμευση περί μετατροπής – Μη επανάραξη της παραγωγής μετά τη λήξη της δεσμεύσεως
T-252/97	19 Σεπτεμβρίου 2000	Anton Dürbeck GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Μπανάνες – Εισαγωγές από τα κράτη ΑΚΕ και τις τρίτες χώρες – Αίτηση χ ο ρ η γ ή σ ε ω ς συμπληρωματικών αδειών εισαγωγής – Περίπτωση υπερβολικής χαλεπότητας – Μεταβατικά μέτρα – Άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 – Περιορισμός της ζημίας – Προσφυγή ακυρώσεως

ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

T-139/99	6 Ιουλίου 2000	Alsace International Car Service (AICS) κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Μεταφορά προσώπων με οχήματα διαθέτοντα οδηγό – Διαγωνισμός – Τήρηση της εθνικής νομοθεσίας – Αρχές της χρηστής διοικήσεως και της έντιμης συνεργασίας – Απόρριψη προσφοράς
----------	----------------	--	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

T-290/97	18 Ιανουαρίου 2000	Mehibas Dordtselaan BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Εισαγωγές πουλερικών – Άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 – Απόφαση της Επιτροπής να μην επιστρέψει γεωργικές εισφορές – Ανάκληση αποφάσεως – «Δήλωση φακέλου» – Επιτρεπτόν – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Ασφάλεια δικαίου – Πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως – Υποχρέωση αιτιολογήσεως
----------	--------------------	--	--

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

T-69/99	13 Δεκεμβρίου 2000	Danish Satellite TV (DSTV) A/S (Eurotica Rendez-vous Television) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» – Εθνικοί περιορισμοί στην αναμετάδοση τηλεοπτικών εκπομπών από άλλα κράτη μέλη – Κρίση της Επιτροπής ότι οι περιορισμοί αυτοί συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό
---------	--------------------	--	---

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

T-32/98 και T-41/98	10 Φεβρουαρίου 2000	Κυβέρνηση των Ολλανδικών Αντιλλών κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα – Κανονισμός (ΕΚ) 2352/97 – Κανονισμός (ΕΚ) 2494/97 – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό – Απόφαση ΥΧΕ – Μέτρο διασφαλίσεως – Αιτιώδης σύνδεσμος
---------------------------	---------------------	--	--

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-51/96	30 Μαρτίου 2000	Miwon Co. Ltd κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Καταπολέμηση του ντάμπινγκ – Παράβαση ανευλημμένης υποχρέωσης ως προς τις τιμές – Ζημία της κοινοτικής βιομηχανίας
T-597/97	20 Ιουνίου 2000	Euromin SA κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Προσφυγή ακυρώσεως – Ντάμπινγκ – Απαράδεκτο
T-7/99	29 Ιουνίου 2000	Medici Grimm KG κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Ντάμπινγκ – Κανονισμός για την περάτωση ενδιάμεσης επανεξετάσεως – Αναδρομικότητα – Επιστροφή καταβληθέντων δασμών – Προσφυγή ακυρώσεως – Παραδεκτό
T-74/97 και T-75/97	26 Σεπτεμβρίου 2000	Büchel & Co. Fahrzeugteilefabrik GmbH κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Επέκταση δασμών αντιντάμπινγκ – Απαλλαγή – Μέρη ποδηλάτου – Προσφυγή ακυρώσεως – Απαράδεκτο
T-80/97	26 Σεπτεμβρίου 2000	Starway SA κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Επέκταση δασμού αντιντάμπινγκ – Απαλλαγή – Προσφυγή ακυρώσεως – Παράδεκτο – Συναρμολόγηση – Βάρος αποδείξεως – Αιτιολόγηση – Πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως
T-87/98	29 Σεπτεμβρίου 2000	International Potash Company κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Δασμοί αντιντάμπινγκ – Ειδικός δασμός σε συνδυασμό με μεταβλητό δασμό – Περιθώριο ντάμπινγκ – Αρχή της αναλογικότητας – Επιδιωκόμενος σκοπός
T-178/98	24 Οκτωβρίου 2000	Fresh Marine Company SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσωρινοί δασμοί αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικοί δασμοί – Σολομοί Ατλαντικού εκτροφής – Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-213/97	29 Νοεμβρίου 2000	Comité des industries du coton et des fibres connexes de l'Union européenne (Eurocoton) κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Ντάμπινγκ – Μη επιβολή οριστικών δασμών από το Συμβούλιο – Προσφυγή ακυρώσεως – Πράξη δυνάμενη να προσβληθεί με προσφυγή – Αγωγή αποζημιώσεως

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

T-145/98	24 Φεβρουαρίου 2000	ADT Projekt Gesellschaft der Arbeitsgemeinschaft Deutscher Tierzüchter mbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Αγωγή αποζημιώσεως – Παραδεκτό – Πρόγραμμα T A C I S – Ζήτηση προσφορών – Παρατυπίες στη διαδικασία διαγωνισμού
T-485/93, T-491/93, T-494/93 και T-61/98	8 Νοεμβρίου 2000	Société anonyme Louis Dreyfus & C ^{ie} , Glencore Grain Ltd, Compagnie Continentale (France) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Αγωγή αποζημιώσεως – Επείγουσα βοήθεια της Κοινότητας προς τα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως – Πρόσκληση προς υποβολή προσφορών
T-509/93	8 Νοεμβρίου 2000	Glencore Grain Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Επείγουσα βοήθεια της Κοινότητας προς τα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως – Πρόσκληση προς υποβολή προσφορών

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδοχοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΕΡΕΥΝΑ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

T-183/97	17 Φεβρουαρίου 2000	Carla Micheli, Andrea Peirano, Carlo Nike Bianchi και Marinella Abbate κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Κοινοτική πολιτική έρευνας και τεχνολογικής αναπτύξεως – Πρόγραμμα MAST III – Απόφαση ορίζουσα τον κατάλογο των δυναμένων να τύχουν κοινοτικής συνδρομής προτάσεων δράσεων – Αποκλεισμός προτάσεως κοινοτικής χρηματοδοτήσεως – Έννομο συμφέρον για την άσκηση προσφυγής – Κατάργηση της δίκης
----------	---------------------	---	---

ΘΕΣΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

T-256/97	27 Ιανουαρίου 2000	Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διαδικασία αντιντάμπινγκ – Ένωση καταναλωτών – Άρνηση αναγνώρισεως της ιδιότητας του ενδιαφερομένου μέρους – Συμφωνία για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου VI της ΓΣΔΕ του 1994 – Άρθρα 6, παράγραφος 7, και 21 του κανονισμού (ΕΚ) 384/96
T-188/98	6 Απριλίου 2000	Aldo Kuijer κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Διαφάνεια – Απόφαση 93/731/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου – Απόρριψη αιτήσεως πρόσβάσεως – Προσπάθεια του δημοσίου συμφέροντος – Διεθνείς σχέσεις – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Μερική πρόσβαση

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-20/99	13 Σεπτεμβρίου 2000	Denkavit Nederland BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Απόφαση 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ – Πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής – Έκθεση επιθεωρήσεως – Εξαιρέσεις που αφορούν την προστασία του δημοσίου συμφέροντος (επιθεωρήσεις και έρευνες) και του εμπορικού απορρήτου
T-123/99	12 Οκτωβρίου 2000	JT's Corporation Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διαφάνεια – Πρόσβαση σε έγγραφα – Απόφαση 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ – Περιεχόμενο της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος – Επιθεωρήσεις και έρευνες – Κανόνας του συντάκτη του εγγράφου – Αιτιολόγηση
T-83/99, T-84/99 και T-85/99	26 Οκτωβρίου 2000	Carlo Ripa di Meana, Leoluca Orlando, Gastone Parigi κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Βουλευτές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Προσωρινό σύστημα συντάξεως – Προθεσμία υποβολής της αιτήσεως – Ληφθείσα γνώση – Παραδεκτό

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

T-194/97 και T-83/98	27 Ιανουαρίου 2000	Eugénio Branco, Ld. ^a κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – Προσφυγή κατά παραλείψεως – Παραδεκτό – Προσφυγή ακυρώσεως – Απόφαση αναστολής χρηματοδοτικών συνδρομών – Πιστοποίηση από το κράτος μέλος – Πλάνη περί την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Κεκτημένα δικαιώματα – Ασφάλεια δικαίου – Αναλογικότητα
----------------------------	--------------------	--	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

T-72/98	16 Μαρτίου 2000	Astilleros Zamacona SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ναυπηγεία – Άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου – Καθορισμός του ανωτάτου ορίου των ενισχύσεων στην παραγωγή
T-46/97	10 Μαΐου 2000	SIC - Sociedade Independente de Comunicação, SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Χρηματοδότηση των δημοσίων τηλεοπτικών καναλιών – Καταγγελία – Κρατικές ενισχύσεις – Παράλειψη κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ) – Προσφυγή ακυρώσεως
T-204/97 και T-270/97	13 Ιουνίου 2000	EPAC - Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Άρθρο 92, παράγραφοι 1 και 3, της Συνθήκης ΕΚ (ν υ ν , κ α τ ό π ι ν τροποποιήσεως, άρθρο 87, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ) – Έννοια της ενισχύσεως – Κρατική εγγύηση για τη χρηματοδότηση δημόσιας επιχειρήσεως – Αναστολή της ενισχύσεως – Κατάργηση της δίκης

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97, T-601/97, T-602/97, T-603/97, T-604/97, T-605/97, T-606/97, T-607/97, T-1/98, T-3/98, T-4/98, T-5/98, T-6/98 και T-23/98	15 Ιουνίου 2000	Alzetta Mauro κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ο δικές μεταφορές εμπορευμάτων – Κρατικές ενισχύσεις – Προσφυγή ακυρώσεως – Επηρεασμός των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και στρέβλωση του ανταγωνισμού – Προϋποθέσεις για την εξαίρεση από την απαγόρευση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ) – Νέες ενισχύσεις ή υφιστάμενες ενισχύσεις – Αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης – Αρχή της αναλογικότητας – Αιτιολογία
T-184/97	27 Σεπτεμβρίου 2000	BP Chemicals Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Έννομο συμφέρον ασκήσεως προσφυγής – Εν μέρει απαράδεκτο – Άρθρο 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 87, παράγραφος 3, ΕΚ) – Οδηγία 92/87/ΕΟΚ – Έννοια του προτύπου σχεδίου για την τεχνολογική ανάπτυξη λιγότερο ρυπαντικών προϊόντων
T-55/99	29 Σεπτεμβρίου 2000	Confederación Española de Transporte de Mercancías κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Έννοια της ενισχύσεως κατά το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ) – Αιτιολογία – Υποχρέωση αναζητήσεως των ενισχύσεων – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των δικαιούχων – Αρχή της αναλογικότητας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-296/97	12 Δεκεμβρίου 2000	Alitalia – Linee aeree italiane SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αναδιάρθρωση κεφαλαίου της Alitalia από τις ιταλικές αρχές – Χαρακτηρισμός του μέτρου – Κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή – Έλεγχος της Επιτροπής
T-613/97	14 Δεκεμβρίου 2000	Union française de l'express (Ufex), DHL International, Federal express international (France), CRIE κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Δικαιώματα άμυνας – Πρόσβαση στον φάκελο – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Τομέας ταχυδρομικών υ π η ρ ε σ ι ώ ν – Δ ι α σ τ α υ ρ ο ύ μ ε ν ε ς επιδότησεις μεταξύ του προστατευομένου τομέα και του ανταγωνιστικού τομέα – Έννοια της κρατικής ενισχύσεως – Κανονικές συνθήκες αγοράς

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

T-63/98	1 Φεβρουαρίου 2000	Transpo Maastricht BV και Marco Ooms κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εσωτερική ναυσιπλοΐα – Διαρθρωτική εξυγίανση – Εφαρμογή του κανονισμού (Ε Ο Κ) 1101/89 – Αποκλείεται
---------	--------------------	---	--

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

T-172/98, T-175/98, T-176/98 και T-177/98	27 Ιουνίου 2000	Salamander AG κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Προσφυγή ακυρώσεως – Οδηγία 98/43/ΕΚ – Α πα γ ό ρ ε υ σ η τ η ς διαφημίσεως και της χορηγίας υπέρ των προϊόντων καπνού – Παραδεκτό
---	-----------------	---	--

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

T-46/98 και T-151/98	3 Φεβρουαρίου 2000	Conseil des communes et régions d'Europe (CCRE) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης – Μείωση χρηματοδοτικής συνδρομής – Έλλειψη αιτιολογίας – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Ασφάλεια δικαίου
T-72/99	27 Ιουνίου 2000	Karl L. Meyer κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αγωγή αποζημιώσεως – ΥΧΕ – Πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από το ΕΤΑ – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Υποχρέωση ελέγχου βαρύνουσα την Επιτροπή
T-105/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Conseil des communes et régions d'Europe (CCRE) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κοινοτικό δίκαιο – Αρχή της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου – Αρχή της χρηστής οικονομικής διαχείρισεως – Συμψηφισμός μεταξύ πιστώσεως της Επιτροπής και των ποσών που οφείλονται βάσει κοινοτικών εισφορών

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

T-19/99	12 Ιανουαρίου 2000	DKV Deutsche Krankenversicherung AG κατά Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ)	Κοινοτικό σήμα – Λέξη Companyline – Απόλυτος λόγος απαραδέκτου – Άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94
---------	--------------------	--	---

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-122/99	16 Φεβρουαρίου 2000	The Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ	Κοινοτικό σήμα – Σαπούνι σε σχήμα ψωμιού – Τυπικό ελάττωμα της αιτήσεως καταχώρησης – Απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου – Αυτεπάγγελτος έλεγχος από το τμήμα προσφυγών – Τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας – Σήμα που αποτελείται αποκλειστικώς από το σχήμα που επιβάλλεται από την ίδια τη φύση του προϊόντος – Προηγούμενη καταχώριση του σήματος εντός των κρατών μελών
T-91/99	30 Μαρτίου 2000	Ford Motor Company κατά ΓΕΕΑ	Κοινοτικό σήμα – Λέξη Options – Απόλυτος λόγος απαραδέκτου – Έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα – Άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 – Επέλευσή του διά της χρήσεως εντός τμήματος της Κοινότητας
T-345/99	26 Οκτωβρίου 2000	Harbinger Corporation κατά ΓΕΕΑ	Κοινοτικό σήμα – Λεκτικό σήμα TRUSTEDLINK – Απόλυτος λόγος απαραδέκτου – Άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94
T-360/99	26 Οκτωβρίου 2000	Community Concepts AG κατά ΓΕΕΑ	Κοινοτικό σήμα – Λεκτικό σήμα Investorworld – Απόλυτος λόγος απαραδέκτου – Έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα
T-32/00	5 Δεκεμβρίου 2000	Messe München GmbH κατά ΓΕΕΑ	Κοινοτικό σήμα – Σημείο electronica – Απόλυτος λόγος απαραδέκτου – Έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα – Περιγραφικός χαρακτήρας – Άρθρο 7, παράγραφος 1, σημεία β' και γ', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 – Τέλος προσφυγής ενώπιον του Γραφείου – Άρθρο 44 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
---------	------------	----------	-------------

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

T-86/98	26 Ιανουαρίου 2000	Δημήτριος Γκουλούσης κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προαγωγή – Θέση βαθμού Α 2 – Προσφυγή ακυρώσεως
T-60/99	3 Φεβρουαρίου 2000	Malcolm Townsend κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κοινό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας – Κάλυψη του συζύγου
T-171/98	22 Φεβρουαρίου 2000	Maria Adelina Biasutto κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Άδεια ασθενείας – Παράτυπη απουσία – Άρθρο 59 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως – Διαδικασία που ακολουθείται σε περίπτωση απουσίας λόγω ασθενείας
T-22/99	22 Φεβρουαρίου 2000	Gustave Rose κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άρνηση προαγωγής – Οδηγός κατά τη διαδικασία προαγωγής – Προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης – Κατάχρηση εξουσίας – Συγκριτική εξέταση των προσόντων
T-164/98	23 Φεβρουαρίου 2000	Giuseppe Carraro κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Έκθεση βαθμολογίας – Προσφυγή ακυρώσεως – Αγωγή αποζημιώσεως
T-223/97 και T-17/98	23 Φεβρουαρίου 2000	Reinder Kooyman και Petra Van Eynde-Neutens κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Επικουρικοί υπάλληλοι – Επικουρικοί διερμηνείς κατά τη σύνοδο του Κοινοβουλίου–Νομιμότητα της παρακρατήσεως κοινοτικού φόρου επί των αποδοχών τους
T-82/98	24 Φεβρουαρίου 2000	Frans Jacobs κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προαγωγή – Ανυπαρξία εκθέσεως κρίσεως – Παράτυπη διαδικασία προαγωγής

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-10/99	9 Μαρτίου 2000	Miguel Vicente Nuñez κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προαγωγή – Συγκριτική εξέταση προσόντων – Κατάλογος υπαλλήλων που κρίνονται ως έχοντες τα περισσότερα προσόντα – Κατάλογος προαχθέντων υπαλλήλων – Έκθεση βαθμολογίας – Έλλειψη αιτιολογίας
T-29/97	9 Μαρτίου 2000	Alain Libéros κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Έκτακτος υπάλληλος – Κατάταξη σε βαθμό – Επαγγελματική πείρα
T-95/98	23 Μαρτίου 2000	Χρίστος Γκόγκος κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εσωτερικός διαγωνισμός – Αποτυχία στις προφορικές εξετάσεις – Σύνθεση της εξεταστικής επιτροπής – Ίση μεταχείριση
T-197/98	23 Μαρτίου 2000	Charlotte Rudolph κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προθεσμία ενστάσεως – Κοινοποίηση της αποφάσεως – Γλώσσες – Ακύρωση ιατρικής εξετάσεως προσλήψεως λόγω ψευδούς δηλώσεως
T-18/98	13 Απριλίου 2000	Peter Reichert κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ – Επίδομα αποδημίας – Τόπος ασκήσεως κύριας επαγγελματικής δραστηριότητας
T-177/97	10 Μαΐου 2000	Odette Simon κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Διεκδίκηση του καθεστώτος εκτάκτου υπαλλήλου
T-34/99	11 Μαΐου 2000	Philippe Pipeaux κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Θαλασσοθεραπεία – Άρνηση προκαταρκτικής εγκρίσεως – Αιτιολογία
T-121/99	16 Μαΐου 2000	Sean Irving κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πειθαρχική διαδικασία – Πάυση – Δικονομικές προθεσμίες – Δικαιώματα άμυνας

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-203/98	17 Μαΐου 2000	Γιάννης Τζινης κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πειθαρχική διαδικασία – Οριστική παύση – Αιτιολογία – Υποστατό των πραγματικών περιστατικών – Πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως
T-173/99	25 Μαΐου 2000	Gilbert Elkaïm, Philippe Mazuel κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Γενικός διαγωνισμός βάσει τίτλων και εξετάσεων – Π α ρ ά β α σ η τ η ς προκηρύξεως διαγωνισμού – Ίση μεταχείριση των υποψηφίων – Αρχή της χρηστής διοικήσεως – Κατάχρηση εξουσίας και κ α τ α σ τ ρ α τ ή γ η σ η διαδικασίας
T-211/98	15 Ιουνίου 2000	F κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Θέση σε αργία – Παράλευρη προηγούμενης ακροάσεως – Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως
T-51/99	15 Ιουνίου 2000	Sophia Fantechi κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Επίδομα αποδημίας – Υπηρεσίες παρασχεθείσες για λογαριασμό διεθνούς οργανισμού εδρεύοντος εκτός του τόπου υπηρεσίας – Άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ
T-84/98	16 Ιουνίου 2000	C κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Προσφυγή ακυρώσεως – Επιτροπή αναπηρίας – Σ υ ν τ α ξ ι ο δ ό τ η σ η – Παράβαση ουσιώδους τύπου – Κατάχρηση εξουσίας – Ηθική βλάβη

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-47/97	27 Ιουνίου 2000	Onno Plug κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Κάλυψη κατά των κινδύνων επαγγελματικών ασθενειών και των κινδύνων ατυχημάτων – Άρθρο 73 του ΚΥΚ – Άρθρα 18 και 19 της κανονιστικής ρύθμισης σχετικά με την κάλυψη κατά των κινδύνων επαγγελματικών ασθενειών και των κινδύνων ατυχημάτων – Ποσοστό μόνιμης μερικής αναπηρίας – Ισχύς του δεδικασμένου – Αγωγή αποζημίωσης
T-67/99	27 Ιουνίου 2000	K κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Υποχρέωση για την παροχή βοήθειας που υπέχει η διοίκηση – Άρθρο 24 του ΚΥΚ – Έκταση – Όρια
T-111/99	5 Ιουλίου 2000	Ignacio Samper κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Δημοσίευση νέας ανακοινώσεως κενής θέσεως κατόπιν ακυρώσεως αποφάσεως περί διορισμού – Αποκατάσταση σταδιοδρομίας – Καθήκον αρωγής – Συμφέρον της υπηρεσίας – Κατάχρηση εξουσίας – Άρνηση προσωρινής αναθέσεως καθηκόντων
T-134/99	11 Ιουλίου 2000	Anna Skrzypek κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Οικογενειακά επιδόματα – Σύνταξη ορφανού – Προϋποθέσεις χορηγήσεως – Πραγματική συντήρηση του τέκνου
T-24/99	13 Ιουλίου 2000	Claudio d'Aloya κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Προαγωγή – Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημίωσης
T-87/99	13 Ιουλίου 2000	Michel Hendrickx κατά Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop)	Μη ανανέωση της συμβάσεως – Απόρριψη δύο αιτήσεων διορισμού – Παραδεκτό – Αρμοδιότητα – Νομιμότητα των ανακοινώσεων κενής θέσεως – Διαδικασία προσλήψεως

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-157/99	13 Ιουλίου 2000	Helga Griesel κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Άρνηση προαγωγής – Αιτιολογία – Συγκριτική εξέταση των προσόντων των υποψηφίων
T-82/99	14 Ιουλίου 2000	Michael Cwik κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άδεια δημοσιεύσεως – Άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ – Συμφέροντα των Κοινοτήτων – Προφανής πλάνη περί την εκτίμηση
T-146/99	14 Ιουλίου 2000	Rui Teixeira Neves κατά Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Εσωτερικός διαγωνισμός – Προκήρυξη διαγωνισμού – Διορισμός σε θέση νομικού συμβούλου – Υποχρεωτική προϋπόθεση – Κριτήριο προτιμήσεως – Αιτιολογία – Κατάχρηση εξουσίας
T-259/97	12 Σεπτεμβρίου 2000	Rui Teixeira Neves κατά Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Καθήκον πίστεως και αξιοπρέπειας του λειτουργήματος – Αρχή της διακρίσεως των εξουσιών – Συνδικαλιστική ελευθερία – Πειθαρχική διαδικασία – Ποινή
T-101/98 και T-200/98	19 Σεπτεμβρίου 2000	Gisela Stodtmeister κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Άρνηση προαγωγής – Προσφυγή ακυρώσεως – Δεν υφίσταται έκθεση βαθμολογίας – Αγωγή αποζημιώσεως
T-261/97	20 Σεπτεμβρίου 2000	Eleonore Orthmann κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Επιστημονικός ή τεχνικός κλάδος – Μετάβαση από την κατηγορία Β στην κατηγορία Α – Έννομο σύμφερον
T-203/99	20 Σεπτεμβρίου 2000	Patrizia de Palma, Jacqueline Escalé, Claudine Hamptaux και Harry Wood κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Άδεια για συνδικαλιστικούς λόγους
T-220/99	20 Σεπτεμβρίου 2000	Joachim Behmer κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Διορισμός δια της οδού της προαγωγής – Βαθμός LA 3 – Συγκριτική εξέταση των προσόντων

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-317/99	27 Σεπτεμβρίου 2000	Franz Lemaître κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αποζημίωση αποδημίας – Αποζημίωση εγκαταστάσεως – Άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, και άρθρο 5 του παραρτήματος ΙΙΙ του ΚΥΚ
T-187/98	3 Οκτωβρίου 2000	Pascual Juan Cubero Vermurie κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προαγωγή – Κινητικότητα – Παραδεκτό
T-130/99	3 Οκτωβρίου 2000	David Crabbe κατά Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop)	Δημιουργία γλωσσικού κλάδου – Παρέλκει η έκδοση αποφάσεως
T-202/99	5 Οκτωβρίου 2000	Léon Rappe κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προαγωγή – Έκθεση βαθμολογίας – Εκπρόθεσμη κατάρτιση
T-27/99	17 Οκτωβρίου 2000	Humbert Drabbe κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Συντάξεις – Δικαιώματα κτηθέντα πριν από την ανάληψη υπηρεσίας στις Κοιότητες – Μεταφορά στο κοινοτικό σύστημα – Υποβολή της αιτήσεως – Προθεσμία
T-138/99	26 Οκτωβρίου 2000	Luc Verheyden κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προηγούμενη διοικητική ένσταση – Προθεσμίες – Νέο πραγματικό περιστατικό – Προαγωγή – Συγκριτική εξέταση των προσόντων
T-44/97	8 Νοεμβρίου 2000	Piera Ghignone κ.λπ. κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως	Αποδοχές – Τοποθέτηση σε εξωκοινοτική χώρα – Προσαρμογή των διορθωτικών συντελεστών – Αναδρομική ισχύς – Αναζήτηση του αχρεωστήτως καταβληθέντος

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-175/97	8 Νοεμβρίου 2000	Bernard Bareyt κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Έκτακτοι υπάλληλοι – Αποδοχές – Τοποθέτηση σε εξωκοινοτική χώρα – Προσαρμογή των διορθωτικών συντελεστών – Αναδρομική ισχύς – Αναζήτηση του αχρεωστήτως καταβληθέντος
T-158/98	8 Νοεμβρίου 2000	Bernard Bareyt κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Έκτακτοι υπάλληλοι – Τοποθέτηση σε εξωκοινοτική χώρα – Αποδοχές – Καθορισμός ειδικού διορθωτικού συντελεστή για την πόλη Naka της Ιαπωνίας – Αναδρομική ισχύς – Αναζήτηση του αχρεωστήτως καταβληθέντος
T-210/98	8 Νοεμβρίου 2000	Ε κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Επίδομα τέκνου – Διπλό επίδομα για τέκνο με φυσική ή πνευματική μειονεξία – Αναστολή – Αναζήτηση του αχρεωστήτως καταβληθέντος
T-261/99	15 Νοεμβρίου 2000	Jean Dehon κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Προαγωγή – Προκήρυξη κενής θέσεως – Συγκριτική εξέταση των προσόντων – Ισότητα ευκαιριών
T-20/00	15 Νοεμβρίου 2000	Ivo Camacho-Fernandes κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Επαγγελματική ασθένεια – Έκθεση στον αμianto και άλλες ουσίες – Πλημμελής γνωμάτευση της ιατρικής επιτροπής – Ελλιπής διαδικασία
T-214/99	21 Νοεμβρίου 2000	Manuel Tomás Carrasco Benítez κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Πρόσληψη – Συμμετοχή στους εσωτερικούς διαγωνισμούς – Προκήρυξη διαγωνισμού – Προϋπόθεση σχετική με την αρχαιότητα στην υπηρέσία – Επαγγελματική εμπειρία του υποψηφίου

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-23/00	21 Νοεμβρίου 2000	A κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Ποινική καταδίκη από εθνικό δικαστήριο – Πειθαρχική διαδικασία – Παύση
T-136/98	5 Δεκεμβρίου 2000	Anna Maria Campogrande κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Καθήκον αρωγής – Σεξουαλική παρενόχληση
T-197/99	5 Δεκεμβρίου 2000	Anthony Gooch κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας – Τόπος προσλήψεως – Ανάκληση διοικητικής πράξεως – Τεκμήριο νομιμότητας διοικητικής πράξεως
T-223/99	12 Δεκεμβρίου 2000	Luc Dejaille κατά Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια, υποδείγματα) (ΓΕΕΑ)	Έκτακτοι υπάλληλοι – Πρώτη καταγγελία της ορισμένου χρόνου συμβάσεως εργασίας εκτάκτου υπαλλήλου – Συμφέρον της υπηρεσίας – Πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως – Κατάχρηση εξουσίας – Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας
T-11/00	12 Δεκεμβρίου 2000	Michel Hautem κατά Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων	Απόλυση – Μη εκτέλεση ακυρωτικής αποφάσεως – Άρθρο 233 ΕΚ – Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας – Ηθική βλάβη – Χρηματική ικανοποίηση

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-130/98 και T-131/98	13 Δεκεμβρίου 2000	Francis Panichelli κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως – Έκτακτοι υπάλληλοι – Πρόσληψη βάσει του άρθρου 2, στοιχείο γ', του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού (ΚΛΠ) – Προοπτική αναβαθμίσεως της θέσεως – Παράλευση προαγωγής στον βαθμό A4 – Εκθέσεις βαθμολογίας – Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως – Παραδεκτό του ενδίκου βοηθήματος – Απόλυση κατ' εφαρμογή του άρθρου 47, παράγραφος 2, στοιχείο α', του ΚΛΠ – Τήρηση της εσωτερικής διαδικασίας – Αιτιολογία της απόφασης περί απόλυσεως – Κατάχρηση εξουσίας
T-110/99 και T-260/99	13 Δεκεμβρίου 2000	F κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Απουσίες – Προσκόμιση ιατρικών πιστοποιητικών – Μη προσέλευση του ενδιαφερομένου στις ιατρικές εξετάσεις ελέγχου – Καταλογισμός των αναρρωτικών αδειών στη διάρκεια της κανονικής ετήσιας άδειας – Προσφυγή ακυρώσεως – Αίτημα αποζημιώσεως
T-213/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Luc Verheyden κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Προσφυγή ακυρώσεως – Μέτρα και οδηγίες που ανάγονται στην πειθαρχία της εργασίας – Βλαπτική πάξη – Αγωγή αποζημιώσεως – Απαράδεκτο

Υπόθεση	Ημερομηνία	Διάδικοι	Αντικείμενο
T-352/99	14 Δεκεμβρίου 2000	Μ κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	Αναρρωτική άδεια – Απουσίες που θεωρούνται αδικαιολόγητες – Καταλογισμός στη διάρκεια των κανονικών ετησίων αδειών – Άρθρα 59 και 60 του ΚΥΚ – Άρνηση αναγνώρισεως ιατρικού πιστοποιητικού – Απουσία διαρκείας μικρότερης των τεσσάρων ημερών – Συνέπειες του ιατρικού ελέγχου

2. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου

Συνοπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Πρωτοδικείου

Πίνακας 1: Η γενική δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά τα έτη 1998, 1999 και 2000

Εισαχθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2: Φύση των διαδικασιών (1998, 1999 και 2000)
Πίνακας 3: Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1998, 1999 και 2000)
Πίνακας 4: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (1998, 1999 και 2000)
Πίνακας 5: Αντικείμενο (1998, 1999 και 2000)

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 6: Περατωθείσες υποθέσεις κατά τα έτη 1998, 1999 και 2000
Πίνακας 7: Τρόπος περατώσεως της δίκης (2000)
Πίνακας 8: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (2000)
Πίνακας 9: Αντικείμενο (2000)
Πίνακας 10: Δικάσας σχηματισμός (2000)
Πίνακας 11: Διάρκεια των διαδικασιών (2000)

- Διάγραμμα I: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων σε υπαλληλικές υποθέσεις (2000)
- Διάγραμμα II: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων στις λοιπές υποθέσεις (2000)

Εκκρεμείς υποθέσεις

- Πίνακας 12: Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους
- Πίνακας 13: Νομική βάση των προσφυγών, αγωγών ή αιτήσεων στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους
- Πίνακας 14: Αντικείμενο των υποθέσεων στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους

Διάφορα

- Πίνακας 15: Γενική εξέλιξη
- Πίνακας 16: Έκβαση των αιτήσεων αναιρέσεως από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000

Συνοπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Πρωτοδικείου

Πίνακας 1: Η γενική δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά τα έτη 1998, 1999 και 2000¹

	1998		1999		2000	
Εισαχθείσες υποθέσεις		(238)		(384)		(398)
Περατωθείσες υποθέσεις	279	(348)	322	(659)	258	(344)
Εγκριμείς υποθέσεις	569	(1 007)	663	(732)	661	(786)

1

Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, οι εντός παρενθέσεως αριθμοί αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας· για τον εκτός παρενθέσεως αριθμό, κάθε ομάδα συνεκδικαζομένων/συνεκδικασθεισών υποθέσεων λογίζεται ως μία υπόθεση.

Εισαχθείσες υποθέσεις

Πίνακας 2: Φύση των διαδικασιών (1998, 1999 και 2000)^{1, 2}

Φύση των διαδικασιών	1998	1999	2000
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	135	254	242
Πνευματική ιδιοκτησία	1	18	34
Υπαλληλικές	79	84	111
Ειδικές διαδικασίες	23	28	11
Σύνολο	238 ³	384 ⁴	398 ⁵

¹ Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, η ένδειξη «λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις» αναφέρεται σε όλες τις προσφυγές ή αγωγές που ασκήθηκαν από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πλην των προσφυγών των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των προσφυγών σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

² Ως «ειδικές διαδικασίες» θεωρούνται (στον παρόντα πίνακα και στους επόμενους πίνακες): η ανακοπή ερημοδικίας (άρθρο 38 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 122 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η τριτανακοπή (άρθρο 39 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 123 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η αναθεώρηση αποφάσεως (άρθρο 41 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 125 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η ερμηνεία αποφάσεως (άρθρο 40 Οργανισμού ΕΚ· άρθρο 129 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων (άρθρο 92 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η αίτηση παροχής του ενεργητήματος πενίας (άρθρο 94 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου)· η διόρθωση αποφάσεως (άρθρο 84 Κανον. Διαδ. Πρωτοδικείου).

³ Εκ των οποίων 2 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοτώσεων και 2 αγωγές εκτελωνιστών.

⁴ Εκ των οποίων 71 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων.

⁵ Εκ των οποίων 3 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων και 59 υποθέσεις σχετικές με κρατικές ενισχύσεις στην περιφέρεια της Βενετίας.

**Πίνακας 3: Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως
(1998, 1999 και 2000)**

Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	1998	1999	2000
Προσφυγή ακυρώσεως	116	220	220
Προσφυγή κατά παραλείψεως	2	15	6
Αγωγή αποζημιώσεως	14	19	17
Αγωγή δυνάμει ρήτηρας διαιτησίας	3	1	–
Πνευματική ιδιοκτησία	1	18	34
Υπαλληλική	79	83	110
Σύνολο	215 ¹	356 ²	387 ³
<i>Ειδικές διαδικασίες</i>			
Ευεργέτημα πενίας	6	7	6
Εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων	9	6	3
Ανακοπή ερημοδικίας	–	–	1
Διόρθωση αποφάσεως	7	15	1
Αναθεώρηση αποφάσεως	1	–	–
Σύνολο	23	28	11
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	238	384	398

¹ Εκ των οποίων 2 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 2 αγωγές εκτελωνιστών.

² Εκ των οποίων 71 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων.

³ Εκ των οποίων 3 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων και 59 υποθέσεις σχετικές με κρατικές ενισχύσεις στην περιφέρεια της Βενετίας.

**Πίνακας 4: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως
(1998, 1999 και 2000)**

Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	1998	1999	2000
Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94	1	18	34
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ) ¹	104	215	219
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	2	14	6
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	13	17	17
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	3	1	–
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	123	265	276
Άρθρο 33 της Συνθήκης ΑΧ	12	5	1
Άρθρο 35 της Συνθήκης ΑΧ	–	1	–
Άρθρο 40 της Συνθήκης ΑΧ	–	1	–
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	12	7	1
Άρθρο 151 της Συνθήκης ΕΑ	1	1	–
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	1	–
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	79	83	110
Σύνολο	215	356	387
Άρθρο 84 του Κανονισμού Διαδικασίας	7	15	1
Άρθρο 92 του Κανονισμού Διαδικασίας	9	6	3
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	6	7	6
Άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας	–	–	1
Άρθρο 125 του Κανονισμού Διαδικασίας	1	–	–
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	23	28	11
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	238	384	398

¹ Κατόπιν της επαναριθμήσεως των άρθρων με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, από 1ης Μαΐου 1999, η μέθοδος παραπομπής στα άρθρα των Συνθηκών άλλαξε σημαντικά.

Πίνακας 5: Αντικείμενο (1998, 1999 και 2000) ¹

Αντικείμενο	1998	1999	2000
Ανταγωνισμός	23	34	36
Γεωργία	19	42	23
Δίκαιο των επιχειρήσεων	3	2	4
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	7	10	17
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	2	2	8
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	–	1	–
Εμπορική πολιτική	12	5	8
Εξωτερικές σχέσεις	5	1	8
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	–	1	1
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	–	–	2
Θεσμικό δίκαιο	10	19	29
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	–	2	1
Κοινωνική πολιτική	10	12	7
Κρατικές ενισχύσεις	16	100	80
Μεταφορές	3	2	–
Περιβάλλον και καταναλωτές	4	5	14
Περιφερειακή πολιτική	2	2	–
Πνευματική ιδιοκτησία	1	18	34
Πολιτισμός	–	–	2
Ρήτρα διαιτησίας	2	–	–
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	5	4	6
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	124	262	280
Ανταγωνισμός	8	–	–
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	–	1	–
Κρατικές ενισχύσεις	3	6	1
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	11	7	1
Θεσμικό δίκαιο	1	1	–
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	1	–
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	79	86	106
Σύνολο	215	356	387

¹

Στον παρόντα πίνακα, οι ειδικές διαδικασίες δεν λαμβάνονται υπόψη.

Περατωθείσες υποθέσεις

Πίνακας 6: Περατωθείσες υποθέσεις κατά τα έτη 1998, 1999 και 2000

Φύση των διαδικασιών	1998		1999		2000	
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	141	(199) ¹	227	(544) ²	136	(219) ³
Πνευματική ιδιοκτησία	1	(1)	2	(2)	7	(7)
Υπαλληλικές	110	(120)	79	(88)	98	(101)
Ειδικές διαδικασίες	27	(29)	14	(25)	17	(17)
Σύνολο	279	(348)	322	(659)	258	(344)

¹ Εκ των οποίων 64 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοτώσεων.

² Εκ των οποίων 102 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοτώσεων και 284 αγωγές εκτελωνιστών.

³ Εκ των οποίων 8 υποθέσεις γαλακτομικών ποσοτώσεων και 13 αγωγές εκτελωνιστών.

Πίνακας 7: Τρόπος περατώσεως της δίκης (2000)

Τρόπος περατώσεως της δίκης	Λοιπές προφυγές, αγωγές ή αιτήσεις		Πνευματική ιδιοκτησία		Υπαλληλικές		Ειδικές διαδικασίες		Σύνολο	
<i>Αποφάσεις</i>										
Απαράδεκτη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	8	(14)	-	-	1	(1)	-	-	9	(15)
Αβάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	22	(28)	5	(5)	28	(29)	-	-	55	(62)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	12	(62)	-	-	15	(17)	-	-	27	(79)
Βασιμή προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	11	(20)	1	(1)	10	(10)	-	-	22	(31)
Κατάργηση της δίκης	2	(3)	-	-	1	(1)	-	-	3	(4)
Σύνολο αποφάσεων	55	(127)	6	(6)	55	(58)	-	-	116	(191)
<i>Διατάξεις</i>										
Διαγραφή	36	(37)	1	1	20	(20)	1	(1)	58	(59)
Απαράδεκτη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	13	(13)	-	-	15	(15)	-	-	28	(28)
Κατάργηση της δίκης	7	(7)	-	-	2	(2)	-	-	9	(9)
Βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	-	-	-	-	-	-	3	(3)	3	(3)
Μερικώς βάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	-	-	-	-	-	-	6	(6)	6	(6)
Αβάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	1	(1)	-	-	1	(1)	7	(7)	9	(9)
Προδήλως αβάσιμη προσφυγή, αγωγή ή αίτηση	17	(27)	-	-	5	(5)	-	-	22	(32)
Απέκδυση αρμοδιότητας	1	(1)	-	-	-	-	-	-	1	(1)
Αναρμοδιότητα	6	(6)	-	-	-	-	-	-	6	(6)
Σύνολο διατάξεων	81	(92)	1	(1)	43	(43)	17	(17)	142	(153)
Σύνολο	36	(219)	7	(7)	98	(101)	17	(17)	258	(344)

Πίνακας 8: Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (2000)

Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο
Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94	6 (6)	1 (1)	7 (7)
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)	47 (117)	48 (48)	95 (165)
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	2 (2)	14 (14)	16 (16)
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	4 (5)	17 (28)	21 (33)
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	1 (2)	– –	1 (2)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	60 (132)	80 (91)	140 (223)
Άρθρο 33 της Συνθήκης ΑΧ	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Άρθρο 35 της Συνθήκης ΑΧ	– –	1 (1)	1 (1)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	1 (1)	2 (2)	3 (3)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	55 (58)	43 (43)	98 (101)
Σύνολο	116 (191)	125 (136)	241 (327)
Άρθρο 84 του Κανονισμού Διαδικασίας	– –	3 (3)	3 (3)
Άρθρο 92 του Κανονισμού Διαδικασίας	– –	8 (8)	8 (8)
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	– –	6 (6)	6 (6)
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	– –	17 (17)	17 (17)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	116 (191)	142 (153)	258 (344)

Πίνακας 9: Αντικείμενο (2000) ¹

Αντικείμενο	Αποφάσεις		Διατάξεις		Σύνολο	
Ανταγωνισμός	11	(52)	9	(9)	20	(61)
Γεωργία	7	(7)	7	(8)	14	(15)
Δίκαιο των επιχειρήσεων	1	(1)	3	(3)	4	(4)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	1	(1)	4	(4)	5	(5)
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	–	–	4	(4)	4	(4)
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	1	(1)	–	–	1	(1)
Εμπορική πολιτική	9	(11)	6	(6)	15	(17)
Εξωτερικές σχέσεις	3	(5)	1	(1)	4	(6)
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1	(1)	–	–	1	(1)
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	–	–	1	(1)	1	(1)
Θεσμικό δίκαιο	5	(8)	14	(24)	19	(32)
Κοινωνική πολιτική	1	(2)	16	(16)	17	(18)
Κρατικές ενισχύσεις	8	(26)	9	(9)	17	(35)
Μεταφορές	1	(1)	1	(1)	2	(2)
Περιβάλλον και καταναλωτές	1	(4)	3	(3)	4	(7)
Περιφερειακή πολιτική	3	(4)	1	(1)	4	(5)
Πνευματική ιδιοκτησία	6	(6)	1	(1)	7	(7)
Ρήτρα διαιτησίας	1	(2)	–	–	1	(2)
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	–	–	1	(1)	1	(1)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	60	(132)	81	(92)	141	(224)
Κρατικές ενισχύσεις	1	(1)	2	(2)	3	(3)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	1	(1)	2	(2)	3	(3)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	55	(58)	42	(42)	97	(100)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	116	(191)	125	(136)	241	(327)

¹

Στον παρόντα πίνακα, οι ειδικές διαδικασίες δεν λαμβάνονται υπόψη.

Πίνακας 10: Δικάσας σχηματισμός (2000)

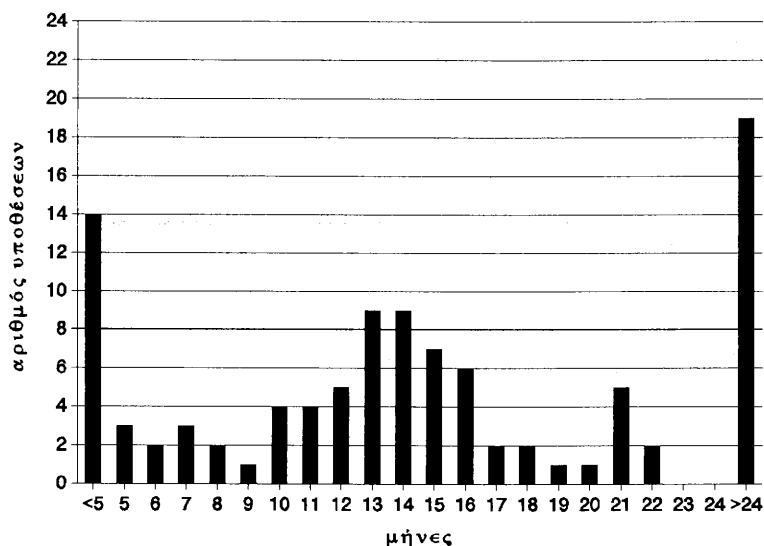
Δικάσας σχηματισμός	Σύνολο
Τριμελή τμήματα	214
Πενταμελή τμήματα	112
Μονομελή τμήματα	15
Υποθέσεις μη ανατεθείσες σε τμήμα	3
Σύνολο	344

Πίνακας 11: Διάρκεια των διαδικασιών (2000) ¹
(αποφάσεις και διατάξεις)

	Αποφάσεις / Διατάξεις
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	27,5
Πνευματική ιδιοκτησία	9,1
Υπαλληλικές	15,6

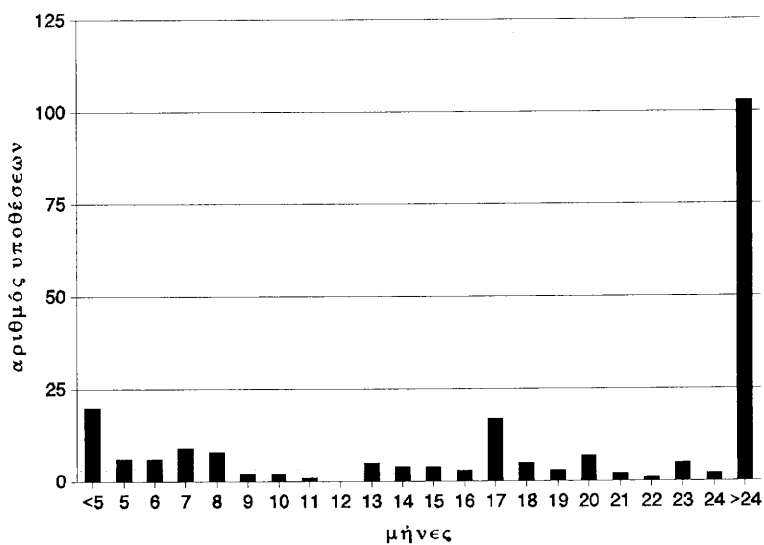
¹ Στον παρόντα πίνακα, η διάρκεια εκφράζεται σε μήνες και δέκατα του μήνα.

Διάγραμμα Ι: Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων σε υπαλληλικές υποθέσεις (2000)

Υποθέσεις/ Μήνες	<5	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	>24
Υπαλληλικές	14	3	2	3	2	1	4	4	5	9	9	7	6	2	2	1	1	5	2	0	0	19

Διάγραμμα ΙΙ : Διάρκεια των διαδικασιών για την έκδοση των αποφάσεων και διατάξεων στις λοιπές υποθέσεις (2000)

Υποθέσεις/ Μήνες	<5	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	>24
Λοιπές υποθέσεις	20	6	6	9	8	2	2	1	0	5	4	4	3	17	5	3	7	2	1	5	2	103

Εκκρεμείς υποθέσεις

Πίνακας 12: Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους

Φύση των διαδικασιών	1998		1999		2000	
Λοιπές προσφυγές	400	(829) ¹	471	(538) ²	445	(561) ³
Πνευματική ιδιοκτησία	1	(1)	17	(17)	44	(44)
Υπαλληλικές	163	(173)	167	(169)	170	(179)
Ειδικές διαδικασίες	5	(5)	8	(8)	2	(2)
Σύνολο	569	(1 007)	663	(732)	661	(786)

¹ Εκ των οποίων 190 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και 297 αγωγές εκτελωνιστών.

² Εκ των οποίων 88 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων, 13 αγωγές εκτελωνιστών και 71 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων.

³ Εκ των οποίων 80 υποθέσεις γαλακτοκομικών ποσοστώσεων, 74 υποθέσεις που αφορούν πρατήρια υγρών καυσίμων και 59 υποθέσεις σχετικές με κρατικές ενισχύσεις στην περιφέρεια της Βενετίας.

**Πίνακας 13: Νομική βάση των προσφυγών, αγωγών ή αιτήσεων
στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους**

Νομική βάση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως	1998		1999		2000	
Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94	–	–	17	(17)	44	(44)
Άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ)	256	(279)	360	(383)	360	(436)
Άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ)	12	(12)	14	(14)	4	(4)
Άρθρο 178 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 235 ΕΚ)	100	(498)	80	(123)	68	(107)
Άρθρο 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 238 ΕΚ)	3	(3)	1	(2)	1	(1)
Συνθήκη ΕΚ (σύνολο)	371	(792)	472	(539)	477	(592)
Άρθρο 33 της Συνθήκης ΑΧ	29	(36)	14	(14)	12	(13)
Άρθρο 35 της Συνθήκης ΑΧ	–	–	1	(1)	–	–
Άρθρο 40 της Συνθήκης ΑΧ	–	–	1	(1)	1	(1)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	29	(36)	16	(16)	13	(14)
Άρθρο 151 της Συνθήκης ΕΑ	1	(1)	1	(1)	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	(1)	1	(1)	1	(1)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	163	(173)	166	(168)	168	(177)
Σύνολο	564	(1002)	655	(724)	659	(784)
Άρθρο 84 του Κανονισμού Διαδικασίας	1	(1)	2	(2)	–	–
Άρθρο 92 του Κανονισμού Διαδικασίας	2	(2)	5	(5)	–	–
Άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας	2	(2)	1	(1)	1	(1)
Άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας	–	–	–	–	1	(1)
Ειδικές διαδικασίες (σύνολο)	5	(5)	8	(8)	2	(2)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	569	(1007)	663	(732)	661	(786)

**Πίνακας 14: Αντικείμενο των υποθέσεων
στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους**

Αντικείμενο	1998		1999		2000	
Ανταγωνισμός	111	(114)	101	(104)	74	(79)
Γεωργία	107	(231)	100	(144)	97	(152)
Δίκαιο των επιχειρήσεων	4	(4)	4	(4)	4	(4)
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	20	(20)	26	(26)	24	(38)
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	-	-	1	(1)	5	(5)
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	-	-	1	(1)	-	-
Εμπορική πολιτική	27	(27)	25	(25)	16	(16)
Εξωτερικές σχέσεις	10	(10)	7	(7)	9	(9)
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1	(1)	1	(1)	1	(1)
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	-	-	-	-	1	(1)
Θεσμικό δίκαιο	33	(309)	33	(34)	31	(31)
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	-	-	2	(2)	3	(3)
Κοινωνική πολιτική	10	(10)	15	(15)	4	(4)
Κρατικές ενισχύσεις	28	(46)	114	(131)	135	(176)
Μεταφορές	3	(3)	3	(3)	1	(1)
Περιβάλλον και καταναλωτές	6	(6)	8	(8)	15	(15)
Περιφερειακή πολιτική	3	(3)	4	(5)	-	-
Πνευματική ιδιοκτησία	1	(1)	17	(17)	44	(44)
Πολιτισμός	-	-	-	-	2	(2)
Ρήτρα διαιτησίας	3	(3)	1	(2)	-	-
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	5	(5)	6	(6)	11	(11)
Σύνθηκη ΕΚ (σύνολο)	372	(793)	469	(536)	477	(592)
Ανταγωνισμός	7	(7)	6	(6)	6	(6)
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	11	(11)	1	(1)	1	(1)
Κρατικές ενισχύσεις	10	(17)	9	(9)	6	(7)
Συνθήκη ΑΧ (σύνολο)	28	(35)	16	(16)	13	(14)
Θεσμικό δίκαιο	1	(1)	1	(1)	1	(1)
Συνθήκη ΕΑ (σύνολο)	1	(1)	1	(1)	1	(1)
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων	163	(173)	169	(171)	168	(177)
Σύνολο	564	(1 002)	655	(724)	659	(784)

Διάφορα

Πίνακας 15: Γενική εξέλιξη

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ¹	Υποθέσεις που εκκρεμούσαν στις 31 Δεκεμβρίου	Περατωθείσες υποθέσεις	Εκδοθείσες αποφάσεις ²	Αριθμός αποφάσεων κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση ³
1989	169	164 (168)	1 (1)	- -	- -
1990	59	123 (145)	79 (82)	59 (61)	16 (46)
1991	95	152 (173)	64 (67)	41 (43)	13 (62)
1992	123	152 (171)	104 (125)	60 (77)	24 (86)
1993	596	638 (661)	95 (106)	47 (54)	16 (66)
1994	409	432 (628)	412 (442)	60 (70)	12 (105)
1995	253	427 (616)	197 (265)	98 (128)	47 (142)
1996	229	476 (659)	172 (186)	107 (118)	27 (133)
1997	644	640 (1 117)	179 (186)	95 (99)	35 (139)
1998	238	569 (1 007)	279 (348)	130 (151)	67 (214)
1999	384	663 (732)	322 (659)	115 (150)	60 ⁴ (177)
2000	398	661 (786)	258 (344)	117 (191)	69 (217)
Σύνολο	3597		2162 (2811)	929 (1142)	386 (1387)

1 Συμπεριλαμβανομένων των ειδικών διαδικασιών.

2 Οι εντός παρενθέσεως αριθμοί αντιπροσωπεύουν τον αριθμό των υποθέσεων που περατώθηκαν με την έκδοση αποφάσεως.

3 Οι εντός παρενθέσεως πλάγιοι αριθμοί αντιπροσωπεύουν το σύνολο των δυναμένων να προσβληθούν αποφάσεων και διατάξεων (απαραδέκτου, περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, περί καταργήσεως της δίκης, περί απορρίψεως αιτήσεως παρεμβάσεως) για τις οποίες η προθεσμία ασκήσεως αναιρέσεως έληξε ή κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση.

4 Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνεται η αίτηση αναιρέσεως κατά της διατάξεως περί διεξαγωγής αποδείξεων της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 στην υπόθεση T-145/98. Η εν λόγω αίτηση αναιρέσεως κρίθηκε απαράδεκτη από το Δικαστήριο, καθόσον κατά της προσβληθείσας διατάξεως δεν χωρούσε αναίρεση.

Πίνακας 16: Έκβαση των αιτήσεων αναιρέσεως
από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000
(αποφάσεις και διατάξεις)

	Αβίασιμο	Προδήςως αβίασιμο	Προδήςως απαράδεκτο	Προδήςως απαράδεκτο και αβίασιμο	Μερικώς απαράδεκτο	Αναίρεση με αναπομπή	Αναίρεση χωρίς αναπομπή	Μερική αναίρεση με αναπομπή	Μερική αναίρεση χωρίς αναπομπή	Διαγραφή	Κατάργηση της δίκης	ΣΥΝΟΛΟ
Ανταγωνισμός	11	2		3				1	6	1		24
Βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα	1											1
Γεωργία	1	1		1			1					4
Διαδικασία											1	1
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων				1						2		3
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων		1	1									2
Εμπορική πολιτική	2											2
Εξωτερικές σχέσεις	2		1									3
Θεσμικό δίκαιο					1		2					3
Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων	5		2	3			2		1			13
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	1											1
Κοινωνική πολιτική		1		12					1			14
Κρατικές ενισχύσεις	4											4
Μεταφορές		1										1
Πολιτισμός						1						1
Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδαφών										1		1
Σύνολο	27	6	4	20	1	1	5	1	8	4	1	78

Κεφάλαιο V

Γενικές πληροφορίες

A — Εκδόσεις και βάσεις δεδομένων

Κείμενα των αποφάσεων και προτάσεων

1. Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου

Η Συλλογή της Νομολογίας, που δημοσιεύεται στις επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων, είναι η μόνη αυθεντική πηγή για την παράθεση της νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου.

Στο τελευταίο τεύχος της Συλλογής κάθε έτους περιλαμβάνονται χρονολογικός πίνακας των δημοσιευθεισών κατά το έτος αυτό αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και διατάξεων, πίνακας των υποθέσεων κατ' αριθμητική σειρά, αλφαβητικό ευρετήριο των διαδίκων, πίνακας των άρθρων στα οποία γίνεται παραπομπή, αλφαβητικό θεματικό ευρετήριο καθώς και, από το 1991, ένας νέος συστηματικός πίνακας ο οποίος περιλαμβάνει τις περιλήψεις των δημοσιευθεισών αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και διατάξεων, συνοδευόμενες από τις αντίστοιχες σειρές λέξεωνκλειδιών.

*Στα κράτη μέλη, καθώς και σε ορισμένες τρίτες χώρες, η Συλλογή διατίθεται στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως (τιμή της Συλλογής των ετών 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 και 2000: 170 ευρώ πλέον ΦΠΑ). Όσον αφορά τις άλλες χώρες, οι παραγγελίες πρέπει να απευθύνονται στα αναφερόμενα σημεία πωλήσεως. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην υπηρεσία: *Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L2925 Luxembourg.**

2. Συλλογή Κοινοτικής Νομολογίας – Υπαλληλικές υποθέσεις

Από το 1994, η Συλλογή Κοινοτικής Νομολογίας — Υπαλληλικές Υποθέσεις περιλαμβάνει όλες τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου επί υπαλληλικών υποθέσεων στη γλώσσα διαδικασίας καθώς και

περιλήψεις των αποφάσεων στην επίσημη γλώσσα της επιλογής του συνδρομητή. Περιλαμβάνει επίσης τις περιλήψεις των αποφάσεων του Δικαστηρίου επί αιτήσεων αναιρέσεως σε υπαλληλικές υποθέσεις, το πλήρες κείμενο των οποίων πάντως εξακολουθεί να δημοσιεύεται στη γενική Συλλογή. Η χρήση της Συλλογής – Υπαλληλικές Υποθέσεις διευκολύνεται με πίνακες επίσης συντεταγμένους σε όλες τις γλώσσες.

Στα κράτη μέλη, καθώς και σε ορισμένες τρίτες χώρες, η Συλλογή διατίθεται στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως (τιμή: 70 ευρώ πλέον ΦΠΑ). Όσον αφορά τις άλλες χώρες, οι παραγγελίες πρέπει να απευθύνονται στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Office des publications officielles des Communautés européennes, L2985 Luxembourg. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην υπηρεσία: Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg.

Η τιμή της συνδρομής στις δύο αυτές εκδόσεις είναι 205 ευρώ πλέον ΦΠΑ. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην υπηρεσία: Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L-2925 Luxembourg.

3. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου και οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων

Τα κείμενα αυτά, σε μορφή offset, μπορούν να παραγγελθούν εγγράφως, με διευκρίνιση της ζητούμενης γλώσσας, στην υπηρεσία: Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L2925 Luxembourg, εφόσον υπάρχουν ακόμη αντίτυπα και έναντι πληρωμής, για κάθε κείμενο, κατ' αποκοπήν ποσού 14,87 ευρώ πλέον ΦΠΑ, το οποίο υπόκειται σε αναπροσαρμογή. Η αίτηση δεν λαμβάνεται πλέον υπόψη μετά την κυκλοφορία του τεύχους της Συλλογής που περιέχει το ζητούμενο κείμενο αποφάσεως ή προτάσεων.

Οι ενδιαφερόμενοι που είναι ήδη συνδρομητές της Συλλογής της Νομολογίας μπορούν να εγγραφούν, έναντι ορισμένου

τιμήματος συνδρομητές και των κειμένων offset, σε μία ή περισσότερες επίσημες γλώσσες της Κοινότητας, των αποφάσεων και διατάξεων που περιλαμβάνονται στη Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, με εξαίρεση τα κείμενα που περιέχονται μόνο στη Συλλογή – Υπαλληλικές Υποθέσεις. Η ετήσια συνδρομή για τα κείμενα αυτά έχει οριστεί προς το παρόν σε 327,22 ευρώ πλέον ΦΠΑ.

Σημειώνεται ότι μπορείτε να συμβουλευέσθε γρήγορα και δωρεάν τις πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου: www.curia.eu.int (βλ. επίσης κατωτέρω σημείο 2, στοιχείο α, υπό τον τίτλο «Νομολογία»). Οι αποφάσεις δημοσιεύονται στο Internet, στις ένδεκα επίσημες γλώσσες, στις 15:00 της ημέρας της δημοσίευσής τους. Οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων επίσης δημοσιεύονται στη σελίδα αυτή, στη γλώσσα του γενικού εισαγγελέα καθώς και, σε μια πρώτη φάση, στη γλώσσα διαδικασίας.

Άλλες εκδόσεις

1. Κείμενα της Γραμματείας του Δικαστηρίου

- α) Συλλογή κειμένων σχετικών με την οργάνωση, τις αρμοδιότητες και τη διαδικασία του Δικαστηρίου

Η επίτομη αυτή έκδοση συγκεντρώνει τις διατάξεις που αφορούν το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο και που είναι διάσπαρτες στις Συνθήκες, στο παράγωγο δίκαιο, καθώς και σε διάφορες συμβάσεις. Προς διευκόλυνση των χρηστών, περιέχει ευρετήριο.

Η έκδοση αυτή διατίθεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες. Η έκδοση 1999 μπορεί να ζητηθεί από τις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως. Όλα τα κείμενα αυτά δημοσιεύονται επίσης στο Internet, στην εξής διεύθυνση: <http://curia.eu.int/fr/txts/acting/index.htm>

β) Πίνακας των συνεδριάσεων του Δικαστηρίου

Ο πίνακας συνεδριάσεων καταρτίζεται κάθε εβδομάδα. Υπόκειται σε τροποποίηση και επομένως έχει πληροφοριακό απλώς χαρακτήρα.

Ο πίνακας αυτός παρέχεται, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, από την υπηρεσία Division intérieure de la Cour de justice, Section publications, L2925 Luxembourg.

2. Εκδόσεις του Τμήματος Τύπου και Πληροφοριών του Δικαστηρίου

α) Δραστηριότητες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Το Δελτίο Δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου είναι εβδομαδιαίο ενημερωτικό έντυπο, διανεμόμενο σε συνδρομητές, σχετικό με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Περιέχει, σε σχέση με τη διαρρεύσασα εβδομάδα, σύνοψη των εκδοθεισών αποφάσεων, των προτάσεων των γενικών εισαγγελέων και των εισαχθεισών υποθέσεων. Στο έντυπο γίνεται επίσης μνεία των σημαντικότερων γεγονότων της ζωής του θεσμικού οργάνου.

Το τελευταίο δελτίο του έτους περιλαμβάνει πάντοτε αναλυτικό πίνακα των εκδοθεισών κατά τη διάρκεια του έτους αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και αποφάσεων και διατάξεων του Πρωτοδικείου, καθώς και στατιστικά στοιχεία.

Οι Δραστηριότητες δημοσιεύονται επίσης κάθε εβδομάδα στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου.

β) Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων

Δημοσίευμα το οποίο εκθέτει με συντομία τις εργασίες του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου τόσο στον τομέα της νομολογίας όσο και στον τομέα των δραστηριοτήτων που ασκούνται παραλλήλως

των κυρίων δραστηριοτήτων των οργάνων αυτών (συναντήσεις και ενημερωτικές επισκέψεις δικαστικών λειτουργών εθνικών δικαστηρίων, επισκέψεις, ημερίδες μελετών κ.λπ.). Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει πολλά στατιστικά στοιχεία.

γ) Εβδομαδιαίο πρόγραμμα

Πολύγλωσσο εβδομαδιαίο πρόγραμμα των δικαιοδοτικών δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, όπου αναγγέλλονται οι προφορικές διαδικασίες, οι αναπτύξεις προτάσεων και οι δημοσιεύσεις αποφάσεων που πρόκειται να πραγματοποιηθούν κατά τη συγκεκριμένη εβδομάδα. Περιέχει επίσης σύντομη επισκόπηση της επόμενης εβδομάδας. Για κάθε υπόθεση υπάρχει συνοπτική περιγραφή του αντικειμένου της. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα δημοσιεύεται κάθε Πέμπτη, μεταξύ άλλων στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου.

Οι αιτήσεις σχετικά με τα ανωτέρω έντυπα, τα οποία διατίθενται δωρεάν σε όλες τις επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων, πρέπει να απευθύνονται γραπτώς στο Τμήμα Τύπου και Πληροφοριών του Δικαστηρίου, Cour de justice des Communautés européennes, Division de la presse et de l'information, L2925 Luxembourg, με διευκρίνιση της ζητούμενης γλώσσας.

δ) Σελίδα Internet του Δικαστηρίου

Η σελίδα αυτή, στη διεύθυνση: **www.curia.eu.int** επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση σε διάφορες πληροφορίες και έγγραφα σχετικά με το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο. Ως επί το πλείστον, τα έγγραφα αυτά διατίθενται στις ένδεκα επίσημες γλώσσες. Στον κατωτέρω πίνακα εμφανίζεται το περιεχόμενο της σελίδας αυτής όπως έχει σήμερα.

Επισημαίνεται ειδικότερα το κεφάλαιο «Νομολογία» που επιτρέπει, από τον Ιούνιο του 1997, την ταχεία και δωρεάν πρόσβαση σε όλες τις πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Οι αποφάσεις δημοσιεύονται, στις ένδεκα επίσημες γλώσσες, στις 15:00

της ημέρας της δημοσιεύσεώς τους. Οι προτάσεις των γενικών εισαγγελέων επίσης δημοσιεύονται στη σελίδα αυτή, στη γλώσσα του γενικού εισαγγελέα καθώς και, σε μια πρώτη φάση, στη γλώσσα διαδικασίας.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
(Δικαστήριο και Πρωτοδικείο)

Παρουσίαση

Έρευνα και
τεκμηρίωση

Τμήμα Τύπου και Πληροφοριών

Βιβλιοθήκη

Νομολογία

Κείμενα σχετικά με το όργανο

3. Εκδόσεις της Διευθύνσεως Βιβλιοθήκης, Έρευνας και Τεκμηριώσεως του Δικαστηρίου

3.1. Βιβλιοθήκη

α) Τρέχουσα βιβλιογραφία

Διμηνιαία βιβλιογραφία που περιέχει συστηματική καταγραφή όλων των εντύπων (αυτοτελών δημοσιευμάτων και άρθρων) που παραλήφθηκαν ή αποδελιτώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς. Η βιβλιογραφία χωρίζεται σε δύο μέρη:

- μέρος Α: νομικά δημοσιεύματα σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση·
- μέρος Β: γενική θεωρία του δικαίου, διεθνές δίκαιο, συγκριτικό δίκαιο, εθνικά δίκαια.

Η τρέχουσα βιβλιογραφία περιλαμβάνεται, από τον Ιανουάριο 2000, στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου.

β) Νομική βιβλιογραφία της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως

Ετήσια έκδοση που αναφέρεται στις μονογραφίες που αγοράστηκαν και στα περιοδικά που αποδελιτώθηκαν κατά το έτος αναφοράς και αφορούν τον τομέα του κοινοτικού δικαίου. Από το έτος 1990 και μετά, η βιβλιογραφία αποτελεί πλέον επίσημη έκδοση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η βιβλιογραφία αυτή περιέχει περισσότερα από 6 000 βιβλιογραφικά λήμματα, η δε χρήση της διευκολύνεται με θεματικούς πίνακες και αλφαβητικό ευρετήριο των συγγραφέων.

Η ετήσια βιβλιογραφία πωλείται, στην τιμή των 42 ευρώ πλέον ΦΠΑ, στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως.

3.2. Έρευνα και τεκμηρίωση

Η υπηρεσία Έρευνας και Τεκμηριώσεως εκπονεί διάφορα βοηθήματα που διευκολύνουν την πρόσβαση στη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Επίσης, συγκεντρώνει ετησίως στοιχεία τεκμηριώσεως σχετικά με τη νομολογία, τόσο κοινοτική όσο και εθνική, όσον αφορά τις περί διεθνούς δικαιοδοσίας συμβάσεις των Βρυξελλών και του Λουγκάνο.

Όπως διευκρινίζεται κατωτέρω, τα βοηθήματα αυτά διατίθενται είτε με μορφή εντύπων, είτε σε ηλεκτρονική μορφή μέσω της σελίδας Internet του Δικαστηρίου.

3.2.1. Βοηθήματα σχετικά με τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου

α) Ευρετήριο Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου

Το «Ευρετήριο Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου Σειρά Α», που καλύπτει τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, πλην της νομολογίας επί υπαλληλικών υποθέσεων και της νομολογίας που αφορά τη Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, κυκλοφόρησε αρχικά με τη μορφή κινητών φύλλων. Μια ενιαία και βιβλιοδετημένη έκδοση, με τίτλο «Ευρετήριο Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου 1977/1990» κυκλοφόρησε στα γαλλικά και στα γερμανικά, αντιστοίχως, το 1995 και το 1998.

Τιμή της βιβλιοδετημένης εκδόσεως: 100 ευρώ πλέον ΦΠΑ

Από το 1991 και μετά, η σειρά Α εξακολούθησε να εκδίδεται με τη μορφή του *Bulletin périodique de jurisprudence* [Περιοδικού Δελτίου Νομολογίας]. Αυτό το βοήθημα εργασίας δεν διατέθηκε στο εμπόριο (βλ. κατωτέρω δ, i).

Οι περιλήψεις των αποφάσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, όπως αυτές περιέχονται στο εν λόγω Δελτίο, ενσωματώνονται επίσης, μόλις ετοιμαστούν, στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου, στη θέση «Έρευνα και Τεκμηρίωση», «Ευρετήριο Κοινοτικής Νομολογίας». Προς το παρόν, έχουν περιληφθεί οι περιλήψεις των ετών 1996 και 1997.

β) Index AZ

Μηχανογραφημένη έκδοση που περιέχει πίνακα κατ' αύξοντα αριθμό όλων των υποθέσεων που έχουν εισαχθεί ενώπιον του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου από το 1954, αλφαβητικό ευρετήριο διαδίκων, καθώς και κατάλογο των εθνικών δικαστηρίων που έχουν υποβάλει στο Δικαστήριο αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Η έκδοση Index AZ παραπέμπει στη δημοσίευση της σχετικής αποφάσεως, γνωμοδοτήσεως ή διατάξεως στη Συλλογή της Νομολογίας.

Η έκδοση αυτή υπάρχει στη γαλλική και την αγγλική γλώσσα. Ο τόμος II ενημερώνεται κατ' έτος.

Τόμος I (1953 έως 1988). Τιμή: 11 ευρώ πλέον ΦΠΑ.

Τόμος II (1989 έως Μάρτιος 2000). Τιμή: 18 ευρώ πλέον ΦΠΑ.

Ο πίνακας κατ' αύξοντα αριθμό του *Index AZ* περιλαμβάνεται και στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου.

γ) Notes – Références des notes de doctrine aux arrêts de la Cour

Στην έκδοση αυτή καταγράφονται, με τις σχετικές παραπομπές, όλες οι επιστημονικές εργασίες και άρθρα που αφορούν τις αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου.

Ενημερώνεται κατ' έτος. Τιμή: 15 ευρώ πλέον ΦΠΑ

Η έκδοση αυτή περιλαμβάνεται και στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου, στη θέση «Έρευνα και τεκμηρίωση».

Οι ανωτέρω εκδόσεις μπορούν να παραγγελθούν στις διευθύνσεις που αναφέρονται στην τελευταία σελίδα της παρούσας εκδόσεως.

δ) Βοηθήματα εργασίας που δεν διατίθενται στο εμπόριο

i) Bulletin périodique de jurisprudence [Περιοδικό Δελτίο Νομολογίας]

Έκδοση στη γαλλική γλώσσα, που συγκεντρώνει κατά διαστήματα, από το 1991 και τελευταία για τα έτη 1998 και 1999, τις περιλήψεις των αποφάσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, ακολουθώντας θεματικό διάγραμμα ανάλογο του «Ευρετηρίου Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου». Επίσης διατίθεται μια ενιαία έκδοση για τα έτη 1991 έως 1995.

ii) Jurisprudence en matière de fonction publique communautaire
[Νομολογία επί θεμάτων κοινοτικού υπαλληλικού δικαίου]
(Ιανουάριος 1988 - Δεκέμβριος 1999)

Έκδοση στη γαλλική γλώσσα, η οποία συγκεντρώνει, ακολουθώντας θεματικό διάγραμμα, τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου επί υπαλληλικών διαφορών.

iii) Εσωτερικές βάσεις δεδομένων

Το Δικαστήριο έχει συστήσει τράπεζες μηχανογραφημένων δεδομένων που αφορούν τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών μελών επί θεμάτων κοινοτικού δικαίου καθώς και σχετικών με τις Συμβάσεις των Βρυξελλών, του Λουγκάνο και της Ρώμης. Είναι δυνατόν να ζητήσετε να συμβουλευθείτε τις βάσεις αυτές για συγκεκριμένη έρευνα. Τα

αποτελέσματα της έρευνας ανακοινώνονται στον αιτούντα στη γαλλική γλώσσα.

Για περαιτέρω πληροφορίες, μπορείτε να απευθύνεσθε στη Διεύθυνση «Βιβλιοθήκη, Έρευνα και Τεκμηρίωση»: Direction «Bibliothèque, recherche et documentation» de la Cour de justice, L2925 Luxembourg.

3.2.2. Βοηθήματα σχετικά με τις περί διεθνούς δικαιοδοσίας συμβάσεις των Βρυξελλών και του Λουγκάνο

α) Ενημέρωση σύμφωνα με το Πρωτόκολλο 2 της Συμβάσεως του Λουγκάνο

Ετήσια τεκμηρίωση που ενημερώνει σχετικά με τη νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά τη Σύμβαση των Βρυξελλών, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και με την εθνική νομολογία όσον αφορά τόσο τη Σύμβαση των Βρυξελλών όσο και την «παράλληλη» αυτής της συμβάσεως Σύμβαση του Λουγκάνο.

Τα στοιχεία της τεκμηρίωσης αυτής, η οποία απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές των συμβαλλομένων στη Σύμβαση του Λουγκάνο κρατών, περιλαμβάνεται στη σελίδα Internet του Δικαστηρίου, στη θέση «Έρευνα και τεκμηρίωση». Προς το παρόν, έχουν περιληφθεί τα στοιχεία των ετών 1997 και 1998. Στη διάρκεια του 2001 θα προστεθούν και τα στοιχεία των ετών 1999 και 2000¹.

β) Ευρετήριο Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου Σειρά D

¹ Τα στοιχεία όσον αφορά τα έτη 1992 έως 1996 δημοσιεύθηκαν από το Ελβετικό Ινστιτούτο Συγκριτικού Δικαίου με τον τίτλο «Recueil de la jurisprudence de la Cour des Communautés européennes et des Cours suprêmes des États parties relative à la convention de Lugano», τόμοι I έως V.

Η τεκμηρίωση που αναφέρεται ανωτέρω στο στοιχείο α) αποτελεί συνέχεια του «Ευρετηρίου Νομολογίας Κοινοτικού Δικαίου Σειρά D», που δημοσιευόταν με τη μορφή κινητών φύλλων από το 1981 έως το 1993 και περιελάμβανε τη νομολογία του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων σχετικά με τη Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Η Σειρά D του Ευρετηρίου καλύπτει, μετά την κυκλοφορία της πέμπτης ενημερώσεως (Φεβρουάριος 1993), στην αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική, τη δανική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα, τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1976 έως το 1991 και τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών μελών από το 1973 έως το 1990.

Τιμή: 40 ευρώ πλέον ΦΠΑ

γ) Συμβάσεις των Βρυξελλών και του Λουγκάνο – Πολύγλωσση έκδοση

Συλλογή των κειμένων των Συμβάσεων των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, και του Λουγκάνο, της 16ης Σεπτεμβρίου 1988, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με τις συναφείς πράξεις προσχωρήσεως, πρωτόκολλα και δηλώσεις, σε όλες τις γλώσσες στις οποίες τα κείμενα είναι αυθεντικά.

Η έκδοση αυτή, η οποία συνοδεύεται από εισαγωγικά κείμενα στα αγγλικά και τα γαλλικά, δημοσιεύθηκε το 1997.

Τιμή: 30 ευρώ πλέον ΦΠΑ

Διοργανικές βάσεις δεδομένων

CELEX

Το αυτοματοποιημένο σύστημα τεκμηριώσεως στο κοινοτικό δίκαιο CELEX (Communitatis Europae Lex), τη διαχείριση του οποίου έχει αναλάβει η Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το οποίο τροφοδοτείται από τα κοινοτικά όργανα, καλύπτει τη νομοθεσία, τη νομολογία, τις προπαρασκευαστικές πράξεις και τις κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, καθώς και τα εθνικά μέτρα εφαρμογής των οδηγιών (διεύθυνση Internet: <http://europa.eu.int/celex>).

Όσον αφορά, ειδικότερα, τη νομολογία, το CELEX περιλαμβάνει το πλήρες κείμενο όλων των αποφάσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου μαζί με τις περιλήψεις κάθε υποθέσεως. Περιλαμβάνει επίσης παραπομπές στις προτάσεις των γενικών εισαγγελέων, καθώς και, από το 1987 και μετά, τα πλήρη κείμενα των προτάσεων αυτών. Η νομολογία ενημερώνεται κάθε εβδομάδα.

Το σύστημα CELEX λειτουργεί στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

RAPID – OVIDE/EPISTEL

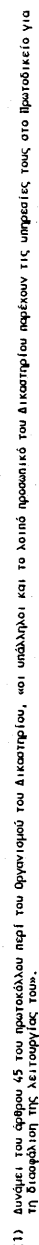
Η βάση δεχομένων RAPID, την οποία διαχειρίζεται η Υπηρεσία Εκπροσώπου Τύπου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και η βάση δεδομένων OVIDE/EPISTEL του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, περιέχουν, στη γαλλική γλώσσα, το δελτίο των Δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (βλ. ανωτέρω).

Οι βάσεις δεδομένων CELEX και RAPID διανέμονται από την Eurobases, καθώς και από τα εξουσιοδοτημένα εθνικά δίκτυα διανομής πληροφοριών.

Τέλος, με ανάθεση έργου δημιουργήθηκε μια σειρά μέσων πληροφόρησης με χρήση άμεσης προσβάσεως σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων ή σε δίσκους ψηφιακής εγγραφής (CDROM).

*Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στην
Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Office des publications officielles des Communautés européennes,
2, rue Mercier, L-2985 Luxembourg.*

Δεκέμβριος 2000

Τα στοιχεία του Δικαστηρίου είναι τα εξής:

COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES

L-2925 Luxembourg

Αριθ. Τηλεφώνου: (00352) 4303.1

Αριθ. Telex Γραμματείας: 2510 CURIA LU

Τηλεγραφική διεύθυνση: CURIA

Telefax Δικαστηρίου: (00352) 4303.2600

Telefax Τμήματος Τύπου και Πληροφοριών: (00352) 4303.2500

Telefax του Τμήματος Διοικητικής Μέριμνας – Γραφείο εκδόσεων:
(00352) 4303.2650

Το Δικαστήριο στο Internet: *www.curia.eu.int*

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

**Έκθεση πεπραγμένων 2000 — Σύνοψη των εργασιών του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου
των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2001 — 389 σ. — 17,6 x 25 cm

ISBN 92-829-0557-8

